॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ

ਨਿਦਾਨਵਗ੍ਗਟੀਕਾ

੧. ਨਿਦਾਨਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਬੁਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿਪਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ “**ਪਠਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਪਦੰ ਯੇ ਦੇਸਕਾਲਾ ਇਧ ਵਿਹਰਣਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੰ ਪਰਿਦੀਪਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਯੰ ਸਮਯੰ...ਪੇ॰... ਦੀਪੇਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਤੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਦੇਸਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਭਵਿਤੁੰ ਅਰਹਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਤਤ੍ਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵੇ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਤਤ੍ਰਸਦ੍ਦੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਦੇਸੰ ਕਾਲਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤੇ ਵਾ ਦੇਸਕਾਲੇ**”ਤਿ । ਤੇਨ **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਥੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਲਪਿ ਅਭਾਸਿ, ਤਾਦਿਸੇ ਦੇਸੇ, ਕਾਲੇ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਯਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਤਾਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਬਾਹਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਯੰ ਠਿਤੋਵ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ। ਅਦੇਸੇਤਬ੍ਬਕਾਲੇ ਅਦੇਸਨਾਯ ਹਿ ਇਦੰ ਉਦਾਹਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਤਾਵਾ**”ਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਾ’’ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਕਾਲਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਦਾ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ ਰੂਪਕਾਯੇ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਬਲਵਪੀਤਿਵੇਗੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇ। ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੰ ਆਗਮੇਨ੍ਤੋ ਪਪਞ੍ਚਪਰਿਹਾਰਤ੍ਥੰ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਕਾਲੋ ਖੋ’’ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਅਦੇਸੇਤਬ੍ਬਦੇਸੇ ਅਦੇਸਨਾਯ ਪਨ ਉਦਾਹਰਣੰ ‘‘ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਸੀਦਿ, ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਛਾਯਾਯੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੰ ਇਧ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। ‘‘ਸ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਬਾਲੋ ਇਧ ਪਾਪਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪੮) ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ **ਖੋ**-ਸਦ੍ਦੋ, ‘‘ਦੁਕ੍ਖੰ ਖੋ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੧) ਅਵਧਾਰਣੇ, ‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕੰ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧) ਆਦਿਕਾਲਤ੍ਥੇ, ਵਾਕ੍ਯਾਰਮ੍ਭੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਮਤ੍ਤੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ, ਆਦਿਕਾਲਤ੍ਥੇਨ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਉਪਞ੍ਞਾਸਮਤ੍ਤੰ, ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਨ ਪਨ ਨਿਯਮਦਸ੍ਸਨੰ। ‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ ਏਵਾ’’ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨੇ ਨਿਯਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ।

“**ਭਗਵਾਤਿ ਲੋਕਗਰੁਦੀਪਨ**”ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਪਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਯਦਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਹਰਣਕਿਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਪਰੰ, ਨ ਆਮਨ੍ਤਨਕਿਰਿਯਾਯ, ਇਧ ਪਨ ਆਮਨ੍ਤਨਕਿਰਿਯਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥੰ ਪੁਨ ਭਗਵਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਭਗਵਾਤਿ ਲੋਕਗਰੁਦੀਪਨ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ।
ਕਥਾਸਵਨਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾਯ ਸਵਨਯੋਗ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਵਚਨੰ। ਚਤੂਸੁਪਿ ਪਰਿਸਾਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵ

ਏਦਿਸਾਨਂ ਦੇਸਨਾਨਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਾਜਨਭੂਤਾਤਿ ਸਾਤਿਸਯੇਨ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਭਿਕ੍ਖਕੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਨਸੀਲਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖਨਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿਪਿ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਂ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਸੋ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਜੀਵਿਕਕਪ੍ਪਨਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਜੀਵਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਕਾਜਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪਭੋਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾਤਿ ''ਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭਂ ੫੦੯) ਆਗਤਨਯੇਨ। **ਞਾਪਨੇ**ਤਿ ਅਵਬੋਧਨੇ, ਪਟਿਵੇਦਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਿਕ੍ਖਨਸੀਲਤਾ,** ਨ ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਜੀਵਨਸੀਲਤਾ। **ਭਿਕ੍ਖਨਧਮ੍ਮਤਾ** ''ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਰਿਯਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੭.੫੯) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖਨਸਭਾਵਤਾ, ਨ ਯਾਚਨਾਕੋਹਞ੍ਞਸਭਾਵਤਾ। **ਭਿਕ੍ਖਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰਿਤਾ** ''ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੬੮) ਵਚਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਾ। ਅਥ ਵਾ **ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਪਕਤਿਸਭਾਵੋ। ਇਧ ਪਨ ਤਥਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਵਤਂ। ਅਪਰੇ ਪਨ **"ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਵਤਵਸੇਨ ਸਮਾਦਾਨਂ। **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਪਵੇਣਿ-ਆਗਤਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ। **ਸਾਧੁਕਾਰਿਤਾ** ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ ਆਦਰਕਿਰਿਯਾ''ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ।

ਹੀਨਾਧਿਕਜਨਸੇਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇ ਠਿਤਾਪਿ ਜਾਤਿਮਦਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਤਾ ਉਨ੍ਨਲਾ, ਯੇ ਚ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਪਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿਕਭਾਵਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਗਤਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਪਰਮਕਾਪਞ੍ਞਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਹੀਨਜਨੇਹਿ ਦਲਿਦ੍ਦੇਹਿ ਪਰਮਕਾਪਞ੍ਞਤਂ ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਕੁਲੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਯ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੇਹਿ ਸੇਵਿਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਤਭਾਵਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਧਿਕਜਨੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦਿਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਆਜੀਵਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਸੇਵਿਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਦੀਨਭਾਵਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਆਮਨ੍ਤਨਭਾਵਤੋ ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣਂ, ਪਕਰਣਤੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਚ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾਜਨਨਂ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਨਿਯੋਜਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਇਮਿਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿਕਾਰੇਪੀ**ਤਿ ਸਾਧੁਕਂ ਸਵਨੇ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਚ। ਕਥਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਸਵਨਾਦਯੋ ਸਾਧੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ''ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕਲਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਗਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਦਰਗਾਰਵਯੋਗੇਨ ਕਥਾਦੀਸੁ ਅਪਰਿਭਵਾਦਿਨਾ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਨ ਕਥਂ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਨ ਕਥਿਕਂ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਭੋਤਿ , ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੫੧)। ਤੇਨਾਹ **"ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿਕਾਰਾਯਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਸੀਲਾਦਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ। **ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ** ਅਧਿਗਮਵਸੇਨ। **ਸਤ੍ਥੁਚਰਿਯਾਨੁਵਿਧਾਯਕਤ੍ਤਾ** ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨੁਟ੍ਠਾਨੇਨ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਯਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਸਕਲਸਾਸਨਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾ**।

ਸਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮੀਪਭਾਵਤੋ। **ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਂਵੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। **ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾਨੁਰੂਪਂ, ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸਨਾਪਸੁਤਾ, ਤੇ। ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਪਰਿਸਸਾਧਾਰਣਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵ ਆਮਨ੍ਤਨਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਪਨ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ

ਅਵ੍ਵਵਿਹਿਤਾ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਹਿਯ੍ਯੋ ਤਤੋ ਪਰਦਿਵਸੇਸੁ ਵਾ ਸੁਤਧਮ੍ਮੰ ਪਤਿ ਮਨਸਾ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਸਨੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਇਮਮੇਵਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤੇ ਅਨਾਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਚ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਇ-ਕਾਰਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਇਤੀ''ਤਿ, ਅਯਞ੍ਹਿ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਪਰਿਸਮਾਪਨਾਦਿਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯਪਕਾਰਾਵਧਾਰਣਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਪਭੇਦੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯) ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ, ''ਇਤਿ ਵਾ ਏਵਰੂਪਾ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩) ਆਦਿਅਤ੍ਥੇ ''ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮੰ ਨਾਮਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਅਭਿਲਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੭੩, ੭੫) ਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯੇ, ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਬਾਲੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਸਉਪਦ੍ਦਵੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੪) ਪਕਾਰੇ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਸਤਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਥੀਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੰ। ਕਿੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਚੇ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੬) ਅਵਧਾਰਣੇ, ''ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ੩.੯੦) ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ । ਇਧਾਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਏਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਭਿਕ੍ਖਵੋ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਾਕਾਰੋ ਤਮੇਸ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਇਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਭਗਵਾ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਨ੍ਤਿ ਇਧ ਭਗਵਤੋਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ਆਮਨ੍ਤਨਮੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਅਨ੍ਤਰੰ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਭਗਵਤੋ ਆਮਨ੍ਤਨੰ ਪਟਿਅਸ੍ਸੋਸੁ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਭਗਵਤੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਪਟਿਸ੍ਸਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨੰ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਯੰ ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਪਦੇਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੰ ਨਿਦਾਨੰ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਿਮਤ੍ਥੰ ਪਨ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਨਿਦਾਨਵਚਨੰ, ਨਨੁ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਵਚਨਸ੍ਸੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਦੇਸਨਾਯ ਠਿਤਿਅਸਮ੍ਮੋਸਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ। ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਨਿਮਿਤ੍ਤਪਰਿਸਾਪਦੇਸੇਹਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਸਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਾ ਚ, ਦੇਸਕਾਲਕਤ੍ਤੁਸੋਤੁਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਵੋਹਾਰਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤੇਨੇਵ ਚਾਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ''ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸੁਤ੍ਤੰ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਸਾਦਿਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਕਤਾਸੁ ਤਾਸੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੇਨ ''ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨੰ ਭਾਸਿਤੰ।

ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਨਿਦਾਨਵਚਨੰ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਰਚਨਾਨੁਮਾਨਾਗਮਤਕ੍ਕਾਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ। ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰਚਨਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਚ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਤਥਾ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਸਤ੍ਥੁਸਾਵਕਾਨੁਰੋਧਾਭਾਵਤੋ ਖੀਣਾਸਵਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿ। ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਚਸ੍ਸ ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਦੇਸਕਸੰਕਿਲੇਸਭੂਤਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦੂਸਕਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਭਾਵਸੰਸੂਚਕੇਹਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੇਹਿ ਚ ਸੰਬੁਦ੍ਧਵਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੇਹਿ ਪੁਰਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪੰ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪਟਿਭਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਪਨਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਮੂਲਦ੍ਵਯਵਸੇਨ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਰਹਿਤਸ੍ਸ ਤਿਸਨ੍ਧਿਕਾਲਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਨਯਸਙ੍ਖੇਪਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਨਿਦਾਨਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਨਿਦਾਨਵਚਨੰ। ਞਾਣਕਰੁਣਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਤ੍ਥਿਕਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਾ ਵ◌ਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸੰ ਏਵ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤੰ ਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਸਾਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾਸਨੰ, ਨ ਕਬ੍ਬਰਚਨਾ। ਤਯਿਦੰ ਸਤ੍ਥੁਚਰਿਤੰ ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਪਦੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇਹਿ ਯਥਾਰਹੰ ਪਕਾਸੀਯਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਦ੍ਵ◌ਾਦਸਪਦਿਕਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵ◌ਿਭਾਵਨੇਨ ਤੇਨ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ''ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਨਿਦਾਨਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁ ਪਮਾਣਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਨਿਦਾਨਵਚਨੰ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ''ਭਗਵ◌ਾ''ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਭਗਵ◌ਾ''ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਦਿ-ਸਬ੍ਬਸੰਕਿਲੇਸਮਲਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨੇਨ ਵਚਨੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਞਾਣਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਵ◌ਿਸੇਸਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨੇਨ ਤਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇ ਪਯੋਜਨਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ। ਦੇਸਨਾਪਿ ਹਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵ◌ਿਨੇਯਜਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ ''ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ''ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੰ ਤਾਵ ਵ◌ਿਚਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵ◌ਿਭਾਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ''ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਦੇਸਨਾ ਏਵ◌ੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਦਾਨਪਰਿਜਾਨਨੇਨ ਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯਜਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਚੋਦਨਾਯ ਕਤਾਯ ''ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋਯੰ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਪਰਿਹਾਰੋ ਸੁਕਥਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਨੇਕਸਤਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾਨਿਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨਿ ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾਦਿਪਧਾਨਨਯੇਨ ਸੋਲਸਵ◌ਿਧਤੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਭਾਵਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ''ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਚ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਚ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਚ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਏਵ◌ੰ ਯਦਿਪਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨਪਿ ਸੰਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦੀਹਿ ਪਨ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੰਸਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਨਯਿਧ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵ◌ਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਾਨੰ ਸੇਸਨਿਕ੍ਖੇਪਾਨੰ ਮੂਲਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਥਾਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਯੰ ਸੰਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੁਤ੍ਤੰ ਏਵ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਅਥ ਵ◌ਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨੰ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਭੂਤੋਤਿ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵ◌ਾ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੇਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ, **ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ**। ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**। ਅਥ ਵ◌ਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿ ਏਵ। ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਕਪ੍ਪੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਪਰੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਪੁਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵ◌ਾ ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਵਚਨੰ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੰ, ਤਦੇਵ ਨਿਕ੍ਖੇਪਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਪਰੇਸੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਾਦਿਕਾਰਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸੁੰ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਭਾਵ◌ੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਕੇਵਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਠਪਨਤ੍ਥੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਤ੍ਤਾ। ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾਨੰ ਪਨ ਪਰੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਨੰ

ਦੇਸਨਾਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਨਂ ਕਥਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਅਨਵਰੋਧੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਵਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੋਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਨਂ ਕਥਂ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੇ ਅਨਵਰੋਧੋਤਿ? ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਮੇਤਂ। ਪਰੇਸਞ੍ਹਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਕਾਰਣੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣਆਮਿਸੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਦੇਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰੇਸਂ ਪੁਚ੍ਛਂ ਵਿਨਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਏਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤੋ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਏਵ ਦੇਸਿਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋਤਿ ਪਾਕਟੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਕਥੇਤਿ** ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਠਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਦਸਬਲਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਹਾਰਕੋ**ਤਿ ਦਸਬਲਵਗ੍ਗੇ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਲਿ, ਤਥਾ **ਚਨ੍ਦੋਪਮਹਾਰਕਾਦਯੋ**।

ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਯੋ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ। **ਖਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਂ। **ਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਨੀਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਣਿਧਾਨਂ। **ਬੁਜ੍ਝਨਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਂ, ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਾਕਾਰਂ ਵਾ।

ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਤਿ **ਉਗ੍ਘਟਨਂ** ਨਾਮ ਞਾਣੁਗ੍ਘਟਨਂ, ਞਾਣੇਨ ਉਗ੍ਘਟਿਤਮਤ੍ਤੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ**। ਉਦ੍ਦੇਸਾਦੀਹਿ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਨੇਯ੍ਯੋ**। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਂ ਪਰਮਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਦਪਰਮੋ। ਸਹ ਉਦਾਹਟਵੇਲਾਯਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਾਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਉਦਾਹਟਮਤ੍ਤੇ ਏਵ। **ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਸਮਾਯੋਗੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਿਕਾਯ ਠਪਿਯਮਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਣਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਭਜਿਯਮਾਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਹੇਤੁ, ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਉਦ੍ਦਿਸਤੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। **ਨ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਮਗ੍ਗਂ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਝਾਨਂ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਮੇਵ ਪਰਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ''ਪਦਪਰਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਕਚਰਾਤਿ ਵਿਵੇਕਾਭਿਰਤਿਯਾ ਏਕਵਿਹਾਰਿਨੋ। **ਦ੍ਵਿਚਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਏਕਜ੍ਝਾਸਯਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁ। ਸਤ੍ਤੁਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨੇਨ **ਸੁਞ੍ਞਤਂ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਣ੍ਹਂ ਸੁਖੁਮਂ**। ''ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਭਗਵਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਰਭੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇ ਪਨ ''ਪਰੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਪਰਿਕਮ੍ਮਿਕਾ ਸੁਪਰਿਸੋਧਿਤਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧਾ, ਤਦੁਭਯੇਸੁ ਸਤ੍ਥੁ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪਮਾਮੁਖੇਨ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **ਯਥਾ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਰੂਪਂ ਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ** ਲਿਖਨਵਸੇਨ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਅਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਯ ਅਕਤਾਨੁਯੋਗਂ। **ਸੀਲ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਂ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਅਨੁਜੁਕਤਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਯੋਜੇਨ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਯਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। **ਦਿਟ੍ਠਿ** ਚਾਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਕਮ੍ਮਪਥਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। **ਤਿਵਿਧੇਨਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸਯਭਾਵਤੋ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਂ ਸੀਲਂਯੇਵ ਭਾਵਨਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ"**ਤਿ।

ਸੁਧਨ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਂ ਅਪਗਤਸਬ੍ਬਕਾਲ਼ਕਂ। ਚਤੁਰਸ੍ਸਾਦਿਧੋਤੋ **ਸੁਪਰਿਮਜ੍ਜਿਤਮਣਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**। ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਕਾਮਂ ਵੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਦਪਰਟ੍ਠਿਤੋ ਪਟਿਯੋਗੀਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਾਚਕੋ, ਨਾਮਪਰਭੂਤੋ ਪਨ ਤਂ ਤਂ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਕਰਣਾਦਿਸਾਧਨਵਿਸਿਟ੍ਠਮੇਵ ਪਬੋਧੇਤਿ, ਹਿ-ਨਿਪਾਤਪਰਭੂਤੋ ਪਨ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਵੋਤਿ...ਪੇ॰... ਦਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ। **ਤਂਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਦੇਸਨਂ। ਸਾ ਹਿ ਇਧ ਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸੀਯਤਿ। ‘‘ਸੁਣਾਥਾ’’ਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਵਚਨਤੋ ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ।

ਏਕਤ੍ਥਮੇਤਂ ਪਦਂ ਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਤੋ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸਪਿ ਕਤੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਯਾਚਾਮਹਂ ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ “**ਆਯਾਚਨੇ**”ਤਿ। ਪੁਨ **ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਵਂ ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ “**ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ**”ਤਿ। **ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ**ਤਿ ਅਹੋ ਅਹੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ**”ਤਿ। **ਸਾਧੁ ਧਮ੍ਮਰੁਚੀ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਞਾਣ**ਵਾਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ। **ਅਦ੍ਦੁਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਅਦੂਸਕੋ। **ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਥਿਰੀਕਰਣੇ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯਂ। **ਆਣਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਣਾਪਨੇ। ‘‘ਸੁਣਾਥ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦੇਨ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ ਵਿਯ ਤਦਾਣਾਪਨਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਆਯਾਚਨਤ੍ਥਤਾ ਵਿਯ ਚਸ੍ਸ ਆਣਾਪਨਤ੍ਥਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਦਾਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਨਿਵਾਰਣਂ** ਸਵਨੇ ਨਿਯੋਜਨਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਪਟਿਸੇਧਨਭਾਵਤੋ, ਸੋਤਂ ਓਦਹਥਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਨਿਵਾਰਣਂ** ਅਞ੍ਞਚਿਨ੍ਤਾਪਟਿਸੇਧਨਤੋ। **ਪੁਰਿਮ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੁਣਾਥਾ’’ਤਿ ਪਦਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਸੁਣਾਥ, ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਧਿਕਾਰੇ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਨਿਵਾਰਣਂ** ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਤੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ। **ਅਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਨਿਵਾਰਣਂ** ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮਂ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ** ‘‘ਸੁਣਾਥਾ’’ਤਿ ਵਿਦਹਨਤੋ। **ਧਾਰਣੂਪਪਰਿਕ੍ਖਾਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਤੁਲਨਤੀਰਣਾਦਿਕੇ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਯਤੀਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ। ਸਹ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹੀਤਿ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਦਿਕੋ। ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨਾਤਿ **ਸਾਤ੍ਥੋ,** ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿ। **ਦੇਸਨਾ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸਾ ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਪਿਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ ਕਥਨਂ। **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਵੇਧੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਅਤ੍ਥਪਟਿਵੇਧਾ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹਾ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ**”ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨਂ ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ, ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬਿਸਯਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦੇਸਨਂ** ਨਾਮ ਉਦ੍ਦਿਸਨਂ ਸਙ੍ਖੇਪਦਸ੍ਸਨਸਦਿਸਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤੇ** ‘‘ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ‘‘ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਂ ਭਾਸਨਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋਪਿ ਨਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਕਥਨਂ ਵਾ **ਭਾਸਨਂ**।

ਸਾਲ਼ਿਕਾਯਿਵ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋਤਿ ਸਾਲ਼ਿਕਾਯ ਆਲਾਪੋ ਵਿਯ ਮਧੁਰੋ ਕਣ੍ਣਸੁਖੋ ਪੇਮਨੀਯੋ। **ਪਟਿਭਾਨਂ** ਸਦ੍ਦੋ। **ਉਦੀਰਯੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰੀਯਤਿ, ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤਾ**ਤਿ ਏਵਂ ‘‘ਸੁਣਾਥ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਨ ਕਿਰ ਸਤ੍ਥਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਪਿ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤੁਸ੍ਸਾਹਾ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ।

ਕਤਮੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਭਾਵੋ ਞਾਯਤਿ, ਨ ਵਿਸੇਸਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸੇਸਭਾਵਂ ਕਥੇਤੁਂ “**ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਜੋਤੇਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ**। ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਂਸਨ੍ਦੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ

ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ। ਸਂਸਨ੍ਦਨਵ੍ਵੇਤ੍ਥ ਸਾਕਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਰਣਂ। ਵਿਮਤਿਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ**। ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ**। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਹਿ ''ਕਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਮਤੀ''ਤਿ ਅਨੁਮਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ** ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ।

ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਭਾਵੋ। **ਅਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਞਾਣੇਨ ਅਞ੍ਞਾਤਭਾਵਮਾਹ। **ਅਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਯ ਨ ਦਿਟ੍ਠਂ। **ਅਤੁਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਤੁਲਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਨ ਤੁਲਿਤਂ। **ਅਤੀਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਰਣਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਕਤਞਾਣਕਿਰਿਯਾਸਮਾਪਨਂ। **ਅਵਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਭਾਵਂ। **ਅਵਿਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਪਾਕਟੀਕਤਭਾਵਂ।

ਪਞ੍ਚਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਪੁਚ੍ਛਂ ਨਿਗਮੇਤੁਂ **''ਤਤ੍ਰਾ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਯਦਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਆਹ **''ਏਤ੍ਥ ਚਾ''**ਤਿਆਦਿ। **ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਥੇਤਿ** ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸ੍ਸ ਕਥਿਤਭਾਵਤੋ। **ਆਹਾਰਵਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਾਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਿਂ ਕਤਾਤਿ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਨ ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ **ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾ**।

''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤ੍ਵੇਵਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਵਿਲੋਮਤੋ **ਪਟਿਲੋਮਕਥਾ**। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਰਾਗੋ,** ਮਗ੍ਗੋ। **ਅਸੇਸਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਾ। **ਏਵਂ ਨਿਰੋਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧਾ। ਇਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਨਿਰੋਧਵਚਨੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ। **ਸਕਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਸ੍ਸ। **ਸਤ੍ਤਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਜੀਵਰਹਿਤਸ੍ਸ। **ਵਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ।

ਅਤ੍ਤਮਨਾਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਗਹਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। ਤਥਾਭੂਤਾ ਚ ਹਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **''ਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ''**ਤਿ। ''ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਮੋਦਨਤ੍ਥੋ। ''ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ ਉਭਯਤ੍ਥੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ **''ਅਨੁਮੋਦਿਂਸੁ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ ਚਾ''**ਤਿ।

ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨. **ਦੁਤਿਯੇਪੀ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤੇਪਿ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **''ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵਾ''**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਤਦੇਕਦੇਸਂ ਇਧ ਵਿਨਿਯੋਗਕ੍ਖਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਯਥਾ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਂ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਭਙ੍ਗਦੇਸਨਂ। ਉਦ੍ਦੇਸਦੇਸਨਾ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਸਦਿਸਾਵ। **ਪੁਨ ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਨਿਵਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਤੋ ਏਵ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਨਯੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਨਗ੍ਗਹਣਂ।

ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਕਾਰਤੋ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ…ਪੇ॰… ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ''**ਤਿ। **ਗਤਿਜਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਗਤਿਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਏਕੇਕਾਯ ਗਤਿਯਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਭੁਮ੍ਮਦੇਵਾਦਿਹਤ੍ਥਿਆਦਿਜਾਤਿਵਸੇਨ ਚ। ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸਂ, ''ਮਾਨਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਮਾਨੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਦ੍ਦਵਿਸੇਸਂ, ''ਪਣ੍ਡਰ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਗੁਣਵਿਸੇਸਂ, ''ਚੇਤਸਿਕਂ ਹਦਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸਂ,

''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਠਾਭਾਵਵਿਸੇਸੰ, ''ਅਲੁਬ੍ਭਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਭਾਵਵਿਸੇਸੰ, ''ਅਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤਾਵਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੀਪਨਾ ਸਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਜਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਜੀਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ **ਜੀਰਣਤਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ।

ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸਾਤਿ ਕਲਲਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪੁਰਿਮਰੂਪਾਨੰ ਜਰਾਪਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਪਚ੍ਛਿਮਰੂਪਾਨਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਰੂਪਾਨੁਰੂਪਾਨਿ ਪਰਿਣਤਪਰਿਣਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸੁਪਰਿਣਤਰੂਪਾਨੰ ਪਰਿਪਾਕਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ''ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਜਰਾਯ ਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। **ਪਕਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ**ਤਿ ਫਲਵਿਪਚ੍ਚਨਪਕਤਿਯਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ, ਜਰਾਯ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਫਲਮੇਵ ਪਕਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ, **ਨ ਚ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦੀਨੇਵ ਜਰਾ**ਤਿ ਉਦਕਾਦਿਗਤਮਗ੍ਗੇਸੁ ਤਿਣਰੁਕ੍ਖਸੰਭਗ੍ਗਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਰਿਪਾਕਗਤਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਰੂਪੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਯੋ ਜਰਾਯ ਗਤਮਗ੍ਗਾਇਚ੍ਚੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਜਰਾਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਜਰੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯੁ ਹਾਯਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਜਜ੍ਜਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਯੁਹਾਨਾਦਯੋ ਪਕਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਪਕਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਮੇਹਿ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ **ਅਵੀਚਿਜਰਾ** ਮਣਿਆਦੀਸੁ ਮਨ੍ਦਦਸਕਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਦਸਕੇਸੁ ਚ ਖਣੇ ਖਣੇ ਜਿਣ੍ਣਵਿਕਾਰਾਦੀਨੰ **ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੂ**ਤਿ ਮਣਿਆਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਅਹਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਾਦੀਸੁ, ਪਾਣੀਨੰ ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਸਕਲਆਯੁਸ੍ਮਿੰ ਗਹਿਤਤਰੁਣਯੁਵਾਜਰਾਕਾਲੇਸੁ, ਏਕਦ੍ਵਿਤ੍ਤਿਦਿਵਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇਸੁ ਪੁਪ੍ਫਾਦੀਸੁ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਜਰਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ **ਸਵੀਚਿਜਰਾ ਨਾਮ**।

ਚਵਨਕਵਸੇਨਾਤਿ ਚਵਨਕਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਵਸੇਨ। ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਯ ਚੁਤਿਯਾ ਚਵਨਮੇਵ ਚਵਨਤਾਤਿ ਆਹ "**ਭਾਵਵਚਨੇਨ ਲਕ੍ਖਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**"ਨ੍ਤਿ, ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਚੁਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਰਣਸ੍ਸ ਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ। ਤੇਨ ''ਭੇਦੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ ਭੇਦਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਠਾਨਾਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿਪਿ ਆਕਾਰੇਨ ਅਵਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਦੀਪਨੰ। **ਘਟਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਹਿ ਵਿਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣੰ। ਯਥਾ ਘਟੇ ਭਿਨ੍ਨੇ ਕਪਾਲਾਦਿਅਵਯਵਸੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਏਵੰ ਚੁਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਭਙ੍ਗੇਸੁ, ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਨ੍ਤਰਧਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਚ੍ਚੁਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਸਞ੍ਞਿਤੰ ਮਰਣੰ। ''ਕਾਲਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਮੁਚ੍ਛੇਦਭੂਤੰ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਮਰਣੰ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਮਰਣੰ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਖਣਿਕਮਰਣੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾ, ਯਾ ਲੋਕੇ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਮਚ੍ਚੂ''ਤਿ, ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਵਨਕਾਲੋ ਏਵ ਵਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਕਾਲੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚੁਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਭੇਦਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ। ''ਮਚ੍ਚੁ ਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯੋ ''ਮਚ੍ਚੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭੇਦੋ, ਤਮੇਵ ਮਰਣੰ ''ਪਾਣਚਾਗੋ''ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਚਤੁਵੋਕਾਰਵਸੇਨਾਤਿ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਰੂਪਕਾਯਸਞ੍ਞਿਤੋ ਕਲ਼ੇਵਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇਪਿ ਕਲ਼ੇਵਰਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿਤਾਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਏਕਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਚਤੁਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਚਾ**ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਸੇਸਦ੍ਵਯਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਭੇਦੋ''ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਖਨ੍ਧਭੇਦਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। **ਸੇਸਦ੍ਵਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸੇਸਭਵਦ੍ਵਯਵਸੇਨੇਵ ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਯਦਿਪਿ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਰੂਪਕਾਯੋ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਕਲ਼ੇਵਰਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ "**ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ**"ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਕਲ਼ੇਵਰਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਕਲ਼ੇਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮਰਣੰ **ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹਣਮਤ੍ਤੇਨ।

ਜਾਯਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿਆਦਿ ਆਯਤਨਵਸੇਨ ਯੋਨਿਵਸੇਨ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਜਾਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਕਤ੍ਤੁਭਾਵਵਸੇਨ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **"ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤੀ**"ਤਿ ਪਨ ਕਤ੍ਤਰਿ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾ ਜਾਤਿ **ਸਞ੍ਜਾਤਿ**। ਪਾਕਟਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵੋਹਾਰਦੇਸਨਾ।

ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਏਕਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇਸੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸੇਸਰੂਪਧਾਤੁਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਵਿਕਲਾਵਿਕਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪੁਨ ਦਸਨ੍ਨਂ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਞ੍ਚ ਆਯਤਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਨ੍ਤਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ, ਤੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਤਿਯਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਮ੍ਮਂਯੇਵ **ਕਮ੍ਮਭਵੋ** ''ਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਯਜਾਦਿਤਅਤ੍ਤਭਾਵੁਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਵਤੀਤਿ ਭਵੋ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਵਿਪਾਕੋ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਞ੍ਚ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਭਵਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਭਵੋ''ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ **"ਕਮ੍ਮਂ ਫਲਵੋਹਾਰੇਨ ਭਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਕਥਿਤਂ।

ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ **ਏਤੇਨ** ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਇਧ ਕਰਣਸਾਧਨਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਯਂ ਵਾ"**ਤਿ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਂ। ਕਾਮੋ ਚ ਸੋ ਕਾਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਉਪਾਦਾਨਞ੍ਚ ਭੁਸਮਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ **ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ। ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਦਂ। ਪੁਨ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ।

ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਪਾਦਿਯਮਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਦਿਟ੍ਠਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਏਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਲ੍ਹੀਕਰਣਵਸੇਨ ਪੁਰਿਮਂ ਉਤ੍ਤਰਾ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਏਵਂ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਪੀਤਿ। ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਪਨ ''ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਲੋਕੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਭੂਤਂ ਇਧ ਪੁਰਿਮਦਿਟ੍ਠਿਉਤ੍ਤਰਦਿਟ੍ਠਿਵਚਨੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਯੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਗੋਸੀਲਗੋਵਤਾਦਿਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ ਚੇਵ ਅਨੁਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚ, ਸੋ ਗੋਸੀਲਗੋਵਤਾਦੀਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਗੋਸੀਲ...ਪੇ॰... ਸਯਮੇਵ ਉਪਾਦਾਨਾਨੀ**"ਤਿ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਨਤੋ।

ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਗਹਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਤਵਾਦਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ। **ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ** ਦਲ੍ਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਇਦਂ ਤਣ੍ਹਾਯ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਵਚਨਂ ਛਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਿਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਨਿਯਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ। **ਜਵਨਵੀਥਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਂ। ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਉਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਲੁ ਵਿਯ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਓਲੁਮ੍ਭਕਭਾਵੇਨ ਭਾਵੋ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਤਂਸਦਿਸਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰੂਪੇ**ਤਿ ਵਿਸਯੇ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਸਾ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ** ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਯ ਸਂਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚਧੁਵਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸਮੁਖੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ। ਭਵਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ **ਭਵਤਣ੍ਹਾ**। ਭਵਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਭਵਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਭਵਤਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਭਵੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ। **ਏਵਂ ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾ**ਤਿ ਯਾ ਛ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ, ਛ ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਛ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯੋ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਸਕਸਨ੍ਤਤਿਯਂ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ। ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਇਤਰਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਵਾ, ਸਯਂ ਪਨ **ਅਤੀਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ''ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦਾਨਿ ਅਪਰੇਨਪਿ ਪਕਾਰੇਨ ਅਟ੍ਠਸਤੰ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ। ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਦੇਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੰ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸਮੁਦਾਯਗ੍ਗਾਹਤੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਤ੍ਥਮਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਸੁ ''ਇਦੰਪਕਾਰੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਤਾਵ ਅਨੁਪਨਿਧਾਯ ਗਹਣੰ।

ਏਵਮਾਦੀਨੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਏਵਮਸ੍ਮਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮਿ, ਅਹੰ ਭਵਿਸ੍ਸੰ, ਇਤ੍ਥੰ ਭਵਿਸ੍ਸੰ, ਏਵੰ ਭਵਿਸ੍ਸੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਭਵਿਸ੍ਸੰ, ਅਸਸ੍ਮਿ, ਸਤਸ੍ਮਿ, ਅਹੰ ਸਿਯੰ, ਇਤ੍ਥੰ ਸਿਯੰ, ਏਵੰ ਸਿਯੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯੰ, ਅਪਾਹੰ ਸਿਯੰ, ਅਪਾਹੰ ਇਤ੍ਥੰ ਸਿਯੰ, ਅਪਾਹੰ ਏਵੰ ਸਿਯੰ, ਅਪਾਹੰ ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਉਪਨਿਧਾਯ ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧੰ ਸਮਤੋ ਅਸਮਤੋ ਵਾਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ''ਏਵਮਸ੍ਮਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਸਮਤੋ ਉਪਨਿਧਾਯ ਗਹਣੰ, ਯਥਾ ਅਯੰ ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਏਵੰ ਅਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਅਸਮਤੋ ਗਹਣੰ, ਯਥਾਯੰ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਹੰ ਹੀਨੋ ਵਾ ਅਧਿਕੋ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਤਾਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ। **ਭਵਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਨਾਗਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਸੰ ਪੁਰਿਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਸਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਸ੍ਮਿ, ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। **ਸਤਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਅਸ੍ਮਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਤੋ ਪਰਾਨਿ **ਸਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੰਸਯਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪੁਰਿਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਅਪਾਹੰ ਸਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ''ਅਪਿ ਨਾਮਾਹੰ ਭਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਤ੍ਥਨਾਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿਪਿ ਪੁਰਿਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵਮੇਤੇਸੁ –

ਦ੍ਵੇ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਸੀਸਾ ਸੀਸਮੂਲਕਾ।
ਤਯੋ ਤਯੋਤਿ ਏਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਵਿਭਾਵਯੇ॥

ਏਤੇ ਹਿ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ **ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸਾ** ਨਾਮ, ''ਅਸ੍ਮਿ, ਭਵਿਸ੍ਸੰ ਸਿਯੰ, ਅਪਾਹੰ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਸੁਦ੍ਧਸੀਸਾ** ਨਾਮ, ''ਇਤ੍ਥਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਯੋ ਤਯੋ ਤਯੋਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ **ਸੀਸਮੂਲਕਾ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾ ਆਗਤਾਤਿ ਆਹ “**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਰੂਪਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੀ**”ਤਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਮਿਨਾ ਅਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਸੇਕਸੇਨਾਪਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ''ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਹੋਤਿ। ਸੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਙ੍ਗਹੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਸੰਖਿਪਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ। ''ਛਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**। ''ਰੂਪੇ ਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ''ਤਿਆਦਿ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥੋ**। ''ਕਾਮਰਾਗਭਾਵੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਕੋ, ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਕੋ ਚ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**। ''ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਛਲੇਵਾ''ਤਿਆਦਿਕੋ **ਸਙ੍ਗਹੋ**।

ਯਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਦ੍ਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਵਿਯ ਅਨੇਕਾ ਏਵ ਵੇਦਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾ ਰਾਸਿਵਸੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਛ ਵੇਦਨਾਕਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵੇਦਨਾਸਮੂਹਾ**”ਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਭਾਵੇਨ ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਆਦਯੋ, ਤਾ ਕੁਚ੍ਛਿਨਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿਯੋ ਵਿਯ ਪੋਸੇਨ੍ਤਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਾਸੰ ਮਾਤੁਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਹੇਤੂ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਵੇਦਨਾ ''ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵੇਦਨਾਪਦੇ। **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਾ। ਏਵੰ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਵੇਦਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਫਸ੍ਸੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਖਨ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ, ਆਯਤਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਸੇਸਤੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾ**”ਤਿ ਆਹ।

ਨਮਨਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਮਨਸਭਾਵਂ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਪਨ ਏਕਾਵ ਵੇਦਨਾ। **ਸਬ੍ਬਦੁਬ੍ਬਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ । ਨਨੁ ਤਤ੍ਥ ਜੀਵਿਤਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਚ ਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਤਾਸਂ ਪਨ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਤਥਾ ਪਾਕਟਂ, ਯਥਾ ਚੇਤਨਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਤੇ ਏਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਉਦ੍ਧਟਾ। **ਯੇਨ** ਮਹਨ੍ਤੁਪਾਤੁਭਾਵਾਦਿਨਾ **ਕਾਰਣੇਨ। ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਭੂਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ। **ਅਞ੍ਞੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯੋ**ਤਿ ‘‘ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਕਲਾਪਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਨਿਚ੍ਛਯਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯੋ। ਨਨੁ ਸੋ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੇਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ‘‘ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀ’’ਤਿ ਅਤਿਦੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ “**ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ। ਭੂਤਾਨਿ ਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ‘‘ਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿਪਿ ਏਕੇ** ਤੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਏਕਂਸਤੋ ਅਪਰਕਾਲਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਪਾਠਸੇਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵਿਨਾ ਏਵ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਮੂਹਤ੍ਥੇ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਮੂਹਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਸਮੂਹਂ ਉਪਾਦਾਯਾ**”ਤਿ। ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਯਂ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੮੪) ਆਗਤਨਯੇਨ “**ਤੇਵੀਸਤਿਵਿਧਾ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ‘‘ਯਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’ਤਿ ਵਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇ (ਪਟ੍ਠਾਨ॰ ੧.੧.੮) ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜਾਤਿਰੂਪਭਾਵੇਨ ਉਪਚਯਸਨ੍ਤਤਿਯੋ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ “**ਤੇਵੀਸਤਿਵਿਧਾ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ**। ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣੇਨ ਚਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ “**ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਆਯੂਹਨਸਭਾਵੋ। **ਚੋਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਂਚੋਪਨਵਸੇਨ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਚਨਭੇਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਚੀਭੇਦੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ, ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਚੋਪਨਂ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕੂਨਤਿਂਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਞ੍ਞਾਚੇਤਨਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਏਵ ਏਕੂਨਤਿਂਸ ਚੇਤਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ।

ਦੁਕ੍ਖੇਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਇਦਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ ਸਂਸਿਲੇਸਨਨਿਸ੍ਸਯਵਿਸਯਬ੍ਯਾਪਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ “**ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕੋਪਿ ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੇਕਧਾ ਵਿਨਿਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਯਥਾ ਤਦ੍ਧਿਤਤ੍ਥੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਸਮਾਹਾਰੇਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਂ। **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਲਕ੍ਖਣਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ। **ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ। ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਨ ਤਂਸਹਜਾਤਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਅਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਏਕਵਚਨਂ । **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ। “**ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੀ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਾਥਾਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਏਕਦੇਸੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ “**ਯਾਥਾਵਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਨਿਵਾਰਣੇਨਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ “**ਞਾਣਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਦਾਨੇਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮਂ ਪਨ ਪਟਿਵੇਧਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਸੇਧਕਥਾਦਸ੍ਸਨਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਨੁਬੋਧਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ।

ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਵਤ੍ਥੁਤੋ**”ਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਞ੍ਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ ਏਕੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਇਤਰੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਕਿਂ ਪਨ ਏਤਂ ਏਕਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ

“**ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ**”ਤਿ। ਇਦੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ “**ਨਿਰੋਧਪਟਿਪਦਾਨੰ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਦਾਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਵਿ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਤਦ੍ਵਿ ਨਯਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ। **ਦੁਦ੍ਦਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਦੁਰਵਗ੍ਗਾਹਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮੇ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯੇ। **ਅਨ੍ਧਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰਭੂਤਂ। **ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ** ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਿਸਹਤਿ। **ਵਚਨੀਯਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਚਕਭਾਵੇਨ ਤਥਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੀਲ਼ਨਾਦਿਆਯੂਹਨਾਦਿਵਸੇਨ ‘‘ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਯਂ ਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੪੮੪; ੩.੧੦੪) ਯਾਥਾਵਤੋ ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਮਦ੍ਵਯਂ **ਗਮ੍ਭੀਰਂ। ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯੇ। **ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਸੁਭਾਦਿਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਪਿਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦੁਕ੍ਖੇਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ‘‘ਅਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਦੁਕ੍ਖੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ। **ਸਙ੍ਗਹਤੋ**ਤਿ ਸਮੋਧਾਨਤੋ। **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਅਞ੍ਞਾਣਮੇਵਾ**ਤਿ ਵਿਸਯਸਭਾਵਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਕਿਚ੍ਚਮੇਵ। ‘‘ਦੁਕ੍ਖੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਤਥਾ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਇਦਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਖਣਿਕਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਅਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਿਰਾਗਗ੍ਗਹਣਤੋ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਪਟਿਬਾਹਨਂ ਇਧ ‘‘ਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਸੋ ਚ ਨੇਸਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਏਤੇਹਿ ਨਿਰੋਧਪਦੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਞ੍ਚ। “**ਦ੍ਵਾਦਸਹੀ**”ਤਿ ਇਦਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵਟ੍ਟਂ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਇਧ ਦਸ੍ਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ।

ਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਟਿਪਦਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾ, ਵਟ੍ਟਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਦੁਕ੍ਖਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਤਂ **ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਪਟਿਪਦਾ**”ਤਿ। **ਸੋ** ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ **ਕਥਂ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ? ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਸੁਖਾਵਹੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਟ੍ਟਸੀਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਭਾਵਤੋ। **ਅਨੁਮਸੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ ਅਵਕਂਸਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ। ‘‘ਇਦਂ ਮੇ ਪੁਞ੍ਞਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਏਵਂ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ। ਪਣ੍ਣਮੁਟ੍ਠਿਦਾਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਕਪਣ੍ਣਮੁਟ੍ਠਿਦਾਨਮਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਹੇਤੁ ਏਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਪਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤਦਾਵਹਾ ਪਟਿਪਦਾਪਿ ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ “**ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਲੋਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ। **ਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਟਿਪਦਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਟਿਪਦਾ ਦੇਸੇਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਯਥਾਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਯ ਇਧਾਗਤਤ੍ਤਾ। ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾਯਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਨਿਰੋਧਾ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਭਾਜਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਰੂਪੇਨ ਪਨ ਤਾਯ ਵਟ੍ਟਮੇਵ ਪਕਾਸਿਤਂ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ‘‘ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਮੇਵ ਕਥਿਤ’’ਨ੍ਤਿ। **ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇ**ਤਿ ਨਿਗਮਨੇ। **ਫਲੇਨਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਫਲੇਨ **ਪਟਿਪਦਾਯ** ਸਮ੍ਪਾਪਕਹੇਤੁਨੋ **ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ**। ਯਥਾ ਹਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੇਤੁ ਞਾਪਕੋ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ, ਸਮ੍ਪਾਪਕੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਿਵਿਧਂ ਫਲਂ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਸਮ੍ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ

ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਫਲੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਤੰਸਮ੍ਪਾਪਕਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਫਲੇਨ ਹੇਤ੍ਥਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਫਲਾ ਅਯਂ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਾ ਅਸੇਸਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਸੇਸਵਿਰਜ੍ਜਨਤੋ ਅਸੇਸਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਚ। ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਮੇਵ ਵਦਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਯਂ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਅਸੇਸਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਸੇਸਨਿਰੋਧੋ ਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ। **ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਦਭਾਜਨਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥੇ ਸਤਿ। **ਸਾਨੁਭਾਵਾ ਪਟਿਪਦਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਸੇਸਨਿਰੋਧਹੇਤੁਪਟਿਪਦਾ ਤਤ੍ਥ ਸਾਤਿਸਯਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸਮਾਯੋਗਤੋ ਸਾਨੁਭਾਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਗਹਣੇਨੇਤ੍ਥ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਮੇਵ ਕਥਿਤ”**ਨ੍ਤਿ।

ਪਟਿਪਦਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਵਿਪਸ੍ਸੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਮਿਸਨਵਸੇਨ। **ਅਨਿਮਿਸੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਗਤਨਿਮਿਸੇਹਿ ਉਮ੍ਮੀਲਨ੍ਤੇਹੇਵ। **ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ** ਮਹਾਪਦਾਨੇ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ‘‘ਵਿਪਸ੍ਸੀ’’ਤਿ ਪਦੇ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ‘‘ਅਨਿਮਿਸੇਹੀ’’ਤਿਆਦਿਕੇ ਯਥਾਗਤੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ।

ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਨਿਮਿਸਲੋਚਨਤੋ ‘‘ਵਿਪਸ੍ਸੀ’’ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਕਾਰਣਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਰਿਮਭਵੇ ਅਨਿਮਿਸਲੋਚਨਤ੍ਤਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਏਤ੍ਥ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞਮੇਵ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਲਾਲ਼ਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੋਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਨਾਦਰੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਅਟ੍ਟਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ।

ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਭਗੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਗਵਾਤਿ **“ਭਾਗਜਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਯਾਥਾਵਤੋ, ਞਾਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਨਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ”**ਤਿ। ਸਂ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਸਾਮ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਸਾਮਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੇਨਾ”**ਤਿ, ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਮਾ, ਸਾਮਂ ਬੁਜ੍ਝਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਧੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ, ‘‘ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਬੋਧਿਮਾ ਸਤ੍ਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ,** ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੋ ਯਥਾ ‘‘ਸਾਕਪਤ੍ਥਵੋ’’ਤਿ। **ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾਨਪਟਿਪਦਾਯ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਬੋਧਿ ਚ ਸੋ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਯੋਗਤੋ ਸਤ੍ਤੋ ਚਾਤਿ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ। ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ‘‘ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮ ਮਹਨ੍ਤਂ ਬੋਧਿਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਆਦਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਕਾਮਂ ਚੁਤੁਪਪਾਤਾਪਿ ਮਰਣਜਾਤਿਯੋ, ‘‘ਜਾਯਤਿ ਮੀਯਤੀ’’ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਚਵਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਨ ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਤੇਸਂ ਗਹਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਨਾਨਾਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਇਦਂ…ਪੇ॰… ਵੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਜਿਣ੍ਣਬ੍ਯਾਧਿਮਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣਮੇਵ ਆਦਿਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ।

ਉਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾਤਿ ਉਪਾਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਞਾਯੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਥੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਮਾਯੋਗੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਸਮਾਗਮੋ ਅਹੋਸਿ। **ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ‘‘ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾ’’ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਆਹ। **ਜਾਤਿਯਾ ਖੋ ਸਤਿ ਜਰਾਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਕਿਮ੍ਹਿ ਨੁ ਖੋ ਸਤਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਮਰਣੇ ਕਾਰਣਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਯਂ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰਜਾਤਿਕਾਰਣਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇਨ ‘‘ਜਾਤਿਯਾ ਖੋ ਸਤਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਯਾ ਚਸ੍ਸ ਅਭਿਸਮਯੋ ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ। **ਹੀ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹਣਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵਮਿਦ**"ਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਗਤਤ੍ਤਾ "**ਏਕਾਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮੁਦਯਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਸਮੁਦਯਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਅਨੇਕਵਾਰਞ੍ਹਿ ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਂ। ਅਥ ਵਾ ''ਏਵਂ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਕੇਵਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਪਰਂ, ਅਥ ਖੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਮੁਖੇਨ ਇਧ ਸਮੁਦਯਸਦ੍ਦੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚ ਯਾਵਨ੍ਤੋ ਇਧ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤੇ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪੇਨ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ''ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਅਵੋਚ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਚਕ੍ਖੁ। **ਞਾਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਤਭਾਵੇਨ। **ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਵਾ ਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। **ਪਟਿਵੇਧਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੋ ਇਮਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ। **ਓਭਾਸਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਭਾਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਸ੍ਸ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਧਮਨਵਸੇਨ ਅਵਭਾਸਨਵਸੇਨ। **ਤਂ ਪਨੇਤਂ** ''ਚਕ੍ਖੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ। **ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ**ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇ। ਸੋ ਹਿ ''ਕਿਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਨਿਰੋਧਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਆਗਤੋ।

ਵਿਪਸ੍ਸੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੧੦. ਸਿਖੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫-੧੦. ਨ ਏਵਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ''ਸਿਖਿਸ੍ਸਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮੁਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਏਵਂ ਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਵਦਤਿ। **ਏਕਾਸਨੇ ਅਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਂ "**ਨਾਨਾਠਾਨੇਸੁ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿਪਿ ਤਾਨਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਦੇਸਿਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਕਸਦਿਸਾ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ''ਬੁਦ੍ਧਾ ਜਾਤਾ''ਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਨ ਹਿ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵੇ ਪਰੋਪਦੇਸੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। **ਗਤਮਗ੍ਗੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਗਮਨੇਨ ਗਤਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਚ੍ਛਿਮਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਤਾ। **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਪਠਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਬ੍ਬਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ **ਬੁਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**।

ਸਿਖੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬੁਦ੍ਧਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਆਹਾਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਆਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਆਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਆਨੇਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਸੁਤਾ। **ਭੂਤਾ ਨਾਮ** ਯਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਲੋਕੇ ਜਾਤਵੋਹਾਰੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਤਾਵ ਸਮ੍ਭਵੇਸਿਨੋ, ਏਸ ਤਾਵ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕੇਸੁ ਭੂਤਸਮ੍ਭਵੇਸਿਵਿਭਾਗੋ, ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਪਠਮਚਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਮ੍ਭਵ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਸੂਤਿਪਰਿਯਾਯੋ, ਇਤਰੇਸਂ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋ। ਪਠਮਚਿਤ੍ਤਪਠਮਇਰਿਯਾਪਥਕ੍ਖਣੇਸੁ ਹਿ ਤੇ ਸਮ੍ਭਵਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਏਸਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਨ ਤਾਵ ਭੂਤਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ, ਭੂਤਾ ਏਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਭਵੇਸਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਨ ਪੁਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ

ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯੋ ਚ ''ਕਾਲਘਸੋ ਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਭੂਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਵਾਚਿਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ** ''ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਠਪਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਆਹਾਰੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਅਨੁਗ੍ਗਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਵਚਨਭੇਦੋ... ਪੇ॰... ਏਕੋ ਯੇਵਾ**"ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਯਥਾ ''ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਠਿਤਿਯਾਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਾ ਪਨ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਆਹ "**ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਾਯਾ**"ਤਿ। ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਧਮ੍ਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੋ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ**"ਤਿ। **ਏਤਾਨੀ**ਤਿ ਠਿਤਿਅਨੁਗ੍ਗਹਪਦਾਨਿ। **ਉਭਯਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ** ਨ ਯਥਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ।

ਵਤ੍ਥੁਗਤਾ ਓਜਾ ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬਤਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬਕੋ ਆਹਾਰੋ**"ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਓਜਂ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਓਜਟ੍ਠਮਕਰੂਪਾਨਿ ਆਹਰਤੀ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਾ** ਅਪ੍ਪੋਜਤਾਯ ਨ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਥੂਲਤਾਯ ਕਥਿਨਤਾਯ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਓਜਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ। ਸਪ੍ਪਾਦਯੋ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਕਤਾਯ **ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਸਾਣਾਦੀਨਂ ਤਿਵਸ੍ਸਛਡ੍ਡਿਤਾਨਂ ਪੂਤਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਮੁਦੁਕਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਰਚ੍ਛਖੇਲ਼ਤੇਮਿਤਤਾਯ ਪਨ ਤਥਾਭੂਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਮੁਦੁਕਤਾ। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵੋ ਹੇਸ। **ਸਸਾਨਂ ਆਹਾਰੋ ਸੁਖੁਮੋ** ਤਰੁਣਤਿਣਸਸ੍ਸਖਾਦਨਤੋ। **ਸਕੁਣਾਨਂ ਆਹਾਰੋ ਸੁਖੁਮੋ** ਤਿਣਬੀਜਾਦਿਖਾਦਨਤੋ। **ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਵਾਸੀਨਂ ਆਹਾਰੋ ਸੁਖੁਮੋ** ਮਾਸਮੁਗ੍ਗਕੁਰਾਦਿਭੋਜਨਤ੍ਤਾ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ। **ਸੁਖੁਮੋਤ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਾਦਾਯ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਖੁਮੋਇਚ੍ਚੇਵ ਨਿਟ੍ਠਂ ਪਤ੍ਤੋ ਤਤੋ ਪਰਮਸੁਖੁਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪੋਜਮਹੋਜਤਾਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏਤ੍ਥ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਹਿਂਸਂ ਸਰੀਰਦਰਥਂ। **ਵਿਨੋਦੇਤੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਪਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਪਾਲੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਯਾਪੇਤੁਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ ਨਿਰੋਜਤ੍ਤਾ। **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਂ ਵਿਨੋਦੇਤੁਂ** ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਅਪੂਰਣਤੋ।

ਛਬ੍ਬਿਧੋਪੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਿਤਬ੍ਬਤਮਾਹ। ਦੇਸਨਕ੍ਕਮੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਦੁਤਿਯਾਦਿਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਦੇਸਨਾਨਯੋ ਏਵ ਚੇਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਮਨਸੋ ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਮਨੋਗਹਣਂ ਯਥਾ ''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਆਹ "**ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਤਿ ਚੇਤਨਾਵਾ**"ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ। **ਏਕਰਾਸਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ, ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਕਾਦਿਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਹਾਰਤ੍ਥਂ ਨ ਸਾਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਅਨਾਹਰਣਤੋ। **ਤਦਾਪੀ**ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤਕਾਲੇਪਿ। **ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਕਾਹਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਇਦਂ ਪਨ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਨ ਰੁਚ੍ਚਤਿ** ਤਦਾ ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਹਜਾਤਾ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮੇਤਂ, ਸਬ੍ਬਾਯਪਿ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯ ਓਜਾਯ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ। **ਸਤ੍ਤਮਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਦਿਵਸਾਪਿ। ਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਂ **ਪਾਲੇਤਿ** ਪਵੇਣਿਘਟਨਵਸੇਨ। **ਅਯਮੇਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਜਓਜਾ। ਕਮ੍ਮਜਓਜਂ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਓਜਾ ਅਕਮ੍ਮਜਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਾਦਿਣ੍ਣਆਹਾਰੋਤ੍ਵੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਨੁਪਾਦਿਣ੍ਣਕਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪਨ ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਕਥਿਤਾ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਉਪੇਤਪਰਿਯਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਪਰਿਯਾਯੋ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਣ੍ਣਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਆਹਾਰਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਦਿ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਆਹਾਰਟ੍ਠੋਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦੇਤਿ, **ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਏਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਮੇ ਏਵ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਤਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਚਾਤਿ ਸਮਾਨੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੇ ਅਤਿਰੇਕਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ

''ਆਹਾਰਾਤਿ ਵੁੱਤਾ''ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਅਤਿਰੇਕਪਚ੍ਚਯਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਉਪਥਮ੍ਭਕਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ''ਰੂਪਾਰੂਪਾਨੰ ਉਪਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੦੮; ਪਟ੍ਠਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ)। ਉਪਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਸਤੀਪਿ ਜਨਕਤ੍ਤੇ ਅਰੂਪੀਨੰ ਆਹਾਰਾਨੰ ਆਹਾਰਜਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਨਕਰੂਪਾਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿ ਪਨ ਉਪਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇ ਆਹਾਰਾਨੰ ਜਨਕਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਉਪਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੰ ਪਧਾਨੰ। ਜਨਯਮਾਨੇਪਿ ਹਿ ਆਹਾਰੋ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਉਪਥਮ੍ਭਯਮਾਨੋ ਏਵ ਜਨੇਤੀਤਿ ਉਪਥਮ੍ਭਕਭਾਵੋ ਏਵ ਆਹਾਰਭਾਵੋ। **ਵੇਦਨਾਯ ਫਸ੍ਸੋ** ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ। ''ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁੱਤੰ। ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ**। ''ਚੇਤਨਾ ਤਿਵਿਧੰ ਭਵੰ ਜਨੇਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁੱਤੰ। ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ **ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ** ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ। ਨ ਹਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਭਵੋ। ਯਥਾਹ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਨ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਥ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਨਾਮਰੂਪੰ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਸਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੫)। ਵੁੱਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਾਧੇਤੁੰ "**ਯਥਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ।

ਏਵੰ ਯਦਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ ਆਹਾਰਤ੍ਥੋ, ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਪਨ ਇਮੇਵ ਆਹਾਰਾਤਿ ਵੁੱਤਾਤਿ ਤੰ ਨੇਸੰ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤੰ ਅਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਮੁਖੇ ਠਪਿਤਮਤ੍ਤੋ ਏਵ** ਅਸਙ੍ਖਾਦਿਤੋ, ਤਤ੍ਤਕੇਨਾਪਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਏਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਟ੍ਠ ਰੂਪਾਨਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀ**"ਤਿ। ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤੋ **ਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ। ਸਬ੍ਬਥਾਪੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਵਸੇਨ। ਯਤ੍ਤਕਾ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਕਾਰਭੇਦਾ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੋਪਿ **ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ** ਯਥਾਰਹੰ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਆਹਰਤਿ,** ਅਨਾਹਾਰਕੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਸਬ੍ਬਥਾਪੀਤਿ ਇਧਾਪਿ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੇ ਵੁੱਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਿਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਦਸਕੰ ਭਾਵਦਸਕੰ ਵਤ੍ਥੁਦਸਕਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ। **ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਿਧਿਨਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਨਾਮਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁੱਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋਯੇਵ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਤੰ ਆਹਾਰੇਤਿ ਵੁੱਤੰ, ਸਹਜਾਤਰੂਪੇਸੁ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਸਮ੍ਪਯੁੱਤਪਚ੍ਚਯੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁੱਤਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਸੇਸਰੂਪਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਨਪੁੰਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨਪੁੰਸਕਾਨਮ੍ਪਿ ਨਪੁੰਸਕੇਹਿ ਸਹ ਵਚਨਤੋ। **ਸਾਸਵਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ**ਵ **ਵੁੱਤਾ** ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨੰ ਹੇਤਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇ**ਵ **ਵੁੱਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਏਤੇਸੰ ਆਹਾਰਤ੍ਥੋ, ਏਵੰ ਅਵਿਸੇਸਤੋਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਵਿਸੇਸੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਤੰਸਮ੍ਪਯੁੱਤਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁੱਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਪਯੁੱਤ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਯਥਾਰਹਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸਤੋ।

ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਆਹਾਰਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਰੂਪੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਓਜਟ੍ਠਮਕਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਉਪਥਮ੍ਭਨਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ। **ਫੁਸਨ੍ਤੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਫੁਸਨਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਵ। **ਆਯੂਹਮਾਨਾ**ਵਾਤਿ ਚੇਤਯਮਾਨਾ ਏਵ ਅਭਿਸਨ੍ਦਹਨ੍ਤੀ ਏਵ। **ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਹਾਰਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਹਾਰਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਞ੍ਚ ਤੇਸੰ ਵੇਦਨਾਦਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਮੇਵ। **ਕਾਯਟ੍ਠਪਨੇਨਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤੰ, ਨਨੁ ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਰੂਪੰ ਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਕਮ੍ਮਜਨਿਤੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨੇਨੇਵ ਉਤੁਚਿੱਤਜਰੂਪਸਨ੍ਤਤੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀਤਿ "**ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਰੂਪਸਨ੍ਤਤੀਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਅਨੁਪਾਲਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਚ ਵੁੱਤੰ। ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਹੇਤੁਤਾ ਹਿ ਯਾਪਨਾ ਅਨੁਪਾਲਨਾ। **ਸੁਖਾਦਿਵਤ੍ਥੁਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾਦੀਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ। ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਸਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਤ੍ਥੂਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। **ਫੁਸਨ੍ਤੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਇਦੰ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਫੁਸਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਵੁੱਤੰ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿ

ਅਤ੍ਥਿ, ਵੇਦਨਾਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਵਨਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਸੁਖਾਦਿ...ਪੇ॰... ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞੀਭਵਕਥਾਯੰ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੋ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾ ਕਾਰਣਭੂਤਵੇਦਨਾਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਠਿਤਿਯਾ ਹੇਤੁਨੋ ਅਬਜਾਪਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਹਿ "**ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ...ਪੇ॰... ਭਵਮੂਲਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਠਿਤਿਯਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੁਮੇਵਾ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੁਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਆਦੀਨਵਵਿਭਾਵਨਤੋ। **ਨਿਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਾ, ਰਸਤਣ੍ਹੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਕਬਲੀਕਾਰੇ ਆਹਾਰੇ ਬਲਵਤੀ, ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਵਧਾਰਣੰ ਕਤੰ। ਭਾਯਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਭਯੰ, **ਨਿਕਨ੍ਤਿਯੇਵ ਭਯੰ** ਮਹਾਨਤ੍ਥਹੇਤੁਤੋ। ਉਪਗਮਨੰ ਵਿਸਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਵਿਸਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਚ ਸਙ੍ਗਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤੰ ਵੇਦਨਾਦਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ''ਭਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਵਧਾਰਣੇ ਪਯੋਜਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਆਯੂਹਨੰ** ਅਭਿਸਨ੍ਹਹਨੰ, ਸੰਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ "**ਭਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਭਿਨਿਪਾਤੋ** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਸੋ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਅਨਤ੍ਥਾਨੰ ਮੂਲਕਾਰਣਤਾਯ "**ਭਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਾਨਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਤੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਲਯੰ ਜਨੇਤ੍ਵਾ, ਤਣ੍ਹੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੀਤਾਦੀਨੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਸੀਤਾਦੀਨੰ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤਾ, ਸੀਤਾਦੀਹਿ ਬਾਧਿਯਮਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਫਸ੍ਸੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਭੇਦੰ ਫਸ੍ਸੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ। **ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਸੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦਨਸੀਲਾ। ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਸੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣੰ ਉਦ੍ਧਟੰ "**ਪਰੇਸੰ ਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਵਾ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰਸ੍ਸਾਦਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿ ਹਿ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੇ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਫਸ੍ਸਾਰਮ੍ਮਣੇ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਨਾਸਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦਮੂਲਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਜਾਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਯਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਪਾਤਸਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ "**ਤਮ੍ਮੂਲਕ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਯੰ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ, ਤਿਵਿਧਮਹਾਭਯੰ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਭਯੰ **ਆਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ** ਭਯਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ।

ਅਭਿਨਿਪਤਤੀਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਸਦਿਸੇ ਭਵੇ ਅਭਿਨਿਪਾਤਸਦਿਸੀ। **ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਮੂਲਕਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਭਯਾਨੰ **ਅਭਿਨਿਪਾਤੋਯੇਵ ਭਯੰ** ਭਾਯਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਅਪ੍ਪੇਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਫਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਲਾਭਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਕਾਰਣੰ, ਤੰ ਨਿਯਜਾਦੇਤਿ ਵਿਯ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਫਲੰ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਕਾਰਣਤੋ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਹਾਰਾਨੰ । **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਫਲੰ ਨਿਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਅਤ੍ਥੇਨ। ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਦੇਸੁ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਕਆਹਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਆਹਾਰਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇ ਹਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਤਣ੍ਹਾਨਿਦਾਨਾ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨੰ ਸਭਾਵਕਾਨੰ ਚਕ੍ਖੁ ਸੋਤੰ ਘਾਨੰ ਜਿਵ੍ਹਾ ਕਾਯੋ ਭਾਵੋ ਵਤ੍ਥੂਤਿ ਇਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਸਨ੍ਤਤੀਨੰ ਵਸੇਨ। **ਸੇਸਾਨੰ** ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨੰ ਅਨ੍ਧਬਧਿਰਅਭਾਵਕਾਨੰ। **ਊਨਊਨਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ, ਸੋਤੇਨ, ਤਦੁਭਯੇਨ, ਭਾਵੇਨ ਚ ਊਨਊਨਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਜਾਤਾ **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ। ਪਠਮਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਣ੍ਹਾਯਪਿ ਨਿਦਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਨਯਤੋ ਚ ਸਕਲਮੇਵ ਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਠਾਨੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਤੀਤਾਭਿਮੁਖਂ ਦੇਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਤੀਤਧਮ੍ਮਾਭਿਮੁਖਂ ਤਬ੍ਬਿਸਯਂ ਦੇਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾਕਾਰਣੇਨ। **ਅਤੀਤੇਨ ਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਤੀਤਭਵੇਨ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ''ਅਤੀਤੇਨ ਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ ''ਅਤੀਤੇਨੇਵਾ''ਤਿ ਅਨਵਧਾਰਣਤੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਾਭਿਮੁਖਗ੍ਗਹਣਂ ਜਨਕਕਮ੍ਮਂ ਗਹਿਤਂ, ਤਣ੍ਹਾਸੀਸੇਨ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਤਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ। **ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਅਤੀਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। **ਤਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਜਨਕਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਜਨਕਂ। ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਆਯੂਹਿਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਨਾਮ ਤਣ੍ਹਾ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ। **ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਆਹਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੇਦਨਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲਿਕੋ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕੋ ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਪੁਨ **ਦ੍ਵੀਸੂ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਹਣੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਤਸ੍ਸ ਜਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਜਨਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ । ਕਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਆਯੂਹਿਤਂ, ਸਾ ਅਤੀਤਾ ਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਨਮਤਗ੍ਗਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਹੇਤੁਪਞ੍ਚਕਫਲਪਞ੍ਚਕਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਪੋ ਏਵ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੇਕਵਿਧਤ੍ਤਾ।

ਯਦਿ ਅਤੀਤੇਨ ਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਰਾਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਹਿ ਯਦਿਪਿ ਸਰੂਪਤੋ ਅਨਾਗਤੇਨ ਵਟ੍ਟਂ ਇਧ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਨਯਤੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਾ ਏਵ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਦਕਪਿਟ੍ਠੇ ਨਿਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਂ ਪਰਿਪ੍ਲਵਵਸੇਨ ਨਿਪਨ੍ਨਂ। **ਪਰਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਭਾਗਂ। **ਓਰਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਅਪਰਭਾਗਤੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ। **ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਵਿਕਲਾਵਯਵੋ। **ਏਵਂਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਯ ਸਂਸਨ੍ਦਨਂ।

ਯਥਾ ਹਿ ਗੀਵਾ ਸਰੀਰਸਨ੍ਧਾਰਕਕਣ੍ਡਰਾਨਂ ਮੂਲਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਧਾਰਕਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਮੂਲਭੂਤਾ ਤਣ੍ਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਗੀਵਾਯ ਦਿਟ੍ਠਕਾਲੋ"**ਤਿ। ਯਥਾ ਵੇਦਨਾਦਿਅਨੇਕਾਵਯਵਸਮੁਦਾਯਭੂਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਫਾਸੁਕਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਡਕਾਦਿਅਨੇਕਾਵਯਵਸਮੁਦਾਯਭੂਤਾ ਪਿਟ੍ਠੀਤਿ **"ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਕਾਲੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਕਥਿਤਂ। ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ''ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਮੂਲਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਕਾਲੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ''ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਮੂਲਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਉਪਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ। ਨਯਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵਗ੍ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਫਲਵਸੇਨ ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵਸ੍ਸ ਮੁਖਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੀਯਤ੍ਤਾ ਆਦਿਤੋ ਫਲਹੇਤੁਸਨ੍ਧਿ, ਮਜ੍ਝੇ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ, ਅਨ੍ਤੇਪਿ ਫਲਹੇਤੁਸਨ੍ਧੀਤਿ ਏਵਂ ਤਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ **ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪਮੇਵ ਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ।

ਆਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਆਹਾਰਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ''ਤਿ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ। **ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ** ਚਤੁਆਹਾਰਵਿਭਾਗਦੀਪਕਂ ਦੇਸਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਉਪਰਿ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਨਿਸੀਦਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ। **ਵਰਗਨ੍ਧਵਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧੇਨ ਚਨ੍ਦਨਗਨ੍ਧੇਨ ਚੇਵ ਤਦਞ੍ਞਨਾਨਾਗਨ੍ਧੇਨ ਚ ਪਰਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਵਰਗਨ੍ਧਵਾਸਿਤਂ । **ਰਤਨਚਙ੍ਕੋਟਵਰੇਨਾ**ਤਿ ਰਤਨਮਯੇਨ ਉਤ੍ਤਮਚਙ੍ਕੋਟਕੇਨ। **ਦੇਸਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਘਟੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਦੇਸਿਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਘਟੇਨ੍ਤੋ,

ਯਥਾ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾ ਵਦ੍ਧੇਯਜ, ਏਵਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਣਕਿਰਿਯਾਯ ਵੁਤ੍ਤੁਪੁਚ੍ਛਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਾਟੇਨ੍ਤੋ **"ਯੋ ਏਤਂ...ਪੇ॰... ਭੁਞ੍ਜਤਿ** ਵਾ"ਤਿ ਆਹ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੇ ਨਾਮ ਇਚ੍ਛਿਤੇ ਤਸ੍ਸ ਉਪਭੁਞ੍ਜਕੇਨਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੋ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਉਤੁਸਮਯੇ**ਤਿ ਗਬ੍ਭਵੁਟ੍ਠਾਨਸਮਯੇ। ਸੋ ਹਿ ਉਤੁਸਮਯਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਸਮਯਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਉਦਕੇਨ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਮਾ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੂ''ਤਿ **ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ**। ਗਿਜ੍ਝਪੋਤਕਾ ਵਿਯ ਆਹਾਰਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ ਤਾਨਿ ਕਚ੍ਛਪਣ੍ਡਾਨਿ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਾ ਅਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧਿ। **ਇਮਂ ਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਏਤਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਨ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ। **ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ** ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ ''ਆਹਾਰੇਤੀਤਿ ਨਾਹਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿਆਦਿ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਯਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ ਮਯਾ ''ਆਹਾਰੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਤਿ। **ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ**ਤਿ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜ। **ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਞ੍ਹੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿਂ ਅਨਾਦਾਯ ''ਕਤਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ। **ਤੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਹ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਤੀਤਭਵੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਨਾਮਰੂਪੇ ਜਾਤੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗੋ – ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਦਿਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਰੂਪਂ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਯਮਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭੂਤਾਨਿ ਛ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਹਾਰੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਨਾਮਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪਾਕਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਤ੍ਤਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਉਕ੍ਕਂਸਾਵਕਂਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਰੇਸਂ ਪਨ ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਂ। ਪਵਤ੍ਤੇ ਵਿਪਾਕਨਾਮਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਤ੍ਤਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਪਾਕਂ ਪਨ ਅਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਤੋ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਮ੍ਪਿ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਵਿਪਾਕਨਾਮਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਤੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਵਿਪਾਕਮ੍ਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਰੂਪਤੋ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਛਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਨ ਭੂਤਾਨਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਤੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਂ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੯੪) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਦੇਨ੍ਤੋਤਿ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਫੁਸਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਦੇਨ੍ਤੋ। ਤਤੋ ਵਿਵੇਚੇਤੁਕਾਮੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਨ ਭਗਵਤਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ। **ਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਪਨ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਿਨੋਪਿ ਯਾਵ ਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਪਗੇਵ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ। **ਭੂਤੋ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋ। ਨ ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਇਦਂ ਨਾਮਰੂਪਂ। ਪੁਨ **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾ ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਇਦਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਬਹੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਭਗਵਤਾ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਮਤ੍ਤਮਿਦਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਉਪਗਤੋ। **ਤੇਨਾਪੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤੂਪਗਤੇਨਾਪਿ। **ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਵਸਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਦੇਸਨਾਰੁਲ਼੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਤੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ''ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਸਨਾ

ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵੀਥਿਂ ਆਰੁਲ੍ਹਮੇਵ। **ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਦਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ‘‘ਛਨ੍ਨਂਤ੍ਵੇਵਾ’’ਤਿਆਦਿਆਕਾਰੇਨ ਏਵਂ ਦੇਸਿਤੇ, ‘‘ਵਿਨੇਯ੍ਯਜਨੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਹ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋ ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਏਵਂ ਪੁਰਿਮਭਵਤੋ ਆਯਤਿਭਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਮੂਲਕਾਰਣਵਸੇਨ ਚ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ “**ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਦਮਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਯੇ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਤੇਨਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ, ਤੇ ਬਾਹਿਰਕਲਿਙ੍ਗੇ ਠਿਤਾਪਿ ਤੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯੋਗੇਨ ਭਾਵਿਨਂ ਸਮਿਤਬਾਹਿਤਪਾਪਤਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸਮ੍ਮਤਾਯੇਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮ੍ਮਤਾਯੇਵਾਤਿ ਤੇ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ “**ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਅਰਿਯਸਚ੍ਚਵਸੇਨ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਥਂ ਬਾਹਿਰਕਾਪਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਸਚ੍ਚਦੇਸਨਾਭਾਵਤੋ ‘‘ਸਹ ਤਣ੍ਹਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਤਂ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਇਧ ਜਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਸਾ ਚ ਤਣ੍ਹਾ ਏਵ ਸਨ੍ਤਾਨੇਨ, ਤਣ੍ਹੇਵ ਸਾ ਜਾਤਿ। ਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਖਣਿਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਣ੍ਹਾ ਏਵ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋਤਿ ਭੂਤਕਥਨਮੇਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ। ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਮਣੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਅਰਿਯ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚਾ**”ਤਿ। ਯੇਨ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਣ-ਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਸਕੇ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਭਿਨ੍ਨੋਪਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਉਭਯਤ੍ਥਾਪੀ**”ਤਿ। **ਏਕਾਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਕਥੇਸਿ** ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਅਨੁਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ।

ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੁਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ‘‘ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਤਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਪਦਾਨਿ ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਪਪਞ੍ਚਭੂਤਾਨੀਤਿ ਆਹ “**ਏਤ੍ਤਕਂ ਪਪਞ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਂ, ਦੇਸਨਂ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨਾ**”ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਤਾਨੇਵ ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਆਦਿਤੋ ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪਦਸਾਧਾਰਣਤੋ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਯਥਾਨੁਲੋਮਸਾਸਨਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ, ਨ ਯਥਾਧਮ੍ਮਸਾਸਨਨ੍ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਕਚ੍ਚਾਨਗੋਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. ਯਸ੍ਮਾ ਇਧ ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਬਾਹਿਰਕਾਪਿ ਸਾਸਨਿਕਾਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਬਹੂਨਂ ਵਚਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ “**ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਹਿਸ੍ਸ ਅਯਂ ਆਮੇਡਿਤਪਯੋਗੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ‘‘ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਏਵਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ

‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿ ਵਚਨੇ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞੂ ਏਵ ਪਮਾਣਂ, ਨ ਅਵਿਞ੍ਞੂ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਯਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦ੍ਵੇ ਅਵਯਵਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਂ, ਦੁਵਿਧਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਵਤ੍ਥੁ, ਦ੍ਵਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਪਸ੍ਸਿਤੋਤਿ **ਦ੍ਵਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**। ਤੇਨਾਹ **“ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ”**ਤਿ। ਯਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ‘‘ਸਬ੍ਬੋਯਂ ਲੋਕੋ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਤ੍ਥਿਤਾ, ਸਾ ਏਵ ਸਦਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਲੋਕੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤੁਗਾਹਤਾਯ ਸਸ੍ਸਤੋ, ਤਂ **ਸਸ੍ਸਤਂ**। ਯਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ‘‘ਸਬ੍ਬੋਯਂ ਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿਤਾ, ਸਾ ਏਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਗਾਹਤਾਯ ਉਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਂ **ਉਚ੍ਛੇਦਂ। ਲੋਕੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਪਞ੍ਞਾਯ ਯਥਾਭੂਤਪਞ੍ਞਾਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ”**ਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੇ ਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਾਨਨਿਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇਸੁ ਏਵ। **ਯਾ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨਤੋ ਵਿਨਸ੍ਸਨਤੋ ਕੋਚਿ ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾਵ। **ਸਾ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੋ, ਸਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ, ਨ ਹੋਤਿ, ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਲੋਕਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ ਖਣਿਕਨਿਰੋਧਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਭਙ੍ਗ”**ਨ੍ਤਿ। **ਯਾ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਹੇਤੁਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੇ ਯਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਲੋਕੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਸਾ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਵਨਵਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਹੋਤਿ।

ਲੋਕੋ ਸਮੁਦੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਲੋਕਸਮੁਦਯੋਤਿ ਆਹ **“ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰ”**ਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ। ਪਟਿਲੋਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਂਤਂਹੇਤੁਨਿਰੋਧਤੋ ਤਂਤਂਫਲਨਿਰੋਧੋ ਹਿ ਪਟਿਲੋਮਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ। ਯੋ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੇਤੁਆਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਸੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਲੋਕਸਮੁਦਯੋ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ** ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕਸ੍ਸ। **ਅਨੁਚ੍ਛੇਦਂ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁ। **ਅਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਖਣਤੋ ਉਦਯਵਯਨੀਹਰਣਨਯੋ, ਅਥ ਖੋ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਉਦਯਵਯਨੀਹਰਣਨਯੋਪਿ।

ਉਪਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾਵ **ਉਪਯੋ**। ਤਥਾ **ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਯੇਹਿ ਉਪਾਦਾਨਾਦੀਨਂ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਪਨ ਤੇਸੁ ਦੁਵਿਧਤਾ ਉਪਾਦੀਯਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦ੍ਵੇ ਏਵਾਤਿ ਇਧ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਮਂ **“ਅਹਂ ਮਮ”**ਨ੍ਤਿ ਅਯਥਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਥਾਨੁਕ੍ਕਮਂਯੇਵ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰੋਪਰਸ੍ਸ ਸੁਭਂ ਅਸੁਭਨ੍ਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇ। **ਵਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਰੂਪਂ ਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਹੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ। **ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵਿਰੂਪਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧੋ।

‘‘ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ’’ਤਿ ਉਪਯੁਪਾਦਾਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਿਸੇਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **“ਤਞ੍ਚਾਯਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਉਪਯੁਪਾਦਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਧਾਰਭੂਤਂ। ਦੋਸਮੋਹਵਸੇਨਪਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਏਵਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇ। **ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਥਾਮਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਹਾਨਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਦ੍ਵਯਂ। **ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ‘‘ਏਤਂ ਮਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਯਾ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਨ ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ। **ਨ ਉਪਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਨ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਨ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿਯਗਾਹੋ ਨਾਮ ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਗਾਹੇ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ”**ਤਿ। ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਪਸ੍ਸਯਂ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਦੁਕ੍ਖਮੇਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਮਤ੍ਤਮੇਵਾ”**ਤਿ। ‘‘ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ

ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੦; ੩.੩੭੩; ਵਿਭ॰ ੧੯੦) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਙ੍ਖੰ ਨ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਸੰਸਯੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

ਨ ਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਸਦ੍ਦਹਨੇਨ। **ਮਿਸ੍ਸਕਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਆਹਾ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕੰ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਵੋਚ। **ਨਿਕੂਟਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਹੀਨਨ੍ਤੋ। ਨਿਹੀਨਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਅਯੰ ਨਿਕੂਟ-ਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਲਾਮਕਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਪਠਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਗਰਹਾਯੰ **ਕ**-ਸਦ੍ਦੋ। **ਸਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯਥਾਸਙ੍ਖਤੰ ਭਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਏਵ, ਸਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਚ ਯਥਾ ਅਸਙ੍ਖਤੰ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾਯਸਬ੍ਬੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) ਵਿਯ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਰਿਵ੍ਵਾਵਾਣਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ। **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ਕਿੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਅਤ੍ਥਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਅਤ੍ਥਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਤੰ। ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੋ ਹਿ ਇਧ ਪਠਮੋ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਉਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਾਹੋ ਦੁਤਿਯੋਤਿ ਤਦੁਭਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਚ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨਿਰੋਧਕਥਨਤੋ ਸਸ੍ਸਤਤੰ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਾਨੰ ਅਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯੰ ਪੁਨੂਪਗਮਨਕਥਨਤੋ ਉਚ੍ਛੇਦਤਞ੍ਚ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਨਯੇਨ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਏਤੇ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿ।

ਕਚ੍ਚਾਨਗੋਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬. **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਲਾਭਾਯ। ਸਾ ਹਿ ਜਰਾਮਰਣਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਵਿਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਲਾਭਾਯ। **ਸੀਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਸਮਾਦਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਉਪਾਸਕੋਪਿ ਪਗੇਵ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਹਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਅਨੁਰੂਪਸਭਾਵਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸਭਾਵਭੂਤੰ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਦਤਿ। **ਵਿਰਾਗਾ ਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ, ਇਤਰੇਨ ਫਲੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਏਕੇਨ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਠਮੇਨ ਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਲਕ੍ਖਣੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਤੰ ਮਤ੍ਥਕੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਯੋ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਮਗ੍ਗੰ ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੋ ਏਕਨ੍ਤਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਥਿਤਾ**"ਤਿ। **ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਨਯੇਹਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛੰ। **ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਮੇਵ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਸੇਸੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਅਪ੍ਪੰ ਯਾਚਿਤੋ ਬਹੁੰ ਦੇਨ੍ਤੋ ਉਲ਼ਾਰਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਲਕ੍ਖਣੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਮੁਖੇਨ ਤਞ੍ਚੇਵ ਤਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ''ਨਿਰੋਧਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੰ, ''ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੇਸਨੰ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ**"ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਚੇਲਕਸ੍ਸਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭. ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਅਚੇਲਕੋਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਲਿਙ੍ਗੇਨ ਅਚੇਲਕੋ। ਤੇਨ ਅਚੇਲਕਚਰਣੇਨ ਅਚੇਲੋ, ਨ ਨਿਚ੍ਚੇਲਤਾਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਨਾਮੇਨ **ਕਸ੍ਸਪੋ**ਤਿ। ਦੇਸੇਤਿ ਪਵੇਦੇਤਿ ਸੰਸਯਵਿਗਮਨੰ ਏਤੇਨਾਤਿ ਦੇਸੋ, ਨਿਚ੍ਛਯਹੇਤੂਤਿ ਆਹ "**ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਦੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸੋ ਹਿ ਸੰਸਯਵਿਗਮਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਾਰਣੰ। ਓਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸੰਸਨੂਨਪਦੇਸੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਖਣੰ ਕਾਲ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ** ਅਨ੍ਤੋਨਿਵੇਸਨੰ। ਅਨ੍ਤਰੇ ਘਰਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ,** ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੋ। **ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ**ਤਿ ਯੰ ਆਕਙ੍ਖਸਿ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੰ ਇਚ੍ਛਸੀ**"ਤਿ। **ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ**ਤਿ ਯੰ ਆਕਙ੍ਖਸਿ, ਕਸ੍ਸਪ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋਪਿ ਪੁਚ੍ਛਸਿ, ਯੰ ਆਕਙ੍ਖਸਿ, ਤਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਯਾਵਤਤਿਯੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਸੋ ਪਨ ਨਯਵਸੇਨ ਸੰਖਿਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਅਚੇਲਕਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਯਾਚਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹੰ ਕਥੇਸਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਗਾਰਵਜਨਨਤ੍ਥੰ ਯਾਵਤਤਿਯੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ** ਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾਯ। ਧਮ੍ਮਗਰੁਕਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ। ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕੰ ਆਗਮਯਮਾਨੋ ਯਾਵਤਤਿਯੰ ਯਾਚਾਪੇਤੀਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮਵਸੇਨ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਪਦੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਲੇਨਾ''ਤਿ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਮਾਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਭਣੀ**ਤਿ ਪੁਨਵਚਨਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਾਪਦੰ ਵਦਤਿ। **ਮਾ ਏਵੰ ਭਣਿ,** ਕਥੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚਾ''ਤਿ ਪਨ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਵਚਨੰ। **ਸਯੰਕਤੰ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਦੁਕ੍ਖੰ, ਤੇਨ ਕਤੰ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯੰ ਨਯੋ ਅਨਵਜ੍ਜੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਕਾਰਕਵੇਦਕਲਕ੍ਖਣੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ''ਸਯੰਕਤੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਭਗਵਾ ''ਮਾ ਹੇਵ''ਨ੍ਤਿ ਅਵੋਚ, ਤੇਨਾਹ "**ਸਯੰਕਤੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਦਿ ਬਾਹਿਰਕੇਹਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਚ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ, ਪੁਰਿਮਰੂਪਾਵਿਜਹਨਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੇਸਾਧਾਨਸ੍ਸ ਕਾਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਹਿਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ, ਹਿਤੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਉਪਦੇਸੋ ਚ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਸਿਯਾ ਅਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋ। ਕਥੰ ਵਾ ਸੋ ਉਪਦੇਸੋ ਪਵਤ੍ਤੀਯਤਿ? ਵਿਕਾਰਾਭਾਵਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜਟਾਕਾਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਦਾਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਹਿੰਸਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਚ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ਸੁਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਭਵਨਬਨ੍ਧੋ ਏਵ ਅਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਮ੍ਮਬਨ੍ਧਾਭਾਵਤੋ। ਜਾਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਕੁਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਥ ਪਨ ''ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਚ। ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਯੰ ਕਿਰਿਯਾਵੋਹਾਰੋ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਮਰੂਪਾਵਿਜਹਨੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤੁੰ। ਤੇ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਤ੍ਥਾਭੂਤਾ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਸਿਯੁੰ ਅਨਞ੍ਞੇ ਵਾ। ਯਦਿ ਅਞ੍ਞੇ, ਨ ਤਾਹਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਹਿਪਿ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯੋ ਹਿ ਕਰੋਤਿ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ ਚਵਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਚਾਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥੋ ਏਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕਪ੍ਪਨਾਪਿ ਨਿਰਤ੍ਥਿਕਾ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਅਨਞ੍ਞੇ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਨਾਸਵਨ੍ਤੀਹਿ ਅਵਤ੍ਥਾਹਿ ਅਨਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਾਸੰ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਨਾਸਸਮ੍ਭਵਤੋ ਕੁਤੋ ਨਿਚ੍ਚਤਾਵਕਾਸੋ। ਤਾਸਮ੍ਪਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਤਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਬਨ੍ਧਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵਾਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵਾਯੰ ਅਤ੍ਤਵਾਦੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤੀ**"ਤਿ। **ਪਰਤੋ**ਤਿ ''ਪਰੰਕਤੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੇ ਪਰਸ੍ਮਿੰ ਤਿਵਿਧੇਪਿ ਨਯੇ। **ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਚ੍ਚ ਯਦਿਚ੍ਛਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣੰ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੰ ਵਿਨਾ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਕਾਰਣੇਨ ਯਦਿਚ੍ਛਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਵਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਚੇਲਸ੍ਸ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਯੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥੰ ਏਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ਲਦ੍ਧਿਯਾ ''ਸਯੰਕਤੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਗਹਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥਾਯ।

ਸੋ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸੋ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ। **ਸੋ ਪਟਿਸੰਵੇਦਯਤੀ**ਤਿ ਕਾਰਕਵੇਦਕਾਨੰ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਪਰੰ ਏਤੰ, ਨ ਪਨ ਕਮ੍ਮਕਿਰਿਯਾਫਲਾਨੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦਨਾਨੰ ਸਮਾਨਕਾਲਤਾਦਸ੍ਸਨਪਰੰ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਖੋ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ। ''ਸੋ ਏਵਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਨਿਯਤਾਦੇਸਾ ਹਿ ਏਤੇ ਨਿਪਾਤਾ। **ਆਦਿਤੋ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਆਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵਾ**"ਤਿ। ''ਸਯੰਕਤੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਗੇਵ ''ਸੋ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਸੰਵੇਦਯਤੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤੋ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਏਵਂ ਸਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਯਂਕਤਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨਂ ਬ੍ਰੂਹਿਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੋ, ਯਦਿਦਂ ''ਸਯਂਕਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸਯਂਕਤਂ...ਪੇ॰... ਏਤਂ ਪਰੇਤੀ''ਤਿ। **ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ** ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸਸ੍ਸਤਂ** ਸਸ੍ਸਤਗਾਹਂ **ਦੀਪੇਤਿ** ਪਰੇਸਂ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ **ਸਸ੍ਸਤਂ** ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਂ **ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ। **ਤਂ** ''ਸਯਂਕਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਂ। **ਏਤਂ** ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਹਣਂ। **ਪਰੇਤਿ** ਉਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਰਕਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਏਕਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਪਿ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦੇ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੇਨ ਏਕਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ।

ਇਧ ''ਆਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵਾ''ਤਿ ਪਦੇ। ''ਪਰਂਕਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਗੇਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ – ''ਪਰਂਕਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਗੇਵ ਅਞ੍ਞੋ ਕਰੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਵਂ ਸਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਮੁਦੁਕੇ ਉਚ੍ਛੇਦਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇ ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ''ਪਰਂਕਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਕਾਰਕੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ। **ਤੇਨ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕੇਨ ਕਤਂ। ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਹਿ ਫਲਸ੍ਸ ਵੋਹਾਰੋ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰਕਤ੍ਤਾ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਾ ਵੇਦਨਾ ਸਾਤਸਭਾਵਾ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿਨਾ ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਸਉਪਾਯਾਸਾ, ਏਵਂ। ''ਪਗੇਵ ਇਤਰੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵੇਦਨਾਯ **ਅਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਸ**। ''ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਤ੍ਰਾਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਉਚ੍ਛੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਵਿਨਾਸਂ, ਵਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਤੋ ਹਿ ਵਿਨਾਸਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਉਚ੍ਛੇਦੋ। ਯਥਾ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤਿਪਿ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਤਿਪਤਿਤੇਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਹੇਤੁਫਲਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨਪਤਿਤਾਨਂ ਵਿਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਭੇਦਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਹਣਂ ਉਚ੍ਛੇਦਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। ਏਵਂ ਹੇਤੁਫਲਭੂਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਸਭਾਵਭੇਦੇ ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਏਕਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਭੇਦਗਹਣਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ। ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਭਾਵੇਨ ਏਕਤ੍ਤਗਹਣਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਸਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਗ੍ਗਾਹਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਉਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਾਹੋ, ਯਾਵਾਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵਾਯਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿਯੇਵਾਤਿ ਗਹਣਤੋ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸੋ ਇਧ ਉਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ''ਉਚ੍ਛੇਦ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਨਾਸੋ ਵਿਨਾਸੋ, ਅਭਾਵੋ। ਸੋ ਪਨ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੂਨਂ ਦਸ੍ਸਨਪਥਾਤਿਕ੍ਕਮੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਦਸ੍ਸਨੇ ਹਿ ਨਾਸਸਦ੍ਦੋ ਲੋਕੇ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋਤਿ। ਸਭਾਵਵਿਗਮੋ ਸਭਾਵਾਪਗਮੋ ਵਿਭਵੋ। ਯੋ ਹਿ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸੇਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਏਤੇ ਤੇਤਿ ਵਾ ਯੇ ਇਮੇ ਤਯਾ ''ਸਯਂਕਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਮਯਾ ''ਸੋ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਅਞ੍ਞੋ ਕਰੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਨ੍ਤਾ, ਤੇ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਥ ਵਾ **ਏਤੇ ਤੇ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਪੁਥੁ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਅਨੁਪਚਿਤਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਤਾਯ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਣ੍ਹਂ ਸੁਖੁਮਂ ਸੁਞ੍ਞਤਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਾ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ ਸੀਸਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤਿ, ਏਤੇ ਤੇ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਦੇਸੇਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਞਾਣਾਨੁਭਾਵੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਠਿਤੋ, ਕਰੁਣਾਨੁਭਾਵੇਨ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮੇ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਠਿਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। **ਏਤ੍ਥ ਹੀਤਿ ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਠਿਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਕਾਰਣਤੋ ਫਲਂ ਦੀਪਿਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਾਨੁਰੂਪਞ੍ਹਿ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਫਲਸ੍ਸ। **ਨ ਕੋਚਿ ਕਾਰਕੋ ਵਾ ਵੇਦਕੋ ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਹੇਤੁਫਲਮਤ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨਤੋ ਕੇਵਲਂ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਗਹਣਤੋਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ''ਏਤੇ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਤਾਵ ਪਦੇਨ। **ਸੇਸਪਞ੍ਹਾ**ਤਿ ''ਸਯਂਕਤਞ੍ਚ ਪਰਂਕਤਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਸੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧਤੋ। **ਪਟਿਸੇਧਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੋ, ਤਾਵ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਹਿ ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਸੁਂ

ਵਿਸੁੰ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਭੋ…ਪੇ॰… ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ ਕਾਰਕੋ ਵੇਦਕੋ ਵਾ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਤੇਨ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ତਿਯਾ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਯ , ਸੁਖਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਯ ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਵਨ੍ਤਤਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਚ ਸਤਿ ਅਵਸ੍ਸੰਭਾਵੀ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਅਨਵਕਾਸਾ ਨਿਚ੍ਚਤਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ''ਸਯੰਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਪਞ੍ਹਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਚ੍ਛਾ ਚੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਰੁਲ੍ਲਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਅਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਪਿ। **ਸੇਸਪਞ੍ਹਾ**ਤਿ ਤਤਿਯਪਞ੍ਹਾਦਯੋ। **ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਵਞ੍ਚ ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤਤੰ ਸਮਿਤੰ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਪਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨਞ੍ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯-੪੦; ਮਹਾਵ॰ ੧; ਉਦਾ॰ ੧)।

ਯੰ ਪਰਿਵਾਸੰ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਲਭੇਯ੍ਯੰ ਉਪਸਮ੍ਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਯਾਚਨ੍ਤੇਨ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਵਸੇਨ। **ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਾਤਿਦਿਵਾਪਟਿਕ੍ਕਮਨੰ, ਨਵੇਸਿਯਾਦਿਗੋਚਰਤਾ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਦਕ੍ਖਤਾਦਿ, ਉਦ੍ਦੇਸਾਦੀਸੁ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੮੭) ਇਮੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਅਟ੍ਠ ਵਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਤ੍ਤਾਨਿ ਪੂਰੇਨ੍ਤੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਾਤਿਕਾਲੇਨ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਨਾਤਿਦਿਵਾਪਟਿਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਕੰ ਵਤ੍ਤੰ।

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਠੋਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਕਸ੍ਸਪਸੁਤ੍ਤੇ ਅਯੰ ਪਾਠੋ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੨-੪੦੩)। **ਘੰਸਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਨਿਘੰਸਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਕਰਣਿਯਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੋਸਮੇਵ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਏਵੰ ਪਰਿਵਾਸਵਤ੍ਤਚਰਣੇਨ ਘੰਸਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਭਾਵਵੀਮੰਸਨੇਨ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧੋ ਏਵ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਪੁਬ੍ਬੋ ਇਧ ਗਯ੍ਹਤਿ। **ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਸਨੰ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦਤੰ ਦਲ੍ਹਤਰਾਭਿਰੁਚਿਤੰ। **ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤੇਨ ਅਪਾਕਟੰ ਏਕੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਆਣਾਪੇਸਿ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵਤੋ। **ਗਣੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਤ੍ਤਾਸਨਵਸੇਨ ਗਣੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ।

ਅਚੇਲਕਸ੍ਸਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਤਿਮ੍ਬਰੁਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮. ਯਸ੍ਮਾ ਤਿਮ੍ਬਰੁਕੋ ''ਵੇਦਨਾ ਅਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਤਾਵ ਵੇਦਯਤੀ''ਤਿ ਏਵੰਲਦ੍ਧਿਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ''ਸਯੰਕਤੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤੰ ਪਟਿਸੰਹਰਿਤੁੰ ਭਗਵਾ ''ਸਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿਆਦਿੰ ਅਵੋਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਾ ਵੇਦਨਾਤਿਆਦਿ ਸਯੰਕਤੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾਪੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਾ ਵੇਦਨਾ…ਪੇ॰… ਸੁਖਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਾਠੇ। **ਆਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੇਨ ''ਆਦਿਤੋ''ਤਿ ਤੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੇ। **ਏਵ**-ਕਾਰੇਨ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ''ਵੇਦਨਾਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਵੇਦਨਾਯ ਕਾਰਕੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਵਾਦੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਇਧ ''ਵੇਦਨਾ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵੰਲਦ੍ਧਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਏਵ ਵੇਦਨਾ ਕਤਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਮਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਕਤੰ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ। **ਪੁਬ੍ਬੇਪੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਕਾਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ। **ਪੁਰਿਮਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥੰ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯੰ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਿਮ੍ਬਰੁਕੋ ''ਵੇਦਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਹੰ ਸਾ ਵੇਦਨਾ…ਪੇ॰… ਨ ਵਦਾਮੀ"**ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਾ ਵੇਦਨਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਕਾਰਕਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤਵੇਦਨਾ। **ਵੇਦਨਾਸੁਖਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਭੂਤਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਕਥਿਤੰ, ਨ ਵਤ੍ਥੁਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ। "**ਵਿਪਾਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਯੰਕਤੰ ਸੁਖੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ।

ਤਿਮ੍ਬਰੁਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਬਾਲਪਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯. ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨੀਵਰਣਾ ਭਵਾਦਿ-ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਨਿਵਾਰਿਤਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣੋ,** ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵਾਰਿਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਅਯੰ ਕਾਯੋ**ਤਿ ਬਾਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਰਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਾਦੀਨਵੇ ਅਯਾਥਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਟਿਲਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੰਤੰਭਵੂਪਗਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਹਿ ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਞ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਕਾਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਾਲਸ੍ਸ। **ਅਯੰ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ''ਅਯੰ ਕਾਯੋ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸਲ਼ਾਯਤਨਸਙ੍ਗਹਤੋ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ। **ਏਵਮੇਤੰ ਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਚ ਸੰਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਵੰ ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨਗਤਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦ੍ਵਯੰ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਸੁ। ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪, ੪੦੦; ੩.੪੨੧, ੪੨੫-੪੨੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩-੪੫; ੪.੬੦-੬੧; ਕਥਾ॰ ੪੬੫, ੪੬੭) ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿਦ੍ਵਯਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਪਨ ਅਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ "**ਦ੍ਵਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ**"ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਮਹਾਦ੍ਵਯੰ ਨਾਮ ਕਿਰੇਤੰ** ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੇਵ। **ਫਸ੍ਸਕਾਰਣਾਨੀ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਿ। **ਯੇਹੀ**ਤਿ ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯੇਹਿ ਕਾਰਣਭੂਤੇਹੀ**"ਤਿ। ਫਸ੍ਸੋ ਏਵ ਫੁਸਨਕਿਚ੍ਚੋ, ਨ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ**"ਤਿ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਵੇਕਲ੍ਲਵਸੇਨ। ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨੰ ਹੀਨਾਨਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਿਯਾਤਿ ''ਏਤੇਸੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਾਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਾਦਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੰ ਕਾਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੰ, ਕਾਯੋ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਾਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੰ, ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਫਸ੍ਸਸਲ਼ਾਯਤਨਾਦਿਸਙ੍ਗਹੋ। ਅਧਿਕੰ ਪਯਸਤਿ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ, ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਧਿਕਪਯੋਗੋ**"ਤਿ।

ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਉਪ੍ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਮੂਲਭਾਵੇਨ **ਭਗਵੰਮੂਲਕਾ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਕਾਰਣਧਮ੍ਮਾ। ਯੇਹਿ ਮਯੰ ਬਾਲਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਸਮਾਨੇਪਿ ਕਾਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਿਸੇਸੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ, ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਆਜਾਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਾਮ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ, ਅਧਿਗਚ੍ਛਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੇਤਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਾਪੇਤਾ। **ਵਿਨੇਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਨੇਤਾ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਵਿਨੇਤਾ। **ਅਨੁਨੇਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪੰ ਨੇਤਾ। ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਪਿਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸੇਤਾ**"ਤਿ। ਆਪਾਥੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨੰ ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਰਣੰ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ **ਭਗਵੰਪਟਿਸਰਣਾ** ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਟਿਸਰਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਪਟਿਸਰਣੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਰਣੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਗਵੰਪਟਿਸਰਣਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪਿ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਫਸ੍ਸੋ ਆਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਕਵਸੇਨ ਫਸ੍ਸੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਯੇਵ ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ''ਅਹੰ ਕਿਨ੍ਨਾਮੋ''ਤਿ ਨਾਮੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਭਗਵਾ ਚਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਹੰ ਭਗਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਟ੍ਠਾਤੂ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤੁ। **ਭਗਵਨ੍ਤੰਯੇਵ ਪਟਿਭਾਤੂ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਏਵ ਭਾਗੋ ਹੋਤੁ, ਭਗਵਾਵ ਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੂਤਿ

ਅਤ੍ਥੋ, ਭਗਵਤੋ ਭਾਗੋ ਯਦਿਦੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਨੰ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਨ ਸਵਨੰ ਭਾਗੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮੇਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਪਟਿਭਾਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤੁ ਦੇਸੀਯਤੂਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤੁਮ੍ਹੇਯੇਵ ਨੋ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਦੇਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ।

ਬਾਲਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਤਣ੍ਹਾ ਚ**। ਤੇਨਾਹ "**ਕਮ੍ਮੰ...ਪੇ॰... ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ**"ਤਿ। **ਜਵਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਹਿਤਜਵਨੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਯਥਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਆਕਡ੍ਢਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਦਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਕਥੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਤੰਸਦਿਸੇਪਿ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ''ਸਾ ਏਵ ਤਿਤ੍ਤਿਰੀ, ਤਾਨੇਵ ਓਸਧਾਨਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਾਵਸੇਸੇਨਾ''ਤਿ ਚ। **ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ**ਤਿ ਤਦਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਖਯਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗਹਣਪੁਬ੍ਬਕੰ ਕਾਯੰ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਬਾਲੇਨਾ''ਤਿ ਕਰਣਵਚਨੰ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇਤਿ ਆਹ "**ਬਾਲਤੋ**"ਤਿ। ਭਾਵਿਨਾ ਸਹ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਾ **ਸਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ**। ਯੋ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤੋ ਤੇਨਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੁੰ ਭਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਭਾਵਿਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਾ ''ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ''ਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੰ "**ਸਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸੋ ਚ ਯਾਵ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਨ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਾਵ ਬਾਲਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗੀ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਬਾਲੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿ ਖੀਣਾਸਵ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ ਵਿਸੇਸਿਤੋ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਸੇਕ੍ਖਾ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤੇ ਹਿ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤਾਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਖੀਣਾਸਵਾ ਵਿਯ, ਬਲਵਤਰਾਨੰ ਪਨ ਬਾਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਬਾਲਾਤਿਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵਿਯ। ਭਜਿਯਮਾਨਾ ਪਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧੰ ਉਪਾਦਾਯ **ਪਣ੍ਡਿਤਪਕ੍ਖੰ ਭਜਨ੍ਤਿ,** ਨ ਬਾਲਪਕ੍ਖੰ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨਾਤਿ।

ਬਾਲਪਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦. ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਤੰ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੋਤਿ ਯਥਾਰਹੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ। ਯੇਸੰ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾਯੇਵ ਸੁਬੋਧਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਭਾਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਦੇਸਿਤੋ। ਯੇਸੰ ਪਨ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਤਦੁਭਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਭਜ੍ਜ ਸੁਤੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਾ ਤਦੁਭਯੰ ਵਿਭਜ੍ਜ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਞ੍ਚ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ''ਤਿ ਇਮੰ ਦੇਸਨੰ ਆਰਭੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਸਤ੍ਥਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾ। ਅਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ "**ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਨੁ ਚ ਜਾਤਿ ਜਰਾ ਮਰਣਞ੍ਚ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਯੇਸੰ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਜਾਤਿ ਜਰਾ ਮਰਣਞ੍ਚ, ਤੇ ਏਵ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਯ ਤੇ ਗਹਿਤਾਤਿ? ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ, ਜਾਤਿ ਜਰਾ ਮਰਣਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਕਾਰਮਤ੍ਤੰ, ਨਞ੍ਞੇਸੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਗਹਿਤਾਤਿ। **ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਵਾ ਤਥਾਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਮਗ੍ਗਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤੁਪ੍ਪਾਦਾਯਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਕਾਮੰ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਿਯ ਧਾਤੁ ਨ ਨਿਚ੍ਚਾ, ਤਥਾਪਿ ''ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਤੋ ਜਰਾਮਰਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਜਾਤਿਯੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ**"ਤਿ। **ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਚ ਜਾਤਿਸਙ੍ਖਾਤਪਚ੍ਚਯਾ। ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੰ। ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੁ, ਯਾਯੰ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਾਭਾਵਤੋ। ਇਦਾਨਿ **ਨ ਕਦਾਚਿ ਜਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ** ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਨਿਯਮੇਤਿ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਯਤ੍ਥ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਸ੍ਸੰਭਾਵਿਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੂ''ਤਿ। **ਦ੍ਵੀਹਿ** ਪਦੇਹਿ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਠਿਤਿ, ਸਾ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ। ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਨਿਯਮੇਤਿ** ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਹੇਤੁਗਤਵਿਸੇਸਸਮਾਯੋਗੋ ਹਿ ਹੇਤੁਫਲਸ੍ਸ ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਤਾਨਿਯਾਮੋ ਏਵਾਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੂ**ਤਿ ਯਾਯੰ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ ''ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ, ਏਸਾ ਧਾਤੁ ਏਸ ਸਭਾਵੋ। ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਦ੍ਧਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋ, ਮਜ੍ਝੇ ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋ ਨ ਤਥਾਗਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਤੋ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੁ, ਕੇਵਲੰ ਪਨ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤੋ ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਪਵੇਦਨਤੋ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ''ਧਮ੍ਮਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੂ''ਤਿ। ਸਾ ਏਵ ''ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਭਾਵਤੋ ਏਵੰ ਅਵਬੁਜ੍ਝਮਾਨਸ੍ਸ ਏਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵਸ੍ਸ, ਹੇਤੁਨੋ ਵਾ ਤਥੇਵ ਭਾਵਤੋ ਠਿਤਤਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ,** ਜਾਤਿ ਵਾ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਪਵਤ੍ਤਆਯੂਹਨ-ਸੰਯੋਗ-ਪਲਿਬੋਧ-ਸਮੁਦਯ-ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤੀਤਿ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭਾਵੇਨਸ੍ਸਾ ਠਿਤਤਾ ''ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ''ਤਿ ਫਲੰ ਪਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਹੇਤੁਮੇਵ ਵਦਤਿ। ਧਾਰੀਯਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹੀਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਫਲਨ੍ਤਿ ਠਿਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਿਤਿ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿ**। ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਾ ਕਾਰਣੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਧਾਰਣਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਭਾਵੋ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਸਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿ, ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਮਾਤਿਕਾ ੪)। ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿ ਏਵ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ**। ਸਾ ਏਵ ਧਾਤੁ ''ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸਭਾਵਸ੍ਸ, ਹੇਤੁਨੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ, ''ਨ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਤਬ੍ਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਨਿਯਾਮਤਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਭਾਵੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਾ**। ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਜਾਤਿਯਾ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਠਿਤਤਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ,** ਅਸਤਿ ਅਸਮ੍ਭਵੋ **ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਤੰ ''ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮੇਸੰ ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਤਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤੰ **ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ** ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣੇਨ ਅਭਿਮੁਖੰ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ **ਅਭਿਸਮੇਤਿ** ਅਭਿਮੁਖੰ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਦਿਤੋ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਉਦ੍ਦਿਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਮੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਨ੍ਤੋ **ਦੇਸੇਤਿ**। ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਥੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ **ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ**। ਪਕਾਰੇਹਿ ਏਵ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ **ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ**। ਯਥਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ **ਵਿਵਰਤਿ ਵਿਭਜਤਿ**। ਵਿਵਟਞ੍ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੰ ਹੇਤੂਦਾਹਰਣਦਸ੍ਸਨੇਹਿ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤਿ**। ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ **ਪਸ੍ਸਥਾਤਿ ਚਾਹ**।

ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਤਿ ਜਾਤਿਆਦੀਨੰ ਜਰਾਮਰਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਸੁ। **ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹੀ**ਤਿ ਯਾਵਤਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਯੰ ਫਲੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਰਹੰ, ਅਵਿਕਲੇਹਿ ਤੇਹੇਵ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਊਨਾਧਿਕੇਹੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੂਨਾਧਿਕੇਹੇ**ਵਾ"ਤਿ। ਯਥਾ ਤੰ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਲੋਕਮਨਸਿਕਾਰੇਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ। ਤੇਨ ਤੰਤੰਫਲਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇ ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਤਪ੍ਪਕਾਰਤਾ **ਤਥਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਾਮਗ੍ਗਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੋਧਾਨੰ, ਸਮਵਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਮ੍ਭਵਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਥਾਵਿਧਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਞ੍ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਫਲਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨੇ ਤਸ੍ਸਾਵਿਤਥਤਾ ਸਿਯਾ। **ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਹੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਫਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ। **ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਫਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਲੋਕਮਨਸਿਕਾਰੇਹਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਅਞ੍ਞਥਤਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਨ ਚੇਤੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ "**ਅਨਞ੍ਞਥਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਚ੍ਚਯਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। **ਪਚ੍ਚਯਸਮੂਹਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ**ਤਿ **ਤਾ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ ਯਥਾ ''ਦੇਵੋਯੇਵ ਦੇਵਤਾ''ਤਿ, ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਸਮੂਹੋ **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ**ਤਿ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ **ਤਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ''ਜਨਾਨੰ ਸਮੂਹੋ ਜਨਤਾ''ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

ਨ ਨਿਚ੍ਚੰ ਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ **ਅਨਿਚ੍ਚੰ। ਜਰਾਮਰਣੰ ਨ ਅਨਿਚ੍ਚੰ** ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵਿਕਾਰਭਾਵਤੋ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਙ੍ਖਤਾਦੀਸੁਪਿ। **ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਤੰ** ਸਹਿਤੇਹੇਵ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ ਯਥਾਸਭਾਵੰ ਸਮੇਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੁਯ੍ਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਨ੍ਤਿ **ਸਙ੍ਖਤੰ** । ਪਚ੍ਚਯਾਰਹੰ ਪਚ੍ਚਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ ਵਿਨਾ ਤੇਨ ਸਹਿਤਸਮੇਤਮੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ**। ਤੇਨਾਹ "**ਪਚ੍ਚਯੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਖਯਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵੰ। **ਵਿਗਚ੍ਛਨਕਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਭਾਵਤੋ ਅਪਗਚ੍ਛਨਕਸਭਾਵੰ। **ਵਿਰਜ੍ਜਨਕਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨਕਸਭਾਵੰ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਖਣਭਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਭਙ੍ਗੁਸਭਾਵੰ।

ਵੁੱਤੁਨਯੇਨਾਤਿ ਜਰਾਯ ਵੁੱਤੁਨਯੇਨ। **ਜਨਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ** ਕੰਮਾਦੀਨੰ। **ਕਿੱਚਾਨੁਭਾਵਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਿੱਚਾਨੁਭਾਵੋ** ਨਾਮ ਯਥਾ ਪਵੱਤਮਾਨੇ ਪੱਚਯੇ ਤਸ੍ਸ ਫਲੰ ਉਪ੍ਪੱਜਤਿ, ਤਥਾ ਪਵੱਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵੱਤਨਕ੍ਖਣੇ। ਇਦੰ ਵੁੱਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਪੱਚਯੋ ਅੱਤਨੋ ਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਪਤਿ ਬਜਾਵਟੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾ, ਤੇਸੰ ਤਤੋ ਉਪ੍ਪੱਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਜਾਤਿਯਾਪਿ ਸਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ ਤੰਖਣੂਪਲਦ੍ਧਤੋਤਿ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋਵ ਜਾਤਿਯਾ ਕੁਤੋਚਿ ਉਪ੍ਪੱਤਿ ਸਿਦ੍ਧਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੰ? ਜਾਯਮਾਨਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਕਾਰਭਾਵੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਬ੍ਬੱਤਾ। ਯਦਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਜਾਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋਵ ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਤੋਚਿ ਉਪ੍ਪੱਤਿ ਸਿਯਾ, ਨ ਚੇਵੰ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੱਤਾ ਵਿਕਾਰਭਾਵੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **''ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨੇਤ੍ਥ ਅਨਿੱਚਾਤਿਆਦੀਨਿ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''**ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਨ ਪਨ ਜਰਾਮਰਣੇ, ਜਨਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਕਿੱਚਾਨੁਭਾਵਕ੍ਖਣੇ ਤਸ੍ਸ ਅਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਤੇਨੇਵ ''ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਨਿੱਚਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਿੱਚੰ ਨਾਮ ਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ।

ਸਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਹ**-ਸੱਦੋ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵਦੀਪਨੋ ''ਸਮਕ੍ਖਿਕੰ, ਸਮਕਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਪ੍ਪਧਾਨਭੂਤਾ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਯਥਾਭੂਤਦਸ੍ਸਨਮੱਗ੍ਗਪਵੱਵਾ ਪਜਾਨਾਤਿ। ''ਪੁਰਿਮੰ ਅਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਮਾਨੇ ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸਪਿ ਗਹਣੰ ਸਿਯਾਤਿ **''ਪੁਰਿਮੰ ਅਨ੍ਤੰ ਅਤੀਤ''**ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ। **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੱਥ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੱਥਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਸਙ੍ਕੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਅਹੋਸਿੰ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਅੱਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੰ, ਅਧਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪੱਤਿਆਸਙ੍ਕੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਯਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਹੰ, ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨ ਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਅੱਤਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੱਥ ਕਙ੍ਖਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਿਚਿਕਿੱਛਾਯ ਆਕਾਰਦ੍ਵਯਾਵਲਮ੍ਬਨਤੋ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਅਤੀਤਵੱਤਾਯ ਗਹਿਤੱਤਾ ਸਸ੍ਸਤਾਧਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪੱਤਿਆਕਾਰਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ। ਆਸਪ੍ਪਨਪਰਿਸਪ੍ਪਨਪਵੱਤਿਕੰ ਕੱਥਚਿਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵੱਤਿਹੇਤੁਭੂਤੰ ਵਿਚਿਕਿੱਛੰ ਕਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਨ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਮੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **''ਕਿੰਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਨ ਵੱਤਬ੍ਬ''**ਨ੍ਤਿ। **ਕਾਰਣੰ** ਵਾ ਵਿਚਿਕਿੱਛਾਯ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਬਾਲਪੁਥੁੱਜਨਭਾਵੋ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾ ਚਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਜਾਤਿਲਿਙ੍ਗੁਪਪੱਤਿਯੋ**ਤਿ ਖੱਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਜਾਤਿੰ, ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਦਿਲਿਙ੍ਗੰ, ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਦਿਉਪਪੱਤਿਞ੍ਚ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਯ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਯੰ ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਪਮਾਣੰ, ਤੇਨ ਯੁੱਤੋ ਪਮਾਣਿਕੋ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਅਧਿਕਭਾਵਤੋ ਵਾ ''ਅਪ੍ਪਮਾਣਿਕੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ। ਤੇ ਹਿ ''ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਇਸ੍ਸਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਕਤੇਨ ਵਾ ਅਹੇਤੁਤੋ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੱਤੋਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਹੇਤੁਤੋ ਨਿਬ੍ਬੱਤਿਕਙ੍ਖਾਪਿ ਹਿ ਹੇਤੁਪਰਾਮਸਨਮੇਵਾਤਿ। **ਪਰਮ੍ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਪ੍ਪਵੱਤਿੰ। **ਅਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾਧਿਵਚਨੰ, ਤੱਥ ਭੁਮ੍ਮੱਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੱਥ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੱਥਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਸਙ੍ਕੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਹੰ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਅੱਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੰ, ਉੱਛੇਦਾਸਙ੍ਕੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅੱਤਭਾਵੇ ਉੱਛੇਦਨਕਙ੍ਖਾ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਅੱਤਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੱਥ ਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁੱਤੁਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੱਤਾ **''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮਾਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। ''ਇਦੰ ਕਥੰ, ਇਦੰ ਕਥ''ਨ੍ਤਿ ਪਵੱਤਨਤੋ ਕਥੰਕਥਾ, ਵਿਚਿਕਿੱਛਾ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅੱਥੀਤਿ **ਕਥੰਕਥੀ**। ਤੇਨਾਹ **''ਵਿਚਿਕਿੱਛੀ''**ਤਿ। ਕਾ ਏਤ੍ਥ ਚਿਨ੍ਤਾ? ਉਮ੍ਮੱਤਕੋ ਵਿਯ ਬਾਲਪੁਥੁੱਜਨੋਤਿ ਪਟਿਕੱਚੇਵ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤੰ** ਮਹਾਮਾਤਾਯ ਪੁੱਤੰ। **ਮੁਣ੍ਡੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਣ੍ਡੇਨ ਅਨਿੱਛਨ੍ਤੰ ਜਾਗਰਣਕਾਲੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਸੁੱਤੰ ਮੁਣ੍ਡੇਸੁੰ ਕੁਲਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਯਥਾ ਏਕੱਚੇ ਕੁਲਤਾਪਸਾ। ਰਾਜਭਯੇਨਾਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸੀਤਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਮਧੁਰਕਭਾਵਪ੍ਪੱਤਿਯਾ ਕਾਰਣਵਚਨੰ। ''ਸੇਤਭੂਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਉਦਕੇ ਚਿਰਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੇਤਭਾਵੰ ਪੱਤਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ।

ਅੱਤਨੋ ਖੱਤਿਯਭਾਵੰ ਕਙ੍ਖਤਿ ਕਣ੍ਣੋ ਵਿਯ ਸੂਤਪੁੱਤਸਞ੍ਞੀ, ਸੂਤਪੁੱਤਸਞ੍ਞੀਤਿ ਸੂਰਿਯਦੇਵਪੁੱਤਸ੍ਸ ਪੁੱਤਸਞ੍ਞੀ। ਜਾਤਿਯਾ ਵਿਭਾਵਿਯਮਾਨਾਯ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅੱਤਨੋ ਪਰਾਮਸਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ ਕਙ੍ਖਾ''ਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਰਾਜਾਨੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਕੇਚਿ ਏਕੱਚੇ ਰਾਜਾਨੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵੁੱਤੁਨਯਮੇ**ਵ ''ਸਣ੍ਠਾਨਾਕਾਰੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਕਥੰ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਪਦੇ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਜੀਵੋ**ਤਿ ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਅਨ੍ਤਰੱਤਾਨੰ ਵਦਤਿ। **ਸੋਲ਼ਸੰਸਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸੱਦੇਨ

ਸਰੀਰਪਰਿਮਾਣਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠ-ਯਵਪਰਮਾਣੁਪਰਿਮਾਣਤਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਤ੍ਤੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਜੀਵਵਿਸਯਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਵਿਸਯਾਵਾਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਆਗਤਿਗਤਿਟ੍ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਤਾਯਂ ਆਗਤੋ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ** ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਹਾਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। **ਇਤਰੇਪਿ ਤਯੋ**ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀਆਦਯੋ ਅਵਾਰਿਤਾ ਏਵ। ''ਅਯਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਸਚ੍ਚਸਂਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਹਾਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦਸਬਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਦਸਬਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਪਠਮਂ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸੇਵ ਸਙ੍ਖੇਪੋ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਖੇਪਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਭਗਵਾ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੁਤਿਯਂ ਤਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ। ਪਠਮਂ ਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤਰੁਚੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੁਤਿਯਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਤਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ। ਸੀਹਸਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਕਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਕਥੇਨ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਾਵ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੇ ਪਠਮਂ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਦਸਬਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਦਸਬਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨. ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤੇ। **ਦਸਹਿ ਬਲੇਹੀ**ਤਿ ਦਸਹਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇਹਿ ਞਾਣਬਲੇਹਿ, ਤਾਨਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਬਲਾਨੀਤਿ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਤਾਨਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯਾਦਿਸਾਨਿ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਞਾਣਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਾਦਿਸਾਨਿ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਕਦਾਚਿਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। **ਹਤ੍ਥਿਕੁਲਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਹਤ੍ਥਿਕੁਲਾਨੁਸਾਰੇਨ। **ਕਾਲ਼ਾਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਲਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਪਕਤਿਹਤ੍ਥਿਕੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਗਿਰਿਚਰਨਦਿਚਰਵਨਚਰਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਗੋਚਰਿਯਕਾਲ਼ਾਵਕਨਾਮਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਬਲੇਨ ਪਾਕਤਿਕਾ ਹਤ੍ਥਿਜਾਤਿ। **ਦਸਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਾਮਮਜ੍ਝਿਮਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ। ਏਕਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯਬਲਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਏਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚ ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾਕਥਾਯਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਸੋਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਾਰਾਯਨਸਙ੍ਘਾਤਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਮਿਯੋ, ਤਾ ਬਹੂ ਨਾਨਾਵਿਧਾ ਇਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਾਰਾਯਨਂ,** ਵਜਿਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਰਾਯਨਸਙ੍ਘਾਤਬਲਨ੍ਤਿ ਵਜਿਰਸਙ੍ਘਾਤਬਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਾਕਤਿਕਕਾਯਬਲਂ। **ਸਙ੍ਖਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਾਭਾਵਤੋ, ਤਤੋ ਏਵਸ੍ਸ **ਬਾਹਿਰਕਤਾ ਲਾਮਕਤਾ ਚ**। ਤਦੁਭਯਂ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਤਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਲਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਤਤੋ ਵਿਸੁਂਯੇਵ। **ਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ** ਦਸਸੁ ਞਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ਯਾਥਾਵਪਟਿਵੇਧਤੋ ਸਯਞ੍ਚ ਅਕਮ੍ਪਯਂ, ਪੁਗ੍ਗਲਞ੍ਚ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਂ ਨੇਯ੍ਯੇਸੁ ਅਧਿਬਲਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਕਮ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਚਾ"**ਤਿ।

ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋਤਿ ਕਾਰਣਞ੍ਚ ਕਾਰਣਤੋ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਅਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਾਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਦੁਭਯਂ ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੇਤੂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ, ਤਂ ਤਂ ਠਾਨਂ, ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨ ਹੇਤੂ ਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ, ਤਂ ਤਂ

ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਠਾਨਞ੍ਚ…ਪੇ॰… ਜਾਨਨਂ ਏਕ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਾਨਂ, ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਵਾ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ। **ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚ ਹੇਤੁਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਗਤਿਉਪਧਿਕਾਲਪਯੋਗਾ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਠਾਨਂ, ਕਮ੍ਮਂ ਹੇਤੁ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨੀਪਟਿਪਦਾਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਗਤਿਗਾਮਿਨਿਯਾ ਅਗਤਿਗਾਮਿਨਿਯਾ ਚ ਪਟਿਪਦਾਯ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਜਾਨਨਂ, ਬਹੂਸੁਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਏਕਮੇਵ ਪਾਣਂ ਹਨਨ੍ਤੇਸੁ ''ਇਮਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ ਨਿਰਯਗਾਮਿਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਗਾਮਿਨੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਸਭਾਵਜਾਨਨਂ । **ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਲੋਕਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਆਦੀਹਿ ਕਾਮਧਾਤੁਆਦੀਹਿ ਵਾ ਬਹੁਧਾਤੁਨੋ, ਤਾਸਂਯੇਵ ਧਾਤੂਨਂ ਵਿਪਰੀਤਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਧਾਤੁਨੋ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਲੋਕਸ੍ਸ ਜਾਨਨਂ। **ਪਰਸਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ। **ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਾਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੀਨਾਦੀਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੀਹਿ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਭਾਵਸ੍ਸ ਜਾਨਨਂ। **ਤੇਸਂਯੇ**ਵਾਤਿ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂਯੇਵ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੁਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਭਾਵਸ੍ਸ ਅਪਰਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਚੇਵ ਹਾਨਿਯਾ ਚ ਜਾਨਨਂ। **ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ, ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ, ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਮਾਧੀਨਂ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਨਵਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। **ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਵੁਟ੍ਠਾਨਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯਸ੍ਸ, ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਸ੍ਸ ''ਵੋਦਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭਂ॰ ੮੨੮) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪਗੁਣਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਚੇਵ ਭਵਙ੍ਗਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਞ੍ਚ ਜਾਨਨਂ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਞ੍ਹਿ ਪਗੁਣਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੋਦਾਨਮ੍ਪਿ ''ਵੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਭਵਙ੍ਗੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਝਾਨੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਨਿਵੁਟ੍ਠਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਜਾਨਨਂ। **ਚੁਤੂਪਪਾਤਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤਿਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨਂ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਸਵਕ੍ਖਯਜਾਨਨਂ** ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਨੇਤਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਤਾਨਿ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਬਜਾਮੋਹਭਯਵਸੇਨ ਸਰਣਪਰਿਯੇਸਨਂ ਸਾਰਜ੍ਜਨਂ ਸਾਰਦੋ, ਬਜਾਮੋਹਭਯਂ। ਵਿਗਤੋ ਸਾਰਦੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸਾਰਦੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਂ**। ਤਂ ਪਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਂ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਂ ਦੇਸਨਾਵਿਸੇਸਸਮ੍ਪਦਂ ਖੇਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿ। **ਚਤੂਸੂ**ਤਿ ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ। ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਚੋਦਨਾਕਾਰਣੇਸੁ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ**ਤਿ ''ਅਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਤਯਾ। **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੋ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਇਦਂ ਤੇਰਸਮਂ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ। **ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ** ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਚੋਦਨਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। **ਕੋਚੀ**ਤਿ ਸਮਣਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਯੋ ਕੋਚਿ। **ਸਹ ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਸਹ ਹੇਤੁਨਾ। ''ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹੇਤੁਪਰਿਯਾਯੋ ਇਧ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ। **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਾਧਨਹੇਤੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਕਾਰਕੋ ਸਮ੍ਪਾਪਕੋ ਵਾ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ, ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚੋਦਨਾਵਤ੍ਥੁਮੇਵ। **ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਤੋ। **ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤਰੂਪਾਯ ਚੋਦਨਾਯ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਇਮੇ ਆਸਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਸਵਾਦੀਸੁ ਇਮੇ ਨਾਮ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਤਿ ਆਸਵਕ੍ਖਯਵਚਨੇਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਕਿਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਸਵੇਸੁ ਖੀਣੇਸੁ ਨਪ੍ਪਹੀਯੇਯ੍ਯ। **ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾ, ਸਗ੍ਗਵਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਯੋ ਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ, ਸੋ ''ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤੇ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋਤਿ ਵੋਹਰਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ

“ਸੋ ਨ ਨਿਯਜਾਤੀ”ਤਿ ਆਹ। ਕਥਂ ਪਨ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਜਾਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ? ਨਿਯਜਾਨਤ੍ਥਸਮਾਧਾਨਤੋ, ਸੋ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ‘‘ਨਿਯਜਾਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ’’ਤਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ।

ਉਸਭਸ੍ਸ ਇਦਨ੍ਤਿ **ਆਸਭਂ,** ਅਸਨ੍ਤਸਨਟ੍ਠੇਨ ਆਸਭਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਆਸਭਂ,** ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ। ਆਸਭਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਯਿਤਾਯ **ਆਸਭਾ** ਨਾਮ **ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾ**। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਾ ਪਰਿਸਾ ਉਪਸङ्ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਸਭਾ**। ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਹਿ ਪਰਿਸਾ ਬੁਦ੍ਧਾਭਿਮੁਖਾ ਏਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ। **ਇਦਮ੍ਪੀ**ਤਿ ‘‘ਉਸਭੋ’’ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਪਦਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਸਭਸ੍ਸ। ਯੇਸਂ ਬਲੁਪ੍ਪਾਦਾਵਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਉਸਭਸ੍ਸ ਆਸਭਣ੍ਠਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ, ਤਤੋ ਸਾਤਿਸਯਾਨਂ ਏਵ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਆਸਭਣ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਮਂ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਹੀਨਮੇਵ। **ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ ਏਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮ। **ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ।

ਅਟ੍ਠ ਖੋ ਇਮਾਤਿ ਇਦਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਸ੍ਸ ਬਲਦਸ੍ਸਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਬਜਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਕਥਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸ ਛੇਕਭਾਵੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਸਾ ਪਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥੁ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਸ੍ਸ ਬਲਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਰਿਸਾਸੂ”**ਤਿ। **ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਸਮੂਹੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਮਾਰਪਰਿਸਾ**ਤਿ ਮਾਰਕਾਯਿਕਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਸਮੂਹੋ। ਮਾਰਸਦਿਸਾਨਂ ਮਾਰਾਨਂ ਪਰਿਸਾਤਿ ਮਾਰਪਰਿਸਾ। ਸਬ੍ਬਾ ਚੇਤਾ ਪਰਿਸਾ ਉਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਗਹਿਤਾ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਹਿ ‘‘ਏਤ੍ਥ ਰਾਜਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਕਤਿਵਚਨਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਕਚ੍ਛੇਹਿ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਉਗ੍ਗਾ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤੀਸੁ ਵੇਦੇਸੁ ਕੁਸਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗਹਪਤਯੋ ਨਾਨਾਵੋਹਾਰੇਸੁ ਚ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਾਯ ਚ ਕੁਸਲਾ, ਸਮਣਾ ਸਕਵਾਦਪਰਵਾਦੇਸੁ ਕੁਸਲਾ, ਤੇਸਂ ਮਜ੍ਝੇ ਧਮ੍ਮਕਥਾਕਥਨਂ ਨਾਮ ਅਤਿਵਿਯ ਭਾਰਿਯਂ। ਦੇਵਾਨਂ ਉਗ੍ਗਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਤੇਸਂ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸਞ੍ਞਿਤਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪਰਿਸਾ ਉਗ੍ਗਾ। ਇਤਿ ਚੇਤਾ ਪਰਿਸਾ ਉਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਾਮਾਦਿਪਰਿਸਾ ਨ ਗਹਿਤਾਤਿ? ਭੁਸਂ ਕਾਮਾਭਿਗਿਦ੍ਧਤਾਯ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਿਰਹਤੋ। ਯਾਮਾਦਯੋ ਹਿ ਉਲ਼ਾਰੁਲ਼ਾਰੇ ਕਾਮੇ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥਾਭਿਗਿਦ੍ਧਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ ਸਭਾਵੇਨ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਆਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨਾ ਕਦਾਚਿ ਨੇਸਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸੇ ਮਹਾਸਮਯੇ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਪਿ ਤਂਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਬਹੁਲਾ ਨਾਹੋਸਿ। **ਸੇਟ੍ਠਨਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਭਾਵੇਨ ਉਤ੍ਤਮਨਾਦਂ। **ਅਭੀਤਨਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਯੋਗਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਨਿਬ੍ਭਯਨਾਦਂ। **ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਿਯਵਗ੍ਗੇ ਆਗਤੇਨ ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇਨ। **ਸਹਨਤੋ**ਤਿ ਖਮਨਤੋ। **ਹਨਨਤੋ**ਤਿ ਵਿਧਮਨਤੋ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ। **ਯਥਾ** ਵਾਤਿਆਦਿ ‘‘ਸੀਹਨਾਦਸਦਿਸਂ ਵਾ ਨਾਦਂ ਨਦਤੀ’’ਤਿ ਸङ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ।

ਏਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਪਦਂ। **ਪਞ੍ਞਾਪਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾਯ ਪਾਰਮਿਤਾਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ। **ਕਰੁਣਾਪਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਕਿਚ੍ਛਂ ਵਤਾਯਂ ਲੋਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ। ਯਥਾ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਨਵਿਰੋਧਿਨੀ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਤੁਸਿਤਭਵਨਤੋ ਨਿਯਤਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਨਯਾ ਚ ਗਹਿਤਾ। **ਫਲਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਫਲਕ੍ਖਣੇ। ਪਟਿਵੇਧਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਵਜਿਰੂਪਮਤਾਯੇਵ ਸਾਤਿਸਯੋ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **“ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਬੁਜ੍ਝਨਮਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤੀਤਿ **“ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਾਮਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਯਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਦੇਸਨਾਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਵਿਯ। **ਉਭਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਲੋਕਿਯਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਇਤਰੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਵਸੇਨ ਸਮਾਨਤਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਉਰਸਿ ਜਾਤਤਾਯ ਉਰਸੋ ਸਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ **ਓਰਸਂ** ਞਾਣਂ।

ਇਤਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਰੂਪਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋਤਿ ਤਸ੍ਸ "**ਇਦਂ ਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਸਰੂਪਨਿਦਸ੍ਸਨਮਾਹ। **ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ''ਇਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਰੂਪਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵਞ੍ਚੇਵਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਰੁਪ੍ਪਨਂ** ਸੀਤਾਦਿਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਦਿਭੇਦਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਲਕ੍ਖਣ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਨ੍ਧਾਰਣਾਦਿਰਸਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਭੂਤਤ੍ਤਯਾਦਿਪਦਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚ। **ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਾ, ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਰੋਧਵਿਰੋਧੀ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧੇ ਅਸਤਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਭਵੇ ਸਿਦ੍ਧਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਚ ਤੀਹਿ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਭੂਤਂ ਉਪਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਵਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਆਹਾਰਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ, ਸੋ ਏਵ ਗਹਿਤੋ, ''ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ''ਤਿ ਪਨ ਗਹਿਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਲਵਸੇਨ ਉਦਯਦਸ੍ਸਨਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਭੂਤਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗੇ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਇਧ ਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਖਣਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਤੋ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੇ ਅਭਾਵਤੋ। **ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਭਾਵੇਨ। **ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। **ਰੂਪਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਭਵਕਾਲਵਸੇਨ ਹੇਤੁਦ੍ਵਯਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਗੇਵ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਇਧ ਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਖਣਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਇਤਿ **ਵੇਦਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸੁਖਾਦਿਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਦਿਵਿਭਾਗਂ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦਿਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ, ਸਦ੍ਦ... ਗਨ੍ਧ... ਰਸ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬ ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਦਿਵਿਭਾਗਂ। **ਫਸ੍ਸਾਦਿਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਚੇਤਨਾਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਵਿਭਾਗਂ। **ਲਕ੍ਖਣ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾਦਿਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠਾਕਾਰਸਮ੍ਭੋਗਰਸਾਦਿਰਸਵਸੇਨ ਕਾਯਿਕਅਸ੍ਸਾਦਾਦਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਦਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ। ''ਫੁਟ੍ਠੋ ਵੇਦੇਤਿ, ਫੁਟ੍ਠੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਫੁਟ੍ਠੋ ਚੇਤੇਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੩) ਵਚਨਤੋ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ **ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ**। ਵਿਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮੁਦਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਵਸੇਨ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਵਿਸਯੋਪਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸੋ ਸੀਹਨਾਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਿਸਯੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਦਸ੍ਸੀਯਤੀਤਿ ਆਹ, "**ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਪਰੋ ਸੀਹਨਾਦੋ**"ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਪਾਲ਼ਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ ਇਦਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਭਾਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਭਾਵਸ੍ਸ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਨਿਰੋਧੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਕਥਨੇਨ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣੇ ਨਿਯਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਏਵ, ਨਾਸਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਏਵ, ਨਾਨੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਨਿਰੋਧਾ ਏਵ, ਨਾਨਿਰੋਧਾ''ਤਿ। ਤੇਨੇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨਿਯਮਂ ਇਧ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਵਿਰਾਗਾ ਵਿਗਮੇਨ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤ੍ਵੇਵ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ''ਤਿਆਦਿ। ਨਿਰੋਧਵਿਰੋਧੀ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੋ, ਯੇਨ ਸੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਇਮਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ ਇਦਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਅਸਤਿ ਨਿਰੋਧੇ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ

ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਹਿ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਨ ''ਇਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਇਦੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਪਰੇਨ ਪੁਰਿਮੰ ਵਿਸੇਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੰਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਇਦੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ ਇਦੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੰ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤ੍ਵੇਵ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਰੋਧੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋਪਿ ਨਿਰੋਧੋ ਏਵਾਤਿ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਅਨਿਰੋਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਅਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦੰ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਤਤੋ ਇਧ ਨ ਕੇਵਲੰ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਮਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤੰ ਲਕ੍ਖਣਦ੍ਵਯਵਚਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਸਾਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਕੋ ਪਨਾਯੰ ਅਨਿਰੋਧੋ ਨਾਮ, ਯੋ ''ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ, ਉਪ੍ਪਾਦੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੋ ਚ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਫਲਭਾਵੇਨ ਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨਾਰਹਤਾ ਚਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯੰ **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧)। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਭਜਨਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਦਸਬਲਸੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤਾਕਾਰੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਮਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਧਮ੍ਮੋ"**ਤਿ। ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿਯਾ ਅਕਰਣੇਨ ਵਿਭੂਤੋ, ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਸਦ੍ਦਤੋ ਚ ਪਿਹਿਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤੋ ਵਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਨਿਕੁਜ੍ਜਿਤੋ"**ਤਿ। **ਵਿਵਟੋ**ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ"**ਤਿ । **ਪਕਾਸਿਤੋ**ਤਿ ਞਾਣੋਭਾਸੇਨ ਓਭਾਸਿਤੋ ਆਦੀਪਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਦੀਪਿਤੋ ਜੋਤਿਤੋ"**ਤਿ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ** ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ। **ਸਿਬ੍ਬਿਤਗਣ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਿਬ੍ਬਿਤੰ, ਸਿਬ੍ਬਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾਕੇਨ ਗਣ੍ਠਿਤਞ੍ਚ। ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕਾਭਾਵੇਨ ਵਿਗਤਪਿਲੋਤਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮਤਾ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਤਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਹੇਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨੰ **ਪਰਿਗ੍ਗਹਣੰ**। ਸਯੰ ਪਟਿਭਾਨੰ **ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ। ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਾ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯੰ। **ਸਮਣਕਚਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਵੇਸਧਾਰਣਵਸੇਨ ਸਮਣਪਟਿਰੂਪਤਾਯ ਸਮਣਾਨੰ ਕਚਵਰਭੂਤੰ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਰਣ੍ਡੰ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਧੁਤ੍ਤੰ ਵਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਕਾਰਣ੍ਡਵੋ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ। ਤੰ **ਕਾਰਣ੍ਡਵੰ। ਨਿਦ੍ਧਮਥਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਥ। **ਕਸਮ੍ਬੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਕਸਟੰ। **ਅਪਕਸ੍ਸਥਾ**ਤਿ ਅਪਕਡ੍ਢਥ ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਲਾਪੇ**ਤਿ ਪਲਾਪਸਦਿਸੇ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਣ੍ਡੁਲਸਾਰਰਹਿਤੋ ਧਞ੍ਞਪਟਿਰੂਪਕੋ ਥੁਸਮਤ੍ਤਕੋ ਪਲਾਪੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਸੀਲਾਦਿਸਾਰਰਹਿਤੋ ਸਮਣਪਟਿਰੂਪਕੋ ਪਲਾਪੋ ਵਿਯਾਤਿ ਪਲਾਪੋ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ। ਤੇ **ਪਲਾਪੇ। ਵਾਹੇਥਾ**ਤਿ ਅਪਨੇਥ। **ਪਤਿਸ੍ਸਤਾ**ਤਿ ਬਾਲ੍ਹਸਤਿਤਾਯ ਪਤਿਸ੍ਸਤਾ ਹੋਥਾਤਿ।

ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨਾਤਿ ਰਾਜੂਪਦ੍ਦਵਾਦੀਹਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤੇਨ ''ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੰ ਓਤਿਣ੍ਣੰ ਜਾਤਿਆਦਿਸੰਸਾਰਭਯੰ ਵਿਜਿਨਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥੰ ਆਗਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਸੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ। **ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਚਾਰੇਨ ਅਭਿਜਾਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਤੋ ਕੁਤੋਚੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਜਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਜਾਤੋ। ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਭਾਵੇਨ, ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯਵਸੇਨ **"ਤਚੋ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਨਵਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਾਲਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ, ਇਰਿਯਾਪਥਵਸੇਨ ਚਤੂਸੂ''ਤਿ ਏਵੰ ਨਵਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵੀਰਿਯੰ ਸਮਾਧਾਤਬ੍ਬੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਸਾਸਨੇ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਅਕਰਣੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਕੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥੰ **ਸਦਤ੍ਥੰ** ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ । ਕੁਸੀਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਰਿਹਾਯਨੰ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਛ ਦ੍ਵਾਰਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਪੀਠਮਦ੍ਦਨਤੋ **ਪੀਠਮਦ੍ਦਨੋ,** ਨਿਰਸ੍ਸਨਵਚਨੰ ਤਸ੍ਸ, ਕਸ੍ਸਚਿਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਾਰਣਤੋ ਕੇਵਲੰ ਪੀਠਭਾਰਭੂਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਨ ''ਮਖਮਦ੍ਦਨੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਮਿਚ੍ਛਾਯ ਪਰੇਸੰ ਮਖੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲਣ੍ਡਪੂਰਕੋ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਪੂਰੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਚ੍ਚਕੁਟਿਪੂਰਕੋ।

‘‘ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਕੁਸੀਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਆਸੀਸਾਯ ਵਸੇਨ ਥੋਮਿਤੋ। **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯੇ। **ਪਹਿਤਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤਿਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੇ। ਏਤੇਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਸਤ੍ਥਵਨ੍ਨਾਨਿਸਂਸਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਸਿ।

ਹੀਨੇਨਾਤਿ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਹੀਨਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਅਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ, ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਕਤਕਾਲੁਸਿਯਵਿਗਤਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡਟ੍ਠੇਨ ਚ ਪਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸੁਰਾਦਿ ਨ ਪਾਤਬ੍ਬਂ। **ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਸਨਂ। **ਪਸਨ੍ਨਂ** ਵਿਗਤਦੋਸਮਲਤ੍ਤਾ ਪਸਾਦਨਿਯਤ੍ਤਾ ਚ। **ਪਾਤਬ੍ਬਞ੍ਚ** ਪਤ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਸੁਖੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਕਸਾਵਮਲਪਙ੍ਕਦੋਸਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚ।

ਮਣ੍ਡਭੂਤਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਪਿ **ਦੇਸਨਾਮਣ੍ਡੋ**। ਤਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਦੇਸਨਾਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਦੋਸਰਹਿਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ **ਪਟਿਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ**। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਸਕਲੋਪਿ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਰਾਸਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਣ੍ਡੋ**। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਕਤਮੋ ਦੇਸਨਾਮਣ੍ਡੋ’’**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਤਾਰੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਭਿਸਮੇਤਾਵਿਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਦਿਤੋ ‘‘ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਣਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਗਤਸਮ੍ਮੋਸਵਿਗਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋਵ **ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਣ੍ਡੋ। ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ** ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ। ਚਤੁਭੂਮਕਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਣ੍ਡੇਨ ਮਣ੍ਡਭੂਤਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕੋਸਜ੍ਜਕਸਟ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਂ ਪਾਲਿਸੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ, ‘‘ਮਣ੍ਡਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਚਨੇ। **ਕਾਰਣਵਚਨਂ,** ਤੇਨ ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੋ’’ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਭਾਵਨਾਯੋਗੋ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਫਲਾਵਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਅਸਮ੍ਮੁਖਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰੂਪਂ ਭੇਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ। **ਉਗ੍ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਮਨਂ ਵਿਰੇਚਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੇਨ ਦੋਸਧਾਤੂਨਂ ਵਮਨਂ ਵਿਰੇਚਨਂ। **ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਭੇਸਜ੍ਜਮਣ੍ਡਂ ਵੇਜ੍ਜਸਮ੍ਮੁਖਾ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਾ ਪਿਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੋ’’ਤਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਾ ਵੀਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਮਣ੍ਡਪੇਯਜ ਸਾਸਨਂ ਪਿਵਥਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭੇਨ **ਸਾਨਿਸਂਸਾ**। ਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮਨੇਨ **ਸਵਡ੍ਢਿ । ਪਰਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਰੇਸਂ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਦੁਤਿਯਦਸਬਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਉਪਨਿਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩. **ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਂ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਵ ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਦ੍ਵੇਪਿ ਪਦਾਨਿ ਏਕਤ੍ਥਾਨੀ’’**ਤਿ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਥਤ੍ਤੇਪਿ ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਞਾਣਪ੍ਪਭਾਵਵਿਸਯਸ੍ਸ ਤਥਾਦਸ੍ਸਨਭਾਵਾਵਿਰੋਧਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਞ੍ਹਿ ਞਾਣ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਞਾਣਪ੍ਪਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਞਾਣਾਨੁਭਾਵੇਨ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਵਿਸਯੋਭਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਞਾਣੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸ੍ਸਤੀ’’**ਤਿ। **ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਚ ਜਾਨਨਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ – **‘‘ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪਾਦਾਯਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਞਾਣੇਨ ਜਾਨਤੋ, ਅਪਰਭਾਗੇਨ ਞਾਣੇਨ **ਪਸ੍ਸਤੋ। ਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਵਾ ਨ ਜਾਨਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਰੂਪਾਨਿ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਤੇਸਞ੍ਚ ਸਮੁਦਯਾਦਿਕੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **‘‘ਪਸ੍ਸਤੋ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਸੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਾਵੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਅਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਖੀਣਾਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ’’**ਤਿ। ਆਸਵਕ੍ਖਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਖੀਣਾਕਾਰਾਦੀਸੁ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਜੁਮਗ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੇ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਙ੍ਕਕਾਯਵਙ੍ਕਾਦੀਨਂ ਪਹਾਨੇਨ ਉਜੁਭੂਤੇ ਸਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇ

ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਦੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਂ। **ਖਯਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਂ ਞਾਣਂ** ''ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾ''ਤਿ ਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਞਾਣਂ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਗਾਥਾਯ ''ਖਯਸ੍ਮਿਂ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਨ ''ਆਸਵੇ ਖੀਣੇ ਮਗ੍ਗੋ ਖਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ ''ਮਗ੍ਗੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸਮਿਤਪਾਪੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਸੋ ਪਨ ਖੀਣਾਸਵੋ ਹੋਤੀਤਿ। **"ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ"**ਤਿ ਇਧ ਫਲਂ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਫਲਂ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸਪਿ ਆਸਵਕ੍ਖਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਜਾਨਤੋ ਏਵ ਪਸ੍ਸਤੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਿਯਮੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਟ੍ਠਾਪਨ੍ਨੋਵਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨੋ ਅਜਾਨਤੋ ਨੋ ਅਪਸ੍ਸਤੋ"ਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੋ ਪਨ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਨੋ ਅਜਾਨਤੋ, ਨੋ ਅਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਚਨੇਨ। **ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੇ ਪਨ ਤੇਤਿ? ''ਬਾਲੇ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੮) ਅਹੇਤੂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੧, ੨੨੭) ਏਵਮਾਦਿਵਾਦਾ। ਤੇਸੁ ਕੇਚਿ ਅਭਿਜਾਤਿਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਸਂਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਇਸ੍ਸਰਪਜਾਪਤਿਕਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ। ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਸਾਰਾਦੀਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ। **ਉਪਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ** ''ਆਸਵਕ੍ਖਯਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ''ਨੋ ਅਜਾਨਤੋ, ਨੋ ਅਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ। ਅਨੁਪਾਯੋ ਹੋਤਿ ਏਸ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਸ੍ਸ, ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ ''ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਅਨਿਯਮਵਚਨੇਨ ਅਨੁਪਾਯਪਟਿਸੇਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬੋਧਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬੋਧਿਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਏਵਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕੋਤਿ ਦਬ੍ਬਰੂਪੋ। ਸੋ ਹਿ **"ਦੂਬਜੋ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਦੂਬਜਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨਾਦੂਬਜ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕੋ** ਵਾ ਸਾਰਸਭਾਵੋ, ਸਾਰੁਪ੍ਪਸੀਲਾਚਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾਹ ''ਨ ਖੋ ਦਬ੍ਬ ਦਬ੍ਬਾ ਏਵਂ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੪)। **ਵਤ੍ਤਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਯੋ ਹਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋ ਕਾਤੁਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਵਸ੍ਸਵਾਤਾਦਿਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਂ ਛਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਵਤ੍ਤਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। **ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਾਥਕਰਣਧਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੫)। **ਏਵਂ ਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਜਾਨਨਹੇਤੁ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਆਸਵਾ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਂ ਖੋ...ਪੇ॰... ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਫਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਨ੍ਤੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ।

ਆਗਮਨਂ ਆਗਮੋ, ਤਂ ਆਵਹਤੀਤਿ **ਆਗਮਨੀਯਾ,** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾ। **ਖਯਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, **ਖਯੇ**ਤਿ ਪਨ ਵਿਸਯੇ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਸਵਕ੍ਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇ"**ਤਿ। ਉਪਨਿਸੀਦਤਿ ਫਲਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਕਾਰਣਂ **ਉਪਨਿਸਾ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ। **ਸਾ**ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ। ਮਨਸ੍ਮਿਂ ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **"ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਅਸੇਸਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਰਾਗੋ,** ਮਗ੍ਗੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ,** ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮਜਤਾਪਕ੍ਖਿਕਾ ਏਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਯਾਵ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਤਾਵ ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ ਹਿ ਵਚਨਤੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਤੋ ਪਰਂ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਭੂਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਭੂਤੋ ਚ ਯੋ ਯੋ ਸਭਾਵੋ ਯਥਾਸਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨਂ **ਯਥਾਸਭਾਵਜਾਨਨਂ**। ਤਦੇਵ **ਦਸ੍ਸਨਂ**। ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ ਚ ਗਹਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਞਾਣਂ ਵਦਤਿ। **ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਂ** ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋ

ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਯਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਕੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ **ਸਮ੍ਮਸਨੰ। ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗੇਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ ਞਾਣੰ। ਸੋ ਹਿ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ''ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੫.; ੪.੯੯; ੫.੧੦੭੧) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸੁਖਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਸਹਿਤਸੁਖੰ। **ਦਰਥ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਕਿਲੇਸਦਰਥਸ੍ਸ ਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨੰ। ''ਸੁਖੰਪਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਉਪਨਿਸੰ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸੁਖੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪ੍ਪਨਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬;੩.੩੫੯; ਅ॰ਨਿ॰ ੧.੩.੯੬) ਵੁਤ੍ਤਅਪ੍ਪਨਾਸੁਖਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਬਲਵਪੀਤੀ**ਤਿ ਫਰਣਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ। ਤਾਦਿਸਾ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸੁਖਸਮਾਧੀਹਿ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨੀਵਰਣੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤੀ ਤੰਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਦਰਥੰ ਪਰਿਲ਼ਾਹੰ ਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਾ ਹਿ ਦਰਥਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਦੁਬ੍ਬਲਪੀਤੀ**ਤਿ ਤਰੁਣਪੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਾ ਹਿ ਬਲਵਪੀਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਨੰ ਕਮ੍ਮਫਲਸ੍ਸ ਚ ਸਦ੍ਦੂਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਏਕਵਾਰਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਅਪਰਾਪਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸਦ੍ਧਾ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦੂਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਪਮੁਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਸਾ ਹਿ ਦੁਬ੍ਬਲਪੀਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖ"**ਨ੍ਤਿ। ਜਰਾਮਰਣਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ਸੋਕਾਦਯੋ ਚਾਤਿ ਅਪਰੇ। ਤਦੁਭਯਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਪਠਮੋ ਏਵਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਸਦ੍ਦੂਹਤਿ, ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਚ ਪਸਾਦੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤਞ੍ਹਿ ਅਪਰਾਪਰਸਦ੍ਧਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਤੋ ''ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਇਮਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧੰ ਪਟਿਲਭਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੧)। **ਸਵਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਕਾਰੇਨ ਸਵਿਕਾਰਾ **ਖਨ੍ਧਜਾਤਿ** ਜਾਯਨਟ੍ਠੇਨ। ਜਾਤਿਯਾ ਪਨ ਅਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਆਹ **"ਸਾ ਹਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ"**ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਭਵੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਭਵਾਦਿਕੋ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਕਮ੍ਮਭਵੋ। ਸੋ ਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਏਵਮਾਦਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨਾ"**ਤਿ। **ਸੇਸਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਾਦਿਪਦਾਨਿ। ਅਨੁਲੋਮਞਾਣੰ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤੰ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣੰ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਵਜ੍ਜਨੰ। ਸੋ ਹਿ ਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠਾਨੰ ਕਯਿਰਤੀਤਿ ਤੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦੂਪਨਿਸੋ ਵਿਰਾਗੋਤਿ ''ਵਿਰਾਗੋ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਕੇਨ ਉਦਕੇਨ ਵਿਦਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਗਤਪਦੇਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਕਨ੍ਦਰੋ। ਨਿਤਮ੍ਬੋ**ਤਿਪਿ ਉਦਕਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਨਿਨ੍ਨੰ ਉਦਕੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨਭਾਵੇਨ **ਨਦੀਕੁਞ੍ਛੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ**। ਹੇਮਨ੍ਤਗਿਮ੍ਹਉਤੁਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਮਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਥਵੀਵਿਵਰੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਦਰੋ**। ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਉਦਕਵਾਹਿਨਿਯੋ ਸਾਖਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਸਾਖਾ** , ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਸੋਬ੍ਭਾ ਕੁਸੁਬ੍ਭਾ ਓ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਉ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਵਮੇਵ ਖੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਨੀਤਾਯ ਉਪਮਾਯ ਉਪਮੇਯ੍ਯੇਨ ਸੰਸਨ੍ਦਨਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਬ੍ਬਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਚਿਰੰਤਨਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਪਚੁਰਜਨੇਹਿ ਦੁਪ੍ਪਜਹਨਤੋ ''ਪਬ੍ਬਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਲੋਕਤ੍ਤਯਾਭਿਬ੍ਯਾਪਨਤੋ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਤੋ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮੇਘਸਦਿਸਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮੇਘੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਥਾ ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਟ੍ਟੰ ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪਰਮ੍ਪਰਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚ ਕਨ੍ਦਰਾਦਿਸਦਿਸਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਏਕਰਸਤ੍ਤਾ, ਹਾਨਿਵੁਦ੍ਧਿਅਭਾਵਤੋ ਚ ਸਾਗਰਸਦਿਸਾਤਿ ਉਪਮਾਸੰਸਨ੍ਦਨੰ।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਨਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਉਪਰਿਪਬ੍ਬਤੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਵਿਜ੍ਜਾ…ਪੇ॰… ਵਸ੍ਸਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨੰ। **ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਿਲਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵੁਟ੍ਠਿਤੇਮਨਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ''ਸ੍ਨੇਹੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ **"ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ**

ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤਕਾਲੋ ਵ**ਿਯਾ**"ਤਿ ਉਪਮਾਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ। ਵ**ਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਟ੍ਟਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ**ਪਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਹਿ ਅਨ੍ਨਿਮਭਵਿਕਸ੍ਸੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਪੂਰਿਤਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਟ੍ਟਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ। ਜਾਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਨ ਯਦਿਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਨ ਆਗਤਂ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਸੁ ਪਨ ਆਗਤਮੇਵਾਤਿ ਤਤੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਯਿਦਂ ਸਾਵਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨਾਯਂ ਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੇਸਂ ਪਨ ਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **"ਯਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਸੇਨ ਗਹਿਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਾ ਖਨ੍ਧਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸਵਿਕਾਰਾ"**ਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਲਕ੍ਖਣਾਦਿਦੀਪਨਤੋ **ਲਕ੍ਖਣਾਹਟਂ। ਕਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ। **ਨਿਜ੍ਜਟ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਂ, ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਂ ਆਰਭਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਦਿਦਸ੍ਸਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। **ਦੇਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮੇਘਸ੍ਸ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਠਿਤਕਾਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦੇਵਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਖੀਣਾਸਵੋਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ, ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕੋ ਹਿ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੇ ਚ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਂਯੋਗੇ ਖੀਣਾਸਵਸਮਞ੍ਞਾਤਿ।

ਉਪਨਿਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪. ਸੋਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ। ਯਦਿ ਨ ਤਾਵ ਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਕਸ੍ਮਾ ''ਪਾਵਿਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਅਵਸ੍ਸਮ੍ਭਾਵਿਨਿ ਭੂਤੇ ਵਿਯ ਉਪਚਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਕਿ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਤਿਪ੍ਪਗੋਯੇਵ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁਦਿਵਸੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਣਵੇਲਾਯ ਅਤਿਵਿਯ ਪਾਤੋ ਏਵ ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁਦਿਵਸਭਾਗੋ। **ਏਤਦਹੋਸੀ**ਤਿ ਏਤਂ ''ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਚਿਨ੍ਤਨਂ ਅਹੋਸਿ। **ਦਕ੍ਖਿਣਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਾਜਗਹਨਗਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਵੇਲੁਵਨਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਨਾ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਿਂ ਵਾਦੀ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਵਾਦੇਸੁ ਕਤਰਂ ਵਾਦਂ ਵਦਸਿ। **ਕਿਮਕ੍ਖਾਯੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਕਿਂ ਵਦਤੀਤਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾਦੇ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵਦਤਿ ਯਥਾ ਕਿਂ ਤੇ ਜਾਤਲਿਙ੍ਗਂ। ਸਬ੍ਬਨਾਮਞ੍ਹੇਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਂ। ਵਦਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਦੋ,** ਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ''ਕਿਂ ਏਤ੍ਥ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਕਾਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਵਾਦਸ੍ਸ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਵਾਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ।**

ਇਦਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ''ਏਕਮਿਦਾਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। **ਸਾ**ਤਿ ''ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕਮ੍ਮਵਾਦਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਕਥਾ। ਅਚ੍ਛਰਂ ਅਙ੍ਗੁਲਿਫੋਟਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਅਬ੍ਭੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਸਬ੍ਬਵਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਾਦਾਨਂ। ਪਠਮੋ ਹੇਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ, ਤਤਿਯੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਦੋ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਿਤ੍ਤਨਂ ਵਾ ਪਚੁਰਜਨਞਾਣਸ੍ਸ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਤਾਯ **ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚੇਵ,** ਤਥਾ ਅਵਭਾਸਨਤੋ ਚੇਤਸਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਗਮ੍ਭੀਰਾਵਭਾਸਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਤਦੇਵ ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਪਦਂਯੇਵ ਆਦਿਭੂਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਭੂਮਿਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫. **ਪੁਰਿਮਸੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਪੁਰਿਮੇ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਤ੍ਥੇ ਤਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਤਰਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨ ਕੇਵਲਂ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ,** ਅਥ ਖੋ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਭੂਤਅਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਚੋਪਨਕਾਯੇਨ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਹਿ ਕਾਮਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਆਗਤੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚੇਤਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕਾਯੇ ਸਤਿ ਏਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਭਾਵੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਕਾਯੇਨਪਿ ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਕਰੀਯਤੀ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਕਾਯੇ ਵਾ, ਹਾਨਨ੍ਦ, ਸਤਿ ਕਾਯਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹੇਤੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ। **ਵਾਚਾਯਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਮਨਸਾ**ਤਿ ਪਾਤੁਭੂਤੇਨ ਮਨਸਾ, ਨ ਮਨਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨਾ** ਪਰੇਹਿ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਿਤੇਨ। **ਪਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਰੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹੇਨ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਜਾਨਨ੍ਤੇਨ। **ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੇਨ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ। **ਕਾਯਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹੇਤੂ**ਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾਸੁਪਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਚੇਤਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿਯੇਵਾਤਿ **"ਵੀਸਤਿ ਚੇਤਨਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਥਾ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿ ਚੇਤਨਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। **ਰੂਪਾਰੂਪਚੇਤਨਾਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾਹਿ। **ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ** ਯਥਾਰਹਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਾਪਿ ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਚੇਤਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਨਮ੍ਪਿ ਪਗੇਵ ਇਤਰਾਧਿਟ੍ਠਹਿਤਾਵਿਜ੍ਜਸ੍ਸੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚੇਤਨਾਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਕਾਯਚੇਤਨਾਦਿਵਿਭਾਗਂ। **ਪਰੇਹਿ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਿਤੋ** ਸਰਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ। **ਪਰੇਹਿ ਕਾਰਿਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਯਿਰਮਾਨੋ। **ਜਾਨਨ੍ਤੋਪੀ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ। **ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਦਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਰਿਯਮਾਨਕਮ੍ਮਮੇਵ ਜਾਨਨ੍ਤੋ।

ਚਤੂਸੂਤਿ ''ਸਾਮਂ ਵਾ ਪਰੇ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਵਾ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਚੇਤਨਾਧਮ੍ਮੇ ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਤਾਸਮ੍ਪਜਾਨਕਤਭਾਵੇਨ ਚਤੁਗੁਣੇ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਛਸਤ੍ਤਤਿ ਦ੍ਵੇਸਤਾ ਚੇਤਨਾਧਮ੍ਮਾ"**ਤਿ। ਯੇਸਂ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ **"ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਅਨੁਪਤਿਤਾ"**ਤਿਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ। **ਸੋ ਕਾਯੋ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਸਾਦਕਾਯੋਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਸਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ ਕਾਯੋ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਕਾਯੋ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧੇਨ ਨ ਹੋਤਿ। **ਵਾਚਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਾਚਾ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਇਦਾਨਿ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ** ''ਵਾਚਾਪਿ ਦ੍ਵਾਰਭੂਤਾ ਮਨੋਪਿ ਦ੍ਵਾਰਭੂਤੋ''ਤਿ। ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਕਥਂ ਕਾਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਕਮ੍ਮਕਰਣਭਾਵਤੋ।

ਤਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਂ। **ਖੇਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਵਿਰੁਹਨਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ। ਵਿਰੁਹਨਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਆਧਾਰਭੂਤਕਾਰਣਭਾਵੇਨ। **ਸਞ੍ਚੇਤਨਾਮੂਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਚੇਤਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਵਿਰੁਹਨਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਰੁਹਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ। ਇਮਿਨਾ ਵਿਰੁਹਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵੇਦਨਾ ''ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਕਥਿਤਾ, ਨਯਿਧ ਜੇਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਪੇਤ੍ਥ ਸੁਖਸਣ੍ਹਭਾਵਵਿਪਾਕਭੂਤਾ ਵੇਦਨਾਵ।

ਭੂਮਿਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਉਪਵਾਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬. **ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਕਥਿਤਂ** ਇਤਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਪਿ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ।

ਉਪਵਾਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭. **ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਠਪਨੇਨ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਪਰਿਯੋਸਾਨ...ਪੇ॰... ਆਦਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਵ੍ਵੇਯਜਭਾਵਵਸੇਨ। ਜਰਾਮਰਣਾਪਦੇਸੇਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਚਸ੍ਸ ਅਤੁਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਚ੍ਚਯਂ ਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ। ਵਿਨੇਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਆਗਤੋ**ਤਿ ਉਪਗਤੋ, ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਏਵਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨੇਵ,** ਨ ਫਲਞਾਣੇਨ। **ਧਮ੍ਮਸੋਤਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸੋਤਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਪਨ੍ਨੋ ਪਤ੍ਤੋ। ਅਨਯੇ ਨਇਰਿਯਨਤੋ, ਅਯੇ ਚ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਸਦੇਵਕੇਨ ਚ ਲੋਕੇਨ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਕਰਣੀਯਤੋ ਅਰਿਯਪਕ੍ਖਂ ਭਜਨ੍ਤੋ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭੂਮਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਕਪਞ੍ਞਾਯ। **ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ** ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ, ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤੋ ਨਾਮ।

ਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮. **ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ** ਸਬ੍ਬਸੋਵ ਸਤ੍ਤਮੇ ਆਗਤਨਯਤ੍ਤਾ, ਵਿਨੇਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਹਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਦੇਸਿਤਂ, ਪਰਿਸਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟੇਨ ਸਾਤ੍ਥਿਕਾਤਿ ਸਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾਤਿ ਅਯਂ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਧੀਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੇਨ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤਿਯੇਵ।

ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯. **ਅਕ੍ਖਰਭਾਣਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਰਰੁਚੀਨਂ। ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨਮ੍ਪਿ ਰੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦. **ਦ੍ਵੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਨਵਮਦਸਮਸੁਤ੍ਤੇਸੁ।

ਦੁਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦਸਬਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਕਲ਼ਾਰਖਤ੍ਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਭੂਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧. **ਅਜਿਤਮਾਣਵੇਨਾ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਬਾਵਰਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਚਾਰਕੇਸੁ ''ਅਜਿਤੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਮਾਣਵੇਨ। ਸਙ੍ਖਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਯੇਸੰ ਤੇ **ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ**, ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚਾ ਖੀਣਾਸਵਾ। ਸੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ''ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਤੇ **ਸੇਕ੍ਖਾ**। ਤੇ ਪਨ ਕਾਮੰ ਪੁਗ੍ਗਲਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਮਗ੍ਗਹੇਟ੍ਠਿਮਫਲਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵਸੇਨ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਨ ਸਤ੍ਤਜਨਤੋ ਉਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਤ੍ਤ ਜਨੇ"**ਤਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਸੰਕਿਲੇਸਵਜ੍ਜੰ, ਤਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਯ ਵਿਨੇਯਜਲੋਕੰ ਨਿਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਨਿਪਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਨੇਪਕ੍ਕੰ**, ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਨੇਪਕ੍ਕੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਨਿਪਕੋ"**ਤਿ।

''ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਹਾਯ ਕਙ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ''ਕਥੰ ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ ਨੁ ਖੋ ਸਤ੍ਥੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਨ ਵਿਰੋਧੇਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਕਙ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ਸੁਜਾਨਨੀਯਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤਨਾ ਹੇਤ੍ਥ ''ਕਙ੍ਖਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ। ਪਹੀਨਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਹਿ ਮਹਾਥੇਰੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਸ੍ਸਜਿਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇਯੇਵ, ਵਿਚਿਨਨਭੂਤੰ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸਦਿਸੰ ਪਨੇਤੰ ਵੀਮੰਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਪਤ੍ਤੰ ਆਦਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਲਕ੍ਖਣੰ। ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਮਮ ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਾਰੰ ਆਦਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋਤਿ ਏਵੰ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰਹੰ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਹਬਜਾਕਰਣੰ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਬਜਾਕਰਣਤਾ ਪਟਿਭਾਸਿ। ''ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਾਠੋ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ''ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਪਦੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ''ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੰ ''ਭੂਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨ ਸਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਪਾਠੋ ਏਵ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਿਤਾਪੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਵਸਾ ਪਦੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਆਹਾਰਸਮ੍ਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁਕੰ। **ਸੇਕ੍ਖਪਟਿਪਦਾ ਕਥਿਤਾ** ''ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇਪਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ**ਤਿ ਕਰਣੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ, **ਵਿਰਾਗਾ ਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਕਰਣੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਕਾਰਣਵਚਨਾਨੀ"**ਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਾਯ। **ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ** ਸਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤੰ ਆਹਚ੍ਚਭਾਸਿਤੰ ਜਿਨਵਚਨਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੋ।

ਭੂਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਕਲ਼ਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨. **ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮੰ** ਜਾਤਿਸਮੁਦਾਗਤੰ। **ਨਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਟ੍ਟਸੋਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸੋਤੰ ਗਨ੍ਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੋ, ਤੰ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸੋਤਮੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੋ ਪਰਿਕ੍ਲੇਸਵਿਧਮੇ ਅਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵਿਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੇਤਨਾਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸੋ। ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨੰ ਨਾਮ ਕਾਮੇਸੁ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਯੋ ਮਗ੍ਗੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਞਾਣੰ** ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਉਪਰਿਮਕੋਟਿਯਾ ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਾ**ਤਿ ਵਿਵਟਾ, ਵੂਪਸਮਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਮਤਿਕਤੰ।

ਨ ਏਵੰ ਬਜਾਕਤਾਤਿ ''ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਏਵੰ ਉਤ੍ਤਾਨਕੰ ਨ ਬਜਾਕਤਾ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਬਜਾਕਤਾ। **ਕੇਨਚੀ**ਤਿ ਕੇਨਚਿਪਿ ਕਾਰਣੇਨ। **ਏਵੰ** ਉਤ੍ਤਾਨਕੰ **ਬਜਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ**।

ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਖਯਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਹਕਾਰਿਤਾਯੰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਖਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾ ਨਿਰੋਧਾ। **ਖੀਣਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਖੀਣੇ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ **ਜਾਤਿਯਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ **ਪਚ੍ਚਯੇ। ਜਾਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਫਲੰ ਖੀਣੰ** ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤੰ ਆਪਾਦਿਤਨ੍ਤਿ। **ਵਿਦਿਤੰ** ਞਾਤੰ। ਆਜਾਨਾਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗੇਹਿ ਞਾਤੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ

ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਞ੍ਞਾ** ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ। ਤਦੁਪਚਾਰੇਨ ਅਗ੍ਗਫਲਂ ਇਧ ''ਅਞ੍ਞਾ'' ਨਾਮ। **ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਭਵੂਪਪੱਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ।

ਮੇਤਿ ਮਯਾ। **ਅਞ੍ਞਾਸਿ** ਆਕਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਿੱਤਾਚਾਰਂ ਜਾਨਾਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। **ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਅਨੁਮੋਦਿਤਂ** ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਕਤਭਾਵਤੋ।

ਅਯਮਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋਤਿ ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ ਅਸ੍ਸ ਸਾਰਿਪੁੱਤੱਥੇਰਸ੍ਸ ਸਵਿਸਯੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਯਭਾਵੇਨ ਪਵੱਤੱਤਾ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਠਿਤਿਸੁਖਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸੁਖਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਞਾਣਸੁਖਾ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਕੋਟਿਯਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ **ਸਬ੍ਬਾਵ** ਵੇਦਨਾ **ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਾਮ** । ਸੁਖਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋਪਿ ਹਿ ਸੁਖਪੀਤਿਯਾ ਫਰਣਤਾਯ ਸੁਖਾਤਿ ਤਿਕ੍ਖਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮਤੋ ਅਭਾਵਾਧਿਗਮੇਨ ਸੁਖਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁੱਤਂ **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਂ** ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅੱਥਿਭਾਵੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ। ਸੁਖਕਾਮੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵੱਥੁਕਾਨਞ੍ਹਿ ਸੁਖਵੇਦਨੁਪਰਮੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਯਮੱਥੋ ਵਿਯੋਗੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ''ਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸੁਖਾ''ਤਿ ਏੱਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਥਾਚਾਹ **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਂ** ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਨੱਥਿਭਾਵੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੁਪਰਮੋ ਹਿ ਵੁੱਤਾਨਂ ਸੁਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਏਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੇਨ ''ਅਹੋ ਸੁਖਂ ਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਮਜ੍ਝੱਤਵੇਦਨਾਯ ਜਾਨਨਭਾਵੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵਬੁਜ੍ਝਨਂ ਸੁਖਂ। ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਪਿ ਵੇਦਨਾ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਂ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਤਾਯ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਵਬੋਧੋ ਪਰਮਂ ਸੁਖਂ। ਤੇਨਾਹ –

''ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਅਞ੍ਞਾਣਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਅਜਾਨਨਭਾਵੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਵੇਦਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਭਾਗਜਾਨਨਸਭਾਵੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ। ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁੱਤਾ ਹਿ ਞਾਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਪਸੱਥਾਕਾਰਾ, ਯਤੋ ਸਾ ਇਟ੍ਠਾ ਚੇਵ ਇਟ੍ਠਫਲਾ ਚਾਤਿ। ਅਜਾਨਨਭਾਵੋਤਿ ਏੱਥ ਵੁੱਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅੱਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਿਦਿਤੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਵਿਦਿਤਨ੍ਤਿ ਪਦੁੱਧਾਰੋ ਕਤੋ, ਤਂ ਅੱਥਦਸ੍ਸਨਮੱਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਵੇਦਨਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਜਾਨਨੇਤਿ ''ਤਿਸ੍ਸੋ ਇਮਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਜਾਨਨੇ। **ਅਞ੍ਞਾਸੀ**ਤਿ ਕਦਾ ਅਞ੍ਞਾਸਿ? ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸਨਾਕਾਲੇਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇਤਿ ਪਨ ਯੁੱਤਂ। ਯਥਾਪਟਿਵਿੱਧਾ ਹਿ ਵੇਦਨਾ ਇਧ ਥੇਰੇਨ ਦੇਸਿਤਾਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ''ਯਦਨਿੱਚਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਨਂ ਅਨਿੱਚਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵਜਾਨਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। ਤਂਨਿਮਿੱਤਂ ਹਿਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਸੁ ਤਣ੍ਹਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਤਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿੱਥਾਰੋ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿਂ** ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੱਤਾ। **ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਭਾਵਤੋ। **ਞਾਤਮੱਤੇ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵਬੁਜ੍ਝਨਮੱਤੇ। **ਤਣ੍ਹਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਪ੍ਪਵੱਤਤਿ।

ਕਥਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਤਿ ਅਜ੍ਝੱਤਬਹਿੱਧਾਭੇਦੇਸੁ ਵਿਮੁੱਤਾ। ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਚੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਅੱਥੇਨ ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਅੱਥਮਾਹ "**ਕਤਰੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨਾ**"ਤਿ। ਕਰਣੱਥੇਪਿ ਵਾ ਏਤਂ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਵੁੱਤਂ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭੋ। **ਬਹਿੱਧਾਧਮ੍ਮਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯੇਵ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਞਾਣਂ** ਪਵੱਤੇਤ੍ਵਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਜ੍ਝੱਤਸਙ੍ਖਾਰੇ। **ਵਵੱਥਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਬਹਿੱਧਾ ਓਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਬਹਿੱਧਾਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਞਾਣਂ ਓਤਾਰੇਤਿ। **ਅਜ੍ਝੱਤਂ ਓਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝੱਤਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਤਿ। **ਤਤ੍ਰ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਕ੍ਕੇ। **ਤੇਸਂ ਵਵੱਥਾਨਕਾਲੇ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਜ੍ਝੱਤਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੇ।

ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਯਾਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ ਖਯਾ। ਕਾਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਬ੍ਬਤਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾਨਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਖੀਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਪਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ''ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਯਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਥੇਰੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪਤ੍ਤਿਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਸਵਾ ਨਾਨੁਸ੍ਸਵਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਰੂਪੇ ਸਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਂ ਤਦਨੁਗਤਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਞ੍ਚ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾ ਆਸਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਏਵ ਵਣਤੋ ਯੂਸਂ ਵਿਯ ਪਗ੍ਘਰਣਕਅਸੁਚਿਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਸੇਸਵਾਰੇਸੁ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਵ ''ਆਸਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਗ੍ਘਰਣਕਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋ ਆਸਵਸਦ੍ਦੋ। ''ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਵਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਓਮਾਨਪਹਾਨਂ ਕਥਿਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨ ਆਸਵੇਸੁ ਸਮੁਦਾਯੁਪਲਕ੍ਖਣਂ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਸੇਯ੍ਯਮਾਨਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਿਨਾ ਹੀਨਮਾਨਂਯੇਵ ਪਜਹਤਿ। **ਪਜਾਨਨਾ**ਤਿ ''ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਜਾਨਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਰੂਪਭੇਦਤੋਪੀਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋਪਿ। ਇਦਂ ਭਗਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਯ ਏਵਾਤਿ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨਾਯ ਏਵ, ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਗ੍ਗਲਥੋਮਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲਾਨਂ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪਸਂਸਨਤ੍ਥਂ ਉਕ੍ਕਂਸਨਤ੍ਥਂ। **ਧਮ੍ਮਥੋਮਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਸਂਸਨਤ੍ਥਂ। **ਤੇਪੀ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਾਦਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂਪਿ। **ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾ** ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮੋ।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਤੋ। **ਆਨੁਭਾਵਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ** ''ਦਿਵਸਞ੍ਚੇਪਿ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਂ। **ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਥੋਮੇਸ੍ਸਾਮਿ** ''ਸਾ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਦੇਸਨਾਯ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾਕਾਰੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਜ੍ਝਾਸਯਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾਯ। **ਮਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ। **ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਅਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਂ ਗੁਣਤੋ ਏਵਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਗੁਣਤੋ ਪਾਕਟਂ ਪਞ੍ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਾਵਕੇਹਿ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੇ **ਠਪੇਤੁਕਾਮੋ। ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਯਾ** ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮਨੇਨ ''ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਕਾਯਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ। ਕਥਂ ਪਨ ਕਾਯੋ ਦਨ੍ਧਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕੋ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮਾਨਗਤਿਕੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਣਾਮਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਕਾਯੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਣੇਨ ਅਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਰੂਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਖਣੇਨ ਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ''ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਵਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਪਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦਨ੍ਧਗਤਿਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ ਯਾਵ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਤਾਵ ਕਾਯਗਤਿਅਨੁਲੋਮੇਨੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਾਯਗਤਿਯਾ ਪਰਿਣਾਮਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ''ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਗੇਵ ਸੁਖਲਹੁਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਾਵਿਤਿਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਵਿਯ ਦਨ੍ਧਂ ਅਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਲਹੁਕਤਿਪਯਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇਹੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤਿ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਰੂਪਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾਯ ਕਤਤ੍ਤਾ। **ਇਦਂ ਨਾਮ** ਅਤ੍ਥਜਾਤਂ ਭਗਵਾ **ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯਾ **ਅਵਿਦਿਤਂ** ਅਪਸ੍ਸਂ। **ਆਸਯਜਾਨਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਸਤ੍ਥੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਥੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯਜਾਨਨਤ੍ਥਂ। **ਦੁਤਿਯਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ** ਭਗਵਾ **ਪਠਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਨੁਮੋਦਿ** ਦੁਤਿਯਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨੇਵ ਪਠਮਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ।

ਏਤਂ ਅਹੋਸੀਤਿ ਏਤਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨਂ ਅਹੋਸਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਲ਼ਾਰਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। ਧਮ੍ਮੇ ਦਹਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ,** ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਞਾਣਂ, ਸਾਵਕਵਿਸਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦਹਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਜਿਤੇ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਧਮ੍ਮਧਾਤੂ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਗਤਿਕਮੇਵ ਵਿਸਯੋ। **ਗੋਚਰਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਗੋਚਰਭੂਤੇ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ।

ਕਲ਼ਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩. ਞਾਣਮੇਵ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ। **ਚਤੂਸੂ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬੋਧਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਞਾਣੇਸੁ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ, ਯੇਨ ਧਾਰਣਪਰਿਚਯਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗਣ੍ਹਿ। ਸਨ੍ਨਿਚਯਞਾਣਮਯਂ **ਸਵਨਮਯਂ** ਨਾਮਤ੍ਵੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਞਾਣਂ **ਸਮ੍ਮਸਨਞਾਣਂ**ਤ੍ਵੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਜਰਾਮਰਣਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਜਰਾਮਰਣਵਨ੍ਤੋਵ ਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ। **ਪਟਿਵੇਧਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਞਾਣਂ। **ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਹੇਤੁ ਅਯਂ ਅਰਿਯੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਨਯੇਨਪਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ। ਮਗ੍ਗਞਾਣਮੇਵ ਪਨ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਨਯਨਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਗ੍ਗਞਾਣਧਮ੍ਮੇਨ** ਵਾ"ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਅਕਾਲਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਭੂਤੇਨ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਦਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਤਥੇਵ ਵਿਦਿਤੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਿਦਿਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਤ੍ਤਂ ਮਹਾਉਪਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਰਿਯੋਗਾਲ਼੍ਹੇਨਾ"**ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਦਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਕਟਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਨ। **ਅਕਾਲਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਕਾਲਨ੍ਤਰਵਿਪਾਕਦਾਯਿਨਾ। **ਪਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਤ੍ਤੇਨ। **ਪਰਿਯੋਗਾਲ਼੍ਹੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਯੋਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਨ। **ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਨਯਂ ਨੇਤੀ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਚ ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਨਯਂ ਨੇਤਿ ਹਰਤਿ ਪੇਸੇਤਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਨਯਨਸਦਿਸਂ ਕਤਂ ਤਂਮੂਲਕਤ੍ਤਾ। ਅਤੀਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਨਯਨਸਦਿਸਂ ਕਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ ਪਨ ਨਯਂ ਨੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਤੇਨ ਨਯਂ ਨੇਤਿ। ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੇ ਖੋ ਕੇਚੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਯਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਨਯਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਇਮਿਨਾਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦੁਵਿਧਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲਞਾਣਂ ਸਮ੍ਮਸਨਞਾਣਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਮੂਲਕਾਰਣਂ, ਨ ਨਯਨਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਵਿਧੇਨ ਞਾਣਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਨ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਫਲਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਗਤਤ੍ਤਾ ''ਨਯਨਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਤੇਨ ''ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵੇਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੋਗੇਨ ਤਦਞਾਤੇਨਾਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਅਨੁਅਯੇ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਅਯੇ ਬੁਜ੍ਝਨਞਾਣੇ ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਦਿਟ੍ਠਾਨਯਨਤੋ ਅਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤਾਯ ਞਾਪਨਤੋ ਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਧਮ੍ਮਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨੁਗਮਨੇ ਞਾਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿ** ਨਾਮ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ । ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ''ਏਵਂ ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੁਤਿਯਞਾਣਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪. ਸਤ੍ਤਰੀਤਿ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰ-ਕਾਰਾਦੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤ੍ਤਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਸਤ੍ਤਰਿਸਦ੍ਦੋ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਰੁਚਿਵਸੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਭਣਨ੍ਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭਾਣਕਾ**। ਤੇਨਾਹ ''ਬਹੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਤਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਠਿਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਕਾਰਣਂ, ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਯੋ ਠਿਤਿਸਭਾਵੋ, ਸੋਵ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿ, ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ**। ਤੇਨਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ – ''ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ

ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਮਾਤਿਕਾ ੪)। ਤਥਾ ਚਾਹ "**ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ ਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਿਤਿਕਾਰਣਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਠਿਤਿਯਾ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ। ''ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਦ੍ਧਤ੍ਤਯੇ ਅਨ੍ਵਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਛਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ। ਖਯੋ** ਨਾਮ ਵਿਨਾਸੋ, ਸੋਵ ਭੇਦੋਤਿ। **ਵਿਰਜ੍ਜਨਂ** ਪਲੁਜ੍ਜਨਂ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਂ** ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ। **ਏਕੇਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਯਥਾਭੂਤਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਹ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਦੁਤਿਯਞਾਣਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫. **ਦੇਸਨਂ ਓਸਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਯਥਾਰਦ੍ਧਕਥਂ ਠਪੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਭਿਨ੍ਨਵਸੇਨ ਉਪਰਿ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਦੇਸਨਾਵਾਰਂ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਓਕਾਸਦਾਨਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ। **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਹੋ ਏਸੋ** ਸਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ । **ਸਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿਵਾਦਪਦੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਤ੍ਤੋ ਜੀਵੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਪਦਵਸੇਨ। ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਦੋ**। ਦਿਟ੍ਠਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਦ੍ਵਯਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਤਿ ਆਹ "**ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਵਾਸੋ**"ਤਿ। **ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਅਨਞ੍ਞੇ ਸਰੀਰਜੀਵਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ। ''ਜੀਵੋ''ਤਿ ਚ ਜੀਵਿਤਮੇਵ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਂ ਵਟ੍ਟਂ। **ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੋ। **ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਪਾਪਨੇਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਤਦੇਤਂ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਰੋਧੇਤਬ੍ਬਂ ਵਟ੍ਟਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਅਯਂ ਸਤ੍ਤੋ ਵਿਨਾਸਂ ਅਭਾਵਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਿਤਾਕਾਰਸ੍ਸ **ਸਮ੍ਭਵੋ** ਸਚ੍ਚਭਾਵੋ **ਸਤਿ। ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕੋ ਨ ਹੋਤਿ।

ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਰੀਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਵਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਵਟ੍ਟੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਜ੍ਝਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਵਸੇਨ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਚ ਪਜਹਿਤਬ੍ਬਾਪਜਹਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਜ੍ਝਤਿ। **ਵਿਸੂਕਮਿਵਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਡਕੋ ਵਿਯ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਨਨੁਵਤ੍ਤਕੋਵ, ਅਥ ਖੋ ਵਿਰੋਧੋਪਿ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤੋ। ਵਿਰੂਪਂ ਬੀਭਚ੍ਛਂ ਫਨ੍ਦਿਤਂ **ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ**। ਪਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫਫਲਪਲ੍ਲਵਾਨਂ ਅਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋ ਤਾਲੋ ਏਵ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁ ''ਅਸਿਵੋ ਸਿਵਾ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਵਿਯ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਤਾਲਵਤ੍ਥੁਕਤਾਨੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਅਵਤ੍ਥੁਭੂਤਤਾਯ ਤਾਲੋ ਵਿਯ ਕਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਲੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। **ਅਨੁਅਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸਂ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਦੁਤਿਯਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬. **ਇਤਿ** ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਵਾ। ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਚ ਖਣਵਸੇਨ **ਯੋ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਵਿਸਾਰਦਧਾਤੁਕੋ** ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਅਚ੍ਛੇਕਤਾਯ ਮਙ੍ਕੁਭਾਵੇਨ ਜਾਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਨਤੁਮ੍ਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭. ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਨ੍ତି ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਪਨੇਤਨ੍ਤਿ ਯਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤਾ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਤ੍ਤਨਿ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਨ ਅਤ੍ਤਨਿਯੰ, ਪਰਕਿਯੰ ਨਾਮ ਸਿਯਾਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਨਯਿਦੰ ਪੁਰਾਣਕਮ੍ਮਮੇਵ**ਾਤਿ ''ਇਦੰ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਰੀਰੰ ਪੁਰਾਣਕਮ੍ਮਮੇਵ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਾਯੋ ਵੇਦਨਾਸਭਾਵੋ। **ਪਚ੍ਚਯਵੋਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣੋਪਚਾਰੇਨ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਵਚਨੰ। **ਪੁਰਿਮਲਿਙ੍ਗਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਪੁਰਾਣਮਿਦੰ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪੁਰਿਮਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਸਭਾਗਤਾਯ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਭਿਮੁਖੇਹਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। **ਅਭਿਸਞ੍ਚੇਤਯਿਤ**ਨ੍ତਿ ਤਥਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਚੇਤਯਿਤੰ ਪਕਪ੍ਪਿਤੰ, ਪਵਤ੍ତਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੇਤਨਾਵਤ੍ਥੁਕੋ**ਤਿ ਚੇਤਨਾਹੇਤੁਕੋ। **ਵੇਦਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤੰ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਵੇਦਨਿਯਵਤ੍ਥੂ"**ਤਿ।

ਨਤੁਮ੍ਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮. ਯਞ੍ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨੇ। ਤੇਨ ਚੇਤਨਾਯ ਵਿਯ ਪਕਪ੍ਪਾਨਾਨੁਸਯਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨੰਯੇਵ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੰ ਜੋਤੇਤਿ। ਕਾਮੰ ਤੀਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ ''ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੋ ਪਨ ਚੇਤਨਾਦੀਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਚੇਤਯਨਪਕਪ੍ਪਨਾਨੁਸਯਨਰੂਪੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਗਹਿਤਾ** ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਧਾਰਣਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਾ ਗਹਿਤਾ** ਯਥਾਰਹਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਟ੍ਠਸੁਪਿ ਹਿ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ, ਤਤ੍ਥ ਚਤੂਸ੍ਵੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋਤਿ। ਕਾਮੰ ਅਨੁਸਯਾ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਚੇਤਨਾਸੁਪਿ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਅਕੁਸਲੇਸੁ ਪਨ ਪਵਤ੍ତਿ ਪਾਕਟਾਤਿ **"ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ ਚੇਤਨਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਕਾਮਰਾਗਾਦਯੋ ਅਨੁਸਯਾਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤੰਸਦਿਸਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਅਨਾਗਤਾ ਏਵ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਾਦਯੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ''ਅਨੁਸਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ ''ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਠਿਤਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਚੇਤਨਾਪਕਪ੍ਪਨਾਨੁਸਯਸਞ੍ਞਿਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ **ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਹੋਤਿ**। ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਫਲਦਾਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ **"ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਵਸੇਨ **ਵਿਰੂਲ੍ਹੇ**ਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ''ਵਿਰੂਲ੍ਹੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਚਿਤਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਮ੍ਮੰ ਜਵਾਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰੇਤਰੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਹਿ ਕਮ੍ਮਚੇਤਨਾਹਿ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਯ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲਦ੍ਧਪਤਿਟ੍ਠੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਮੂਲਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮੂਲੇ ਜਾਤੇ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾ ਵਿਪਾਕੰ ਦੇਨ੍ਤੰ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਦੇਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ।

ਤੇਭੂਮਕਚੇਤਨਾਯਾਤਿ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਯ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਇਧ ਪਵਤ੍ਤਨਕ੍ਖਣੋ ਜਾਯਮਾਨਕ੍ਖਣੋ। ਨ ਜਾਯਮਾਨਕ੍ਖਣੋ **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਕ੍ਖਣੋ** ਨ ਕੇਵਲੰ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਅਪ੍ਪਹੀਨਕੋਟਿਯਾ**ਤਿ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਾਵੇਨ। ਤਦਿਦੰ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਸੁ ਅਨੁਸਯਾਨੰ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ତਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਪਾਕਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕੋਟਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਤਿ ਅਵਾਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਚਯੋਵ ਹੋਤਿ** ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ।

ਪਠਮਦੁਤਿਯਵਾਰੇਹਿ ਵਟ੍ਟੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਵਾਰੇ **"ਨੋ ਚੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਟ੍ਟੰ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ **"ਪਠਮਪਦੇ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਨਿਵਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਕਰਣਤੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਗਤਾ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨਿਵਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਸੂ**ਤਿ ''ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕੇਸੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ। ਏਤ੍ਥ ਚੇਤਨਾਪਕਪ੍ਪਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ''ਚੇਤੇਤੀਤਿ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਗਹਿਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਯੋ ਇਧੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਚਤਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਪਟਿਘਦ੍ਵਯਮੋਹਮੂਲਸਮਾਗਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ। **ਚਤੂਸੁ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾਸੂ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਏਵ ਚਤੂਸੁ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾਸੁ, ਇਤਰਾ ਪਨ ''ਨ ਪਕਪ੍ਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਾਤਿ। **ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਂ ਵਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਨੋ ਚ ਪਕਪ੍ਪੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। ''ਨ ਪਕਪ੍ਪੇਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਅਨੁਸਯੋ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੋ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਠਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਿਮਸਦਿਸੋ**ਵ ਪੁਰਿਮਨਯੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਤਾ।

ਤਦਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਤਿ ਸਮਾਸਭਾਵਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ, ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਦ-ਕਾਰਾਗਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਦਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਦਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮਾਸਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਤਤਿਯਵਾਰੇ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਂ ਕਥਿਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੁਸਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਭੇਦਨਤੋ। **ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣਮ੍ਪਿ** ਵਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਭਾਵਤੋ। **ਨਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਟਨਤੋ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਾਨਿ ਫਲਾਨਿ, ਤਦੁਭਯਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ। ਪੁਨਬ੍ਭਵਸੀਸੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਭਵਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਵਾ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪੁਨਬ੍ਭਵਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀ"**ਤਿ। **ਭਵਜਾਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਦੁਤਿਯਭਵਸ੍ਸ ਤਤਿਯਭਵੇ ਜਾਤਿਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਮ੍ਪਰਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਗਹਣੇਨ ਪਨ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਤੋ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਗਹਿਤੋ, ਜਾਤਿਹੇਤੁਫਲਸਿਦ੍ਧਿਪੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਨੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤੇਤਿ ਨੋ ਚ ਪਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਭਗਵਤਾ ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਯੂਹਨਂ, ਪਕਪ੍ਪਨਞ੍ਚ ਵਿਨਾਪਿ ਭਵੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਅਨੁਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚੇਤਨਾਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਚੇਪਿ, ਤਦਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕਾਦਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕੋਟਿਯਾ ਅਨੁਸਯਿਤਕਿਲੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਨ ਚੇਤੇਤਿ ਪਕਪ੍ਪੇਤਿ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਨਯੋ ਨ ਗਹਿਤੋ ਚੇਤਨਂ ਵਿਨਾ ਪਕਪ੍ਪਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

ਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਦੁਤਿਯਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯. ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀਤਿ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਨ ਵਿਪਾਕਨਾਮਰੂਪਮੇਵਾਤਿ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਤਤਿਯਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦. ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ। ਤੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਭਵਤ੍ਤਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਛਲਾਰਮ੍ਮਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਾ ਪਣਿਧਾਨਾਦਿਵਸੇਨ **ਨਤਿ** ਨਾਮ। **ਆਗਤਿਮ੍ਹਿ ਗਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਗਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਆਗਤਿ, ਕਮ੍ਮਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਗਤੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਚੁਤੂਪਪਾਤੋ**ਤਿ ਚਵਨਂ ਚੁਤਿ, ਮਰਣਂ। ਉਪਪਜ੍ਜਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਉਪਪਾਤੋ। ਚੁਤਿਤੋ ਉਪਪਾਤੋ ਪੁਨਰੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਵਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਸਙ੍ਖਾਤੇ ਆਯਤਿਭਵੇ। **ਏਕੋ**ਵ **ਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਏਕੋ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ ਏਵ ਕਥਿਤੋ।

ਤਤਿਯਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕਲਾਰਖਤ੍ਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਗਹਪਤਿਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਞ੍ਚਵੇਰਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧. ਯਤੋਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ। ਅਯਞ੍ਹਿ **ਤੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਇਧ ਕਾਲਵਿਸਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਦਾ"**ਤਿ। **ਭਯਵੇਰਚੇਤਨਾਯੋ**ਤਿ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਭਯਂ, ਵੇਰਪਸਵਨਟ੍ਠੇਨ ਵੇਰਨ੍ਤਿ ਚ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਚੇਤਨਾਯੋ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ, ਉਭਯੇ ਸਭਯਭੇਰਵਾਤਿ ਤੇ ਏਵ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਭਯਵੇਰਜਨਕਾਵਾਤਿ। ਸੋਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਧਿਗਮੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿ , ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗਾਨਿ,** ਤਦੁਭਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਦੁਵਿਧਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗ"**ਨ੍ਤਿ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**ਤਿ ਯਂ ਸਯਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਫਲਪਟਿਲਾਭਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ ''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਂਸੇਵੋ''ਤਿਆਦਿ। ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਰਿਯਞਾਣਸਞ੍ਞਾਣਜਾਤਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾ, **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ** ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਯੋਨਿਸੋ ਉਪਾਯੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰਣਂ **ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ,** ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ **"ਏਵਂ ਆਗਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਠਿਤਸ੍ਸ** ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ **ਅਙ੍ਗਂ**। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਅਙ੍ਗੀਯਤਿ ਞਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ**ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਦਂ** ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਂ। ਦੋਸੇਹਿ ਆਰਕਾਤਿ **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਨਿਦ੍ਦੋਸੋ"**ਤਿ। ਕਥਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿਆਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿਪਿ ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਿਯਤ੍ਤਾ **ਨਿਰੁਪਾਰਮ੍ਭੋ**। ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨਿਦ੍ਦੋਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨਿਰੁਪਾਰਮ੍ਭੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਭਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ** ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯਾ"**ਤਿ। ਨ ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਾਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਾਯਤੀਤਿ **ਞਾਯੋ,** ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਞਾਣਂ ਪਨ ਞਾਯਤਿ ਸੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਞਾਯੋ**।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਰਯੇ। **ਮਗ੍ਗਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸੋਤਂ। **ਆਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਧਿਗਤੋ। ਅਪਾਯੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ, ਨ ਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ **ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ**। ਪਰਂ ਅਯਨਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸਵਿਸਯੇ ਅਯਿਤਬ੍ਬਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਧਾਤੂਨਂ ਗਤਿਅਤ੍ਥੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਪਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਵਸ੍ਸਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਕੋ"**ਤਿ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਰਣਹੇਤੁ। **ਵੇਰਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਰੋਧੋ, ਤਦੇਵ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਭਯਂ ਵੇਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕ"**ਨ੍ਤਿ। **ਇਦਂ ਬਾਹਿਰਂ ਵੇਰਂ ਨਾਮ** ਤਸ੍ਸ ਵੇਰਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਤੋ ਵੇਰਕਾਰਪੁਗ੍ਗਲਤੋ ਬਹਿਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਵੇਰਕਾਰਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵੇਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਇਦਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਵੇਰਂ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਵੇਰਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਾ ਵੇਰਕਾਰਪੁਗ੍ਗਲਚੇਤਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਹਰਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਹਿ ਨੇਰਯਿਕਾ ਨਿਰਯਪਾਲੇਸੁ ਪਟਿਪਹਰਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਨਿਰਯਪਾਲਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬਾਹਿਰਵੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚ ਬਾਹਿਰਂ ਵੇਰਂ। **ਪੁਗ੍ਗਲਵੇਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ** ਅਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਕੇਵਲਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਂ ਵੇਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਮੇ**ਵ ''ਚੇਤਸਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇਸੁ ਸੇਸਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਅਤ੍ਥੋ ਭਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਧਂਸਿਤੋ । **ਅਧਿਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਧਿਗਤੇਨ। ''ਅਭਿਗਤੇਨਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਧਿਵੁਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਚਲਪ੍ਪਸਾਦੇਨਾ"**ਤਿ।

ਪਞ੍ਚਵੇਰਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਞਵੇਰਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨. **ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਥਿਤਭਾਵਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਯਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਏਕਜ੍ਝਾਨੰ ਦੇਸਿਤਦੇਸਨਾ, ਪੁਨ ਤਦਞ੍ਞੇਸੰ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਮਕੁਸਲੇਨ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਤੇਨੇਵ ਦੇਸਿਤਾ, ਸਾ ਧਮ੍ਮਸੰਗਾਹਕੇਹਿ ''ਮਾ ਨੋ ਸਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾ ਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਂ ਵਿਨਾ ਨਸ੍ਸਤੂ''ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਞਵੇਰਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩. ਸਮੁਦਯਨੰ **ਸਮੁਦਯੋ,** ਸਮੁਦੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਸਮੁਦਯੋ,** ਏਵਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਮੁਦਯਾਨਮਤ੍ਥਤੋਪਿ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚਯਾਵ **ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯੋ**। ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ''ਇਮਞ੍ਚ ਇਮਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਣੇ ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **"ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਖਣਿਕਸਮੁਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਸੋ ਪਨ ਖਣੇ ਖਣੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧੋ ''ਇਮੇਹਿ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਸੋ ਖਣਿਕਸਮੁਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖਣਤੋ ਤੇਸੰ ਉਦਯਦਸ੍ਸਨੰ ਹੋਤਿ, ਖਣਤੋ ਏਤੇਸੰ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਗੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨੰ ਸੁਖੇਨ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਦਸ੍ਸਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ। **ਭੇਦਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ**ਤਿ ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੋ। ਤਦੁਭਯਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੇ ਇਤਰਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਖਯਤੋ ਵਯਸਮ੍ਮਸਨਾਦਿਕਾਲੇ ਭੇਦਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਮੁਦਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਭੇਦਞ੍ਚ। **ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰੂਪੇ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ **ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਟੀਕਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮਾਗਮੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿਯਾ ਫਸ੍ਸੋ**"ਤਿ। ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਚ ਪਾਕਟਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਞ੍ਞੇਪਿ ਪਨ ਮਨਸਿਕਾਰਾਦਯੋ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦੀਨਂ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਕ੍ਕਮੇਨ। **ਭਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯ**"ਨ੍ਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪. **ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਮੁਦਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਂ। **ਏਤ੍ਥ** ਚਤੁਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਤਤਿਯਸੁਤ੍ਤਤੋ **ਵਿਸੇਸੋ**।

ਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਞਾਤਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਞਾਤੀਨਂ ਗਾਮੋ ਞਾਤਿਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਞਾਤਕਾਨਂ ਗਾਮੇ**"ਤਿ। ਗਿਞ੍ਜਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਕਾ, ਗਿਞ੍ਜਕਾਹਿ ਏਵ ਕਤੋ ਆਵਸਥੋ **ਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥੋ**। ਸੋ ਕਿਰ ਆਵਾਸੋ ਯਥਾ ਸੁਧਾਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ

ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਏਵ ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਤੋ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਛਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਤਾ ਇਟ੍ਠਕਾਛਦਨਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਕਤੇ ਮਹਾਪਾਸਾਦੇ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਕਵਾਟਫਲਕਾਦੀਨਿ ਪਨ ਦਾਰੁਮਯਾਨਿਯੇਵ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਰਿਯਾਯੋ, ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਕਾਰਣ**”ਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਭੂਤਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪੇਚ੍ਚ ਸੁਯ੍ਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪਸ੍ਸੁਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਉਪਸ੍ਸੁਤੀਤਿ ਉਪਸ੍ਸੁਤਿਟ੍ਠਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਗਤੋ, ਤਂ ਪਰਿਵੇਣਸਮਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਂ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਅਕਤ੍ਵਾ। ਏਵਂ ਮਹਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਏਕਙ੍ਗਣਂ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਵਟਂ ਅਹੋਸਿ। ਤੀਸੁ ਹਿ ਭਵੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਭਗਵਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਂ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਉਪਗਚ੍ਛਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਯਾਵਭਵਗ੍ਗਾ ਏਕਙ੍ਗਣਂ ਅਹੋਸੀ**”ਤਿ। ਤਨ੍ਨਿਵਸੇਨ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਾਚਾਯ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਨ੍ਤੋ “**ਵਚਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਚ ਅਤ੍ਥਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਨਿਰੋਧੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਆਹਤਤ੍ਤਾ “**ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਦ੍ਦਸ** ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ।

ਮਨਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ “**ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋਵ ਪਗੁਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਦਾਨੁਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਞ੍ਚ ਅਨੁਪਦਞ੍ਚ। ਪੁਰਿਮਞ੍ਹਿ ਪਦਂ ਨਾਮ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਪਦਂ। **ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ** ਕਤ੍ਵਾ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਯਤਿ। **ਆਧਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਧਾਰਂ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਮੁਟ੍ਠਂ ਗਤਤ੍ਤਾ ਆਧਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। **ਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕੋ**ਤਿ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਤਦੇਵ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ**। ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਤੀਸੁਪਿ ਇਮੇਸੂ**ਤਿ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ।

ਞਾਤਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਞ੍ਞਤਰਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬. **ਨਾਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਨਾਮਵਸੇਨ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚ ਅਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਞ੍ਞਤਰਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭. **ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮੋ**ਤਿ ‘‘ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣੀ’’ਤਿ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਅਧਿਗਤਨਾਮੋ।

ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਲੋਕਾਯਤਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮. ਆਯਤਿਂ ਹਿਤਂ ਤੇਨ ਲੋਕੋ ਨ ਯਤਤਿ ਨ ਈਹਤੀਤਿ ਲੋਕਾਯਤਂ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋ ਪਯੋਗੋ, ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਲੋਕਾਯਤਿਕੋ**। ਪਠਮਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਜੇਟ੍ਠਵਚਨੋਤਿ ਆਹ “**ਪਠਮਂ ਲੋਕਾਯਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੋਪਿ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ “**ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਲੋਕਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਇਤ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਲਕੁਣ੍ਡਕਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪੁਲਾਦਿਭਾਵੇਨ ਬਾਲਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਆਯਤਂ ਮਹਨ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਂ। **ਏਕਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਸਭਾਵਂ। ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤਾਯਾਤਿ ਆਹ “**ਨਿਚ੍ਚਸਭਾਵਮੇਵਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**”ਤਿ। **ਪੁਰਿਮਸਭਾਵੇਨ ਨਾਨਾਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਸਭਾਵਤੋ ਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਂ। **ਪਚ੍ਛਾ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**”ਤਿ। **ਏਕਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਂ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਗਹਣੇਨ **ਦ੍ਵੇਪਿ**

ਵਾਦਾ **ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਟ੍ਠ** ਨ ਹੋਤਿ। **ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ** ਨਾਨਾਸਭਾਵੰ, ਏਕਰੂਪੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਾ ਗਹਣੇਨ **ਦ੍ਵੇਪਿ** ਵਾਦਾ **ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ।

ਲੋਕਾਯਤਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਰਿਯਸਾਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯. **ਸੰਸਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਕਿੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨੇਨ ਵਿਨਾ ਕੇਵਲੰ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਸੰਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। **ਸਮੁਦਯ**ਤਿ ਸਮੁਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ।

ਅਰਿਯਸਾਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਅਰਿਯਸਾਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦. **ਦ੍ਵੇਪਿ ਨਯਾ ਏਕਤੋ** ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਇਦੰ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਸਤਿ ਨਾਮਰੂਪੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਵਮੇ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸਮੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। **ਨਾਨਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਤੋ ਨਵਮਤੋ ਦਸਮਸ੍ਸ ਨਾਨਤ੍ਤੰ।

ਦੁਤਿਯਅਰਿਯਸਾਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਗਹਪਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਦੁਕ੍ਖਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਰਿਵੀਮੰਸਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧. **ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁੰ, ਨਿਵਤ੍ਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਪਰਿਤੁਲੇਨ੍ਤੋ। ਕੁਤੋ ਪਨੇਤਨ੍ਤਿ? ''ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪਰਿਵੀਮੰਸੰ ਵਿਨਾ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਜਾਤਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵਿਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਜਰਾਮਰਣੇ ਗਹਿਤੇ ਸਤਿ ਜਾਤਿਪਿ ਗਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਭਾਵੇ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਭਵਾਦੀਸੁਪਿ। ਏਵੰ ਯਾਵ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਜਰਾਮਰਣੇ ਗਹਿਤੇ ਗਹਿਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਪਦੇਸੇਨ ਤਬ੍ਬਿਕਾਰਵਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇਭੂਮਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਜਰਾਮਰਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੰ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਿੰ ਗਹਿਤੇ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਅਨੇਕਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਿਧੰ ਬਹੁਕੋਟ੍ਠਾਸੰ। ''ਅਨੇਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ । **ਅਨੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਵਚਨੰ। **ਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਪਾਲਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਪਰੀਤਕੋਟ੍ਠਾਸੰ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੰ। **ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ ਪੁਰਿਸੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਬਾਲਾਨੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਸੁਭਾਕਾਰੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

"ਸਾਰੁਪ੍ਪਭਾਵੇਨਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਕਿੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ"**ਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸੇਸਾ ਅਸਙ੍ਖਤਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸਦਿਸਾ। **ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪਟਿਮੁਖੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਗਤੋ। **ਅਨੁਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਭਾਵੇਨ ਗਤੰ, ਯਥਾ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਤਦਨੁਰੂਪਭਾਵੇਨ ਗਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਸੇਨ ਪਜਾਨਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ''ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਨਿਯਤਵਸੇਨ। ''ਅਪਰਭਾਗਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਅਪਰੇ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਦਵੀਮੰਸਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਸੇਨ

ਵਿਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਵਸੇਨ। **ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਯਿਦਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾ ਕਥਿਤਾ**"ਤਿ।

''ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ,** ''ਸੋ ਸੁਖਞ੍ਚੇ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਤਤਵਿਹਾਰਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ** ਸਬ੍ਬਥਾਵ ਵਟ੍ਟਦੇਸਨਾਤੋ **ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋਤਿ** ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਇਦਂ ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਥਨਂ ਪੁਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪੁਗ੍ਗਲਸਦ੍ਦੋ ਇਤਰਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਕਤੀਨਂ ਵਾਚਕੋਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣੇ ਪਠਮਪਕਤਿਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਅਵੋਚਾਤਿ ਆਹ "**ਪੁਰਿਸੋਯੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**"ਤਿ। **ਉਭਯੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਗ੍ਗਹਣੇਨ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਕਥਾ ਦੇਸਨਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ**। ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਥਾ ਦੇਸਨਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ। ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਸੁ, ਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥੇਸੁ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯਸ੍ਮਿਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਅਵਯਵਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਕਤੇ ਨ ਤਂਸਮਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਘਟਪਟਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਕਕ੍ਖਲਫੁਸਨਾਦਿਸਭਾਵੇ ਅਯਂ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਸਮੂਹਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਉਪਾਦਾਯ ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿ ਵੋਹਾਰੋਤਿ ਆਹ "**ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿ । ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾ ''ਖਨ੍ਧਾ ਧਾਤੁਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਖਨ੍ਧਾ...ਪੇ॰... ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਨੁ ਖਨ੍ਧਕਥਾਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਵ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਹਿ ਸਙ੍ਕੇਤੋ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੋ ਰਾਸਟ੍ਠੋ ਵਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਟ੍ਠੋ ਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਖਨ੍ਧਸਮਞ੍ਞਾ ਫਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਪਰਮਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਤਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤਰਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸਮਞ੍ਞਾਦਯੋ ਵਿਯ ਨ ਦੂਰੇਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਙ੍ਗਹਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਖਨ੍ਧਸੀਸੇਨ ਵਾ ਤਦੁਪਾਦਾਨਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਗਹਿਤਾ। ਨਨੁ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮੁਖੇਨੇਵ ਦੇਸਨਂ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਮੁਖੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦੇਸਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾਵ ਸਿਯਾਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਸਦ੍ਦੋ ਕੇਨਚਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਵ ਕਥੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਸਚ੍ਚਮੇ**ਵ ਅਵਿਪਰੀਤਮੇਵ **ਕਥੇਨ੍ਤਿ**।

ਸਮ੍ਮੁਤੀਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ। ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵੋ। ਤਂ **ਪਰਮਤ੍ਥਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ** ਪਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕੇਤਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਯ ਸਚ੍ਚਤਾਤਿ ਆਹ "**ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣ**"ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਨਂ ਵਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਸਾਵਨਾ ਵਿਯ, ਨ ਮੁਸਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਤੋ ਤਸ੍ਸਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਜਨਪਦਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇਯ੍ਯ, ਸਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਧਾਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾਨਂ** ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਭੂਤਲਕ੍ਖਣਂ** ਭਾਵਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਤੇਰਸਚੇਤਨਾਭੇਦਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾਪਞ੍ਚਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾਭੇਦਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਪੁਨਨਤੋ ਪੁਜ੍ਜਭਵਫਲਸ੍ਸ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਤੋ **ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ। ਕਮ੍ਮਪੁਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਭੂਤੇਨ। **ਵਿਪਾਕਪੁਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਸਙ੍ਖਾਤੇਨ। ਪੁਞ੍ਞਫਲਮ੍ਪਿ ਹਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਪੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਏਵਮਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ''ਅਪੁਞ੍ਞੂਪਗਂ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ''ਪੁਞ੍ਞੂਪਗਂ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧਤਂ। ਅਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਅਪੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਗਹਿਤੋ, ''ਪੁਞ੍ਞੂਪਗਂ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਗਹਿਤੇ ਨਾਮਰੂਪਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਿਕੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋਵ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ। ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ। **ਪਠਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਹਾਨਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ ਸਮਾਨਕਾਲਤਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲੇਨਾ**ਤਿ

ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨਹੇਤੁਨਾ ਸਹੇਵ। **ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਹੇਤੁ, ਏਵਂ ਸਤੀਪਿ ਸਮਕਾਲਤ੍ਤੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨ ਤਣ੍ਹਾਯਤਿ ਨ ਭਾਯਤਿ** ਤਣ੍ਹਾਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਅਭਾਵਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਭਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਚ ਅਭਾਵਾ।

ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਂ ਵਿਯ ਕਰਣੇਨ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਸਾਮਿਸਸੁਖਸ੍ਸ ਅਨੇਕਦੁਕ੍ਖਾਨੁਬਨ੍ਧਭਾਵਤੋ, ਸੁਖਾਭਿਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਚ **ਸੁਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮ** ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸੁਖਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਧੂਮਦੁਕ੍ਖਾਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਵਿਯ। **ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਪਤ੍ਥਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਬ੍ਬਲਗਹਣਿਕਾਦਯੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਹਿ ਯਾਵ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਾਪਿ ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਸਾਯਮਾਸਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸੁਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸੁਖਤੋ ਤਂ ਸੁਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਨ, ਨ ਹਿ ਤਾਦਿਸਂ ਸੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕੋਚਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਂ ਪਨ ਸਾਮਿਸਂ ਸੁਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ। ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਂ ਸਾਮਿਸਂ ਸੁਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਕਾਯੋਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਕਾਯੋ, ਸੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਅਵਸਾਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ**। ਤੇਨਾਹ **"ਯਾਵ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਕਾਯੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਠਮਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵੇਦਨਾਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਠਮਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਸਿਦ੍ਧਮਤ੍ਥਂ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵੇਦਨਾ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਸਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਾਵ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਵਸ੍ਸਾਪਿ **ਪਠਮਵਯੋ। ਪਣ੍ਣਾਸਵਸ੍ਸਕਾਲੇ**ਤਿ ਪਠਮਵਯਤੋ ਯਾਵ ਪਞ੍ਞਾਸਵਸ੍ਸਕਾਲਾ, ਤਾਵ **ਠਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਵੁਡ੍ਢਿਹਾਨਿਯੋ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਮਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਮੁਦੁਕਾ ਅਤਿਖਿਣਾ। **ਤਦਾ**ਤਿ ਅਸੀਤਿਨਵੁਤਿਵਸ੍ਸਕਾਲੇ। ਤਥਾ ਚਿਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਪਿ। **ਭਗ੍ਗਾ** ਨਿਤ੍ਤੇਜਾ ਭਗ੍ਗਵਿਭਗ੍ਗਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ। **ਹਦਯਕੋਟਿਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਤ੍ਥੂਸੁ ਅਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਖੀਣਤ੍ਤਾ ਕੋਟਿਭੂਤਂ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂਯੇਵ। **ਯਾਵ ਏਸਾ** ਵੇਦਨਾ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਵਾਪਿਯਾਤਿ ਮਹਾਤਲ਼ਾਕੇਨ। **ਪਞ੍ਚਉਦਕਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਨਿਕ੍ਖਮਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤੋ ਤਤੋ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਂ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਾ।

ਪਠਮਂ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। **ਇਮਂ ਵੇਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵੇਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ।

ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਤੋ। ''ਉਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ ਉਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੋ ਕਤੋ। ਪਰਲੋਕਵਸੇਨ **ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**। ਵੇਦਨਾਨਂ ਸੀਤਿਭਾਵੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖਾਰਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਭਾਵੋ, ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਪਵਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਧਾਤੁਸਰੀਰਾਨੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲਸਙ੍ਖਾਤਧਾਤੁਸਰੀਰਾਨਿ। ਸਰੀਰੇਕਦੇਸੇ ਹਿ ਸਰੀਰਸਮਞ੍ਞਾ।

ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਪਾਕਾਤਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਪਾਕਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਤੀਤਿ ਪਾਕੋ, ਪਚਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਦੇਵ ਪਾਚਨਵਸੇਨ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਵਾਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਾਵਾਸਤੋ। ਅਵਿਗਤਵੂਪਸਮਂ ਸਙ੍ਖਰਿਤਂ ਕੁਮ੍ਭਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਛਾਰਿਕਾਯ ਸਤਿ ਪਿਧਾਨਵਸੇਨ ਠਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਠਪਨਂ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਟਿਸਿਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ। ਕੁਮ੍ਭਸ੍ਸ ਪਦੇਸਭੂਤਤਾਯ ਆਬਦ੍ਧਾ ਅਵਯਵਾ **"ਕੁਮ੍ਭਕਪਾਲਾਨੀ"**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ, ਨ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਾਨਿ। ਅਵਯਵਮੁਖੇਨ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਪਾਲਸਮੁਦਾਯੋ ਹਿ ਘਟੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਯਾ ਏਕਬਦ੍ਧਾਨੀ"**ਤਿ। **ਅਵਸਿਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਉਣ੍ਹਭਾਵਾਪਗਤਾ ਘਟਕਾਰਾਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਤਯੋ ਭਵਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ** ਏਕਾਦਸਹਿ ਅਗ੍ਗੀਹਿ ਆਦਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਾਵਾਸਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਏਵਂ

ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋਪੇਸ ਭਵਤ੍ਤਯੰ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਆਦਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ**"ਤਿ। **ਨੀਹਰਣਦਣ੍ਡਕੋ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੰ** ਭਵਤ੍ਤਯਪਾਕਤੋ ਨੀਹਰਣਤੋ। **ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤਲੰ** ਸਬ੍ਬਵਿਸਮਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ।

''ਆਦਾਨਨਿਕ੍ਖੇਪਨਤੋ, ਵਯੋਵੁਦ੍ਧਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ, ਆਹਾਰਮਯਤੋ, ਉਤੁਮਯਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਕਮ੍ਮਜਤੋ, ਧਮ੍ਮਤਾਰੂਪਤੋ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੦੬) ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ **ਰੂਪਸਤ੍ਤਕੰ** ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮ। ''ਕਲਾਪਤੋ, ਯਮਕਤੋ, ਖਣਿਕਤੋ, ਪਟਿਪਾਟਿਤੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਉਗ੍ਘਾਟਨਤੋ, ਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਟਤੋ, ਨਿਕਨ੍ਤਿਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੧੭) ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ **ਅਰੂਪਸਤ੍ਤਕੰ** ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਇਮੰ **ਰੂਪਸਤ੍ਤਕੰ ਅਰੂਪਸਤ੍ਤਕਞ੍ਚ** ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ **ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ**। ਯਦਿਪਿ ਅਰਹਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਸਬ੍ਬਭਵੇਹਿਪਿ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਯਾਵ ਪਨ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਵ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੁਗਤਿਭਵੇ ਠਿਤੋਯੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ "**ਚਤੂਹਿ ਅਪਾਯੇਹਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ**"ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਖੀਣਾਸਵੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟੂਪਸਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ। **ਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ** ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਹੇਤੁਤੋ ਹੇਤ੍ਥ ਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਸ੍ਸ ਉਪਸਮਭਾਵੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਉਣ੍ਹਕੁਮ੍ਭਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਰੀਰਾਨੀ**ਤਿ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਕਲਾਪੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖਵੇਤਿ** ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। **ਇਦੰ ਪਨ** ਵਚਨੰ। **ਅਨੁਯੋਗਾਰੋਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਪਿ ਨੁ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕਮ੍ਮੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪਞ੍ਹੰ ਕਾਤੁੰ। ਅਥ ਵਾ **ਅਨੁਯੋਗਾਰੋਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੰ ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਯੋਗੰ ਆਰੋਪੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਤਾਵ ਯਥਾਰਦ੍ਧਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਭਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਨਾਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ**"ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। **ਥੇਰਾਨ੍ਤਿ** ''ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਆਲਪਿਤਤ੍ਥੇਰਾਨੰ । ਪਞ੍ਹ**ਬ੍ਯਾਕਰਣੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸੰਸਨ੍ਦਨਤੋ। **ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯਨੰ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਅਸਤਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੂਹਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ। **ਅਧਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਾਕਾਰਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੋਕ੍ਖਞ੍ਚ। ਤੇਨਾਹ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਸਦ੍ਦਹਥ ਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਸਹਿਤਞ੍ਹਿ ਨਿਚ੍ਛਯਾਕਾਰਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ। ਪਰਿਤੋ ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**।

ਪਰਿਵੀਮੰਸਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਉਪਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨. ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸੰਵਤ੍ਤਨਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾਨੰ ਹਿਤਾਨਿ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾਨਿ, ਤੇਸੁ **ਉਪਾਦਾਨਿਯੇਸੁ**। ਤੇਨਾਹ "**ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੇਸੂ**"ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਦੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸਾਦੇਤਬ੍ਬੰ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੋ। **ਤਦਾਹਾਰੋ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸ ਵਾ ਵੀਸੰ ਤਿੰਸੰ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ ਪਞ੍ਞਾਸੰ ਵਾ ਆਹਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਦਾਹਾਰੋ। **ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਤਯੋ ਭਵਾ** ਏਕਾਦਸਹਿ ਅਗ੍ਗੀਹਿ ਆਦਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਏਤਦੇਵ ਭਵਤ੍ਤਯੰ। **ਅਗ੍ਗਿ...ਪੇ॰... ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ** ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦਿਸਸ੍ਸ ਭਵਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਰਿਬਨ੍ਧਨਤੋ।

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ "**ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੂ**"ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਪਾਸਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਪਾਸਾਦੰ। ਸੋ ਹਿ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ''ਪਾਸਾਦੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਵੀਥਿਯੰ** ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾਯਾਤਿ।

ਉਪਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਸਂਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩-੫੪. ਮਹਨ੍ਤਵਟ੍ਟਪ੍ਪਬਨ੍ਧਓਪਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਤੇਲਪਦੀਪਸ੍ਸ ਆਹਤਤ੍ਤਾ **“ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਿਕਪਾਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਉਪਾਦਾਨਿਯਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਤਥਾ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਹਿ ਇਮੇਸਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਵਚਨਂ ਏਵਂ ਦੇਸਨਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ।

ਸਂਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫-੫੬. **ਓਜਂ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰਸਹਰਣਿਯੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਰੀਰੇ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਥਵੀਆਪੋਰਸੇ ਉਪਰਿ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਆਰੋਪਨਂ **“ਓਜਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਹਤ੍ਥਸਤੁਬ੍ਬੇਧਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਹਤ੍ਥਸਤੁਬ੍ਬੇਧੋ,** ਹਤ੍ਥਸਤਂ ਉਬ੍ਬਿਦ੍ਧਸ੍ਸਪਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਂ ਵਟ੍ਟਕਥਾਯਂ। **ਕਮ੍ਮਾਰੋਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ।

ਪੁਨ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਂ ਵਿਵਟ੍ਟਕਥਾਯਂ। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਨਾਸੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਂਵੇਗਵਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਕੁਦ੍ਦਾਲੇ ਵਿਯਾ”**ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਵਾਣਂ ਸਮਾਧਿਪਚ੍ਛਿਯਾ ਠਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭਵਾਣਂ। **ਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛੇਦਨਫਰਸੁ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਵਂਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਨ੍ਤੋ ਵਟ੍ਟਚ੍ਛੇਦਾਯ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿ ਪਥਵੀਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਆਪੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਛ ਵਾਯੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ **ਦ੍ਵੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਚ। ਤੇਨ ਭੂਤਰੂਪਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਤ੍ਤਸੁ ਸਪ੍ਪਾਯੇਸੁ ਯਸ੍ਸ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਪ੍ਪਾਯ”**ਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਤਰੁਣਰੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭-੫੯. **ਪਲਿਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਕਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਤੋ ਪਾਲਿਂ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯ। ਤਥਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਿਣਗਚ੍ਛਾਦੀਨਂ ਮੂਲਸਨ੍ਤਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਂ ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸੋਧੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ। **ਪਂਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਪਵਡ੍ਢਕਾਰਕਂ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਂ ਪਂਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਥਦ੍ਧ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ''ਰੁਕ੍ਖਂ ਨਾਸੇਤੁਕਾਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਮਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ।

ਤਰੁਣਰੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੦. **ਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਰੂ ਨਾਮ ਜਾਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ ਰੁਲ੍ਹੀਵਸੇਨ **“ਕੁਰੂ”ਤਿ ਏਵਂ ਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨ**। ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਵਸਨੋਕਾਸਭੂਤੋ ਕੋਚਿ ਵਿਹਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕੇਵਲਂ ਗੋਚਰਗਾਮਕਿਤ੍ਤਨਂ ਨਿਦਾਨਕਥਾਯ ਪਕਤਿ ਯਥਾ ''ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਦੇਵਦਹਂ ਨਾਮ ਸਕ੍ਯਾਨਂ ਨਿਗਮੋ''ਤਿ। ''ਆਯਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵਾਨਂ ਪਿਯੋ''ਤਿ ਵਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਾ

ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰੋ ਏਸੋਤਿ ਆਹ "**ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ ਪਿਯਵਚਨਮੇਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਵੁੱਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਗਰੁਵਚਨਮੇਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਤਿਦੂਰਂ ਅੱਚਾਸਨ੍ਨਂ ਅਤਿਸਮ੍ਮੁਖਾ ਅਤਿਪਚ੍ਛਤੋ ਉਪਰਿਵਾਤੋ ਉਨ੍ਨਤਪ੍ਪਦੇਸੋਤਿ ਇਮੇ ਛ **ਨਿਸਜ੍ਜਦੋਸਾ**। ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਪਭਸ੍ਸਰਵਸੇਨ **ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਂ**।

ਕੁਲਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਕੁਲਾਨੁਦ੍ਦਯਤਾਵਸੇਨ ਕੁਲਾਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਾਯ। **ਸਹਸ੍ਸਭਣ੍ਡਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ** ਵਿਯ ਭਿਕ੍ਖਾਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇਨ ਤੇਸਂ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨ ਚ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਸ੍ਸ ਜਨਨੇਨ। **ਪਟਿਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਹਿ ਸਮ੍ਮਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ ਸਕ੍ਕੱਚਕਾਰਿਤਾਯ ਪੁਨ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਉਭਯਨ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਜ੍ਝ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵੇਦਨਂ, ਜਰਾਮਰਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨਮਾਹ। **ਤਿਕ੍ਖੱਤੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤਚਤੁਰਾਕਾਰੁਪਸਂਹਿਤੇ ਤਯੋ ਵਾਰੇ। ਤੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਕ੍ਖੱਤੁਂ ਸਮ੍ਮਸਨਮਾਹ। ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੇਨੇਵ ਕਥਿਤੱਤਾ ਸੇਸਬੁਦ੍ਧੇਹਿਪਿ ਏਵਮੇਵ ਕਥਿਤੋਤਿ ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤਂ "**ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧੇਹਿ...ਪੇ॰... ਕਥਿਤੋ**"ਤਿ।

ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਮੇਤਿ ਅਪਰਿਮਾਣੱਤੇ ''ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩) ਵਿਯ। ਅਤਿਰੇਕਭਾਵਜੋਤਨੋ ਹਿ ਯਂ ਯਾਵ-ਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤਿਗਮ੍ਭੀਰੋਤਿ ਅੱਥੋ**"ਤਿ। **ਅਵਭਾਸਤਿ** ਖਾਯਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ। ਤਥਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਦਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਨਨੁ ਏਸ ਪਟਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਏਕਨ੍ਤਗਮ੍ਭੀਰੋਵ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾਵਭਾਸਤਾ ਜੋਤਿਤਾਤਿ? ਸੱਚਮੇਤਂ, ਏਕਨ੍ਤਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਾਵਭਾਸਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੱਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਚਾਤੁਕੋਟਿਕਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਗਮ੍ਭੀਰਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ "**ਏਕਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। **ਏਤਂ ਨੱਥੀ**ਤਿ ਅਗਮ੍ਭੀਰੋ ਅਗਮ੍ਭੀਰਾਵਭਾਸੋ ਚਾਤਿ ਏਤਂ ਦ੍ਵਯਂ ਨੱਥਿ। ਤੇਨ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤੇ ਚਾਤੁਕੋਟਿਕੇ ਪੱਛਿਮਾ ਏਕਕੋਟਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਯਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯੇਹਿ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੇਹਿ ਪਟਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ''ਗਮ੍ਭੀਰੋ''ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ, ਤੇ ਚਤੂਹਿ ਉਪਮਾਹਿ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਨ੍ਤੋ "**ਭਵੱਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਥਾ ਭਵੱਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੱਥਂ ਹੱਥਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਦੂਰਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪੱਚਯਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤੱਥੋ ਪਕਤਿਞਾਣੇਨ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਥਾ ਸਿਨੇਰੁਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਞ੍ਜਂ ਪਬ੍ਬਤਰਸਂ ਪਾਕਤਿਕਪੁਰਿਸੇਨ ਨੀਹਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਂ ਪਟਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਗਤੇ ਧਮ੍ਮੱਤ੍ਥਾਦਿਕੇ ਪਕਤਿਞਾਣੇਨ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੱਜ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਥਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਕਤਿਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਬਾਹੁਦ੍ਵਯਵਸੇਨ ਪਾਰਂ ਤਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਂ ਵੇਪੁੱਲਲਟ੍ਠੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸਦਿਸਂ ਪਟਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਪਕਤਿਞਾਣੇਨ ਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਥਾ ਪਥਵਿਂ ਪਰਿਵੱਤੇਤ੍ਵਾ ਪਾਕਤਿਕਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਥਵੋਜਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਂ ਇਦੱਥਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਪੱਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਪਟਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਭਾਵੋ ਪਾਕਤਿਕਞਾਣੇਨ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਏਵਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਗਮ੍ਭੀਰਤਾਵਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਉਪਮਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਾਕਤਿਕਞਾਣਵਸੇਨ ਚਾਯਮੱਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਕਤਾ ਦਿਟ੍ਠਸੱਚਾਨਂ ਤੱਥ ਪਟਿਵੇਧਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਪੱਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਤੱਥ ਸਪ੍ਪਦੇਸਮੇਵ ਞਾਣਂ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤਂ "**ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਂ ਪੱਤਂ**"ਨ੍ਤਿ।

ਮਾਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ''ਉੱਤਾਨਕੁੱਤਾਨਕੋ ਵਿਯ ਖਾਯਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤੋਤਿ ਆਹ "**ਮਾ ਭਣੀਤਿ ਅੱਥੋ**"ਤਿ। **ਉਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਉਕ੍ਕਂਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅੱਥੋ। **ਅਪਸਾਦੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਭੱਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਤਿ ਅੱਥੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਭਾਵੇਨ।

ਤੱਥਾਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਤਿਪਿ ਉੱਤਾਨਭਾਵੇ ਪਟਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੇ। **ਸੁਭੋਜਨਰਸਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੇਨ ਭੋਜਨਰਸੇਨ ਪੋਸਿਤਸ੍ਸ। **ਕਤਯੋਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧਪਯੋਗੇ ਕਤਪਰਿਚਯਸ੍ਸ। **ਮਲ੍ਲਪਾਸਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਲ੍ਲੇਹਿ ਮਹਾਬਲੇਹੇਵ ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਪਾਸਾਣਂ। **ਕੁਹਿਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਰਿਯਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਿਂ ਪਸ੍ਸੇ ਇਮਸ੍ਸ ਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਗਰੁਤਰਪਦੇਸੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਹੁਕਭਾਵਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਵਦਤਿ।

ਤਿਮਿਰਪਿਙ੍ਗਲੇਨੇਵ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਕ੍ਕੁਥਤੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਕੁਥਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ ਪਰਿਤੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਞ੍ਹੇਤੰ। ਪਿਟ੍ਠਿਯੰ ਸਕਲਿਕਅਟ੍ਠਿਕਾ ਪਿਟ੍ਠਿਪਤ੍ਤੰ। **ਕਾਯੂਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਤਾ ਕਾਯੇਨ ਉਪੇਤਸ੍ਸ, ਮਹਾਕਾਯਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਿਞ੍ਛ ਵਟ੍ਟੀ**ਤਿ ਪਿਞ੍ਛ ਕਲਾਪੋ। **ਸੁਪਣ੍ਣਵਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਗਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ਪਕ੍ਖਪਪ੍ਫੋਟਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਾਤੰ।

''ਪੁਬ੍ਬੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਵਰਿਤੁੰ **"ਇਤੋ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤੋ**ਤਿ ਇਤੋ ਭਦ੍ਦਕਪ੍ਪਤੋ। **ਸਤਸਹਸ੍ਸਿਮੇ**ਤਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਮੇ। **ਹੰਸਵਤੀ ਨਾਮ ਨਗਰੰ ਅਹੋਸਿ** ਜਾਤਨਗਰੰ। **ਧੁਰਪਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਪਤ੍ਤਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਦੀਘਤਮਾਨਿ।

ਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤਾਤਿ ਵੇਮਾਤਿਕਭਾਤਾ ਕਨਿਟ੍ਠੋ ਯਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਭਗਵਤੋ ਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਸਹੋਦਰਾ ਭਾਤਰੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਜੇਟ੍ਠਾ ਤਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਨ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ। **ਭੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਵੰ। **ਉਪਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਚੋਰਜਨਿਤਸਙ੍ਖੋਭਵੂਪਸਮੇਨ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਜਨਪਦੋ।

ਦ੍ਵੇ ਸਾਟਕੇ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਾਟਕਦ੍ਵਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਇਤਰੰ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ।

ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਨੋਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਉਣ੍ਹਭੋਜਨਤ੍ਤਾ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਪਰੰ ਹਤ੍ਥੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ। **ਉਤ੍ਤਰਿਸਾਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਯੰ ਸਾਟਕੰ। **ਏਤਾਨਿ ਪਾਕਟਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਪਾਕਟਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇ ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਕਰਣਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੰ ਪਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਕਰਣਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਬਹੂਨਿਯੇਵ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਦਿਵਸੇਯੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਉਗ੍ਗਹਨੰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ, **ਸਵਨੰ** ਅਤ੍ਥਸਵਨੰ, **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨੰ** ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨੰ, **ਧਾਰਣੰ** ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪਨੰ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤੰ ਇਧ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਤਿਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਗਮੇਨ ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ । **ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਸਹ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਅਵਬੋਧੋ। **ਚਤੂਹੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ **ਗਮ੍ਭੀਰਤਾ**।

ਸਾਵਕੇਹਿ ਦੇਸਿਤਾ ਦੇਸਨਾਪਿ ਪਨ ਸਤ੍ਥੁ ਏਵ ਦੇਸਨਾਤਿ ਆਹ **"ਮਯਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ''ਸੇਕ੍ਖੇਨ ਨਾਮ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੰ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾ ਵਿਯ ਸੁਟ੍ਠੁ ਦਿਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਇਦੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਗਮ੍ਭੀਰੰ, ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ ਪਨ ਉਤ੍ਤਾਨਕੋ ਜਾਤੋ"**ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੰ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਯੇਵ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ''ਇਦੰ ਅਪਰਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਥੇਰੰ ਅਪਸਾਦੇਨ੍ਤੋ। ਤਮੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਟਿਵੇਧਾਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਸਤਿਪਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਭੇਦੇ ਸੰਯੋਜਨਤ੍ਥਅਨੁਸਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪਨ ਤੇਸੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਭੇਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **"ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਿਲੇਸੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਤੇਸੰ ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਥਾਮਗਮਨਟ੍ਠੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤਥਾਰੂਪੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦੰ ਅਭਾਵਯਤੋਵ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਧਮ੍ਮੰ ਉਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਟ੍ਠ ਸੋਲ਼ਸ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜਾਨੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਬੋਧਿਪਰਿਪਾਚਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਿਕ੍ਖਮਜ੍ਝਿਮਮੁਦੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਕਾਲਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਏਤੇਹੀ**ਤਿ

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਅਗ੍ਗਸਾਵਕਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇਹਿ। **ਪਚ੍ਚਨੀਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੰ ਵਿਰੁਦ੍ਧੰ। ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਪਟਿਵੇਧੋ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾਧਿਗਮੋ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁੰ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾ**"ਤਿ। **ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਨਵਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇਹਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੰ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੫) –

‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸੰਯੋਗਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਹੇਤੁਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਨਵਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਨਵਹਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੂਪਗਮਨੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਨ੍ਤਿ **ਉਪ੍ਪਾਦੋ**, ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭਾਵੋ। ਸਤਿ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਮਿਯਨ੍ਤਿ ਚ। ਯਥਾ ਚ ਭਵਾਦੀਸੁ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਆਯੂਹਨ੍ਤਿ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਘਟੇਨ੍ਤਿ ਸੰਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇਨ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਯੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੰ ਪਲਿਬੁਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇ ਉਦਯਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਹਿਨੋਤਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਕਾਰਣਭਾਵੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਕਾਰਣਭਾਵੂਪਗਮਨਵਿਸੇਸਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। **ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤੀ**ਤਿ ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਠਿਤਿ, ਕਾਰਣੰ। ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਏਵ ਠਿਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਠਿਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ ਯਥਾ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਮਹਾਬੋਧਿਮੂਲੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ, ਤਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਭਗਵਤਾਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਵੇਗਾਭਿਹਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਏਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਞ੍ਞਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਹੇਤੁਪ੍ਪਭਵਾਨੰ ਹੇਤੁ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**"ਤਿ । ਜਾਤਿਆਦੀਨੰ ਜਰਾਮਰਣਪਚ੍ਚਯਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨ ਪਠਮਾਭਿਨਿਵੇਸਮਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਾਪਰੰ ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤੇਨ ਅਨੁ ਅਨੁ ਬੁਜ੍ਝਨੇਨ। ਤਦੁਭਯਭਾਵੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਅਨਨੁਬੁਜ੍ਝਨਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਪਜਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਚ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਤੀਰਣਪ੍ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਸਙ੍ਗਹੋ ਚਾਤਿ ਤਦੁਭਯਪਟਿਵੇਧਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤੀਰਣਪ੍ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਨ੍ਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਟਵੀਨਨਤ੍ਥੰ ਤਨ੍ਤਵਾਯੇਤਿ ਤਨ੍ਤੰ ਆਵਞ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਸਾਰਿਤਸੁਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਤੰ ਨੀਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤੰ ਪਨ ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਤਾਯ ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਆਕੁਲਮੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਆਕੁਲਜਾਤਾ**"ਤਿ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਥਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਮਾਨੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਸਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਨੇਤੁੰ, ਅਵਿਸਮੰ ਉਜੁੰ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਨ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਆਕੁਲੰ ਤਨ੍ਤਾਕੁਲੰ, ਤਨ੍ਤਾਕੁਲੰ ਵਿਯ ਜਾਤਾ ਭੂਤਾ **ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਕਜਾਤਾ**। ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਪਟਿਪਦੰ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਆਕੁਲਬ੍ਯਾਕੁਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨੇਨ ਤੰਤੰਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਾ ਉਜੁਕੰ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਤਨ੍ਤੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁੰ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੰ ਉਜੁੰ ਕਾਤੁ**"ਨ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ, ਪਰੋਪਦੇਸੇਨ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗੁਲ੍ਕਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਜਾਤਗੁਲਕੰ ਪਿਣ੍ਡਿਸੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਏਵ **ਗਣ੍ਠਿਬਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਕ੍ਖਲਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਾਦਿਸਭਾਵੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵਵਸੇਨ ਪਕ੍ਖਲਿਤ੍ਵਾ। **ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਜੁੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਗਾਹਸ੍ਸ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਸ੍ਸਨੰ ਉਜੁੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਇਦੰਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸਕਾਯਗਨ੍ਥਵਸੇਨ ਗਣ੍ਠਿਕਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਗਣ੍ਠਿਬਦ੍ਧਾ**"ਤਿ।

ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ** ਅਲ੍ਲੀਨਾ, ਵਿਨਨਤੋ ਕੁਲਾਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਨਾਮਸ੍ਸ ਤਨ੍ਤਵਾਯਸ੍ਸ ਗਣ੍ਠਿਕੰ ਨਾਮ ਆਕੁਲਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਮੂਲਤੋ ਵਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਵਯਵੰ

ਖਲਿਤਬਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕੁਲਾਗਣ੍ਠਿਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੇਸਕਾਰਕਞ੍ਜਿਯਸੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸਕੁਣਿਕਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਚਾਟਕਸਕੁਣਿਕਾ। ਸਾ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਸੁ ਓਲਮ੍ਬਨਕੁਲਾਵਕਾ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਾ ਕੁਲਾਵਕਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਤਿਣਹੀਰਾਦਿਕੇ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਨਨ੍ਧਤਿ, ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਪੇਸਕਾਰਕਞ੍ਜਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਅਗ੍ਗਂ, ਮੂਲੇਨ ਵਾ ਮੂਲਂ ਸਮਾਨੇਤੁਂ ਵਿਵੇਚੇਤੁਂ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਦੁਭਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕੁਲਾਗਣ੍ਠਿਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਞ੍ਜਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਕੁਲਾਵਕਞ੍ਚ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ''ਏਵਮੇਵ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ।

ਕਾਮਂ ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਤਿਣਾਨਿ ਯਥਾਜਾਤਾਨਿਪਿ ਦੀਘਭਾਵੇਨ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਟ੍ਠਾਨੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਆਕੁਲਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਤਥਾ ਦੁਬ੍ਬਿਵੇਚਿਯਾਨਿ ਯਥਾ ਰਜ੍ਜੁਭੂਤਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਅਪਾਯੋਤਿ ਅਯੇਨ ਸੁਖੇਨ, ਸੁਖਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਵਿਰਹਿਤੋ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਤਿਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਪਾਯਿਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। **ਸੁਖਸਮੁਸ੍ਸਯਤੋ**ਤਿ ''ਅਬ੍ਭੁਦਯਤੋ ਵਿਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਰੂਪਂ ਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਤੇਨਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸੁਖਸਮੁਸ੍ਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ। **ਇਤਰੋ**ਤਿ ਸਂਸਾਰੋ ਨਨੁ ''ਅਪਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਸਂਸਾਰੋ ਏਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਨਿਰਯਾਦੀਨਂ ਪਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਪਾਯਾਦਿਗ੍ਗਹਣਂ ਗੋਬਲਿਬਦ੍ਦਞਾਯੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਾਟੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੇਨ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ।

ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀਤਿ ਤਂ ''ਅਪਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ। **ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਵਾਤਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਨਾਵਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਸ੍ਸ ਅਨਵਤ੍ਥਿਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਕ੍ਖਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਸ੍ਸੁਤਵਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. "**ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ**"ਤਿ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਧਾਰਿਤਂ, ਉਪਧਾਰਣਂ ਵਾ ਸੁਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੁਤਵਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨ ਸੁਤਵਾਤਿ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚਾਯਂ ਪਸਂਸਾਯਂ, ਅਤਿਸਯਸ੍ਸ ਵਾ ਬੋਧਨਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਪਸਂਸਿਤਂ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਵਾ ਸੁਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ''ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਸਮਤ੍ਥੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਪਰਿਚਯੋ ''ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਸੋਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਸੁਣੀਤਿ ਸੁਤਵਾ। ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨ ਸੁਤਵਾਤਿ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ ''ਆਗਮਾਧਿਗਮਾਭਾਵਾ, ਞੇਯ੍ਯੋ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਇਤੀ''ਤਿ। ਤਥਾ ਚਾਹ ''ਖਨ੍ਧਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਰਹਿਤੋ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣਂ **ਉਗ੍ਗਹੋ,** ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ,** ਕੁਸਲੇਹਿ ਸਹ ਚੋਦਨਾਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਪੁਥੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੂਨਂ। **ਕਿਲੇਸਾਦੀਨਂ** ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੫੧, ੯੪) ਆਗਤਨਯੇਨ। **ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ ਗਹਿਤੋ** ''ਨਾਲਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ। ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਾਚੀ **ਇਦਂ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ "**ਇਮਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ**। ਯਥਾ ਪਨ ਮਹਾਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯਂ, ਏਵਮਯਂ ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ "**ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੋ**"ਤਿ

ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਾ ਅਨਭਿਰਤਿਭਾਵਤੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਉਕ੍ਕਣ੍ਠੇਯ੍ਯਜਾ"**ਤਿ। ਵ◌ਿ**ਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਵ◌ੀਤਰਾਗੋ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯਜਾ"**ਤਿ। ਵ◌ਿ**ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਇਧ ਪਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯਜਾ"**ਤਿ। ਚਤੂਹਿ ਚ ਰੂਪਜਨਕਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਆਗਤੋ ਚਯੋਤਿ, **ਆਚਯੋ,** ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ। ਚਯਤੋ ਅਪਕ੍ਕਮੋਤਿ **ਅਪਚਯੋ,** ਪਰਿਹਾਨਿ। **ਆਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਹਣਂ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। **ਭੇਦੋਤਿ** ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ। ਸੋ ਹਿ ਕਲੇਵ◌ਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਨ੍ਤਿ ਭੇਦੋ"**ਤਿ।

ਪਵ੍ਵਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਵਾਯਨ੍ਤਿ। **ਰੂਪਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ** ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵ◌ਸੇਨਪਿ ਰੂਪਂ ਆਲਮ੍ਬਿਤੁਂ। **ਅਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ** ਤਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਅਰੂਪਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਕਰੋਤਿ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਪ੍ਪਾਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਗਾਹਤੋ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ।

ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ, ਨ ਸਮਾਧਿਪਵ੍ਵਤ੍ਤੀਨਂ ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵ੍ਵਵ੍ਛ ਭਾਵਯਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੧੯੨; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੨; ਮਿ॰ ਪ॰ ੧.੯.੯), ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੪) ਵ◌ਿਯ। ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਤਬ੍ਬਭੂਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ **ਚਿਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਤਾ,** ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਮਾਹ। **ਚਿਤ੍ਤਗੋਚਰਤਾਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਿਚਿਤ੍ਤਵ◌ਿਸਯਤਾਯ। **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਸਦ੍ਧਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮਾਹ। ਵ◌ਿ**ਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ। **ਅਜ੍ਝੋਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਭੂਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਗਹਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਣ੍ਹਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵ◌ਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਤੋ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਆਮਸਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਅਟ੍ਠਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਧਿਕਂ ਸਤਂ। **ਨਵ ਮਾਨਾ**ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਾ ਨਵਵ◌ਿਧਮਾਨਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਆਗਤਾ ਸਸ੍ਸਤਵ◌ਾਦਾਦਯੋ **ਦ੍ਵ◌ਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਂ ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਤ੍ਥ **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁਂ** ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ **ਨ ਸਮਤ੍ਥੋ।**

ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਇਦਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਚਨਂ **"ਕਸ੍ਮਾ ਆਹਾ"**ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਠਮਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਸ੍ਸੁਤਵਤਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। **ਅਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਕਤਂ** ''ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੇਯ੍ਯਜਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਰੂਪੇ ਪਨ ਤਥਾ ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਅਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਅਰੂਪਂ** ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ **ਯੁਤ੍ਤਰੂਪ"**ਨ੍ਤਿ, ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਵ◌ਿਯ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਗਾਹੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋ। **"ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਰੂਪਂ ਗਤੋ"**ਤਿ ਇਦਂ ਭਗਵਤਾ ਆਦੀਨਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਰੂਪੇ ਗਾਹੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਨ ਅਰੂਪੇ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਤਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸੋ ਤਤੋ ਰੂਪਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਰੂਪਂ ਗਤੋ ਵ◌ਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਤਿਟ੍ਠਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ। ''ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਯ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਭਾਵ◌ੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ **"ਪਠਮਵਯੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਭੇਦਂ ਵਯਾਦੀਹਿ ਵ◌ਿਭਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਰਣੇਤਿ ਯਥਾ ਠਪਿਤਸ੍ਸ ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਪਨੇ। **ਅਤਿਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਉਦ੍ਧਤਂ ਯਥਾਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਹਰਣਂ। ਵ◌ੀ**ਤਿਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਤੋ ਪਾਦੋ ਯਥਾਟ੍ਠਿਤਂ ਪਾਦਂ ਯਥਾ ਨ ਘਟ੍ਟੇਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਥੋਕਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵ◌ਾ ਹਰਣਂ। ਵ◌ੋ**ਸ੍ਸਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਪਰਪਾਦਂ ਵ◌ੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਭੂਮਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਤ੍ਥਂ ਅਵ◌ੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੋਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਭੂਮਿਯਂ ਸਮਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਠਪਨਂ। **ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਂ ਉਪ੍ਪੀਲਨਂ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਵਯਾਦਿਕੇ ਏਵ। ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਤੇਸਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤਰਸਙ੍ਕਮਨਾਭਾਵਮਾਹ। **ਓਧੀ**ਤਿ ਭਾਵ◌ੋ, **ਪਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਿ। ਪਠਮਵਯਾਦਯੋ ਏਵ ਹੇਤ੍ਥ ਓਧਿ ਪਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਪਟਪਟਾ''ਇਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵ◌ਿਯ, ਤੇਨ ਨੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਇਤ੍ਤਰਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨਂ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ। **ਵਟ੍ਟਿਪ੍ਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਿਯਾ ਪੁਲਕਂ ਬਰਹਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਵਟ੍ਟਿਯਾ ਪੁਲਕਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾਵ ਸਾ ਦੀਪਜਾਲਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। **ਪਵ◌ੇਣਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ।

ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯਂ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਹੇਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਏਵਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ** ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾਭਾਵਤੋ। **ਪੁਰਿਮਪਵੇਣਿਤੋ**ਤਿ ਰੂਪੇ ਵੁਤ੍ਤਪਵੇਣਿਤੋ। **ਅਨੇਕਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਥੇਰਵਾਦੇਨ ਦੀਪੇਤੁਂ “**ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਡ੍ਢਚੂਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਥੋਕੇਨ ਊਨਂ ਉਪਡ੍ਢਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪਡ੍ਢਂ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਵਾਹਸਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ‘‘ਅਡ੍ਢਚੁਦ੍ਦਸ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ‘‘ਅਡ੍ਢਚਤੁਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ‘‘ਸਾਧਿਕਂ ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਂ ਵਾਹਾ’’ਤਿ ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਚਤੁਨਾਲ਼ਿਕੋ ਤੁਮ੍ਬੋ। ਮਹਾਰਞ੍ਞਤਾਯ ਪਵਦ੍ਧਂ ਵਨਂ **ਪਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਵਨੇਤਿ ਮਹਾਵਨੇ**”ਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਗਹਿਤਸਾਖਂ। **ਅਯਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਭੂਮਿਂ ਅਨੋਤਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸਾਖਾਯ ਏਵ ਗਹਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਹਿ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਰਞ੍ਞੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ‘‘ਪਵਨੇ’’ਤਿ ਆਹ।

ਅਰਞ੍ਞਮਹਾਵਨਂ ਵਿਯਾਤਿ ਅਰਞ੍ਞਟ੍ਠਾਨੇ ਬ੍ਰਹਾਰਞ੍ਞੇ ਵਿਯ। **ਆਰਮ੍ਮਣੋਲਮ੍ਬਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਵਲਮ੍ਬਨਂ। **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ** ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਿਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਏਕਜਾਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਨੀਲਾਦਿਏਕਸਭਾਵਂ। ‘‘ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਸ੍ਸ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਚਯੋਪਿ ਅਪਚਯੋਪੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ **ਰੂਪਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪੇ ਗਾਹੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ** ਨਾਮ, ‘‘ਵਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ’’ਤਿਆਦਿਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ **ਅਰੂਪਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪੇ** ਗਾਹੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਨਾਮ।

ਨਨ੍ਤਿ ਗਾਹਂ। **ਉਭਯਤੋ**ਤਿ ਰੂਪਤੋ ਚ ਅਰੂਪਤੋ ਚ। **ਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਨੀਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਨ੍ਤਂ ਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ। **ਕਣ੍ਣੇ ਧੁਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਣੇ ਧਮੇਤ੍ਵਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਸਸ੍ਸ। **ਨਿਮ੍ਮਥੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ। ‘‘ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ।

ਅਸ੍ਸੁਤਵਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਅਸ੍ਸੁਤਵਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨. ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਵੇਦਨਿਯਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯ**”ਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ, ਨ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਨਨੁ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿ। **ਜਵਨਵੇਦਨਾਯਾ**ਤਿ ਜਵਨਚਿਤ੍ਤਸਹਗਤਾਯ ਵੇਦਨਾਯ। **ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਤਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ‘‘ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਨਨੁ ਚ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਸੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਜਾਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਜ੍ਜਾਤਿਕਂ,** ਵੇਦਯਿਤਂ। ਤਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਤਸ੍ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਤਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਅਨੁਸਾਰੇਨ। ਅਧਰਾਰਣਿਯਂ ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿਯਾ ਮਨ੍ਥਨਵਸੇਨ ਘਟ੍ਟਨਂ ਇਵ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ ਫਸ੍ਸੇਨ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਘਟ੍ਟਨਸ੍ਸ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਿਣ੍ਡਿਤਭਾਵੋ ਇਧ ਸਮੋਧਾਨਂ, ਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਅਗ੍ਗਿਚੁਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਫੁਲਿਙ੍ਗਂ। **ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਤ੍ਥੁ ਵਿਸਯਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਤੋ। ਲਬ੍ਭਮਾਨੋਵ ਧਮ੍ਮੋ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ ਵਿਯ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ ਵਿਯ ਫਸ੍ਸੋ**”ਤਿ। **ਉਸ੍ਮਾਧਾਤੁ ਵਿਯ ਵੇਦਨਾ** ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਤ੍ਤਾ।

ਦੁਤਿਯਅਸ੍ਸੁਤਵਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪੁਤ੍ਤਮਂਸੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩. **ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਆਹਾਰਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇ ਵਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਪਰੇ। ਯੋ ਹਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਗੇਧੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ

ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੋ ਜਾਤੋ, ਤਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਦੇਸਨਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿ। **ਯਮਕਮਹਾਮੇਘੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਓਲਮ੍ਬਨਉਪਰਿਉਗ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਸਤਪਟਲਸਹਸ੍ਸਪਟਲੋ ਯੁਗਲ਼ਮਹਾਮੇਘੋ।

ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਭਗਵਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਂ ਵਸਨ੍ਤੇ, ਚਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਚ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਮ੍ਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਤਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਪੂਰਿਤਦਾਨਪਾਰਮਿਸਞ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਤਦਾ ਮਹਾਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸਪੀ**”ਤਿ। **ਸਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਗਰੁਕਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਮਾਨਿਤੋ**ਤਿ ਬਹੁਮਤੋ ਮਨਸਾ ਪਿਯਾਯਿਤੋ ਚ। **ਪੂਜਿਤੋ**ਤਿ ਮਾਲਾਦਿਪੂਜਾਯ ਚੇਵ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਾਭਿਪੂਜਾਯ ਚ ਪੂਜਿਤੋ। **ਅਪਚਿਤੋ**ਤਿ ਅਪਚਾਯਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇ ਪਣੀਤਪਣੀਤੇ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਸਕ੍ਕਤੋ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਗਰੁਭਾਵਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਗਰੁਕਤੋ। ਯਂ ਮਨਸਾ ਪਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਬਹੁਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਬਹੁਮਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪੂਜਿਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਮਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਪਚਿਤੋ। ਭਗਵਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਚ ਲੋਕੋ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੦)। **ਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਭਸ੍ਸ ਚ ਯਸਸ੍ਸ ਚ ਅਗ੍ਗਂ ਉਕ੍ਕਂਸਂ ਪਤ੍ਤਂ।

ਪਠਮਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਤੋ। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਞਾਣਂ **ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗੋ**। ਧੁਵਪਟਿਸੇਵਨਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹੇਤਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਆਹਾਰਪਰਿਭੋਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇਨ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਆਹਾਰਾ**ਤਿ ‘‘ਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਹਾਰੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਆਹ “**ਆਹਾਰਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਆਦੀਨਵਨ੍ਤਿ ਦੋਸਂ। **ਜਾਯਾ**ਤਿ ਭਰਿਯਾ। **ਪਤੀ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਾ। ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਦ੍ਦਾ ਚੇਤੇ ਪਿਤਾਪੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦਾ ਵਿਯ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਆ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਸਾਨੁਨਾਸਿਕਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ**”ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਫਲਂ ਵਹਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਲਂ, ਸੁਖਾਵਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ‘‘ਪਥੇ ਹਿਤਨ੍ਤਿ ਪਾਥੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਾਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਕਨ੍ਤਾਰਭੂਤਂ ਮਗ੍ਗ**”ਨ੍ਤਿ। ਦੁਲ੍ਲਭਤਾਯ ਤਂ ਉਦਕਂ ਤਤ੍ਥ ਤਾਰੇਤੀਤਿ ਕਨ੍ਤਾਰਂ, ਨਿਰੁਦਕਂ ਮਹਾਵਨਂ। ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਮਹਾਵਨਂ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ “**ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਪਰਰਾਜੂਨਂ ਵੇਰਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਮ੍ਪਿ ਅਰਞ੍ਞਂ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਞ੍ਚਵਿਧ**”ਨ੍ਤਿ।

ਘਨਘਨਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਮਂਸਸ੍ਸ ਬਹਲਬਹਲਂ ਥੂਲਥੂਲਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ। ‘‘ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਮਂਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਕ੍ਖਾਪਿਤਂ **ਵਲ੍ਲੂਰਂ**। ਸੂਲੇ ਆਵੁਨਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਂਸਂ **ਸੂਲਮਂਸਂ। ਵਿਰਲ਼ਚ੍ਛਾਯਾਯਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ** ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਗੋਵਤਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਦੇਵਤਾਯਾਚਨਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਗੋਵਤਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਾਦਿਵਤਚਰਣੇਹਿ ਚੇਵ ਦੇਵਤਾਯਾਚਨਾਦੀਹਿ ਪਣਿਧਿਕਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭੂਤਂ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਹਾਰਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਓਪਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਤੇਸਂ ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾਨਂ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਪਰਿਭੋਗੋ ਇਧ ਭਗਵਤਾ ਆਨੀਤੋ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕਾਰੇਹਿ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਤੇਸਂ ਸੋ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਾਹਾਰੋ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਜਾਤਿਮਂਸਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਕਮਂਸਭਾਵੇਨ, ਮਨੁਸ੍ਸਮਂਸਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਸੁਸ੍ਸਮਂਸਞ੍ਹਿ ਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਮਨੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਚਿਤਭਾਵਤੋ ਗਾਰਯ੍ਹਭਾਵਤੋ ਚ, ਤਤੋ ਏਵ ਞਾਤਿਆਦਿਮਂਸਤਾਯਾਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਰੁਣਮਂਸਤਾਯਾਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਭਾਵਤੋ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਚ ਅਮਨੁਞ੍ਞਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਧੂਪਿਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਧੂਪਿਤਭਾਵਤੋ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੇਯੇਵ ਠਿਤਾ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗੇ ਠਿਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਨ੍ਤਾਰਤੋ ਨਿਤ੍ਥਰਣਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ। ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਚ ਤੇ ਅਨਪਨੀਤਾਹਾਰੋ, ਨ ਯਾਵਦਤ੍ਥਪਰਿਭੋਗੋ ਵਿਗਤਮਚ੍ਛੇਰਮਲਤਾ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵੋ ਆਯਤਿਂ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਨਾਭਾਵੋ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਾਭਾਵੋ

ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨਮਦਤ੍ਤਾਭਾਵੋ ਅਹੀਲ਼ਨਾ ਅਵਿਵਾਦਪਰਿਭੋਗੋ ਚਾਤਿ ਉਪਮਾਯਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾ, ਤੇ ਤਥਾ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਮੇਯ੍ਯੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਹਾਰੁਚਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠਾਨਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਂ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤੇਸਂ ਜਾਯਮ੍ਪਤੀਨਂ ਯਾਵਦੇਵ ਕਨ੍ਤਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਪਰਿਭੋਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਾਰਣਂ।

ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਪਾਟਿਕੁਲ਼ਜਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋਪਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਂ ਪਰਿਵੀਮਂਸਤਿ। **ਯਥਾ ਤੇ ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ**ਤਿਆਦਿਪਿ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। ''ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਆਹਾਰੋ''ਤਿ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਅਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਪਨੇਤ੍ਵਾ। **ਵਟ੍ਟਕੇਨ ਵਿਯ ਕੁਕ੍ਕੁਟੇਨ ਵਿਯ ਚਾ**ਤਿ ਵਿਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣਂ। **ਓਧਿਂ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਓਧਿਂ ਅਕਤ੍ਵਾ। **ਸੀਹੇਨ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣਂ। ਸੋ ਕਿਰ ਸਪਦਾਨਮੇਵ ਖਾਦਤਿ।

ਅਗਧਿਤਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **"ਅਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ **ਅਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿ**, ਤਂਸਹਗਤੇਨ ਸਮ੍ਮੋਹੇਨ ਅਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨਪੀ**ਤਿ ''ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨਪਿ।

''ਅਹੋ ਵਤ ਮਯਂ...ਪੇ॰... ਲਭੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਵਾ, ''ਹਿਯ੍ਯੋ ਵਿਯ...ਪੇ॰... ਨ ਲਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸੋਚਨਂ ਵਾ ਅਕਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

''ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਨ ਅਕਂਸੁ, ਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਨਿਖਣਿਂਸੁ, ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਾ ਝਾਪਯਿਂਸੂ''ਤਿ ਨ-ਕਾਰਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਵਾ ਅਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੇਨ ਦਾਯਕਂ ਵਾ ਅਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸ ਪਤ੍ਤਪਾਣੀ**ਤਿ ਸੋ ਪਤ੍ਤਹਤ੍ਥੋ। **ਨਾਵਜਾਨਿਯਾ**ਤਿ ਨ ਅਵਜਾਨਿਯਾ। **ਅਤਿਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਅਵਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਾਹਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਜਾਨਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਵਤ੍ਥੁਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਸੇਨ, ਸਭਾਵਤੋ ਪਨ ਰੂਪਾਹਰਣਂ ਓਜਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ। ਕਾਮਂ ਰਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਜਿਵ੍ਹਾਪਸਾਦੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ, ਤੇਨ ਪਨ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਸਯਗਾਹਿਤਾਯ ਚ ਜਿਵ੍ਹਾਪਸਾਦਸ੍ਸ **"ਓਜਟ੍ਠਮਕਰੂਪਂ ਕਤ੍ਥ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾਪਸਾਦਸ੍ਸ । **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭੂਤੁਪਾਦਾਯਧਮ੍ਮਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਖਨ੍ਧਂ। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਯੇ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਾ, ਤੇਹਿ ਸਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਵ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਇਮੇ। **ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ। **ਤੇਸਂ** ਨਾਮਰੂਪਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪਿਤਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ''ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਤੇਸਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਦ੍ਧਂ ਆਰੋਹਨਵਸੇਨ **ਪਚ੍ਚਯਂ**। ਅਧੋਓਰੋਹਨਵਸੇਨ ਪਨ ਸਲ਼ਾਯਤਨਾਦਿਕੇ **ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਪਸ੍ਸਤਿ**। ਸਲ਼ਾਯਤਨਾਦਯੋਪਿ ਹਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ। **ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪਂ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ, ਇਦਂ ਨਾਮਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਨਾਮਂ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਇਮਾਸਂ **ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਸੋ**ਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ। **ਤਿਲਕ੍ਖਣ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਲਕ੍ਖਣਵਨ੍ਤਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ** ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਆਹਾਰਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗਾਵਕਡ੍ਢਨੇਨਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਜਹਨੇਨ।

ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸਮ੍ਭਵੋ"**ਤਿ। ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਾ **ਏਕਪਰਿਞ੍ਞਾ**। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾ, **ਸਬ੍ਬਪਰਿਞ੍ਞਾ**। ਤਦੁਭਯਸ੍ਸਪਿ ਮੂਲਭੂਤਸ੍ਸ

ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਦ੍ਵਵਾ **ਮੂਲਪਰਿਦ੍ਵਵਾ**। ਇਦਾਨਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਪਰਿਦ੍ਵਵਾਯੋ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਜਿਵ੍ਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਏਕਰਸਤਣ੍ਹੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ ''ਯੋ ਯਮੇਤ੍ਥ ਰਸੋ, ਸੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਵਸੇਨ ਓਜਟ੍ਠਮਕਰੂਪੰ ਹੋਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨੰ ਪਸਾਦੋ। ਸੋ ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ? ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਤੰਸਹਜਾਤੋ ਵਣ੍ਣੋ ਗਨ੍ਧੋ ਰਸੋ ਓਜਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰਸੇ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਅਯੰ ਰਸਤਣ੍ਹਾ। ਤੰਸਹਗਤਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ। ਸਬ੍ਬੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਆਗਤਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ ਪਰਿਦ੍ਵਵਾਤੋਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਜਿਵ੍ਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਰਸਤਣ੍ਹੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਤੇਨ। ਕਥੰ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਦ੍ਵਾਰੇ ਤਣ੍ਹੰ ਪਰਿਜਾਨਤੋ ਪਞ੍ਚਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਰਾਗੋ ਪਰਿਦ੍ਵਵਾਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਸਾਯੇਵਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਏਵ ਤਣ੍ਹਾਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਏਕਤ੍ਤਨਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ**ਤਿ ਰੂਪਰਾਗਾਦਿਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਲੋਭੋ ਏਵ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ''ਤਣ੍ਹਾ''ਤਿਪਿ, ਰਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ''ਰਾਗੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਾਯੇਵ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ **"ਯਥਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਮਾਯ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। **ਪਞ੍ਚਮਗ੍ਗੇ ਹਨਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਸਞ੍ਚਰਿਤੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਮਗ੍ਗਗਾਮਿਨੇ ਹਨਨ੍ਤੋ ''ਮਗ੍ਗੇ ਹਨਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸਬ੍ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਭਤ੍ਤਸਮੂਹੇ ਮਨੁਞ੍ਞੇ ਰੂਪੇ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਰਾਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪਾਲਕੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸਿਦ੍ਧੇਨ ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੇ। **ਸੋ**ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤੀਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੇ ਸਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਸ੍ਸ। **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਆਹਾਰਾਲਾਭੇਨ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲਜਪਰੇਤਸ੍ਸ ਕਾਮਪਰਿਭੋਗਿਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਓਲੋਕਨਚਿਤ੍ਤੰ।

ਨਤ੍ਥਿ ਤੰ ਸੰਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਨ ਰਾਗੇਨ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗੇਨ। **ਏਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ। **ਕਥੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਇਮੰ ਪਠਮਾਹਾਰਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੇਨ।

ਪਠਮਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਤਿਯੇਤਿ ਦੁਤਿਯੇ ਆਹਾਰੇ। **ਉਦ੍ਦਾਲਿਤਚਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਚਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪਨੀਤਚਮ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਤੋ, ਤਥਾ ਹਿ ਇਤ੍ਥੀ ''ਅਬਲਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਿਲਾਕੁਟ੍ਟਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਟ੍ਠਕਕੁਟ੍ਟਮਤ੍ਤਿਕਾਕੁਟ੍ਟਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਉਣ੍ਣਨਾਭੀ**ਤਿ ਮਕ੍ਕਟਕੋ। **ਸਰਬੂ**ਤਿ ਘਰਗੋਲਿਕਾ । **ਉਚ੍ਚਾਲਿਙ੍ਗਪਾਣਕਾ** ਨਾਮ ਲੋਮਸਾ ਪਾਣਕਾ। **ਆਕਾਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਆਕਾਸਚਾਰਿਨੋ। **ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ।

ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਰਿਦ੍ਵਵਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਦਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾ। **ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਮੂਲਕਤ੍ਤਾ। **ਦੇਸਨਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਕਥਿਤਾ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਵੇਦਨਾਸੁ ਪਰਿਦ੍ਵਵਾਤਾਸੁ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਤੋ।

ਦੁਤਿਯਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤਿਯਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗਾਰਰਾਸਿਂ। **ਫੁਣਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਸਯਮੇਵ ਆਕਿਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਨਰਾ ਰੁਦਨ੍ਤਾ ਪਰਿਦਡ੍ਢਗਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। **ਨਰਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ। **ਭਯਞ੍ਹਿ ਮਂ ਵਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਭਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਯਂ ਲਭਤਿ ਨਾਮ। **ਸਨ੍ਤਰਮਾਨੋਵਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਤਰਮਾਨੋ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਪੋਰਿਸਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਰਿਸਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਤਿਰੇਕਪੋਰਿਸਾ** ਪੁਰਿਸਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਅਧਿਕਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਞ੍ਚਰਤਨਪ੍ਪਮਾਣਾ**”ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਸੁਯਾ। **ਤਦਭਾਵੇ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਜਾਲਾਧੂਮਾਨਂ ਅਭਾਵੇ। **ਆਰਕਾਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਰਕਾ ਏਵ ਅਸ੍ਸ।

ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁ ਵਿਯ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟਂ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਅਗ੍ਗੀਨਂ ਵਸੇਨ ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹਤੋ। **ਜਿਵਿ...ਪੇ॰... ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ** ਤੇਹਿ ਅਗ੍ਗੀਹਿ ਦਹਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਦ੍ਵੇ ਬਲ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਂ** ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੇ ਪਾਤਨਤੋ। ਆਯੂਹਨੂਪਕਡ੍ਢਨਾਨਂ ਕਾਲਭੇਦੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ ਏਕਨ੍ਤਭਾਵਿਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਕਮ੍ਮਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਫਸ੍ਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ‘‘ਫਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ‘‘ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਵੁ**ਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ**ਤਿ। ‘‘ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ ਤਣ੍ਹਾ ਮੂਲਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯਾ**”ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ ਫਲਭੂਤਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਤਿਯਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨਿਟ੍ਠਪਾਪਨਵਸੇਨ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਗੁ, ਪਾਪਂ, ਤਂ ਚਰਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਆਗੁਚਾਰੀ**। ਤੇਨਾਹ “**ਪਾਪਚਾਰਿ**”ਨ੍ਤਿ।

ਰਾਜਾ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਂ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰਭਾਵਤੋ। **ਆਗੁਚਾਰੀ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ...ਪੇ॰... ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ** ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ। ਆਦਿਨ੍ਨਪ੍ਪਹਾਰਵਣਾਨਿ **ਤੀਣਿ ਸਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ ਵਿਯ** ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਆਤੁਰਮਾਨਮਹਾਦੁਕ੍ਖਪਤਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਤੇਨਾਹ **ਸਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ।

ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਵਤ੍ਤਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ।

ਚਤੁਤ੍ਥਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਤ੍ਤਮਂਸੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਤ੍ਥਿਰਾਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਸੋ**ਤਿ ਲੋਭੋ। **ਰਞ੍ਜਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰਙ੍ਗਜਾਤਂ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰਞ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨ। **ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਸਯਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯ ਵਸੇਨ। ਏਕੋ ਏਵ ਹਿ ਲੋਭੋ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਸਭਾਵਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟੇ। ਆਹਾਰੇਤਿ ਕੇਚਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। **ਵਿਰੁਲ਼੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਰੁਲ਼੍ਹਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਮ੍ਮਂ ਜਵਾਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਜਵਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਫਲਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚੇਵ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤ੍ਤਾ ਵਿਰੁਲ਼੍ਹਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਕਮ੍ਮਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਲਦ੍ਧਭਾਵਂ

ਵਿਰੁਲ੍ਹਿਪ੍ਪਤ੍ਤੁਵੁਡ੍ਢਸ੍ਸ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਵਟ੍ਟਕਥਾ ਏਸਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਯਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟੇ ਭੁਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ। **ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਏਤੰ ਭੁਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਆਗਤੰ ਏਤੰ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿੰ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇ ਵਿਸਯਭੂਤੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਆਰਬ੍ਭ ਏਤੰ ''ਯਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟੇ। ਆਯਤਿੰ ਵਟ੍ਟਹੇਤੁਕੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ । **ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ। **ਜਾਤੀ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਯਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਰਣੇ ਸਤਿ।

ਕਾਰਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਹਿ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੂ, ਤਣ੍ਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋ, ਕਾਲਗਤਿਆਦਯੋ ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਾ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਕਮ੍ਮਗਤਿਕਾਲਾ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਕਾਲਗਤਿਆਦਯੋ ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੰਤੰਭਵਪਤ੍ਥਨਾਯ ਤਥਾ ਤਥਾ ਗਤੋ ਤਿਵਿਧੋ ਭਵੋਵ **ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟੰ**। ਤੇਨਾਹ ''ਯਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟੇ''ਤਿ। ਤਥਾ ਚਾਹ **"ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਕਮ੍ਮੰ ਭਵੇਸੁ ਰੂਪੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀ"**ਤਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ।

ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਤੀਸੁ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਏਕਸਙ੍ਖੇਪੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਏਕੋ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ। **ਵਿਪਾਕਵਿਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਾਦਿਕੰ ਵੇਦਨਾਵਸਾਨੰ ਵਿਪਾਕਵਿਧਿੰ। ''ਨਾਮਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਨਾਮਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਸਹਯੋਗੇ ਕਰਣਵਚਨੰ। ਇਧ **ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਏਕੋ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ। **ਆਯਤਿਭਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਯਤਿੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ। ਤੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧਿ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਨਤੋਵ ਪਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਹਾਯਵੇਕਲ੍ਲਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ। **ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਸਮੰ। **ਸਾ**ਤਿ ਰਸ੍ਮਿ। **ਕਾਯਾਦਯੋ**ਤਿ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਾਦਯੋ। **ਕਤਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਭਾਵੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਪਤ੍ਤਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਕਿਰਿਯਮਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਕਾਯਿਕਾਦਿਪਯੋਗਮਤ੍ਤੇ ਠਤ੍ਵਾ। **ਅਵਿਪਾਕੰ ਹੋਤਿ** ਤੇਸੰ ਅਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ।

ਅਤ੍ਥਿਰਾਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਨਗਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫. ਪਞ੍ਚਮਸੁਤ੍ਤੇ ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਬੋਧਾ''ਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਮੇਵਾਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤੁੰ **"ਨਾਮਰੂਪੇ ਖੋ ਸਤੀ"**ਤਿ ਆਰਦ੍ਧੋ । ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਯਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਨੇਸੰ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਕਾਮੋ ਤੇਸੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਕਾਰਣੰ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਭਵੰ ਪਠਮੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ''ਦੁਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਣੇ ਅਤੀਤੋ ਤਤਿਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹਿ ਤਤਿਯੋ ਭਵੋ"**ਤਿ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਕਾਰਣੇ ਪਨ ਗਹਿਤੇ ਫਲੰ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤੋ ਅਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਏਵ ਯਤੋ ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਾਗਤਦ੍ਧਸੰਗਾਹਿਤਾ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਚਤੁਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ **"ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਹਿ। **ਅਯੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। **ਨ ਘਟੀਯਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ। **ਮਹਾ...ਪੇ॰... ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਨ ਘਟਨੇ ਕਾਰਣਮਾਹ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੰ ਸਮ੍ਮਸਨੀਯੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਦਿਟ੍ਠੇਸੂਤਿ ਅਨਵਬੁਦ੍ਧੇਸੁ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਬੋਧੇਨ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਵਿਤੁ”**ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇਨ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ। **ਭਵਉਪਾਦਾਨਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਭਵਉਪਾਦਾਨਤਣ੍ਹਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠਾ**ਵ ‘‘ਤੰਸਹਗਤਾ’’ਤਿ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮਤ੍ਤਾ। **ਨ ਪਰਭਾਗਂ ਖਨੇਯ੍ਯ** ਅਤ੍ਤਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਭਾਗੇ ਅਵ੍ਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਚ। ਤੇਨਾਹ **“ਕਸ੍ਸਚਿ ਨਤ੍ਤਿਤਾਯਾ”**ਤਿ। **ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਪਟਿਸਂਹਰਿ। ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨੇ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਦੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਖਣ੍ਡਿਤਟ੍ਠਾਨਂ।

ਪਚ੍ਚਯਤੋਤਿ ਹੇਤੁਤੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਕਿਮ੍ਹਿ ਨੁ ਖੋ ਸਤਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਤੁਪਰਮ੍ਪਰਵਸੇਨ ਫਲਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਕਿਤ੍ਤਮਾਨਾਯ, ਕਿਮ੍ਹਿ ਨੁ ਖੋ ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚ ਵਿਚਾਰਣਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਖੋ ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਕਾਰਣਭੂਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ, ਤਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਨਾਮ, ਨ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਨਾਮਰੂਪੇ ਖੋ ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਕਿਂ ਨਾਮ ਹੇਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਾਤਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਅਤੀਤਭਵਸਙ੍ਖਾਤਆਰਮ੍ਮਣਤੋ। ਅਤੀਤਦ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਤਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤੀਤਭਵੋਪਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਨਾਮ। **ਉਭਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ। **ਨਾਮਰੂਪਂ ਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਂ ਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਨਾਮਰੂਪਤੋ ਪਰਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ”**ਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇ ਹੋਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇ ਹੋਨ੍ਤੇ। **ਨਾਮਰੂਪੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇ ਹੋਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇ ਹੋਨ੍ਤੇ। ਚਤੁਵੋਕਾਰਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਵਸੇਨ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਹੋਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਵਸੇਨ। **ਏਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਜਾਯੇਥ ਵਾ ਉਪਪਜ੍ਜੇਥ** ਵਾਤਿ ‘‘ਸਤ੍ਤੋ ਜਾਯਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਇਤੋ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤਦੇ**ਵਾਤਿ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਦ੍ਵਯਮੇਵ।

ਅਪਰਾਪਰਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਹੀਤਿ ਅਪਰਾਪਰਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦੀਪਕੇਹਿ ‘‘ਚਵਤਿ, ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ। **ਪਞ੍ਚ ਪਦਾਨੀ**ਤਿ ‘‘ਜਾਯੇਥ ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਪਦਾਨਿ। ਨਨੁ ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਤਤਿਯੇਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਾਨੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਾਨਂ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਪਰਾਪਰਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਹੀ”**ਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯੋ ‘‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ’’ਤਿ ਪਦੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਮੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ‘‘ਯਦਿਦ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ਵਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਕਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ, ਸੋ ਚ ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਲੋਮਨਤੋ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ।

ਆਪਤੋਤਿ ਪਰਿਖਾਗਤਉਦਕਤੋ। ਦ੍ਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵੇਸਨਨਿਗ੍ਗਮਨਫਾਸੁਤਾਯ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਰੀਰਚਿਤ੍ਤਸੁਖਤਾਯ ਨਗਰਸ੍ਸ ਮਨੁਞ੍ਞਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਮਨ੍ਤਾ ...ਪੇ॰... ਰਮਣੀਯ”**ਨ੍ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਅਰਞ੍ਞਸਦਿਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਜਨਵਾਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ਨਗਰਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਤਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਅਸ੍ਸ ਫੀਤਞ੍ਚਾ”**ਤਿ।

‘‘ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਆਜੀਵੋ ਚ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਤੀਹਿ ਵਿਰਤੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗੋਪਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਵੋਹਾਰਂ ਲਦ੍ਧੁਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਞ੍ਚਰਿਤਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤੀਰਿਤੇ ਪਰਿਯੇਸਿਤੇ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਦਿਟ੍ਠਕਾਲੇ**ਤਿ ਅਧਿਗਮਵਸੇਨ

ਦਿਟ੍ਠਕਾਲੋ। ਮਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ **ਪਰੋਪਣ੍ਣਾਸ** ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਕਂ। ਯਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ **ਚਰਾਪੇਤ੍ਵਾ**।

ਅਵਤ੍ਤਮਾਨਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸੁਞ੍ਞੇ ਲੋਕੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਵ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ''ਤਿਆਦਿਕੇਹਿ ਥੋਮਿਤੋ। ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਮਹੇਸੀਹਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਇਤਰੇਹਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਕੇਹਿਚਿ ਅਵਲ਼ਞ੍ਜਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਵਲ਼ਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਪੁਰਾਣਮਗ੍ਗੋ"**ਤਿ। **ਝਾਨਸ੍ਸਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਝਾਨਸੁਖੇਨ ਝਾਨਪੀਤਿਯਾ। **ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ** ਪਣੀਤਧਮ੍ਮਾਮਤਤਾਯ ਤਿਤ੍ਤਿਆਵਹਂ। **ਪੁਪ੍ਫਿਤਂ** ਉਪਸੋਭਿਤਂ। **ਯਾਵ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਬੁਦ੍ਧਖੇਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ।

ਨਗਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਮ੍ਮਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ। ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਧਮ੍ਮਪਰਿਦੀਪਨਤੋ **ਸੁਖੁਮਾ**। ਤੀਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਅਙ੍ਕਿਯਤ੍ਤਾ **ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਹਤਾ,** ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਪਰਿਦੀਪਿਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇਨ ਹੇਤੁਨਾ **ਸਹੇਤੁਕਾ**। ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ** ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਅਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਬਾਹਿਰਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਿ ਨੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਿਨਿਦ੍ਧਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ। **ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਮਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਵੀਮਂਸਂ।

ਆਰਮ੍ਭਾਨੁਰੂਪਾ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ। ਨ ਗਤਾ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਕਪਦਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਏਵਂ ਅਨਾਗਤਂ ਵਾਕਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਹਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਤੇਨਹਾਨਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਕਵਚਨਂ, ''ਸੁਣਾਥ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਤੇਨਹਾਨਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਬਹੁਵਚਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਪਠਨ੍ਤਿ ''ਸਾਧੁ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਉਪਧੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ** ਉਪਧੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਉਦਯਂ ਪਟਿਲਭਤਿ ''ਪਾਕਟਭਾਵੋ ਠਿਤਿਕੋ, ਅਤ੍ਤਲਾਭੋ ਉਦਯੋ''ਤਿ। **ਨਿਵਿਸਤਿ** ਨਿਵੇਸਂ ਓਕਾਸਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤੇਨ ਓਕਾਸੇ ਵਿਯ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਵਿਸਤੀਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤੀ"**ਤਿ।

ਪਿਯਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਜਾਤਿਕਂ। **ਮਧੁਰਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਜਾਤਿਕਂ। **ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣਾ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਗ੍ਗਹਣਾਨੁਸਾਰੇਨ। ਕਣ੍ਣਸ੍ਸ ਛਿਦ੍ਦਪਦੇਸਂ **ਰਜਤਨਾਲ਼ਿਕਂ ਵਿਯ,** ਕਣ੍ਣਬਦ੍ਧਂ ਪਨ ਪਾਮਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ। ਤੁਙ੍ਗਾ ਉਚ੍ਚਾ ਦੀਘਾ ਨਾਸਿਕਾ **ਤੁਙ੍ਗਨਾਸਾ**। ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਂ ਅਤ੍ਤਨੋ **ਘਾਨਂ**। ''ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਾ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਤੁਙ੍ਗਾ ਨਾਸਾ ਯੇਸਂ ਤੇ ਤੁਙ੍ਗਨਾਸਾ। ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਘਾਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਤੋ **ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਪਟਲਂ ਵਿਯ**। ਸਮ੍ਫਸ੍ਸਤੋ **ਮੁਦੁਸਿਨਿਦ੍ਧਂ** ਕਿਚ੍ਚਤੋ **ਸਿਨਿਦ੍ਧਮਧੁਰਰਸਦਂ। ਸਾਲਲਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ।

ਅਦ੍ਦੁਸਂਸੂਤਿ ਪਸ੍ਸਿਂਸੁ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਂਸੇ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵੋਹਾਰੇਨ।

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਗੁਣਂ। **ਆਦੀਨਵ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਣਗ੍ਗਤਤੋ।

ਸਤ੍ਤੁਪਾਨੀਯੇਨਾਤਿ ਸਤ੍ਤੁਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਲੋਲਿਤਪਾਨੀਯੇਨ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਨਾਨਿ ਵਿਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ** ਤਣ੍ਹਾਪਿਪਾਸਾਵੂਪਸਮਨਤੋ।

ਸਮ੍ਮਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਨਲ਼ਕਲਾਪੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰੋ ਸਯਂ ਤਤ੍ਥ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ ਸਮਾਨੋ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯਜਾਨਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਸਾਵਕਸ੍ਸ ਪਰਚਿਤ੍ਤਜਾਨਨੇਨ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਸਿਯਾ, ਤੇਨ ਤਂ ਅਪਰਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਉਤ੍ਤਮਸਾਵਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਹਿ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰੋ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਮਹਾਸਾਵਕਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਇਦਾਨੇਵ ਖੋ ਮਯ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਚ੍ਚੁਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਾਲੋਲ਼ੇਨ੍ਤੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਆਹਟਾ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਾਵਸੇਨ, ਇਧ ਪਨ ਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਤਂ ਆਲੋਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਂ ਮਹਾਥੇਰੇਨ, ਤਮੇਵਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਤੇਨੇਵ ਪਕਾਸੇਤੁਕਾਮੋ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਇਦਾਨੇਵ ਖੋ ਮਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਂ ਥੇਰੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਏਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇਤਿ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਆਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ''ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪਦਂ, ਏਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਪਚ੍ਚੁਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਫਲੇ ਗਹਿਤੇ ਕਾਰਣਂ ਗਹਿਤਮੇਵਾ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਗਹਿਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਪਦੇਸੂ"**ਤਿ। **ਏਕੇਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਨਿਰੋਧਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਨਿਰੋਧਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਰੋਧਾ ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ। ''ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੪੬੮) ਵਿਯ ਇਧ ਵਤ੍ਥੁਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ **"ਛਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਕਾਰਣੇਹੀ"**ਤਿ। **ਪਠਮੋ** ਅਨੁਮੋਦਨਾਵਿਧਿ। **ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਗੁਣੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਸਯੋ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦੁਤਿਯੋ** ਅਨੁਮੋਦਨਾ, **ਤਤਿਯਂ** ਅਨੁਮੋਦਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਜਾਨੁਰੂਪਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ** ''ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿ** ਕਥਿਤਾ ''ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ...ਪੇ॰... ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿ** ਕਥਿਤਾ ''ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਨਲ਼ਕਲਾਪੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਕੋਸਮ੍ਬਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਪਰਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਏਸ ਭਣਤਿ, ਤਂ ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀ"**ਤਿ। ਪਰਪਤ੍ਤਿਯੋ ਹਿ ਏਸੋ ਪਰਨੇਯ੍ਯਬੁਦ੍ਧਿਕੋ। **ਯਂ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਵਤ੍ਥੁ। **ਰੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ''ਏਵਮੇਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਤਿਯਾ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੁਚ੍ਚਤਿ। **ਰੁਚਿਯਾ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਪਰਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਤਥਾ ਰੋਚੇਨ੍ਤੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਨੁਸ੍ਸਵੋ**ਤਿ ''ਅਨੁ ਅਨੁ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ **ਏਵਂ** ਚਿਰਕਾਲਗਤਾਯ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ''ਕਥਮਿਦਂ ਸਿਯਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਭੂਤਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ**ਤਿ ''ਏਵਮੇਤਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਕਂ ਕਾਰਣਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਵਤ੍ਥੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। **ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਪ੍ਪਿਤਾਕਾਰੇਨਾ ਤਂ **ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ''ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਂ ਏਵਮੇਤਂ, ਨਾਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਯਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਨਿਰੂਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਖਮਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਗਹਣਕ੍ਖਮੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੋ...ਪੇ॰...**

ਗਣ੍ਹਾਤੀ”ਤਿ। **ਏਤਾਨੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਗਹਣਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ‘‘ਕਾਰਣਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਭਵਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਵਵਿਧੋਪਿ ਭਵੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਗਤੇਤਿ ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਭਵੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੋ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ “**ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਭਵਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮ ਭਵਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਏਸ ਪਞ੍ਹੋ ਸੇਕ੍ਖੇਹਿਪਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਅਸੇਕ੍ਖੇਹੇਵ। **ਇਮਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਯਾਥਾਵਕਾਰਣਂ।

ਸੁਟ੍ਠੁ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ‘‘ਭਵਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਮਯਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਭਵਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਭਵਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਾਸਙ੍ਖਤਾਮਤਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਠਿਤੋ ਹਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਠਿਤੋ ਏਵ ਨਾਮ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਥੇਰਸ੍ਸੇਤਂ ਞਾਣਂ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਞਾਣਂ ਵਿਯ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ…ਪੇ॰… ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਏਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵਿਯ ਨ ਹੋਤਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸਭਾਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ਉਦਪਾਨਨਿਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ। **ਉਪਰਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਯੇ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੇ ਤਥਾ **ਅਤ੍ਥਿ**। ‘‘ਯੇਨਾਹਂ ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ **ਜਾਨਾਤਿ**।

ਕੋਸਮ੍ਬਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਉਪਯਨ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯. ਨਵਮੇ **ਉਦਕਵਡ੍ਢਨਸਮਯੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਦਿਵਸੇਸੁ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਮਹਨ੍ਤਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤਮਣਿਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਜੁਣ੍ਹਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਪਹਤਤ੍ਤਾ ਜਲਾਭਿਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਉਦਕਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਨਸਮਯੇ। **ਉਪਰਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਤਤੋ ਉਪਰਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਰਿ ਯਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਉਦਕਂ ਤਤ੍ਥ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਡ੍ਢੇਤਿ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਤਂ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵਡ੍ਢੇਤਿ ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸਮਵਾਯਪਚ੍ਚਯੇ ਹੋਨ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਾਪਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪਰਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਹਿ ਸਾ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ** ਯਾਯਨ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਓਸਰਨ੍ਤੋ**”ਤਿ, ਅਵਡ੍ਢਨ੍ਤੋ ਪਰਿਹੀਯਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਯਨ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸੁਸਿਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦. ਦਸਮੇ **ਗਰੁਕਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਭਾਵਹੇਤੂਨਂ ਉਤ੍ਤਮਗੁਣਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇਨ ਗਰੁਕਾਰੇਨ ਗਰੁਕਤੋ। **ਮਾਨਿਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਾਨਿਤੋ। ਤਾਯ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਮਨਾਪਤਾਤਿ ਆਹ “**ਮਨੇਨ ਪਿਯਾਯਿਤੋ**”ਤਿ। **ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਪੂਜਾਯ ਚ ਪੂਜਿਤੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। ਯਦਤ੍ਥਂ ਸਂਗੀਤਿਕਾਰੇਹਿ ‘‘ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਅਂਸਕੂਟਤੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੇਨ ਉਭੋ ਅਂਸਕੂਟੇ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਅਂਸਕੂਟਤੋ, ਉਭਯਤੋ ਵਾ ਅਪਨੇਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਚਿਤਗਨ੍ਥਵਸੇਨ **ਪਣ੍ਡਿਤਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ,** ਯਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗੀ ਜਾਤੋ। ਵਿਚਿਤ੍ਤਨਯਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਕਥਨਤੋ “**ਕਵਿਸੇਟ੍ਠੋ**”ਤਿ ਆਹਂਸੁ।

ਤੇਜੁਸ੍ਸਦੋਤਿ ਮਹਾਤੇਜੋ। ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਨਿਯਤਭਾਵੇਨ **ਨਿਯਮਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ।** **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਞਾਣਂ ਤਤ੍ਥ ਕਥਿਤਂ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਤਸ੍ਸਂ ਪਰਿਸਾਯਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾ ਦੇਸਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ। **ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਿ** ਤਥਾ ਵਰਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੁਸਿਮੋ ਪੂਰਣਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਪਨ ''ਅਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਵੇਦਙ੍ਗਕੁਸਲੋ''ਤਿ ਗਣਾਚਰਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਿਤੋ, ਤਥਾ ਚਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਅਹਂ ਸਤ੍ਥਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ''**ਤਿ, ਨ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਖਿ।

ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਬਜਾਕਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਅਸ੍ਸ** ਸੁਸਿਮਸ੍ਸ, **ਪਰਮਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਕੋਟਿ। **ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਮੁਟ੍ਠਿਕਤਧਮ੍ਮੋ।

ਅਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਾਯਾਤਿ ਨੀਵਰਣਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਦੂਰਭਾਵੇਨ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਤਾਯ। ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਤਾਯ ਹਿ ਤੇਸਂ ਝਾਨਾਨਂ ਪਣੀਤਤਰਭਾਵੋ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਰੂਪਪਤਿਭਾਗਵਿਗਮੇਨ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਤੇਸਂ ਭਾਵਨਾਤਿਸਯਸਮ੍ਭਾਵਿਤਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਸਨ੍ਤਾਨਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯ** ਵਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਹਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। **ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਮੋਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ। **ਪਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ,** ਨ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਾ। ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਤਾ ਤਂਸਭਾਵਤਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣ''**ਨ੍ਤਿ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ, ਸੁਸਿਮ, ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ।

ਵਿਨਾਪਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਤਿ ਸਮਥਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧਂ ਵਿਨਾਪਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ। ਨ **ਸਮਾਧਿਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ** ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ ਵਿਯ। **ਨ ਸਮਾਧਿਆਨਿਸਂਸੋ** ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾ ਵਿਯ। **ਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਭਵਗ੍ਗਂ ਵਿਯ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਚੇਤੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ **ਤੇਪਰਿਵਟ੍ਟਦੇਸਨਾ। ਅਨੁਯੋਗਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸੁਸਿਮ, ਇਦਾਨਿ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਪਾਕਟਕਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤ੍ਵਂ, ਸੁਸਿਮ, ਨਿਜ੍ਝਾਨਕੋ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਸਮ੍ਮਸਨੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਪਿ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨ ਤੇ ਤਯਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਸੁਸਿਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਗ੍ਗੋ

੧. ਜਰਾਮਰਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੧-੭੨. ਏਕੇਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ **ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਾਦਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ** ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਨਾਗਮਨਞ੍ਚਸ੍ਸਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ। ਕਾਮਞ੍ਚ ''ਆਸਵਸਮੁਦਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ, ਇਧ ਪਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਤਥਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਜਰਾਮਰਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਨੁਰਪੇਯਜਾਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੩. **ਅਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਾਸਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸਾਸਤੀਤਿ ਸਤ੍ਥਾ ਨਾਮ। ਅਧਿਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ **ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ। ਯੋਗੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ। **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨੇਤਾ **ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦੋ**। ਸਬ੍ਬਂ ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਸ੍ਸਯਂ ਸਹਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਾਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਵਹਂ ਸਹਤਿ ਵਾਹੇਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਸਹਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ**ਤਿ ਨ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ। ਅਨੁਰਾਯ ਸਹਨਂ ਮੋਹਨਾਸਨਵੀਰਿਯਂ ਆਤਪ੍ਪਤਿ ਕਿਲੇਸੇਤਿ **ਆਤਪ੍ਪਂ**। ਵਿਧਿਨਾ ਈਰੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਵੀਰਿਯਂ**। ਸਤਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਕਮ੍ਮਂ **ਸਾਤਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਤਤਕਿਰਿਯਾ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਾਦਿਸਮੇਵਾ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੀ ਸਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਾਦਿਸਮੇਵ ਞਾਣਂ, ਜਰਾਮਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੁਰਪੇਯਜਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਨਿਦਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਅਭਿਸਮਯਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਨਖਸਿਖਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪. **ਸੁਖੁਮਾ**ਤਿ ਤਰੁਣਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਕੇਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਕੇਸਾ ਦੀਘਸੋ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਏਤਪ੍ਪਮਾਣਾਵ, ਨ ਤਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨੰ, ਏਵੰ ਨਖਗ੍ਗਾਪਿ ਕੇਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਾਵ, ਨ ਤੇਸੰ ਛਿਨ੍ਨਨੰ ਅਵਡ੍ਢਨਤੋ। **ਪਰਤੋ**ਤਿ ‘‘ਸਹਸ੍ਸਿਮੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸਿਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਅਭਿਸਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਸਮੇਤਾਵਿਨੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਮੰ ਪੁਰਿਮਪਦੰ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤੀਤਭਾਵੰ ਉਪਾਦਾਯਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਪੁਰੇਤਰੰਯੇਵ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪੁਰਿਮੰ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਰਿਮੰ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਤਾ ਹਿ ਤੰ ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਪੁਰਿਮੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਕਤਮੰ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣ’’ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **“ਕਤਮੰ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ ਇਧ ਚੋਦਿਤੋਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪੁਨ **“ਕਤਮ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਯੰ ਅਪਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਟ੍ਠਮੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ** ਅਪਾਯੇਸੁ ਚਾਤਿ ਯੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਯੰ ਪਰਿਮਾਣੰ, ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਵ੍ਵ ਉਪਪਾਤੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮਹਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗੁਣੋ ਮਹਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮਹਤ੍ਥਿਯੋ** ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਕੋ”**ਤਿ।

ਨਖਸਿਖਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੫. **ਉਬ੍ਬੇਧੇਨਾ**ਤਿ ਅਵੇਧੇਨ ਅਧੋਦਿਸਤਾਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯਾ”**ਤਿ।

ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸੰਭੇਜ੍ਜਉਦਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੬-੭੭. **ਸਮ੍ਭਿਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਿਜ੍ਜਸਮੋਧਾਨਗਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਸਮੇਨ੍ਤਿ** ਸਮੇਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ”**ਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤੀਣਿ** ਵਾ”ਤਿ ਆਹ। ਸਮ੍ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਮ੍ਭੇਜ੍ਜੰ, ਮਿਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠਾਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਉਦਕੰ **ਸਮ੍ਭੇਜ੍ਜਉਦਕੰ**। ਤੇਨਾਹ **“ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਉਦਕ”**ਨ੍ਤਿ।

ਸੰਭੇਜ੍ਜਉਦਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪਥਵੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮-੮੪. **ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਯਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਯ।

ਛਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾਤਿ ਇਧ ਛਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ।

ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਭਿਸਮਯਸੰਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਓਸਾਨਟ੍ਠਾਨੇ। **ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ। **ਗੁਣਾਧਿਗਮੋ**ਤਿ ਞਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਸਹਿਤੋ ਗੁਣਾਧਿਗਮੋ। **ਸਤਭਾਗਮ੍ਪਿ…ਪੇ॰… ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ** ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ ‘‘ਏਵੰ ਮਹਾਧਿਗਮੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਵੰ ਮਹਾਭਿਞ੍ਞੋ’’ਤਿ।

ਪਥਵੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਅਭਿਸਮਯਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਧਾਤੁਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਨਾਨਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੫. **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਨਿਦਾਨਵਗ੍ਗੇ ਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਠਮੰ ਸੰਗੀਤਤ੍ਤਾ। **ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਤਾਯ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਨਿਚ੍ਚਸੁਭਸੁਖਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤੇਨ। **ਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ। ਤਤੋ ਏਵ ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਧਾਤੂਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਨੰ। ਨਾਨਾਸਭਾਵੋ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸਦਿਸਤਾ **ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤੰ**। ਚਕ੍ਖੁਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਸਾਦੋ **ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੋ**। ਸੋ ਏਵ ਚਕ੍ਖਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੁ, ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੁ ਚਾਤਿ **ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ**। ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕੰ**। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਮਨੋਧਾਤੁਯੋ, ਏਕਾ ਕਿਰਿਯਾ ਮਨੋਧਾਤੂਤਿ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਮਨੋਧਾਤੁਯੋ ਮਨੋਧਾਤੁ** ''ਮਨਨਮਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵੇਦਨਾਦਯੋ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ** ਵਿਸੇਸਸਞ੍ਞਾਪਰਿਹਾਰੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤਥਾ ਹੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਤਨਦੇਸਨਾਯ ''ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ''ਨ੍ਤੇਵ ਦੇਸਿਤਾ। ਨ ਹਿ ਨੇਸੰ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਅਞ੍ਞਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਕਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਛਸਤ੍ਤਤਿਵਿਧੰ **ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਕਾਮਾਵਚਰਾ** ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਅਵਸਾਨੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਤੰਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੬. ਜਾਤਿਪਸੁਤਿਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭੇਦੇਨ ਨਾਨਾਭਾਵੋ **ਫਸ੍ਸੋ**। ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਭੇਦੇਨ ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਧਾਤੁਦੇਸਨਾਯੰ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮਨਨਮਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਯੋਵ ਮਨੋਧਾਤੁਯੋ। ਕਿਰਿਯਾਮਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਧਾਤੁਦੇਸਨਾਯੰ ਮਨਨਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੁਤਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨੰ ''ਮਨੋਧਾਤੂ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **''ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਠਮਜਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ''**ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਮਨੋਧਾਤੁਅਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਸਨ੍ਤੀਰਣਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਏਵ ਨਾਮ, ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸੋ ਸਬ੍ਬਭਵੇਸੁ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ ਗਹਿਤੋ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਗਹਣੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਜਵਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨੁਗਤੋ ਅਤ੍ਥੋ।

ਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਨੋਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭. **ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੰ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਠਮਜਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਤੰ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੰ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਮਨੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁ। ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਮਨੋਧਾਤੂਤਿ ਵੇਨੇਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **''ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ... ਪੇ॰... ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚੇਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿ।

ਨੋਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮. **ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵਾਰੇ ਵੇਦਨਾ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ** ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਿਤਾ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਫਾਸੁਕਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਸੁਖਤ੍ਥਂ। **ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਵੇਦਨਮੇਵ ਗਹੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ,** ਤਾਯ ਗਹਿਤਾਯ ਇਤਰਾਸਂ ਗਹਣਂ ਞਾਯਾਗਤਮੇਵਾਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਂ** ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। **ਆਵਜ੍ਜਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ। ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਠਮਜਵਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ** ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

ਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਦੁਤਿਯਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯. **ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਵਾਤਿ ''ਨੋ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ''ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਚ। **ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਏਵਂ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚੇਤਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਟਿਸੇਧੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਤਥਾਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਇਤੋ ਪਰੇਸੂ**ਤਿ ''ਨੋ ਪਰਿਯੇਸਨਾਨਾਨਤ੍ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਨਾਨਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਦੁਤਿਯਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਬਾਹਿਰਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦. **ਪਞ੍ਚ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾ** ਰੂਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ।

ਬਾਹਿਰਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧. **ਆਪਾਥੇ ਪਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਗਤਂ ਸਾਟਕਵੇਠਨਾਦਿਸਞ੍ਞਿਤਂ ਭੂਤਸਙ੍ਘਾਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਗਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨੇਵ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ **"ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਯ ਏਵ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਛਨ੍ਦਾ ਏਕਜਵਨਵਾਰੇਪਿ ਨਾਨਾਜਵਨਵਾਰੇਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਜਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ"**ਤਿ। **ਛਨ੍ਦਿਕਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਕਰਣਟ੍ਠੇਨ, ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਡਹਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਡਹਨਟ੍ਠੇਨ। ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਡਾਹਰਸਾ ਹਿ ਰਾਗਗ੍ਗਿਆਦਯੋ ''ਰੂਪੇ''ਤਿ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ। **ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ**ਤਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਸੀਸੇਨ ਅਪੇਕ੍ਖਂ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਲ਼ਾਹੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ''ਤਿ ਦਲ੍ਹਜ੍ਝੋਸਾਨਾ ਬਲਵਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਲ਼ਾਹਪਰਿਯੇਸਨਾ ਪਨ ਨਾਨਾਜਵਨਵਾਰੇਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਤਾਸਂ ਲਦ੍ਧੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦਿਨਾਨਾਸਭਾਵਂ ਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਿਨਾਨਾਸਭਾਵੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਵ੍ਵਾਨਾਨਤ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਨੋਪਰਿਯੇਸਨਾਨਾਨਤ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੨. **ਪਟਿਸੇਧਮਤ੍ਤਮੇਵ ਨਾਨਂ,** ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨੋਪਰਿਯੇਸਨਾਨਾਨਤ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਬਾਹਿਰਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. ਵੁ**ਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ‘‘ਆਪਾਥੇ ਪਤਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਸਵ੍ਵਾ**ਤਿ ਰੂਪਸਵ੍ਵਾਵ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਫੁਸਮਾਨੋ”**ਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂਯੇਵ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਰੂਪਲਾਭੋ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸਹ ਤਣ੍ਹਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਰੂਪਲਾਭੋ”**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਨਯੋ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਵ੍ਵਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਨਯੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਨਯੋ**ਤਿ ਵਾ ਧੁਵਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਨਿਬਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਨਯੋ। **ਅਪਰੋ** ਨਯੋ। **ਮਿਸ੍ਸਕੋ**ਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਨਿਬਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚ ਵਿਸਯਤੋ ਨਿਬਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕੋ। **ਨਿਬਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣੇ** ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸੋ ਮਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਵ੍ਵਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਂ ਵਿਯ। **ਖੋਭੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕੁਤੂਹਲੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਖੋਭੇਤ੍ਵਾ।

ਉਪਾਸਿਕਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਮਚ੍ਚਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ** ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਲਾਭੋ** ਨਾਮ ‘‘ਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਉਰੁਵਲ੍ਲਿਯਵਾਸੀਤਿ ਉਰੁਵਲ੍ਲਿਯਲੇਣਵਾਸੀ, ਉਰੁਵਲ੍ਲਿਯਵਿਹਾਰਵਾਸੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਲ਼ਿਯਾ**ਤਿ ‘‘ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪਵਤ੍ਤਾਯ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸੁਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਾ। **ਪਰਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਗਹਿਤਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਠਪਨਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਂ ਪਰਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ। ਵੁ**ਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ**ਤਿਆਦਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਵੁ**ਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ**ਤਿ ਆਪਾਥਗਤਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਅਵਿਭੂਤਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਭੂਤਾਰਮ੍ਮਣਵਾਰਂ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ** ਕਥੇਨ੍ਤਿ। **ਏਕਜਵਨਵਾਰੇਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ** ਚਿਰਤਰਨਿਵੇਸਾਭਾਵਾ। **ਨਾਨਾਜਵਨਵਾਰੇਯੇ**ਵ ਦਲ੍ਹਤਰਨਿਵੇਸਤਾਯ।

੯੪. **ਦਸਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇ**ਵ ਨਵਮੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ। ਪਟਿਸੇਧਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਬਾਹਿਰਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਾਨਤ੍ਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਤ੍ਤਧਾਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੫. ਆਭਾਤੀਤਿ ਆਭਾ, ਆਲੋਕਭਾਵੇਨ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਏਵ ਨਿਜ੍ਜੀਵਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੂਤਿ **ਆਭਾਧਾਤੁ।** **ਆਲੋਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਲੋਕਕਸਿਣਸ੍ਸ। ਸੁਟ੍ਠੁ, ਸੋਭਨਂ ਵਾ ਭਾਤੀਤਿ **ਸੁਭਂ**। ਕਸਿਣਸਹਚਰਣਤੋ ਞਾਨਂ **ਸੁਭਂ**। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਂ **ਕਸਿਣਂ**। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਦਯੋਪਿ ਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣਂ ਏਵਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਦੇਸਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸਮਤ੍ਤੇ ਏਵ ਠਪੇਸਿ।

ਪਾਲ਼ਿਯੰ ‘‘ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਗਹਿਤੰ, ਤਥਾ ‘‘ਅਯੰ ਧਾਤੁ ਅਸੁਭੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਇਧ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਕਸਿਣੰ ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਏਵੰ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੰ ਅਸੁਭਨ੍ਤਿ।

ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਪਚ੍ਚਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਹੀ’’**ਤਿਆਦਿ। ਆਲੋਕੋਪਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਤਾਵ ਆਲੋਕੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੁ ‘‘ਯਤ੍ਥ ਆਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ’’ਤਿ ਆਲੋਕੋ ਕਥੰ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਹਿ ਸੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀ’’**ਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਲੇਖਾਯ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਰੂਪੰ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਹਿ ਪਰਿਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਛਾਯਾਯ ਆਤਪੋ। **ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**ਤਿ ਅਸੁਭਸੁਭਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੰ ਅਤਿਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਅਸੁਭੇ ਸਤਿ ਸੁਭੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’**ਤਿ ਆਹ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ‘‘ਅਸੁਭੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸੁਭੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ ਅਵੋਚ। ‘‘ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਰੂਪੰ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਚ੍ਚਾ’’**ਤਿ। ਤਾਯ ਹਿ ਸਤਿ ਅਧਿਗਤਾਯ। **ਰੂਪਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ** ਵਾ **ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਭਾਵਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਪਕਾਰੇ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਞਾਣੇਨ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੰ। ਏਤੇਨ ਖਣਨਿਰੋਧਾਦਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਕਥੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਮਾਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਕਾ ਪਕਾਰਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਕੀਦਿਸਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਪਟੁਕਿਚ੍ਚਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ। **ਸੁਖੁਮਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ** ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੰ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤਾਯ। **ਨਿਰੋਧੋ**ਵਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਨਿਰੋਧੋ ਏਵ।

ਸਤ੍ਤਧਾਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੬. ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਮੇਤੰ ‘‘ਵਿਸਮੰ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੦) ਵਿਯ। **ਸਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਨਿਦਦਾਤੀਤਿ ਨਿਦਾਨੰ, ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਸਨਿਦਾਨੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ’’**ਤਿ। **ਕਾਮਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਮੇਨ ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਕਾਮਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਵਾ। ਤਕ੍ਕੇਤੀਤਿ **ਤਕ੍ਕੋ**। ਅਭੂਤਕਾਰੰ ਸਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪੇਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਨਾ**। ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਪ੍ਪੇਤੀਤਿ **ਬਜਪ੍ਪਨਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਚੇਤਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ**। ਮਿਚ੍ਛਾ ਵਿਪਰੀਤੋ ਪਾਪਕੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**। ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਕਾਮਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਏਵ ਕਾਮਧਾਤੁਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਕਾਮਪਸਙ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਬਜਾਪਾਦਧਾਤੁਆਦੀਸੁਪਿ। **ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਧਾਤੁ** ਹੀਨਜ੍ਝਾਸਯੇਹਿ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਧਾਤੁਭਾਵਤੋ।

ਕਿਲੇਸਕਾਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਸੰਗਾਹਿਕਾਯ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਇਤਰਾ ਦ੍ਵੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨੰ **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਾ**। ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਕਥਾ **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾ। ਇਮੰ** ਕਾਮਾਵਚਰਸਞ੍ਞਿਤੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਸਞ੍ਞਿਤਞ੍ਚ **ਕਾਮਧਾਤੁੰ। ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਸਾਰਭੂਤੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ।

ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਬਜਾਪਾਦੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਜ੍ਜੀਵਟ੍ਠੇਨ ਸਭਾਵਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੂਤਿ **ਬਜਾਪਾਦਧਾਤੁ**। ਬਜਾਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬਜਾਪਾਦੋ**, ਦੋਸੋ। ਬਜਾਪਾਦੋਪਿ ਧਾਤੂਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ

ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਂ ਵਿਹਿਂਸਾ, ਸਾ ਏਵ ਧਾਤੁ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਰੋਸਨਾ ਪਰੂਪਘਾਤੋ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾ ਦੋਸਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ।

ਤਿਣਗਹਨੇ ਅਰਞ੍ਞੇਤਿ ਤਿਣੇਹਿ ਗਹਨਭੂਤੇ ਅਰਞ੍ਞੇ। **ਅਨਯਬਜਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਬਜਸਨਂ, ਪਰਿਹਰਣੂਪਾਯਰਹਿਤਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਡ੍ਢਿਂ ਵਿਨਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿਞ੍ਚੇਵ ਵਿਨਾਸਞ੍ਚਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਡ੍ਢਿਰਹਿਤਂ। **ਸੁਕ੍ਖਤਿਣਦਾਯੇ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ** ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿਸਂਵਦ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ। **ਤਿਣੁਕ੍ਕਾ ਵਿਯ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ** ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨ। **ਤਿਣਕਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾ** ਅਨਯਬਜਸਨਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ''ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਹਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਥਾ ਸੁਕ੍ਖਤਿਣਦਾਯੇ**”ਤਿਆਦਿ।

ਸਮਤਾਭਾਵਤੋ ਸਮਤਾਵਿਰੋਧਤੋ ਵਿਸਮਤਾਹੇਤੁਤੋ ਚ ਵਿਸਮਾ ਰਾਗਾਦਯੋਤਿ ਆਹ “**ਰਾਗਵਿਸਮਾਦੀਨਿ ਅਨੁਗਤਾ**”ਨ੍ਤਿ। **ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ** ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵਿਨਿਭਾਵੇਨ।

ਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਟ੍ਠੇਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਜ੍ਜੀਵਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੂਤਿ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਧਾਤੁ**। ਸ੍ਵਾਯਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕੇ ਚ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋਤਿ ਆਹ “**ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਧਾਤੂ**”ਤਿ। **ਇਤਰਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ**ਤਿ ਅਬਜਾਪਾਦਅਵਿਹਿਂਸਾਧਾਤੁਯੋ ਵਦਤਿ। **ਵਿਸੁਂ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ** ਸਰੂਪੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। **ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ**ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਚ੍ਛਨ੍ਦਪਰਿਲ਼ਾਹਪਰਿਯੇਸਨਾ। **ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਰੂਪਂ। ਕਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਲ਼ਾਹਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਆਕਾਰੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਯਸ੍ਸ ਵਿਗਮੇਨ ਅਰਹਤੋ ਸੀਤਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਯਂ ਨ ਬਜਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ਵਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬਜਾਪਾਦੇਤੀਤਿ **ਅਬਜਾਪਾਦੋ,** ਵਿਹਿਂਸਾਯ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਹਿਤੇਸਿਭਾਵੇਨ ਮਿਜ੍ਜਤਿ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ **ਮਿਤ੍ਤੋ,** ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਸਾਤਿ **ਮੇਤ੍ਤਿ,** ਅਬਜਾਪਾਦੋ। **ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਕਾਰਣਂ, ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਅਯਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨਾ। **ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਤਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ। **ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਸਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧. **ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ''ਧਾਤੁਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾ ਤਤਿਯਸੁਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਯਾਵ ਕਮ੍ਮਵਗ੍ਗੋ, ਤਾਵ ਨੇਤ੍ਵਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਸਯੋ, ਹੀਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਅਧੀਨੋ ਆਸਯੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਤਂ **ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ,** ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਹੀਨਾਦਿਭੇਦਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੀਨਾਦਿਭੇਦਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਦਿਟ੍ਠਿਵਿਕਪ੍ਪਨਾ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਚ। **ਸਤ੍ਥਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਥਪਟਿਞ੍ਞਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਤ੍ਥੁਲਕ੍ਖਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। **ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਸੂ**ਤਿ ਆਧਾਰੇ ਵਿਸਯੇ ਚ ਭੁਮ੍ਮਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਮਯਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਸਂ ''ਮਯਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ ਇਧ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ, ਇਤਰਾ ਅਨੁਸਙ੍ਕਿਤਾਤਿ **ਪੁਚ੍ਛਤਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਵਦਤਿ।

“**ਮਹਤੀ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਹਾਸਦ੍ਦੋ ''ਮਹਾਜਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਬਹੁਅਤ੍ਥਵਾਚਕੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਹੀਨਹੀਨਤਰਹੀਨਤਮਾਦਿਭੇਦੇਨ ਬਹੁਪਕਾਰਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਯਦਿਦਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਧਾਤੂ''ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ''ਹੀਨਂ ਧਾਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੁ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ''ਅਞ੍ਞਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ

ਅਦ੍ਦਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ, ਯਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੀਸੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੁ ਏਵ ਗਹਿਤਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਹਿਤੋ ਹਿ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹੀਨਾਦਿਭੇਦਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਧਾਤੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਤੋ ਸਦ੍ਦਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਕੇ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ। **ਪਣਿਧਿ** ਪਤ੍ਥਨਾ, ਸਾ ਪਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਪਨਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਪਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਾ ਪਨੇਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਹੀਨਪਚ੍ਚਯਾ ਸਦ੍ਦਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਵਿਤਕ੍ਕਚੇਤਨਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਪਣਿਧਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਹੀਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਹੀਨੇ** ਨਾਮ ਹੀਨਧਮ੍ਮਸਮਾਯੋਗਤੋ। **ਸਬ੍ਬਪਦਾਨੀ**ਤਿ ''ਪਦ੍ਦਪੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਹੀਨਸਦ੍ਦੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਉਪਪਜ੍ਜਨਂ ''ਉਪਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਆਹ "**ਦ੍ਵੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਾਭੋ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਚਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹੀਨਕੁਲਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਹੀਨਰੂਪਭੋਗਪਰਿਸਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਹੀਨਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕਪਦਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਞ੍ਚਸੁ ਨੀਚਕੁਲੇਸੂ**ਤਿ ਚਣ੍ਡਾਲਵੇਨੇਸਾਦਰਥਕਾਰਪੁਕ੍ਕੁਸਕੁਲੇਸੁ। ਦ੍ਵਾਦਸਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ ਪਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਟਿਲਾਭੋ ਹੀਨੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ**ਤਿ ''ਯਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ। ''ਧਾਤੁਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ,** ਨ ਪਟਿਲਾਭੋ।

ਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮. **ਏਕਤੋ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਨਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਏਕਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਿਰਨ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਾਯ ਏਵ ਸਮਾਨਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੂਤਿ ਆਹ "**ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਹੀਨਜ੍ਝਾਸਯਾ**"ਤਿ।

ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚਙ੍ਕਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੯. **ਮਹਾਪਞ੍ਞੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞੇਸੁ। **ਨਨ੍ਤਿ** ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਂ। **ਖਨ੍ਧਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਵਿਭਾਗਂ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਂ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਖਨ੍ਧਨ੍ਤਰੋ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਰਿਕਮ੍ਮਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਰਪਰਿਕਮ੍ਮਞ੍ਚ। **ਆਨਿਸਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਾਨਿਸਂਸਞ੍ਚੇਵ ਆਨਿਸਂਸਞ੍ਚ। **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਵਿਧਾਨਞ੍ਚ। ਵੁ**ਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਪਥਵਿਂ ਪਤ੍ਥਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਧੁਤਙ੍ਗਪਰਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਂ ਪਰਿਹਰਣਵਿਧਿਂ। ਪਰਿਹਰਣਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਮਾਦਾਨਂ ਸਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਨ ਗਹਿਤਂ। **ਆਨਿਸਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਂਤਂਧੁਤਙ੍ਗਪਰਿਹਰਣੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਆਨਿਸਂਸਮੇਵ। **ਸਮੋਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਧਿਂ। **ਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਦਿਭੇਦਞ੍ਚੇਵ ਭਿਨ੍ਨਾਕਾਰਞ੍ਚ।

ਪਰਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ''ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਵਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਿਧਾਨਂ। **ਆਨਿਸਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਾਯਤਨਾਦਿਆਨਿਸਂਸਪਭੇਦਂ। **ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਧਾਰਣਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਦੁਵਿਧਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਗਮ੍ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਵਿਚਿਤ੍ਰਕਥਾਦੀਸੂਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤਾ ਵਿਚਿਤ੍ਰਭਾਵੋ ਨੇਯਜਤ੍ਥਤਾ ਨੀਤਤ੍ਥਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਥੇਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਤਂ ਤਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਂ।

ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ। ਤੇਨ –

‘‘ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸੀਲਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੯੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯੧)
ਮਜ੍ਝੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਨਿਦ੍ਦਿਸੇ।
ਅਨ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ,
ਏਸੋ ਧਮ੍ਮਕਥਾਵਿਧੋ’’ਤਿ॥ –

ਏਵਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

‘‘ਸਿਥਿਲਂ ਧਨਿਤਞ੍ਚ ਦੀਘਰਸ੍ਸਂ, ਗਰੁਕਂ ਲਹੁਕਞ੍ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ।
ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਦਸਧਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਭੇਦੋ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯੧; ਪਰਿ॰ ੪੮੫) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦਸਵਿਧਂ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਂ। ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਤਕਸ੍ਸ ਚ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਆਦਿਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ। **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ। **ਇਦਂ** ਪਦਂ **ਏਵਂ ਵੱਤੁਬ੍ਬਂ, ਇਦਂ** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਂ **ਏਵਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ।

ਕੁਲਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਪਰਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਲਾਭੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਕੁਲਾਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਵਿਧਿਨੋ ਪਰਿਹਰਣਂ ਤਨ੍ਨਿਯਮਿਤਂ ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ ਕੁਲਸਙ੍ਗਹਣਵਿਧਿਂ।

ਚਙ੍ਕਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਗਾਥਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦. ‘‘ਧਾਤੁਸੋ ਸਂਸਨ੍ਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਸਰਿਕ੍ਖਤਾਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਕਾਯੇਨ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸਮੁਦ੍ਦੁਨ੍ਤਰੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਰਨ੍ਤਰੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸੋ। **ਸਂਸਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸਂਸਗ੍ਗਹੇਤੁ। ਸਂਸਗ੍ਗਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਂਸਗ੍ਗਵਤ੍ਥੁਕਾ ਤਣ੍ਹਾ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਦਸ੍ਸਨ…ਪੇ॰… ਸ੍ਨੇਹੇਨਾ**”ਤਿ।

ਵਨਤਿ ਭਜਤਿ ਸਜ੍ਜਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਵਨਂ, ਵਨਥੋਤਿ ਚ ਕਿਲੇਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **“ਵਨਥੋ ਜਾਤੋਤਿ ਕਿਲੇਸਵਨਂ ਜਾਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਇਤਰੇ ਸਂਸਗ੍ਗਮੂਲਕਾਤਿ ਤਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਅਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**”ਤਿ। **ਸਾਧੁਜੀਵੀ**ਤਿ ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੁ ਜੀਵੀ, ਤਂਜੀਵਨਸੀਲੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਜੀਵਿਤਂ ਜੀਵਮਾਨੋ**”ਤਿ।

ਸਗਾਥਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਸਂਸਨ੍ਦਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧. **ਨਿਰੋਜਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਸ੍ਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਨਿਸ੍ਨੇਹਾ। ਤਤੋ ਏਵ ਅਰਸਭਾਵੇਨ **ਨਿਰਸਾ। ਏਕਸਦਿਸਾ**ਤਿ ਸਮਸਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਨਿਰਨ੍ਤਰਾ**”ਤਿ। ਅਲਜ੍ਜਿਤਾਯ ਏਕਸੀਮਕਤਾ **ਭਿਨ੍ਨਮਰਿਯਾਦਾ**। ਸਦ੍ਧਾ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਦ੍ਧਾ। ਤਨ੍ਤਿਪਾਲਕਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਯਾ ਪਾਲਕਾ। **ਵਂਸਾਨੁਰਕ੍ਖਕਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸਸ੍ਸ ਅਨੁਰਕ੍ਖਕਾ। **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਵੀਰਿਯਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਰਕ੍ਕਮਾ**”ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਭਾਵਨਾਕਿਚ੍ਚਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਸਂਸਨ੍ਦਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮-੧੨. ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਮੂਲਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨-੧੦੬. ਅਟ੍ਠਮਾਦੀਨੀਤਿ ਅਟ੍ਠਮਂ ਨਵਮਂ ਦਸਮਂ ਏਕਾਦਸਮਂ ਦ੍ਵਾਦਸਮਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਏਕੇ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਨਵ ਸੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਚ ਕੇਸੁਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਲਿਖੀਯਤਿ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਮੂਲਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਕਮ੍ਮਪਥਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਅਸਮਾਹਿਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੭-੧੦੮. ਇਤੋ ਪਰੇਸੂਤਿ ਇਤੋ ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਤੋ ਪਰੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਵਗ੍ਗੇ ਪਠਮਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਏਵਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਸਮਾਹਿਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੫. ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯-੧੧੧. ਸੁਰਾਮੇਰਯਸਙ੍ਖਾਤਨ੍ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਸੁਰਾਦਿਸੁਰਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪੁਪ੍ਫਾਸਵਾਦਿਮੇਰਯਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ। ਮਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਮਜ੍ਜਂ। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦੋਤਿ** ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ** ''ਮਜ੍ਜਤਿ ਤੇਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਮਾਦੇ ਪਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਸੁ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵਾਤਿ।

ਪਞ੍ਚਮੇ ਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤੁਂ "**ਪਞ੍ਚਮੇ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਣੋ ਨਾਮ ਵੋਹਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਤਂ **ਪਾਣਂ ਅਤਿਪਾਤੇਨ੍ਤਿ** ਅਤਿਚ੍ਚ ਅਨ੍ਤਰੇਯੇਵ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤੇਨ੍ਤਿ ਸਣਿਕਂ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸੀਘਂ ਪਾਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਵਾ **ਅਦਿਨ੍ਨਂ** ਪਰਸਨ੍ਤਕਂ। **ਆਦਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾ, ਗਾਰਯ੍ਹਵਸੇਨ। **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਅਤਥਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਵ**ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਵਸੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਸੁਞ੍ਞਕਰਣਤੋ **ਪਿਸੁਣਾ,** ਪਿਸਤਿ ਵਾ ਪਰੇ ਸਤ੍ਤੇ, ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਿਕਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾ **ਫਰੁਸਵਾਚਾ** ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਭਿਜ੍ਝਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਬ੍ਭਨੇ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋਤਿ ਆਹ "**ਪਰਭਣ੍ਡੇ ਲੁਬ੍ਭਨਸੀਲਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸਵਸੇਨ ਵਿਪਨ੍ਨਂ। ਪਕਤਿਵਿਜਹਨੇਨ **ਪੂਤਿਭੂਤਂ**। ਸਾਧੂਹਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍ਤਾ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿਕਾਹੇਤੁਕਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿ **ਕਮ੍ਮਪਥਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ** ਨਾਮ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰੀਤਦਿਟ੍ਠਿ।

ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਾਨਂ। **ਵੋਹਾਰਤੋ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤੋ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੇਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਪਯੋਗਵਤ੍ਥੁਮਹਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ **ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ** ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਬਲਵਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਵਿਪਰਿਯਾਯੇਪਿ ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚੇਤਨਾਯ ਬਲਵਭਾਵਵਸੇਨ **ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ** ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਇਦ੍ਧਿਮਯੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਿਦ੍ਧਿਮਯੋ ਦਾਠਾਕੋਟਨਾਦੀਨਂ ਵਿਯ।

ਮੇਥੁਨਸਮਾਚਾਰੇਸੂਤਿ ਸਦਾਰਪਰਦਾਰਗਮਨਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੇਸੁ ਮੇਥੁਨਸਮਾਚਾਰੇਸੁ। ਤੇਪਿ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਕਾਮਾ ਨਾਮ। **ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਗਾਰਯ੍ਹਾਚਾਰੋ। ਗਾਰਯ੍ਹਤਾ ਚਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਨਿਹੀਨਤਾਯਾਤਿ ਆਹ "**ਏਕਨ੍ਤਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਲਾਮਕਾਚਾਰੋ**"ਤਿ

ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਤਿ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸੇਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। **ਗੋਤ੍ਤਰਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ਸਗੋਤ੍ਤੇਹਿ ਰਕ੍ਖਿਤਾ। **ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮੇਹਿ ਰਕ੍ਖਿਤਾ। ਸਸ੍ਸਾਮਿਕਾ ਨਾਮ **ਸਾਰਕ੍ਖਾ**। ਯਸ੍ਸਾ ਗਮਨੇ ਦਣ੍ਡੋ ਠਪਿਤੋ, ਸਾ **ਸਪਰਿਦਣ੍ਡਾ**। ਭਰਿਯਭਾਵਾਯ ਧਨੇਨ ਕੀਤਾ **ਧਨਕ੍ਕੀਤਾ**। ਛਨ੍ਦੇਨ ਵਸਤੀਤਿ **ਛਨ੍ਦਵਾਸਿਨੀ**। ਭੋਗਤ੍ਥੰ ਵਸਤੀਤਿ **ਭੋਗਵਾਸਿਨੀ**। ਪਟਤ੍ਥੰ ਵਸਤੀਤਿ **ਪਟਵਾਸਿਨੀ**। ਉਦਕਪਤ੍ਤੰ ਆਮਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ **ਓਦਪਤ੍ਤਕਿਨੀ**। ਚੁਮ੍ਬਟੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ **ਓਭਟਚੁਮ੍ਬਟਾ**। ਕਰਮਰਾਨੀਤਾ **ਧਜਾਹਟਾ**। ਤਙ੍ਖਣਿਕੰ ਗਹਿਤਾ **ਮੁਹੁਤ੍ਤਿਕਾ**। ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ **ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ,** ਨ ਤਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸਮਾਨਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾਯ। ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਸਤਿਪਿ ਮਗ੍ਗੇਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਧਿਵਾਸਨੇ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੇਵਨਾਭਿਸਨ੍ਧਿਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ ਅਭਿਭੁਯਜਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੇਵਨਾਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਪਯੋਗਾਭਾਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸੇਵਨਾਪਯੋਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਪੁਰੇਤਰੰ ਸੇਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਪਿ ਸੇਵਨਾਪਯੋਗਾਭਾਵੇ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਯੋ, ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਯੋਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ “**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਆਸੇਵਨਮਨ੍ਦਤਾਯਾਤਿ ਯਾਯ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾਯ ਸਮ੍ਫੰ ਪਲਪਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਇਤ੍ਤਰਕਾਲਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਸੇਵਨਾਤਿ ਪਰਿਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਤਿ ਚੇਤਨਾ।

ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਾਚਿਨੋ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਾਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **ਪਰਭਣ੍ਡਾਭਿਮੁਖੀ**ਤਿਆਦਿਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਰਭਣ੍ਡੇ ਲੁਬ੍ਭਨਵਸੇਨ ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ। ਅਭਿਪੁਬ੍ਬੋ ਝੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਬ੍ਭਨੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ **ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ,** ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ **ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਵਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮਨੰ** ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਹਿਤਸੁਖੰ ਬਜਾਪਾਦਯਤੀਤਿ ਯੋ ਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਤਿ ਸਮਵਾਯੇ ਹਿਤਸੁਖੰ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। **ਅਹੋ ਵਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਨੇ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਏਕਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ , ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ‘‘ਅਹੋ ਵਤਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਚਿਨ੍ਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤੋ ਨਿਯਮਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨੇਸੰ ਦਾਰੁਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ।

ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗਹਣਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਯਥਾਤਚ੍ਛਗਹਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਗਹਣੇਨ। **ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਤਥੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਸੇਵਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਹਨ੍ਤਤਾਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ। **ਵਤ੍ਥੁਨੋ**ਤਿ ਗਹਿਤਵਤ੍ਥੁਨੋ। **ਗਹਿਤਾਕਾਰਵਿਪਰੀਤਤਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਿਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪਰੀਤਤਾ। **ਤਥਾਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਿਤਾਕਾਰੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨੋ **ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ** ‘‘ਏਵਮੇਤੰ, ਨ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ’’ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਤੋਤਿ ਸਭਾਵਤੋ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਙ੍ਗਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ, ਯਂਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੇਤਨਾਧਮ੍ਮਾ**ਵਾਤਿ ਚੇਤਨਾਸਭਾਵਾ ਏਵ। **ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਨੁ ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਕਮ੍ਮਪਥੇਸੁ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਨ, ਅਵਚਨਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਚੇਤਨਾਯ ਅਕਮ੍ਮਪਥਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਅਵਚਨੰ, ਕਦਾਚਿ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਥੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਦਾਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਿਯਤਤ੍ਤਾ ਅਵਚਨੰ। ਯਦਾ, ਪਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤੋ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯਦਿ ਚੇਤਨਾਯ ਸਬ੍ਬਦਾ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਯਤੋ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਅਵਚਨੰ, ਨਨੁ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਅਨਿਯਤੋ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋਤਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਅਵਚਨੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਮ੍ਮਪਥਤਾਤੰਸਭਾਗਤਾਹਿ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਚੇਤਨਾਪਿ

ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ। ਸਾ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਾਤਿ ਪਾਕਟੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ। ਚੇਤਨਾਯ ਹਿ ''ਚੇਤਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਦਾਮਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੬੩; ਕਥਾ॰ ੫੩੯) ਤਿਵਿਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਕੁਸਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਕਥਾ॰ ੫੩੯) ਕਮ੍ਮਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ। ਕਮ੍ਮਂਯੇਵ ਚ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤੀਨਂ ਤਤ੍ਥੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ ਪਥਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਪਥੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨਂ ਪਨ ਚੇਤਨਾਸਮੀਹਨਭਾਵੇਨ ਸੁਚਰਿਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਭਾਵੋ, ਚੇਤਨਾਜਨਿਤਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕਭਾਵੇਨ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤਿਤਦੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਪਥਭਾਵੋ ਚਾਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਪਾਕਟੋ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋਤਿ, ਤੇ ਏਵ ਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਤਥਾਜਾਤਿਯਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਚੇਤਨਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਮੂਲਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੂਲਦੇਸਨਂ ਪਤ੍ਵਾ, ਮੂਲਸਭਾਵੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ''ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਏਵਾ''ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਦੁਸ੍ਸੀਲ਼ਜਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਤਦੇਵ ਤਂ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਤੋ ਏਵ ਹਿ ਵਿਰਤੀਤਿ। ''ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੧੪) ''ਯਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਏਤ੍ਥ 'ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ 'ਸਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਨੋ ''ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾ''ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿਪਿ ਏਕੇ**। ''ਏਕੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦ੍ਵੇ ਸੁਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਪਨੇ **ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਉਪਸਂਹਰਤਿ, ਨ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਤਂ ਏਵ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਤੋ। ''ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾ ਏਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਥਂ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਹਗ੍ਗਤਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਾਧਾਰਣਤੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਟਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਪਿ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸੁਖਬਹੁਲਤਾਯ ਰਾਜਾਨੋ ਹਸਮਾਨਾਪਿ ''ਚੋਰਂ ਘਾਤੇਥਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਹਾਸੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ **"ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਦਨੋ ਨ ਹੋਤਿ,** ਸੁਖਵੇਦਨੋਵ। ਤਤ੍ਥ ''ਕਾਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੇਦਨਾਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਲੋਭਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਸੁਖਵੇਦਨੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਦਨੋ ਵਾ, ਦੋਸਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੋ ਵਾਤਿ **ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਤਿਵੇਦਨੋ** ਸਿਯਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ''ਲੋਭੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਦੋਸਮੋਹਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਮੂਲਕੋਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਭਾਵੋ ਦੋਸਵਿਸੇਸੋ, ਨਿਦਾਨਮੂਲੇ ਪਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਲੋਭਮੋਹਵਸੇਨਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਜਕ੍ਖਕਾਮੋਪਿ ਹਿ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਲੋਭੋ ਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪)। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਤੋ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਤਿ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ**। ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਰਤਿ **ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ**। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਰਤਿ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤਿ**। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਿਰਤਿਯੋਵ ਆਗਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ਚੇਤਨਾਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **"ਚੇਤਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਵਿਰਤਿਯੋਪੀ"**ਤਿ ਆਹ।

ਅਦੁਸ੍ਸੀਲ਼ਜਾਰਮ੍ਮਣਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾ ਕਥਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ਼ਜਾਨਿ ਪਜਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਿਰਮਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨੇਵ ਤਾਨਿ ਪਜਹਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਦੇਵ ਆਰਬ੍ਭ ਤਂ ਪਜਹਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ

ਤਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਟਭਾਵਤੋ।

ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ…ਪੇ॰… ਵਿਰਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਪਜਹਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤੋ ਵਿਰਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹੇਵ ਤਪ੍ਪਹਾਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ।

ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਦਸਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੩. ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਸਮ੍ਮਤ੍ਤਵਸੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਿਚ੍ਛਾਭਾਵੋ **ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ**, ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਾਭਾਵੋ **ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ**। ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਵ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ, ਏਵਂ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਮ੍ਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਭਾਵੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਿਨੇ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞਾਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ। **ਕੁਸਲਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਪੁਰਿਸਸਨ੍ਤਰਜਾਨਨਂ, ਗੁਣਵਿਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਕਤ੍ਤਨਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਅਕੁਸਲਪਵਤ੍ਤਿਂ ''ਕੁਸਲਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ। **ਸਮ੍ਮਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ।

ਦਸਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚਤੁਧਾਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੪. ਪਤਿਟ੍ਠਾਧਾਤੂਤਿ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਾ ਧਾਤੁ। **ਆਬਨ੍ਧਨਧਾਤੂ**ਤਿ ਨਹਾਨਿਯਚੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਉਦਕਂ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਬਨ੍ਧਨਭੂਤਾ ਧਾਤੁ। **ਪਰਿਪਾਚਨਧਾਤੂ**ਤਿ ਸੂਰਿਯੋ ਫਲਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਪਾਚਨਭੂਤਾ ਧਾਤੁ। **ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਧਾਤੂ**ਤਿ ਦੁਤਿਯੋ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਭੂਤਾ ਧਾਤੁ। ਕੇਸਾਦਯੋ **ਵੀਸਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਿਤ੍ਤਾਦਯੋ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਾਦਯੋ ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਾ ਵਾਤਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ। **ਏਤਾ**ਤਿ ਧਾਤੁਯੋ।

ਚਤੁਧਾਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪੁਬ੍ਬੇਸਮ੍ਬੋਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫. ਅਯਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਅਸ੍ਸਾਦੋ। ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਾਯੇ ਪਭਾਵਸ੍ਸ ਪਵੇਦਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ। **ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਭਙ੍ਗੁਪਗਮਨਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਭਾਵਾਕਾਰੇਨ। ਨ ਨਿਚ੍ਚਾਤਿ **ਅਨਿਚ੍ਚਾ** ਅਦ੍ਧੁਵਤ੍ਤਾ, ਧੁਵਂ ਨਿਚ੍ਚਂ। **ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਵਸੇਨ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ। **ਸਭਾਵਵਿਗਮਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਗਚ੍ਛਨਾਕਾਰੇਨ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਂ ਖਣਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ''ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚਾ''ਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾ ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿ। ਆਦੀਨਂ ਵਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਆਦੀਨਵੋ**, ਪਰਮਕਾਪਞ੍ਞਤਾ। **ਵਿਨੀਯਤੀ**ਤਿ ਵੂਪਸਮੀਯਤਿ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ**।

ਸਾਯਂ ਨਿਪਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ **ਪਾਤੋ ਉਟ੍ਠਹਾਮ, ਮਾਸਪੁਣ੍ਣਘਟੋ** ਵਿਯ **ਨੋ ਸਰੀਰਂ** ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਭਾਵਤੋ।

ਫੁਸਿਤਮਤ੍ਤੇਸੁਪੀਤਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਫੁਸਿਤਮਤ੍ਤੇਸੁਪਿ।

ਅਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤਿ ਕਾਲਂ। **ਏਵ**ਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਪਵਤ੍ਤਾ** ਪੁਗ੍ਗਲਾ **ਏਤਾ** ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦਯੋ **ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ** ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਆਕਙ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ।

ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨਾਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ। ਰੁਕ੍ਖੋ **ਬੋਧਿ** ''ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਮਗ੍ਗੋ **ਬੋਧਿ** ''ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ **ਬੋਧਿ** ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਨਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **ਬੋਧਿ** ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਞਾਣਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇ।

ਅਕੁਪ੍ਪਾਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕੋਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਕਾਰਣਤੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤੋ। ਤਤੋ ਹਿਸ੍ਸ ਅਕੁਪ੍ਪਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦੀ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨਾਤਿ ਏਕੇਕਧਾਤੁਵਸੇਨਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਕੇਕਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਧਾਤੁਯਾ ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਸ੍ਸਾਦੋ**, ਤਣ੍ਹਾ। **ਅਯਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਸ੍ਸਾਦੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਂ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ ''ਅਯਂ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਸਚ੍ਚੇਸੁਪਿ। **ਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਆਦੀਨਵੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਾ ਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਯੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਯਂ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪੁਬ੍ਬੇਸਮ੍ਬੋਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਚਰਿਂਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੬. ਯਥਾ ਯਾਵਤਾ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਰਿਯੇਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਆਦੀਨਵਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਏਵਂ ਯਾਵਤਾ ਆਦੀਨਵਪਰਿਯੇਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਅਸ੍ਸਾਦਪਰਿਯੇਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਚਰਿਨ੍ਤਿ ਞਾਣਚਾਰੇਨ ਅਚਰਿਂ, ਅਨੁਭਵਨਚਾਰੇਨਾ"**ਤਿ।

ਅਚਰਿਂਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨੋਚੇਦਂਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੭. **ਨਿਸ੍ਸਟਾਤਿਆਦੀਨਿ** ਪਦਾਨਿ, **ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਸੇਧੇਨਾ**ਤਿ ''ਨੇਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਕਾਰੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਨਿਸ੍ਸਟਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਚ ਏਤ੍ਥ ਵਿਹਰਣਪੇਕ੍ਖਣੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਦੁਤਿਯਨਯੇ**ਤਿ ''ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇ। ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਮਰਿਯਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਭਾਵਤੋ **ਨਿਮ੍ਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ** ਚਿਤ੍ਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤੀਸੂ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ।

ਨੋਚੇਦਂਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੮. ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੋ ਵਿਯ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾ ਏਵ ਸੁਖੇਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਾ। **ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਨੁਪਤਿਤਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਪਗਤਾ। **ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਯ ਅਨ੍ਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ। ਸੁਖਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਇਮਾਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸੁਖਤਾ ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਤਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚਰਿਤਾ ਏਵ । **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ, ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵਾ। ਪਠਮਂ ਸੁਖਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ “**ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬-੧੦. ਅਭਿਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੯-੧੨੩. ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮੇਸੁ ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਥਿਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ “**ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ । **ਤੀਸੁ** ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ। **ਚਤੁਸਚ੍ਚਮੇਵਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਮਾਹਟਾਨਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹਣਂ, ਨਿਯਮੋ ਪਨ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

ਅਭਿਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਧਾਤੁਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਅਨਮਤਗ੍ਗਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਤਿਣਕਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੪. ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਸਮਾਸਵਿਸਯੇ ਸਸਾਧਨਂ ਕਿਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਞਾਣੇਨ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪੀ"**ਤਿ। ਵ**ਸ੍ਸਸਤਂ** ਵ**ਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਤਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨਮਤਗ੍ਗੋ ਏਵ ਸਂਸਾਰੋ। **ਅਗ੍ਗ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਮਰਿਯਾਦਵਚਨੋ, ਅਨੁਦ੍ਦੇਸਿਕਞ੍ਚੇਤਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕੋਟਿਕੋ"**ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਧਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕੋਟਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਸਂਸਰਣਂ **ਸਂਸਾਰੋ। ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ** ਅਨ੍ਧਬਾਲਾਨਂ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਦੀਘੋ ਬਾਲਾਨ ਸਂਸਾਰੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੬੦)। ਵ**ੇਮਜ੍ਝੇਯੇਵ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਸਂਸਰਨ੍ਤਿ** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕੋਟੀਨਂ ਅਲਬ੍ਭਨੀਯਤ੍ਤਾ। **ਅਟ੍ਠੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ** ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧਾਭਾਵਤੋ। **ਬੁਦ੍ਧਸਮਯੇ**ਤਿ ਸਾਸਨੇਤਿ ਅਟ੍ਠੋ। **ਅਟ੍ਠੋ ਮਹਾ** ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧਿਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਪੁਲਤਾਯ ਤਂਸਦਿਸਾ ਉਪਮਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਂਯੇਵ ਉਪਮਂ ਆਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ **"ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। **ਮਾਤੁ ਮਾਤਰੋ**ਤਿ ਮਾਤੁ ਮਾਤਾਮਹਿਯੋ। **ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ। **ਤਿਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯੋਤਿ।

ਤਿਣਕਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਥਵੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੫. **ਮਹਾਪਥਵ**ਿਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਯਿਨੀਤਿ ਆਹ **"ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਚਨਞ੍ਚੇਤਂ।

ਪਥਵੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਸ੍ਸੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੬. ਕਨ੍ਦਨਂ ਸਸਦ੍ਦਂ, ਰੋਦਨਂ ਪਨ ਕੇਵਲਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਸਸਦ੍ਦਂ ਰੁਦਮਾਨਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ। ''ਸਿਨੇਰੁਰਸ੍ਮੀਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੂ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮਣਿਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਮਯਂ। ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਕੋਣਸਮਪਦੇਸਾ ''ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਰਜਤਰਸ੍ਮਿਯੋ ਇਨ੍ਦਨੀਲਰਸ੍ਮਿਯੋ ਚ **ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਤਾਸਂ ਰਸ੍ਮੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇਸੂ**ਤਿ ਤਾਸਂ ਚਤੂਹਿ ਕੋਣੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਰਸ੍ਮੀਨਂ ਚਤੂਸੁ ਅਨ੍ਤਰੇਸੁ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਦਿਭੇਦਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਵਿਅਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਖੇਪਨਂ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਵਿਨਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

ਅਸ੍ਸੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਖੀਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੭. **ਮਾਤੁਥਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਤਂ ਮਾਤੁਯਾ ਥਨਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਖੀਰਂ ਬਹੁਤਰਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਖੀਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਬ੍ਬਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੮. ‘‘ਅਨਮਤਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘਤਮਤ੍ਤਾ ਨ ਸੁਕਰਂ ਨਸੁਕਰ’’ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਠੋ। **ਕਥਂ ਨਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੀ**ਤਿ ਕਥਂ ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ, ਕਾਯਚਿਪਿ ਗਹਣਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਯੋ ਕਪ੍ਪਾਸਂਸੂ**ਤਿ ਤਯੋ ਏਕਕਪ੍ਪਾਸਂਸੂ। ਯੇਹਿ ਨਂ ਫੁਟ੍ਠਂ, ਤਤੋਪਿ ਸੁਖੁਮਤਰਂ **ਸਾਸਪਮਤ੍ਤਂ** ਖੀਯੇਯ੍ਯ ਪਬ੍ਬਤਂ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਅਤਿਚਿਰਵੇਲਂ ਪਰਿਮਜ੍ਜਨ੍ਤੇ।

ਪਬ੍ਬਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਾਸਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੯. **ਨਗਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਗਰਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਪਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਚਿਤ੍ਤਸਾਸਪੇਹਿ ਏਵ ਪੁਣ੍ਣਂ, ਏਵਂ ਚੁਣ੍ਣਿਕਾਬਦ੍ਧਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਨ ਪਨ…ਪੇ॰… ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ”**ਨ੍ਤਿ।

ਸਾਸਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਾਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੦. **ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਤੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਸ੍ਸ ਸਤਸਹਸ੍ਸਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ** ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਲਾਭਿਨੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ** ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ **ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਾਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਗਙ੍ਗਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੧. **ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਭਵਸਮੁਦ੍ਦਪਦੇਸਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਆਯਾਮਤੋ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕੇ ਅਤਿਰੇਕਯੋਜਨਸਤਿਕੇ ਵਾ ਠਾਨੇ।

ਗਙ੍ਗਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੨. ਨਵਮੇ **ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਖਿਤ੍ਤੋ। ਏਕਵਾਰਞ੍ਹਿ ਖਿਤ੍ਤੋ ਮੂਲਾਦੀਸੁ ਏਕੇਨੇਵ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਪਾਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਮੋ ਨ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਿਯਾ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਅਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ”**ਤਿ ਆਹ, ਤਦਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਪਰਲੋਕ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਯਂ ਲੋਕੋ, ਤਦਞ੍ਞੋ ਪਰਲੋਕੋ।

ਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪੁਗ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੩. **ਸਮਟ੍ਠਕਾਲੋ**ਤਿ ਸਮੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਅਟ੍ਠਕਾਲੋ। **ਗਿਰਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਗਿਰੀਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ''ਗਿਰਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇ ਰਾਜਗਹੇ।

ਪੁਗ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਦੁਗ੍ਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੪. **ਦੁਗ੍ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਿਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਗਤਂ ਉਪਗਤਂ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਪਨ ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਵਰਾਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਦਲਿਦ੍ਦਂ ਕਪਣ**"ਨ੍ਤਿ। **ਹਤ੍ਥਪਾਦੇਹੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞੇਹਿਪਿ ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਹਿ ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਾਨੇਹਿ ਉਪੇਤੋ ਦੁਰੁਪੇਤੋ ਏਵਾਤਿ।

ਦੁਗ੍ਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸੁਖਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੫. **ਸੁਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਸੁਖਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਖਸਮਪ੍ਪਿਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸੁਸਜ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖੁਮੁਪਕਰਣੇਹਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਜ੍ਜਿਤਂ।

ਸੁਖਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਿਂਸਮਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੬. **ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ,** ਨ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਾਦਿਮਤ੍ਤੇਨ। **ਸਸਂਯੋਜਨਾ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਤੋ। **ਏਕੇਕਵਣ੍ਣਕਾਲੋਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਹਿਂਸਾਦੀਨਂ ਰਸ੍ਸਦੀਘਪਿਙ੍ਗਲਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਾਨੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਿਂਸਮਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੯. ਮਾਤੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੭-੧੪੨. **ਲਿਙ੍ਗਨਿਯਮੇਨ ਚੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨਿਯਮੇਨ ਚਾ**ਤਿ ''ਪੁਰਿਸਾਨਞ੍ਹਿ ਮਾਤੁਗਾਮਕਾਲੋ, ਮਾਤੁਗਾਮਾਨਞ੍ਚ ਪੁਰਿਸਕਾਲੋ''ਤਿ ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਲਿਙ੍ਗਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਕਦਾਚਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨਿਯਮੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮੇਵ ਠਿਤੇ

ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਮਾਤੁਗਾਮਕਾਲੇ ਨਮਾਤਾਭੂਤਪੁਬ੍ਬੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿਆਦਿਨਾ ਲਿਙ੍ਗਨਿਯਮੇਨ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨਿਯਮੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿ।

ਮਾਤੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਵੇਪੁਲ੍ਲਪਬ੍ਬਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੩. ਏਕੰ ਅਪਦਾਨੰ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘‘ਏਵੰ ਸੰਵੇਗੰ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਸੇਸੰ ਪਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। **ਚਤੂਹੇਨ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ** ਚਤੁਯੋਜਨੁਬ੍ਬੇਧਤ੍ਤਾ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ** ਕਕੁਸਨ੍ਧਸ੍ਸ ਕੋਣਾਗਮਨਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ। ‘‘ਤਿਵਰਾ ਰੋਹਿਤਸ੍ਸਾ ਸੁਪ੍ਪਿਯਾ’’ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਸਮਞ੍ਞਾ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਮਵਸੇਨ ਜਾਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਥਾ ਏਤਰਹਿ ਮਾਗਧਾਤਿ।

ਪੁਨ ਵਸ੍ਸਸਤਨ੍ਤਿ ਪਠਮਵਸ੍ਸਸਤਤੋ ਉਪਰਿਵਸ੍ਸਸਤੰ ਜੀਵਨਕੋ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਰਿਹੀਨਸਦਿਸੰ ਕਤੰ** ਦੇਸਨਾਯ। **ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕਭਾਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਯੁਕਭਾਵਾ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ। ‘‘ਪਰਿਹੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਰਿਹੀਨਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਕਥ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯੰ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੇਸੂ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕੰ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੇਸੂਤਿ।

ਵੇਪੁਲ੍ਲਪਬ੍ਬਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਅਨਮਤਗ੍ਗਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਕਸ੍ਸਪਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੪. **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਸਕੇਨ ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਮਮੇਵ ਚ ਤੁਸ੍ਸਨਕੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਂ ਇਤਰੀਤਰਂ – ਪਾਕਤਿਕਂ, ਞਾਣਸਞ੍ਜਨਿਤਞ੍ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਕਤਿਕਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਸਞ੍ਜਨਿਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਥੂਲਸੁਖੁਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਹੀਨਂ ਪਣੀਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਪਣੀਤਮ੍ਪਿ ਇਤਰਂ ਹੀਨਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਾ ਹਿ ਇਤਰੀਤਰਾਤਿ। ਇਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਹੀਨੇਨ ਵਾ ਪਣੀਤੇਨ ਵਾ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿਤੋ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਅਲੋਭੋ ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ। ਯਥਾਲਾਭਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਾਭਾਨੁਰੂਪਂ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਾ ਲਾਭੋ, ਯੋ ਯੋ ਲਾਭੋ ਯਥਾਲਾਭੋ, ਤੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਲਂ। **ਸਾਰੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤਾ।

ਯਥਾਲਦ੍ਧਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਪਤ੍ਥਨਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਪਵਤ੍ତਿਆਕਾਰੋਤਿ ਤਤੋ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮੇਵ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਸਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲਾਦੀਨਂ ਗਰੁਚੀਵਰਂ ਨ ਫਾਸੁਭਾਵਾਵਹਂ ਸਰੀਰਬਾਧਾਵਹਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ, ਨਾਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। ਲਹੁਕਚੀਵਰਪਰਿਭੋਗੇ ਸਨ੍ਤੋਸਵਿਰੋਧਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਲਹੁਕੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਮਹਗ੍ਘਚੀਵਰਂ ਬਹੂਨਿ ਵਾ ਚੀਵਰਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਯੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਵਿਰੋਧੀਤਿ ਆਹ **"ਤੇਸਂ...ਪੇ॰... ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਯਥਾਬਲਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਕਤੀਤਿ ਵਾਚਾਪਕਤਿਆਦਿਕਾ। ਅਵਸੇਸਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤੋ ਸਹਸਾ ਪਾਪਕਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ।

ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕਨ੍ਤਿ ਗੋਮੁਤ੍ਤਪਰਿਭਾਵਿਤਂ, ਪੂਤਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕਂ। **ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਸਤ੍ਥਂ।

ਏਕੋ ਏਕਚ੍ਚੋ **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਨ ਕਥੇਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਬਾਕੁਲਤ੍ਥੇਰੋ। **ਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਉਪਨਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ। **ਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਲਾਲੁਦਾਯੀ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ। **ਅਨੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੇਸਨਂ। **ਉਤ੍ਤਸਤੀ**ਤਿ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਲਭੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਤੁਤ੍ਤਾਸੇਨ ਉਤ੍ਤਸਤਿ। ਤਥਾ **ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ**। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ। **ਏਵਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਏਕਚ੍ਚਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਯ **ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ,** ਅਲਾਭਪਰਿਤ੍ਤਾਸੇਨ ਵਿਘਾਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਲੋਭੋਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਣ੍ਹਨਟ੍ਠੇਨ ਬਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਗੇਧੋ **ਲੋਭਗੇਧੋ। ਮੁਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਗੇਧਂ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਭਾਵਂ। **ਆਦੀਨਵ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸਂ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਮੇਵਾ**ਤਿ ਚੀਵਰੇ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਾਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਕਂ ਅਲਗ੍ਗਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਨਿਯ੍ਯਾਨਮੇਵ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਨਂ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ।

ਯਥਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਯਾਮੇਨ ਵਦਤਿ, ਭਗਵਤਾ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਯਾਮੇਨ ''ਯਥਾ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਸ੍ਸਪੇਨ** ਨਿਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ। **ਕਥਨਂ ਨਾਮ ਭਾਰੋ** ''ਮੁਤ੍ਤੋ ਮੋਚੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਤ੍ਤਾ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੂਰਣਂ ਭਾਰੋ** ਸਤ੍ਥੁ ਆਣਾਯ ਸਿਰਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤੋ।

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੫. **ਤੇਨ ਰਹਿਤੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੇਨ ਰਹਿਤੋ। **ਨਿਬ੍ਭਯੋ**ਤਿ ਭਯਰਹਿਤੋ। ਕੁਸਲਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਾਵਜ੍ਜਮੇਵ ਅਞ੍ਞਾਣਾਲਸਿਯਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ। **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਾਯ। **ਯੋਗੇਹਿ ਖੇਮਂ** ਤੇਹਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਤ੍ਤਾ।

ਮਨੁਞ੍ਞਵਤ੍ਥੂਨ੍ਤਿ ਮਨੋਰਮਂ ਲੋਭੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ। **ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ**ਤਿ ਸੁਭਸੁਖਾਦਿਵਸੇਨ। **ਤੇ**ਤਿ ਲੋਭਾਦਯੋ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ** ਤਥਾਰੂਪੇ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣੇ ਤਥਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ। **ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਦਿਚੀਵਰਾਦਿਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਮਨਾਪਿਯਾਦਿਭੇਦੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਤਾਦਿਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸਤਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਨ । **ਇਮੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ **ਨਪ੍ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਨਾਮ**। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਹਾਨਂ ਕਥਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਕਥਿਤਨਯੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲਾਦਿਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾ। **ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਧਿਗਤਾ। ''ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿਪਿ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਪਰਿਹਾਨਿਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। **ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੋ ਵਾ…ਪੇ॰… ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਆਯਤਿਂ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਆਤਾਪੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਭਬ੍ਬੋ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ **"ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਚਨ੍ਦੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੬. ਪਿਯਮਨਾਪਨਿਚ੍ਚਨਵਕਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਚਨ੍ਦੋ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਚਨ੍ਦੂਪਮਾ। ਸਨ੍ਥਵਾ**ਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵੇਵਚਨਾਨਿ। **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਪੁਨ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਿਲੇਸਾਧਿਗਮੋ। ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਤ੍ਤੇ ਅਨੁਰੋਧਰੋਧਾਭਾਵਮਾਹ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਸੋਮ੍ਮਭਾਵੇਨ **ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ**। ਯਦਤ੍ਥਮੇਤ੍ਥ ਚਨ੍ਦੂਪਮਾ ਆਹਟਾ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਚਨ੍ਦੂਪਮਤਾਯ ਏਤ੍ਤਕੋ ਏਵ ਗੁਣੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਮਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾ। ਚਨ੍ਦੋ ਲੋਕਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਅਜਵੀਥਿਆਦਿਕਾ ਨਾਨਾਵੀਥਿਯੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਂ ਤਂ ਦਿਸਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਕੁਲਾਨੁਦ੍ਦਯਾਯ। ਯਥਾ ਚਨ੍ਦੋ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਤੋ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਕਲਾਹਿ ਵਡ੍ਢਮਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਂ ਪਹਾਯ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗੁਣੇਹਿ ਵਡ੍ਢਮਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਪਾਸਂਸਤ੍ਥੋ ਨਿਚ੍ਚਨਵਤਾਯ ਚਨ੍ਦਸਮਚਿਤ੍ਤੋ ਅਧੁਨੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਚ ਨਿਚ੍ਚਨਵੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ।

ਅਪਕਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ। ਤਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਮੁਖਂ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਆਕਡ੍ਢਨਂ ਕਾਯਤੋ ਅਪਨਯਨਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਚਤੁਕ੍ਕਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਿਚ੍ਚਨਵਯਾਤਿ ''ਨਿਚ੍ਚਨਵਕਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ, ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਯ-ਕਾਰਾਦੇਸੋ। **ਏਵਂ ਵਿਚਰਿਂਸੂ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਜਕ੍ਖਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵੇਨ ਯਥਾ ਇਮੇ, ਏਵਂ ਵਿਚਰਿਂਸੁ ਅਞ੍ਞੇਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨਾ।

ਦ੍ਵੇਭਾਤਿਕਵਤ੍ਥੂਤਿ ਦ੍ਵੇਭਾਤਿਕਤ੍ਥੇਰਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਵਤ੍ਥੁਂ। **ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਕਰਣਂ। **ਆਧਾਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਰੋਪਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਚ, ਤਥਾ ਵੁਡ੍ਢਤਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਰਣਂ। **ਏਵਮਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨ੍ਤਰਘਰਪ੍ਪਵੇਸਨੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਕਿਰਿਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਗਣਮਜ੍ਝੇ **ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚ** ਵੁਡ੍ਢਸ੍ਸ **ਸਨ੍ਤਿਕੇ**।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ **ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਪਿ ਮਨੋਪਾਗਬ੍ਭਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਕੋਧੂਪਨਾਹਾਦੀਨਂ ਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਮਨੋਪਾਗਬ੍ਭਿਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਕਤੋ ਭਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਪਸ੍ਸਤੋ ਓਨਤਂ। **ਵਾਯੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਯੁਨਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ। ਅਨੁਬ੍ਬੇਜੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਤੋ ਅਨੁਬ੍ਬੇਜਨਂ ਤਦਨੁਨਯਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੇ ਓਲੋਕੇਤੀ**”ਤਿ। **ਵਾਯੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਯਂ ਤਥਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਂ ਕਤ੍ਵਾ।

ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਕਾਮਗਿਦ੍ਧਤਾਯ **ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ,** ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਚਾਰਤਾਯ **ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**।

ਅਙ੍ਗੁਲੀਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਪਭਾ ਆਕਾਸਸਞ੍ਚਲਨੇਨ ਦਿਗੁਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਵਿਚਰਿਂਸੂਤਿ ਆਹ “**ਯਮਕਵਿਜ੍ਜੁਤਂ ਚਾਰਯਮਾਨੇ ਵਿਯਾ**”ਤਿ। ‘‘ਆਕਾਸੇ ਪਾਣਿਂ ਚਾਲੇਸੀ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ “**ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਪਦ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਤਮਨੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਗਹਿਤਮਨੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਿਤਂ, ਤਂ ਸਸਨ੍ਤਕਂ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਕਮਨੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ…ਪੇ॰… ਗਹਿਤਮਨੋ** ਸਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ‘‘ਇਦਾਨਿ ਯੋ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ।

ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਰਿਯਂ। ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਦਦੇਯ੍ਯੁ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤਥਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਯਦਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਯਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ । **ਰਕ੍ਖਣਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭਯਤੋ ਚ ਰਕ੍ਖਣਜ੍ਝਾਸਯਂ। **ਚਨ੍ਦੋਪਮਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਕਾਸੇ ਚਲਿਤਪਾਣਿ ਵਿਯ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਲਗ੍ਗਤਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਜ੍ਝਾਸਯਤਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਕਾਰੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਚਨ੍ਦੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਕੁਲੂਪਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੭. ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਕੁਲੂਪਕੋ। ਸਨ੍ਦੀਯਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦੀਯਤਿ, ਅਵਖਣ੍ਡੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਪਨ ਅਵਖਣ੍ਡਿਯਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਾ ਅਟ੍ਟਿਯਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਟ੍ਟੀਯਤੀ**”ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਤੀ’’ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਰਣੇਨ।

ਕੁਲੂਪਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਜਿਣ੍ਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੮. ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਛਿਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਪੁਥੁਲਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਲਂ ਅਦਤ੍ਵਾਵ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਂਸਿਬ੍ਬਨਮਤ੍ਤੇਨ ਅਗ੍ਗਲ਼ਦਾਨੇਨ ਚ ਛਿਦ੍ਦੇ ਪੁਥੁਲੇ। **ਨਿਬ੍ਬਸਨਾਨੀ**ਤਿ ਚਿਰਨਿਸੇਵਿਤਵਸਨਕਿਚ੍ਚਾਨਿ, ਪਰਿਭੋਗਜਿਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਬ੍ਬੇ…ਪੇ॰… ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਨੀ**”ਤਿ,

ਸਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਕੋ ਵਿਧਿ ਅਨਿਚ੍ਚੋਤਿ **“ਗਹਪਤਾਨੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਥਾ ‘‘ਵੀਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ।

ਸੇਨਾਪਤਿਨ੍ਤਿ ਸੇਨਾਪਤਿਭਾਵੇਨ, ਸੇਨਾਪਚ੍ਚਾਰਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਨ। **ਸੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਾ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਨ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **“ਕਸ੍ਮਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਦਿ ਸਤ੍ਥਾ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੇਤੁਕਾਮੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਜਿਣ੍ਣੋਸਿ ਦਾਨਿ ਤ੍ਵ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਵੋਚਾਤਿ ਆਹ **“ਯਥਾ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਂ। **ਅਮਾਨੁਸਿਕਾ ਸਵਨਰਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਅਰਞ੍ਞਸਦ੍ਦੂਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਞ੍ਞੇਹਂ ਵਸਾਮੀਤਿ ਵਿਵੇਕਵਾਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਧੀਨਸਦ੍ਦੂਸਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਰਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਪਰੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ, ਦੁਤਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਏਕਸ੍ਸ ਵਿਹਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਹਰਣਸਮਯੇ ਚ ਫਾਸੁ ਭਵਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਕਸ੍ਸ ਰਮਤੋ ਵਨੇ”**ਤਿ।

ਤਥਾਤਿ ਯਥਾ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਰਤਿ, ਤਥਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁ। ਅਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾਧੀਨੋ ਇਤਰਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਜੋਤਕੋਤਿ ਤਮੇਵਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਕਾਲਚਾਰੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਲਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਗੇਹਂ ਅਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਨ ਪਾਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਾਮਿਕੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸਲਾਕਂ ਨ ਲਭਤਿ,** ਨ ਕਤਿਕਵਸੇਨ। ਪਿਣ੍ਡਚਾਰਿਕਵਤ੍ਤੇ ਅਵਤ੍ਤਨਤੋ **“ਯਸ੍ਸ ਚੇਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਠਮਤਰਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਯਂ, ਤਂ **ਵਤ੍ਤਂ,** ਇਤਰਂ **ਪਟਿਵਤ੍ਤਂ**। ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ **ਵਤ੍ਤਂ,** ਖੁਦ੍ਦਕਂ **ਪਟਿਵਤ੍ਤਂ**। ਕੇਚਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ’’ਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਦ੍ਧਰਣ-ਅਤਿਹਰਣ-ਵੀਤਿਹਰਣਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨ-ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨ-ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਛ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। ਗਰੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਥਿਰਭਾਵੇਨ।

‘‘ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਬਹੁਂ ਵਸ੍ਸਵਾਸਿਕਂ ਲਭਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਤਥਾ **ਨ ਵਸ੍ਸਵਾਸਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਚਰਤਿ** ਵਸ੍ਸਵਾਸਿਕਸ੍ਸੇਵ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਨਾਸਨਫਾਸੁਕਂਯੇਵ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ। **ਤੇਨ** ਬਹੁਪਰਿਕ੍ਖਾਰਭਾਵੇਨ **ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ** ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਰਕ੍ਖਣਪਟਿਜਗ੍ਗਨਾਦਿਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤਾਯ। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾਦੀਨਂਯੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੋ।

ਜਿਣ੍ਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਓਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੯. ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨੇਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਓਵਾਦਕਵਿਞ੍ਞਾਪਕਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਹਾਸਾਵਕਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨਤ੍ਥਂ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਹਂ ਦਾਨਿ ਨ ਚਿਰਂ ਠਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਥਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ, ਅਯਂ ਪਨ ਵੀਸਂਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੋ, ਓਵਦਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਮਯਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਦੇਸਨਂ ਆਰਭਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਕਾਤਬ੍ਬਓਵਾਦਦਾਯਕਟ੍ਠਾਨੇ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਵਂ ਪਨਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਓਵਦ, ਕਸ੍ਸਪ...ਪੇ॰... ਤ੍ਵਂ ਵਾ’’ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ** ਅਪ੍ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹਿਭਾਵਤੋ। **ਦੁਬ੍ਬਚਭਾਵਕਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਕੋਧੂਪਨਾਹਾਦੀਹਿ। ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਹਣਂ ਨਾਮ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਰਣਂ, ਛਿਨ੍ਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਕਤਾ ਵਾਮਗ੍ਗਾਹੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **“ਅਨੁਸਾਸਨਿ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਮਞ੍ਞਿਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੇ। **ਬਹੁਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਕੋ ਵਿਪੁਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ। **ਅਸਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਨਸਹਿਤਂ ਹੇਤੁਪਮਾਵਿਰਹਿਤਂ। **ਅਮਧੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਮਧੁਰਂ ਨ ਕਣ੍ਣਸੁਖਂ ਨ ਪੇਮਨੀਯਂ। **ਲਹੁਞ੍ਞੇਵ ਉਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਕੂਲਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਕਥਨਂ।

ਓਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਦੁਤਿਯਓਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੦. **ਓਕਪ੍ਪਨਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁੰ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਨਸਦ੍ਧਾ। **ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾ। **ਪਰਿਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਪਰਿਹਾਨੰ। ਨ ਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਰਹਿਤਸ੍ਸ ਕਾਚਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਦੁਤਿਯਓਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਤਤਿਯਓਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੧. **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪਠਮਬੋਧਿਯੰ। **ਏਤਰਹੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਕਾਲੇ। **ਕਾਰਣਪਟ੍ਠਪਨੇ**ਤਿ ਕਾਰਣਾਰਮ੍ਭੇ। **ਤੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਸੁ **ਥੇਰੇਸੁ। ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ। **ਏਵੰ ਸਕ੍ਕਾਰੇ ਕਯਿਰਮਾਨੇ**ਤਿ ''ਭਦ੍ਦਕੋ ਵਤਾਯੰ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਆਦਰਜਾਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਕ੍ਕਾਰੇ ਕਯਿਰਮਾਨੇ। **ਇਮੇ** ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ। ''ਏਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੁਖਾਭਿਮੁਖੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਯਞ੍ਹਿ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ **ਉਪਦ੍ਦਵ**ੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਤ੍ਥਜਨਨਤੋ। ਪਤ੍ਥਯਤਿ ਭਜਤਿ ਬਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਪਤ੍ਥਨਾ,** ਅਭਿਸਙ੍ਗੋਤਿ ਆਹ **''ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾਤਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਤ੍ਥਨਾ''**ਤਿ।

ਤਤਿਯਓਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੨. **ਯਾਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੰ ''ਯਾਵਦੇ''ਤਿ ਇਦੰ ਪਦਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮੀਤਿ ਯਾਵਦੇਵ ਇਚ੍ਛਾਮੀ''**ਤਿ। ਯਦਿਚ੍ਛਕੰ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਸੀਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਤਦੇਤੰ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮੇਵ,** ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ**ਤਿ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਹੇਤੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਸਵਾਨੰ ਖੇਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਅਪਚ੍ਚਯਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਅਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ।

ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਉਪਸ੍ਸਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੩. ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਹੇਤੁਪਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵੰ ਅਯੰ ਪਨ ਥੇਰੋ ਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਹੇਤੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯਗਮਨੰ ਯਾਚਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ **''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਿਕਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਏਸੋ ਹਿ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਗੁਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਦਿਪਕਾਸਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦੰ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਚੇਵ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਦਿਕੇ ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। **ਸਮਾਦਪੇਸੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਸਮਾਦਪੇਸਿ। ਯਥਾ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵੰ **ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿ। ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਸੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਦੀਸੁ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇਸੁ ਯਥਾਕਾਲੰ ਪਗ੍ਗਹਸਮੁਪੇਕ੍ਖਣੇਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਭਾਵਨਾਮਜ੍ਝਿਮਵੀਥਿੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ, ਏਵੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਵਿਸਦਭਾਵਕਰਣੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤੇਜੇਸਿ,

ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ ਵਾ ਸਮਾਦਪੇਸਿ। **ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਸੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਉਪਰਿ ਲਦ੍ਧਬਬ੍ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਸਿ, ਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਤੋਸੇਸਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਨੁਤੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਮੁਨਿ। ਤੇ**ਤਿ ਤੰ। ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਉਤ੍ਤਰੀ**ਤਿ ਉਪਰਿ, ਤਵ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਤੋ ਪਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਕ੍ਖਪਤਿਤੋ ਅਗਤਿਗਮਨੰ **ਅਤਿਰੇਕਓਕਾਸੋ। ਉਪਪਰਿਕ੍ਖੀ**ਤਿ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਨਿਵਾਰਕੋ ਨ ਬਹੁਮਤੋ। **ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਭਾਗੋ** ਥੇਰੋ। ''ਬਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤੰ ਆਹਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਖਮਥ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਪਕ੍ਖਪਾਤੇਨ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਨ ਵਾਰਿਤਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਚੁਤਾ ਸਲਿਙ੍ਗਤੋ ਨਟ੍ਠਾ, ਦੇਸਨ੍ਤਰਪਕ੍ਕਮੇਨ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਨ ਗਤਾ। **ਕਣ੍ਟਕਸਾਖਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਕੁਰਣ੍ਟਕਅਪਾਮਗ੍ਗਕਣ੍ਟਕਲਸਿਕਾਹਿ ਸਾਖਾ ਵਿਯ।

ਉਪਸ੍ਸਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਚੀਵਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੪. ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਭਾਗੇ ਗਿਰਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਗਿਰਿ ਣ-ਕਾਰੇ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਭਾਗੇ ਜਨਪਦੋਪਿ **"ਦਕ੍ਖਿਣਾਗਿਰੀ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ''ਗਿਰਿਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਭਾਗੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਕਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੁੰ ਤੇਸੰ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਾਭਾਵਤੋ।

ਯਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਨਿਮਨ੍ਤਨੰ ਸਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਭੋਜਨਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਭੋਜਨੰ ਏਕਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਤੰ ਗਣਭੋਜਨੰ ਨਾਮ, ਤੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ **"ਤਿਕਭੋਜਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਗਣਭੋਜਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾਪਿ **"ਤਿਕਭੋਜਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

''ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੂਨੰ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਏਵ ਪੇਸਲਾਨੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ ਇਦੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੂਨੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਨੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਯਥਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੰ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ **ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ** ਤਿਕਭੋਜਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ।

ਅਥ ਕਿਞ੍ਚਰਹੀਤਿ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਤ੍ਵੰ ਅਸਮ੍ਪਨ੍ਨਗਣੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਚਰਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਚਾਰਿਕਾਚਰਣੰ ਕੁਲਾਨੁਦ੍ਦਯਾਯ ਨ ਹੋਤਿ, ਕੁਲਾਨੰ ਘਾਤਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਥੇਰੋ **"ਸਸ੍ਸਘਾਤੰ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਸੀ"**ਤਿਆਦਿਮਵੋਚ।

ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ। **ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁੰ ਨ ਜਾਨਾਮਿ** ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਕਿਞ੍ਚਨੰ** ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁ। ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ **ਪਲਿਬੋਧੋ,** ਆਲਯੋ ਅਪੇਕ੍ਖਾ। **ਓਕਾਸਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯਤਾਯ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਓਕਾਸਾਭਾਵਤੋ। **ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਕੇਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸਰਜਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਜ੍ਝਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਿਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਚਰਿਯੰ। ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ **ਅਖਣ੍ਡੰ ਕਤ੍ਵਾ**। ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਞ੍ਹੇਤੰ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖੇਕਦੇਸੰ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ**। ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੰਕਿਲੇਸਮਲੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ**। ਤਤੋ ਏਵ ਸਙ੍ਖੰ ਵਿਯ ਲਿਖਿਤਨ੍ਤਿ **ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤੰ**। ਤੇਨਾਹ **"ਲਿਖਿਤਸਙ੍ਖਸਦਿਸ"**ਨ੍ਤਿ। ਦਾਠਿਕਾਪਿ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਮਸ੍ਸੁ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਏਤ੍ਥ ਕੇਵਲੰ ਮਸ੍ਸੁਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸਾਯੇਨ ਰਤ੍ਤਾਨਿ **ਕਾਸਾਯਾਨਿ**।

੧**ਙ੍ਕਸਾਟਕੋ**ਤਿ ੧ਙ੍ਕਦੇਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਾਟਕੋ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ। **ਅਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ** ਪਣਿਧਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ, ਅਯਂ ਇਦਾਨਿ ੧ੁਚ੍ਚਮਾਨਾ। ਅਗ੍ਗਸਾ੧ਕਦ੍੧ਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤਿਯਤ੍ਤਾ "**ਤਤਿਯਸਾ੧ਕ**"ਨ੍ਤਿ ੧ੁਤ੍ਤਂ। **ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚੇ੧ ਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚ ਅਟ੍ਠ ਚ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ।

ਅਯਞ੍ਚ ਅਯਞ੍ਚ ਗੁਣੋਤਿ ਸੀਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾ੧ ਅਗ੍ਗਫਲਾ ਗੁਣੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪੂਰਯਮਾਨੋ ੧ਿਯ ਕਥੇਸਿ।

ਕੋਲਾਹਲਨ੍ਤਿ ਦੇ੧ਤਾਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਕੋਲਾਹਲੋ।

ਖੁਦ੍ਦਕਾਦਿ੧ਸੇਨ **ਪਞ੍ਚ੧ਣ੍ਣਾ। ਤਰਣਂ** ੧ਾ **ਹੋਤੁ ਮਰਣਂ** ੧ਾਤਿ ਮਹੋਘਂ ਓਗਾਹਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ੧ਿਯ ਮਚ੍ਛੇਰਸਮੁਦ੍ਦਂ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤੋ **ਪਚ੍ਛਾਪਿ...ਪੇ॰... ਪਾਦਮੂਲੇ ਠਪੇਸਿ** ਭਗ੧ਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਮਚ੍ਛੇਰਪਹਾਨਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ।

ਸਤ੍ਥ ਗੁਣਾ ਕਥਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ੧ੁਤ੍ਤਂ "**ਸਤ੍ਥ ਗੁਣੇ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਤਦਾ ਸਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ੧ਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ।

ਤਥਾਗਤਮਞ੍ਚਸ੍ਸਾਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗਮਞ੍ਚਸ੍ਸ। **ਦਾਨਂ ਦਤ੍੧ਾ** ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ **ਪੁਰੋਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸੇ**੧ ਸੇਟ੍ਠਿਨੋ **ਧੀਤਾ ਹੁਤ੍੧ਾ**।

ਅਦਿਨ੍ਨ੧ਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਦਿਨ੍ਨ੧ਿਪਾਕਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍੧ਾ ਕਲਲਪੂਰਣਕਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਿਂਯੇ੧ ਅਤ੍ਤਭਾ੧ੇ **ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ** ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਸਰੀਰਤਾਯ **ਪਟਿਨਿ੧ਤ੍ਤਿਤਾ। ਇਟ੍ਠਕਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁ੧ਣ੍ਣਿਟ੍ਠਕਪਨ੍ਤਿ। **ਘਟਨਿਟ੍ਠਕਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਨ੍ਤਿਯਂ ਪਠਮਂ ਠਪਿਤਇਟ੍ਠਕਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਘਟੇਤਬ੍ਬਇਟ੍ਠਕਾਯ ਊਨਾ ਹੋਤਿ। **ਭਦ੍ਦਕੇ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਈਦਿਸਿਯਾ ਇਟ੍ਠਕਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਕਾਲੇਯੇ੧ ਆਗਤਾਸਿ। **ਤੇਨ ਬਨ੍ਧਨੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਸਿਲੇਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ।

ਓਲਮ੍ਬਕਾਤਿ ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਮਯਾ ਓਲਮ੍ਬਕਾ। **ਪੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਪੁਞ੍ਞਂ ਤਂ, ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਯਂ ਕਾਰਣਾ ਇਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੋ ਸਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਞ੍ਞਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾ੧ਸਿਦ੍ਧੇਨ ਨਿਯਾਮੇਨ। ਸੋ ਚ **ਅਸ੍ਸ** ਬਾਰਾਣਸਿਰਜ੍ਜਂ ਦਾਤੁਂ ਕਤੋਕਾਸੋ।

ਫੁਸ੍ਸਰਥਨ੍ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਰਥਂ। ਉਣ੍ਹੀਸਂ ੧ਾਲਬੀਜਨੀ ਖਗ੍ਗੋ ਮਣਿਪਾਦੁਕਾ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਪਞ੍ਚ੧ਿਧਂ ਰਾਜਕਕੁਧਭਣ੍ਡਂ** । ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ੧ਿਸੁਂ ਗਹਿਤਂ। ਦਿਬ੍ਬ੧ਤ੍ਥਂ ਸਾਦਿਯਿਤੁਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾ੧ਚੋਦਿਤੋ ''ਨਨੁ ਤਾਤਾ ਥੂਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਪਞ੍ਚ ਚਙ੍ਕਮਨਸਤਾਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਦਿਅਤ੍ਥੇਨ ਅਗ੍ਗਿਸਾਲਾਦੀਨਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਾਰੁਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਿਤਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਟ੍ਠਾਨੇ ਕਾਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰਂ ੧ਦਤਿ।

ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਿ ਨਿਰੋਗਾ ਅਯਜਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਦੇ**੧ਾਤਿ ਦੇ੧ੀ ਪਟਿ੧ਚਨਂ ਅਦਾਸਿ। **ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍**੧ਾਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍੧ਾ। **ਸਮਣਕਪਬ੍ਬਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਪਾਪੇਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ। ਸੋ ਹਿ ਰਾਜਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ੧ੇਸਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ''ਇਦਮੇ੧ ਭਦ੍ਦਕ''ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਂਯੇ੧ ਲਿਙ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਿ।

ਤਤ੍ਥੇ੧ਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਯੇ੧। ੧ੀਸਤਿਮੇ ੧ਸ੍ਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਆਹਰਿਤ੍੧ਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍੧ਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਚਿਰਕਾਲਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ "**ਏ੧ਰੂਪਂ ਕਥਂ ਮਾ ਕਥੇਥਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧ੀਸਤਿ ਧਰਣਾਨਿ ''ਨਿਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ੧ਦਨ੍ਤਿ। ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਨ ੧ਸਾਮੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਇਤ੍ਥਾਕਰੋਤਿ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਅਯ੍ਯਧੀਤਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਧੀਤਾ, ਭਦ੍ਦਕਾਪਿਲਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਸਾਦਰੂਪੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠਤਾਯ ''ਮਹਾਗੀਵ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਮਾਯ ਸਦਿਸਭਾਵਮਾਹ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਯ੍ਯਧੀਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਸਮਾਨਪਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਸਦਿਸਪਣ੍ਣਂ, ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਿਯਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨੁਪਣ੍ਣਂ। **ਇਤੋ ਚ ਏਤ੍ਤੋ ਚਾ**ਤਿ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾ ਸਮਾਗਮਟ੍ਠਾਨਤੋ ਮਗਧਰਟ੍ਠੇ ਮਹਾਤਿਤ੍ਥਗਾਮਂ ਮਦ੍ਦਰਟ੍ਠੇ ਸਾਗਲਨਗਰਞ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ''ਇਤੋ ਚ ਏਤ੍ਤੋ ਚ ਪੇਸੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪੁਪ੍ਫਦਾਮਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਂ ਪੁਪ੍ਫਦਾਮਂ। **ਤਾਨਿ** ਪੁਪ੍ਫਦਾਮਾਨਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਉਭੋ ਭਦ੍ਦਾ ਚੇਵ ਪਿਪ੍ਪਲਿਕੁਮਾਰੋ ਚ। **ਲੋਕਾਮਿਸੇਨਾ**ਤਿ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮੇਨ, ਕਾਮਸ੍ਸਾਦੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਂਸਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨ ਸਂਸਟ੍ਠਾ । ਵਿਚਾਰਯਿਂਸੁ ਘਟੇ ਜਲਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਪਦੀਪੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨ੍ਤੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਬੀਜੇਨ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਯਨ੍ਤਬਦ੍ਧਾਨੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਇਟ੍ਠਕਦ੍ਵਾਰਕਵਾਟਯੋਜਨਵਸੇਨ ਯਨ੍ਤਬਦ੍ਧਉਦਕਨਿਕ੍ਖਮਨਤੁਮ੍ਬਾਨਿ। **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਸਿਕਮ੍ਮਕਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। **ਦਾਸਗਾਮਾ**ਤਿ ਦਾਸਾਨਂ ਵਸਨਗਾਮਾ।

ਓਸਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਆਕਪ੍ਪਕੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਚ। **ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਵੇਸਸ੍ਸ ਅਨਨੁਰੂਪਂ। **ਤਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾਭੂਤਟ੍ਠਾਨੇ।

ਏਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਨਿਸੀਦੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸਾ ਪਨ ਸਤ੍ਥੁ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਏਦਿਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਪਰਿਮਿਤਕਾਲਸਞ੍ਚਿਤਾ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਪਰਿਮੇਯ੍ਯਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰੂਪਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਨਿਰੂਪਿਤਸਭਾਵਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਜ੍ਜੋਤਿਤਾ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮੁਜ੍ਜਲਾ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਕੇਤੁਮਾਲਾਲਙ੍ਕਤਾ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧਤਾਯ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮਾ ਰੂਪਕਾਯਸਿਰੀ, ਤਂਯੇਵ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਂ ਪਸਾਦਸਂਵਡ੍ਢਨਤ੍ਥਂ ਅਨਿਗ੍ਗੂਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਗਵਾ ''ਬੁਦ੍ਧਵੇਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ…ਪੇ॰… ਨਿਸੀਦੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਂ ਪਦੇਸਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ''ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸਤਸਾਖੋ**ਤਿ ਬਹੁਸਾਖੋ ਅਨੇਕਸਾਖੋ। **ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਅਹੋਸਿ** ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਬੁਦ੍ਧਰਸ੍ਮੀਹਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਮੋਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ। **ਏਵਂ** ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**।

ਰਾਜਗਹਂ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਚ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਯੋਗਤੋਤਿ ਆਹ "**ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਾਯ ਚਾ**"ਤਿ। **ਨ ਹਿ ਮੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਅਨੁਸਾਸਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕੇ ਅਭਾਵਤੋ। **ਨ ਹਿ ਮੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੁਗਤੇਨ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ** ਸੋਭਨਗਮਨਗੁਣਗਣਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਨ ਹਿ ਮੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ** ਸਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ''ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ।

ਅਜਾਨਮਾਨੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਪਰਿਪੁਣ੍ਣਚੇਤਸਾ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨੁ ਅਨੁ ਆਗਤਂ ਉਪਗਤਂ। **ਫਲੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਦਾਲੇਯ੍ਯ। **ਵਿਲਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸਂ।

ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ। ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸ੍ਸ ਬਹਲਤਾ ਨਾਮ ਵਿਪੁਲਤਾਤਿ ਆਹ "**ਮਹਨ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਠਮਤਰਮੇਵਾ**ਤਿ ਪਗੇਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਤੋ। ਤਥਾ ਅਤਿਮਾਨਪਹੀਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਯਥਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। **ਕੁਸਲਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। **ਅਟ੍ਠਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਟ੍ਠਿਕਂ। ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਸਵਨਚਿਤ੍ਤਂ ''ਸਬ੍ਬਚੇਤੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥੋਕਮ੍ਪਿ ਬਹਿ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਦੇਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਤੇਨ ਸਮੋਧਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਨ…ਪੇ॰… ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ** ਆਰਮ੍ਭਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਦੇਸਨਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ, ਤਾਵ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ।

ਠਪਿਤਸੋਤੋਤਿ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਹਿਤਸੋਤੋ। **ਓਦਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਪਿਹਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਅਸੁਭੇਸੁ ਤਸ੍ਸੇਵ ਇਜ੍ਝਤੋ, ਇਤਰਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਸੰਸਾਰਸਾਗਰੇ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਣਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਆਸਵਸਭਾਵਾਪਾਦਨਤੋਤਿ ਆਹ "**ਸਰਣੋਤਿ ਸਕਿਲੇਸੋ**"ਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਪਰਿਭੋਗਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤੁੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਭਗਵਾ ਪਠਮੰ ਓਵਾਦੰ ਥੇਰਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਮਾਨਪਹਾਨਤ੍ਥਮਭਾਸਿ, ਦੁਤਿਯੰ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਹੰਕਾਰਪਹਾਨਤ੍ਥੰ, ਤਤਿਯੰ ਉਪਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਪਹਾਨਤ੍ਥੰ। **ਅਟ੍ਠਮੇ ਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਸਮਾਗਤਦਿਵਸਤੋ ਅਟ੍ਠਮੇ ਦਿਵਸੇ।

ਮਗ੍ਗਤੋ ਓਕ੍ਕਮਨੰ ਪਠਮਤਰੰ ਭਗਵਤਾ ਸਮਾਗਤਦਿਵਸੇਯੇਵ ਅਹੋਸਿ। ਯਦਿ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮੋ ਪਚ੍ਛਾ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਲਿਯੰ ਪਗੇਵ ਸਿਦ੍ਧੰ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦੇਸਨਾਵਾਰਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। ''ਸਤ੍ਤਾਹਮੇਵ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ ਸਰਣੋ, ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡੰ ਭੁਞ੍ਜਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਵਸਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੋ ''ਅਟ੍ਠਮਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀ''ਤਿ ਆਹ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਵਾਰਸ੍ਸ ਆਗਮੋ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਭਗਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤੰ ਅਨੁਗ੍ਗਹੰ ਚੀਵਰਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਅਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਨੁਨ੍ਨੇਨਾਤਿ ਚਤੁਗ੍ਗਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਯ ਸਙ੍ਘਾਟਿਯਾ ਅਨੁਨ੍ਨੇਨ। **ਜਾਤਿਪੰਸੁਕੂਲਿਕੇਨ...ਪੇ॰... ਭਵਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਜਾਤਿਆਰਞ੍ਞਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਤੇਰਸ ਧੁਤਙ੍ਗਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਕਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰੂਪੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁੰ। ਥੇਰੋ ਪਾਰੁਪੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਭਗਵਤੋ ਓਵਾਦੰ ਭਗਵਤੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਾਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਜਾਤੋਤਿ **ਓਰਸੋ**। ਭਗਵਤੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸਰੀਰਸ੍ਸ ਮੁਖਤੋ ਸਤ੍ਤਿੰਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਤੋ ਜਾਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਜਾਤਧਮ੍ਮਨਿਮ੍ਮਿਤਭਾਵੋਪਿ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਓਵਾਦਧਮ੍ਮੋ ਏਵ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਾਤਬ੍ਬਤੋ ਥੇਰੇਨ ਆਦਾਤਬ੍ਬਤੋ **ਓਵਾਦਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦੋ,** ਓਵਾਦਧਮ੍ਮਦਾਯਜ੍ਜੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੰ ਅਰਹਤੀਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ।

''ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਚ ਪਰਿਸੋਧਿਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸੋਧਿਤਭਾਵੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਆਵੁਸੋ, ਯਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਹੰ ਲਭਿੰ, ਏਵੰ ਸੋ ਸਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਲਭਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸੀਹਨਾਦਨਦਨਾ ਨਾਮ ਦੇਸਨਾਵ, ਥੇਰੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤਾਨੁਗ੍ਗਹਮੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਨ ਹਿ ਮਹਾਥੇਰੋ ਕੇਵਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾਨੁਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਇਧ ਅਸੰਵਣ੍ਣਿਤੰ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ।

ਚੀਵਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਪਰੰਮਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੫. ਯਥਾ ਅਤੀਤਕਪ੍ਪੇ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਆਗਤੋ, ਤਥਾ ਏਤਰਹਿਪਿ ਆਗਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**, ਯਥਾ ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੂਪਚਿਤੰ, ਤਥਾ ਤੰ ਤੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਆਗਤੋ ਉਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ,** ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਸਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਵੰ ਹੋਤਿ ਭਵਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ। **ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਪਸਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਨ ਹੋਤਿ। **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਤਸ੍ਸ ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਏਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਆਦਿਪਟਿਪਦਾਮਤ੍ਤੰ ਨ ਹੋਤਿ ਅਨੁਪਕਾਰਕਤ੍ਤਾ ਵਿਲੋਮਨਤੋ ਚ। ਤਤੋ ਏਵ ਇਤਰਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਯੋਵ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਪਰੰਮਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੬. ਆਜਾਨਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗੇਹਿ ਞਾਤਮਰਿਯਾਦਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਜਾਨਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਞ੍ਞਾ**, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ। ਅਞ੍ਞਾਸ੍ਸ ਅਯਨ੍ਤਿ **ਅਞ੍ਞਾ**, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਰਹਤ੍ਤੇ”**ਤਿ।

ਓਭਾਸੇਤਿ ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ‘‘ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤੀ’’ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਓਭਾਸੇ**ਤਿ ਵਿਸਯਭੂਤੇ। ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਯੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵੇਧਤੀ”**ਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਸਤਿਯਂ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸਨ੍ਤਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਪਭਾਸਨਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ **ਓਭਾਸੋ। ਞਾਣਾ**ਦਯੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ। ਸਕਸਕਕਿਚ੍ਚੇ ਸਵਿਸੇਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ** ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੋਕ੍ਖੋ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਸਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨੁਪੇਕ੍ਖਾ। ਸਾ ਹਿ ਆਵਜ੍ਜਨਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ। ਆਵਜ੍ਜਨਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਇਧ ‘‘ਆਵਜ੍ਜਨੁਪੇਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਨ **ਉਪੇਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਵ ਅਨੇਨ ਸਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਨਿਕਨ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਕਾਮਨਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾ। ਸੁਖੁਮਤਰਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜੋ।

ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਠਾਨਾਨੀਤਿ ਇਮਾਨਿ ਓਭਾਸਾਦੀਨਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਾਨਾਨਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਨਿ। **ਪਞ੍ਞਾ ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਚਿਤਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਚਿਤਵਤੀ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। ‘‘ਇਮਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਦ੍ਧਾ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਹ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਅਧਿਮਾਨੇ **ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਂ** ਧਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਹਿ ਤਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ **ਨ ਚ** ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ**।

ਅਧਿਗਮਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਂ ਨਾਮ ਅਨਧਿਗਤੇ ਅਧਿਗਤਮਾਨਿਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। **ਧਾਤੁਕਥਾ**ਤਿ ਮਹਾਧਾਤੁਕਥਂ ਵਦਤਿ। **ਵੇਦਲ੍ਲਪਿਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਤੁਲ੍ਲਪਿਟਕਂ। ਤਂ ਨਾਗਭਵਨਤੋ ਆਨੀਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਾਦਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਅਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ** ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਿਨਯਂ ਨ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਵਿਕ੍ਕਯਮਾਨਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਕਯਂ ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਭਣ੍ਡਂ।

ਨ ਸਕ੍ਖਿਂਸੁ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਵਿਸਦਭਾਵਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ।

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਕਾਰਣਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਪੁਨ **“ਪਠਮਬੋਧਿਯਂ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪੂਰਯਿਂਸੂ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਕਦਾ ਤੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਹਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪੂਰਯਿਂਸੁ? ਪਠਮਬੋਧਿਕਾਲਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਚ ਵਿਨਾ ਤਾਦਿਸਂ ਭਵਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਤਦਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਆਸਨ੍ਨਾ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦ੍ਵੀਸੂਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇਸੁਪਿ। **ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਮੇ**ਵ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਇਤਰਸਿਕ੍ਖਾਦ੍ਵਯਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਤੋ। **ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ** ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਪਰਿਦੀਪਨਤੋ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਧਿਗਮਸ੍ਸ** ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਭਾਵਤੋ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੇਵ ਪਮਾਣਂ** ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਨੁ ਚ ਸਾਸਨਂ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨਾਰਾਧਕਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸੀਲਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਨ ਆਰਾਧਕੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ। **ਇਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ। ਵ**ਤ੍ਤਨ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਸੀਲਂ ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ।

ਏਤੇਸੂਤਿ ਏਵਂ ਮਹਨ੍ਤੇਸੁ ਸਕਲਂ ਲੋਕਂ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤ੍ਥੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੇਨਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਸਮਯਨ੍ਤਰੇਨ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰਂ ਵਦਤਿ।

ਆਦਾਨਂ ਆਦਿ, ਆਦਿ ਏਵ **ਆਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਆਦਿਕੇਨਾਤਿ ਆਦਾਨੇਨਾ**"ਤਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾਗਮਨੀਯਾ**ਤਿ ਅਧੋਭਾਗਗਮਨੀਯਾ, ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਾਰਵਰਹਿਤਾ**ਤਿ ਗਰੁਕਾਰਰਹਿਤਾ। ਪਤਿਸ੍ਸਯਨਂ ਨੀਚਭਾਵੇਨ ਪਤਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ, ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਯਾ ਅਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਕਾ**"ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਕਸ੍ਸਪਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਦਾਰੁਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੭. **ਥਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਕਕ੍ਖਲ਼ੋ ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਦਾਨਤੋ। **ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਲਾਭੋ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਪਟਿਲਾਭੋ। **ਸਕ੍ਕਾਰੋ**ਤਿ ਤੇਹਿਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸੁਸਙ੍ਖਤੇਹਿ ਪੂਜਨਾ, ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਤੇਸਂਯੇਵ...ਪੇ॰... ਲਾਭੋ**"ਤਿ। ਵ**ਣ੍ਣਘੋਸੋ**ਤਿ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਾ। ਅਨੁਰਾਯਸ੍ਸ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ **ਅਨੁਰਾਯਿਕੋ** ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ।

ਦਾਰੁਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਬਲ਼ਿਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੮. ਬਲ਼ਿਸੇਨ ਚਰਤਿ, ਤੇਨ ਵਾ ਜੀਵਤੀਤਿ **ਬਾਲ਼ਿਸਿਕੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਬਲ਼ਿਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਰਮਾਨੋ**"ਤਿ। **ਆਮਿਸਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਮਿਸੂਪਗਤਂ ਆਮਿਸਪਤਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਮਿਸਮਕ੍ਖਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਹੋਤੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਆਮਿਸੇ ਚਕ੍ਖੁਦਸ੍ਸਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਖਂ, ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਤਾਯ **ਅਨਯੋ,** ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ। ਕਤ੍ਥਅਤ੍ਥੇ ਹਿ ਏਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਯਥਾ ਕਿਲੇਸਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਯਥਾ ਕਿਲੇਸਮਾਰਸ੍ਸ ਕਾਮੋ, ਏਵਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ।

ਬਲ਼ਿਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਕੁਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੯-੧੬੦. ਅਟ੍ਠਿਕਚ੍ਛਪਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਕਪਾਲਮਤ੍ਥਕੇ ਤਿਖਿਣਾ ਅਟ੍ਠਿਕੋਟਿ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਮੂਹੋ **ਅਟ੍ਠਿਕਚ੍ਛਪਕੁਲਂ**। ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾਦੀਨਂ ਸਰੀਰੇ ਲਮ੍ਬਨ੍ਤੀ ਪਪਤਤੀਤਿ **ਪਪਤਾ,** ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੋ ਅਯਕਣ੍ਟਕੋ। **ਅਯਕੋਸਕੇ**ਤਿ ਅਯੋਮਯਕੋਸਕੇ। **ਕਣ੍ਣਿਕਸਲ੍ਲਸਣ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਕਾਪਨਸਲ੍ਲਸਣ੍ਠਾਨੋ। **ਅਯਕਣ੍ਟਕੋ**ਤਿ ਅਯੋਮਯਵਙ੍ਕਕਣ੍ਟਕੋ। **ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ** ਏਤ੍ਥ ਅਥਾਵਰਤੋ। ਪਵੇਸਿਤਮਤ੍ਤੋ ਹਿ ਸੋ। **ਇਦਾਨਿ ਤ੍ਵਂ** ''ਅਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਇਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਮਾਹ।

ਕੁਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਮੀਲ਼੍ਹਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੧. **ਮੀਲ਼੍ਹਕਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ। **ਗੂਥਪਾਣਕਾ**ਤਿ ਗੂਥਭਕ੍ਖਪਾਣਕਾ। **ਅਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ।

ਮੀਲ਼੍ਹਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਸਨਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

१६२. ''ਇਮੇ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਂ ਅਨਾਹਰਨ੍ਤਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦਿਦੁਕ੍ਖਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਕਾਮਤਾਯ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਨਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭੋਤਿ** ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਬਹੁਭਾਵਤੋ।

ਅਸਨਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਦਿਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

१६३. ਅਚ੍ਛਵਿਸਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਾ ਦਿਦ੍ਧੇ ਗਤੇਨ **ਗਤਦਿਦ੍ਧੇਨ**। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਸਮਕ੍ਖਿਤੇਨਾ**"ਤਿ।

ਦਿਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸਿਙ੍ਗਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

१६४. **ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੋ**ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਰੀਰਸੋਭਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਤਕਣ੍ਣਕਤ੍ਤਾ **ਉਕ੍ਕਣ੍ਣਕੇਨ ਨਾਮ। ਫੁਟਤੀ**ਤਿ ਫਲਤਿ ਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਸਿਙ੍ਗਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਵੇਰਮ੍ਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

१६५. **ਕਾਯਂ ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ** ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਯਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਤੋ। **ਵਾਚਂ ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ** ਰਾਗਸਾਮਨ੍ਤਾ ਚ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਚ ਯਾਵ ਨਿਚ੍ਛਾਰਣਤੋ।

ਵੇਰਮ੍ਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸਗਾਥਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

१६६. "**ਯਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਰਿਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਚੂਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਚ ਉਭਯਞ੍ਚ, ਕਦਾਚਿ ਸਕ੍ਕਾਰੇਨ, ਕਦਾਚਿ ਅਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਕਦਾਚਿ ਉਭਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਸਕ੍ਕਾਰੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਤਤਵਿਹਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤਤਿਕੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਅਰਹਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਸੁਖੁਮਦਿਟ੍ਠੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ''ਵਜਿਰੂਪਮਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਉਪਗਤਤ੍ਤਾ।

ਸਗਾਥਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੭-੧੬੮. ਚਾਲੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸੀਲਪਬ੍ਬਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੋਤਿ** ਪਗੇਵ ਸੀਲਸ੍ਸ ਛਡ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮਾਤੁਗਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੦. ਯਂ ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਨ ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਮਵੋਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਮਾਤੁਗਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਕਲ੍ਯਾਣੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੧. ਦੁਤਿਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕੇਵਲਂ ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣੀਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਲ੍ਯਾਣੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੬. ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੨-੧੭੫. ਸਦ੍ਧਾਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਆਗਤਸਦ੍ਧਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ"**ਤਿ।

ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਤਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੬. ਏਵਮਾਦੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਸਂਵਰਸੀਲਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਂ** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਵਸੇਨ।

ਤਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਛਵਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੭. ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੋ ਨਰਕਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਤਿ ਇਦਂ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਿਲੇਸਗਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤੋ। **ਇਮਂ** ਮਨੁਸ੍ਸ**ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਨਾਸੇਤਿ** ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਪੁਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨਤੋ ਇਧ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਾਵਹਨਤੋ ਚ।

ਛਵਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਰਜ੍ਜੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੮. ਖਰਾ ਫਰੁਸਾ ਛਵਿਆਦੀਨਿ ਛਿਨ੍ਦਨੇ ਸਮਤ੍ਥਾ।

ਰਜ੍ਜੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੯. ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਓਕਾਸਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ।

ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗੋ

੧-੪. ਭਿਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੦-੧੮੩. ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਗ੍ਗੋ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿਆਦਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਚਨਂ। ਨ ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਂ ਨਿਯਤਗਤਿਕੋ ਅਨੁਰਾ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ ਭਬ੍ਬੋਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਮਗਮਾ** ਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਭਾਵਤੋ, ਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ। ਅਕੁਸਲਂ ਨਾਮੇਤਂ ਅਬਲਂ, ਕੁਸਲਂ ਵਿਯ ਨ ਮਹਾਬਲਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਵਿਯ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ ਸਿਯਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਕਜੋਤਨਾ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਆਸੇਵਨਾਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਏਵ ਬਾਲੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਕਜੋਤਨਾ। ਯਾਦਿਸੇ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਗਣ੍ਹਿ, ਤਥਾ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਪੁਨ ਅਚਿਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਤਿਤਤੋ ਸੀਸੁਕ੍ਖਿਪਨਮਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਭਿਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੪. ਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਕਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜਾਯਨਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ। **ਪੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਤਰਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਗਬ੍ਭੋ ਅਸ੍ਸਤਰਿਂ ਯਥਾ''ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ।

ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਪਞ੍ਚਰਥਸਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੫. ਅਭਿਹਰੀਯਤੀਤਿ ਅਭਿਹਾਰੋ, ਭਤ੍ਤਂਯੇਵ ਅਭਿਹਾਰੋ **ਭਤ੍ਤਾਭਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਭਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਮਚ੍ਛਪਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਲਮਚ੍ਛਪਿਤ੍ਤਂ। **ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਰਗਾਦਿਨਾ ਓਸਿਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁਂ।

ਪਞ੍ਚਰਥਸਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੩. ਮਾਤੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੬-੧੮੭. **ਮਾਤੁਪਿ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਤੁਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਨਤ੍ਥਾਵਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨਹੇਤੁਪਿ। **ਇਤੋ ਪਰੇਸੂ**ਤਿ ''ਪਿਤੁਪਿ ਹੇਤੂ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ।

ਮਾਤੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਰਾਹੁਲਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧-੮. ਚਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੮-੧੯੫. **ਏਕਵਿਹਾਰੀਤਿ** ਚਤੂਸੁਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਏਕਾਕੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ। **ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋਤਿ** ਵਿਵਿਤ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦੋ**"ਤਿ। **ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੇਨ ਠਿਤੋ, ਸਬ੍ਬਦਾ ਅਵਿਜਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। **ਆਤਾਪੀਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ। **ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇ ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਙ੍ਗੁਪਰਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਭਾਵਾਕਾਰੇਨ। **ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਧੁਵਤਾਭਾਵਤੋ। **ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਵਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ। **ਤਾਵਕਾਲਿਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਙ੍ਖਣਿਕਤਾਯ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਕੋਟਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮਵਨ੍ਤਤਾਯ। ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਹਿ ਉਪਾਦਾਯ ਵਿਕਾਰਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤੰ ਵਿਨਾਸੰ ਪਟਿਪੀਲ਼ੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਨਿਚ੍ਚਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਤੋ ਲੇਸਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਦੁਕ੍ਖਮਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਖਮਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਦੁਕ੍ਖਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਸਤਤਸਮ੍ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਣ੍ਹਤਾਪਸਭਾਵਤੋ। **ਸੁਖਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਤਣ੍ਹਾਗਾਹੋ** ਮਮੰਕਾਰਭਾਵਤੋ। **ਮਾਨਗਾਹੋ** ਅਹੰਕਾਰਭਾਵਤੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹੋ** ''ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ''ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਭਾਵਤੋ। **ਵਿਰਾਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਰਾਗਗ੍ਗਹਣੇਨ। ਤਥਾ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ।

ਪਸਾਦਾਵ ਗਹਿਤਾ ਦ੍ਵਾਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਚਿਤ੍ਤੰ** ਦ੍ਵਾਰਭੂਤਮਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਛਟ੍ਠੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ** ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਪਸਾਦਾ ਗਹਿਤਾ, ਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁਆਦਯੋ, ਏਵੰ ਤਤਿਯਸੁਤ੍ਤੇ ਨ ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਗਹਿਤੰ। ਨ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਵਧਾਰਣੰ ਸਾਤ੍ਥਕੰ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਤੇਨ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ। **ਜਵਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਜਵਨਚਿਤ੍ਤਸੰਯੁਤ੍ਤਾ।

ਚਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਧਾਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੬. ਆਕਾਸਧਾਤੁ ਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਯ ਰੂਪਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਸੇਸਾਹਿ ਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਾਮਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਭੂਮਕੰ ਨਾਮੰ ਰੂਪਞ੍ਚ ਕਥਿਤੰ।

ਧਾਤੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੭. **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਪਰਿਯਾਯੇਨ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਤੇਭੂਮਕਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ** ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧੧. ਅਨੁਸਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੦. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੇ **ਅਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰਾਹੁਲੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਂ ਕਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਕਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਵਾ ਅਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਕਾਯਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਦਤਿ। ਅਪਰੇ ''ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪੁਰਿਮੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਕਾਯੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ। **ਪਚ੍ਛਿਮੇਨਾ**ਤਿ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ। **ਏਤੇ ਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਮਾਨਸਞ੍ਞਿਤਾ ਕਿਲੇਸਾ। **ਏਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੂ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਵਤ੍ਥੂਸੁ। **ਸਮ੍ਮ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਅਨੁਸਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਅਪਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੧. ''ਅਹਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਹਂਕਾਰਾਦੀਨਂ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ **ਅਪਗਤਂ**।

ਅਪਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦ੍ਵੀਸੂਤਿ ਪਠਮਵਗ੍ਗਾਦੀਸੁ। ਦੇਸਨਾਯ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿ ਕਥਿਤਾ। ਪਠਮੋ**ਤਿ ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ ''ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਆਯਾਚਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੋ ਅਨਾਯਾਚਨ੍ਤਸ੍ਸ** ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਕਥਿਤੋ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਯੋ। ਤੇਨ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਕਥਿਤਾ ਏਵਾਤਿ। ਤਂਤਂਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਹਿ ਥੇਰੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਪਾਕਂ ਪਾਪੇਸਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਂ ਅਨਾਯਾਚਿਤੋਪਿ ਦੇਸੇਸਿ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਰਾਹੁਲਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਲਕ੍ਖਣਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੨. **ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਕੋ ਨਾਮਾਯਸ੍ਮਾ ਲਕ੍ਖਣੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਚ 'ਲਕ੍ਖਣੋ'ਤਿ ਨਾਮੰ ਅਹੋਸਿ, ਕੋ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਸਿਤੰ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸੀ''ਤਿ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਕਾਸੇਤੁੰ "**ਯ੍ਵਾਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ।

ਈਸੰ ਹਸਿਤੰ ''ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਨ੍ਦਹਸਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਯਿਦੰ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕੰ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਲਿਕਮਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਏਕੋ ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ "**ਪੇਤਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਏਤੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾ**ਤਿ ਪੇਤਤ੍ਤਭਾਵਾ। **ਨ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵਾ ਵਿਯ ਨ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ। ਤੇਸੰ ਪਨ ਰੁਚਿਯਾ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ। ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਭੂਤਾਨੰ ਅਨਾਥਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਕਰੁਣਾਤਿ ਆਹ "**ਕਾਰੁਞ੍ਞੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇ**"ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਦੁਭਯੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ "**ਤੰ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਸਿਤੰ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸੀਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। **ਧਮ੍ਮਧਾਤੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਧਮ੍ਮਧਾਤੂ**ਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵੋ।

ਇਤਰੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੇਰੋ। **ਉਪਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਜਾਤਿ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਸੀਸੇਨ ਹਿ ਤਥਾਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਵਦਤਿ। **ਲੋਹਤੁਣ੍ਡਕੇਹੀ**ਤਿ ਲੋਹਮਯੇਹੇਵ ਤੁਣ੍ਡਕੇਹਿ। **ਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਕਾਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਵਤਾ**ਤਿ ਗਰਹਚ੍ਛਰਿਯੰ ਨਾਮੇਤੰ। **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤਾਤਿ ਏਵੰ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਤ੍ਰਾਤਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਆਹ "**ਯਤ੍ਰਾਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਹਿ ''ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣੇ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ** ਤੇ ਚ ਖੋ ਵਿਭਾਗੇਨ ਕਾਮਭਵਾਦਿਭੇਦੇ ਭਵੇ, ਨਿਰਯਾਦਿਭੇਦਾ ਗਤਿਯੋ, ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਆਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ, ਤਥਾਰੂਪੇ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਮੇ ਉਪਨੇਤੁੰ **ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ**।

ਗੋਘਾਤਕੋਤਿ ਗੁਨ੍ਨੰ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਹਨਨਕੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਗੁਨ੍ਨੰ ਵਧਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਅਪਰਾਪਰਿਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਿਯਵੇਦਨੀਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਬਲਵਤਾ ਗੋਘਾਤਕਕਮ੍ਮੇਨ ਵਿਪਾਕੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਅਲਦ੍ਧੋਕਾਸੰ ਅਪਰਾਪਰਿਯਵੇਦਨੀਯੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕੇ ਇਦਾਨਿ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸੰ "**ਅਵਸੇਸਕਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਜਨਿਤਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ। **ਕਮ੍ਮਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸਦਿਸਭਾਵੇਨ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਭਾਗਭਾਵੇਨ ਸਦਿਸਭਾਵੇਨ। ਯਾਦਿਸੇ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਪਾਕੋ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਤਾਦਿਸੇਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮੰ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਚ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਾਵਸੇਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਤੰਸਦਿਸੇਪਿ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ''ਸੋ ਏਵ ਤਿਤ੍ਤਿਰੋ, ਤਾਨਿਯੇਵ ਓਸਧਾਨੀ''ਤਿ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸ ਪੇਤੂਪਪਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਕਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੰ ਇਦਾਨਿ ਤਥਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਹੋਸਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਗੋਘਾਤਕੋ। **ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਲਿਕਪੇਤੋ ਜਾਤੋ** ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕਵਿਪਾਕਤਾਵਸੇਨ।

ਅਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

২. ਪੇਸਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੩. **ਗੋਮੰਸਪੇਸਿਯੋ ਕਤ੍ਵਾਤਿ** ਗਾਵਿਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਗੋਮੰਸਂ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਪੇਸਿਯੋ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ** ਕਾਲਨ੍ਤਰਂ ਠਪਨਤ੍ਥਂ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੁਕ੍ਖਾਪਿਯਮਾਨਾਨਂ ਮਂਸਪੇਸੀਨਞ੍ਹਿ ਵਲ੍ਲੂਰਸਮਞ੍ਞਾ।

ਪੇਸਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਿਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੪. **ਨਿਪ੍ਪਕ੍ਖਚਮ੍ਮੇਤਿ** ਵਿਗਤਪਕ੍ਖਚਮ੍ਮੇ।

੪. ਨਿਚ੍ਛਵਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੫. ਓੁਰਬ੍ਭੇ ਹਨਤੀਤਿ **ਓਰਬ੍ਭਿਕੋ। ਏਲ਼ਕੇ**ਤਿ ਅਜੇ।

੫. ਅਸਿਲੋਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੬. **ਨਿਵਾਪਪੁਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦਿਨ੍ਨਨਿਵਾਪੇਨ ਪੋਸਿਤੇ। **ਅਸਿਨਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ** ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤੋ।

੬. ਸਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੭. **ਏਕਂ ਮਿਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਦੀਪਕਮਿਗਂ।

੭. ਉਸੁਲੋਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੮. **ਕਾਰਣਾਹੀ**ਤਿ ਯਾਤਨਾਹਿ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਞਤ੍ਵਾ।

੮. ਸੂਚਿਲੋਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੯. ਸੁਣੋਤਿ ਪੂਰੇਤੀਤਿ **ਸੂਤੋ,** ਅਸ੍ਸਦਮਕਾਦਿਕੋ।

੯. ਦੁਤਿਯਸੂਚਿਲੋਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੦. ਪੇਸੁਞ੍ਞੂਪਸਂਹਾਰਵਸੇਨ ਇਤੋ ਸੁਤਂ ਅਮੁਤ੍ਰ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤਂ ਇਧ ਸੂਚੇਤੀਤਿ **ਸੂਚਕੋ**। ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਪਾਪੇਸਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੦. ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੧. **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਮਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਅਡ੍ਡਕਰਣੇ ਠਪਿਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਮਹਾਮਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਗਾਮਜਨਕਾਯਂ ਕੂਟੇਤਿ ਵਞ੍ਚੇਤੀਤਿ **ਗਾਮਕੂਟਕੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੇਚਿ ''ਤਾਦਿਸੋ ਏਵ ਗਾਮਜੇਟ੍ਠਕੋ ਗਾਮਕੂਟਕੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਮੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ,** ''ਧਮ੍ਮਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। ਰਹਸ੍ਸਙ੍ਗੇ ਨਿਸੀਦਨਵਸੇਨ **ਵਿਸਮਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵ ਅਹੋਸਿ**।

ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਸੀਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੨. **ਫੁਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਥੇਯ੍ਯਜਾਯ ਫੁਸਨ੍ਤੋ।

੩. ਨਿਚ੍ਛਵਿਤ੍ਥਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੪. **ਮਾਤੁਗਾਮੋ** ਸਸ੍ਸਾਮਿਕੋ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਸ੍ਸੇ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ। ਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਭਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ।

੪. ਮਙ੍ਗੁਲਿਤ੍ਥਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੫. ਮਙ੍ਗੁਨਵਸੇਨ ਉਲਤੀਤਿ **ਮਙ੍ਗੁਲਿ,** ਵਿਰੂਪਬੀਭਚ੍ਛਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਰੂਪਂ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕਂ ਬੀਭਚ੍ਛ**”ਨ੍ਤਿ।

੫. ਓਕਿਲਿਨੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੬. ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਪਕ੍ਕਸਰੀਰਤਾਯ **ਉਪ੍ਪਕ੍ਕਂ**। ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਪਗ੍ਘਰਣਵਸੇਨ ਕਿਲਿਨ੍ਨਸਰੀਰਤਾਯ **ਓਕਿਲਿਨੀ**। ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਅਙ੍ਗਾਰਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣਤਾਯ **ਓਕਿਰਿਨੀ**। ਤੇਨਾਹ “**ਸਾ ਕਿਰਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਙ੍ਗਾਰਚਿਤਕੇ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਾਰਸਞ੍ਚਯੇ। **ਸਰੀਰਤੋ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਿ** ਅਸੁਚਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਾਨਿ ਸੇਦਗਤਾਨਿ। **ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ। **ਨਾਟਕਿਨੀ**ਤਿ ਨਚ੍ਚੇ ਅਧਿਕਤਾ ਇਤ੍ਥੀ। **ਸੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਦਨਂ, ਤਾਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਓਕਿਲਿਨੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਸੀਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੭. **ਅਸੀਸਕਂ ਕਬਨ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ** ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕਾਲੇ ਤਥਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਪਰਿਚਯਤੋ।

੭-੧੧. ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੮-੨੨੨. **ਲਾਮਕਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਹੀਨਾਚਾਰਤਾਯ ਲਾਮਕੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਵੇਸਤਾਯ, ਭਿਕ੍ਖਾਹਾਰੇਨ ਜੀਵਨਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਚਿਤ੍ਤਕੇਲ਼ਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਯਂ ਤਂ ਤਂ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੋ। **ਅਯਮੇ**ਵਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ।

ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਲਕ੍ਖਣਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਓਪਮ੍ਮਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਕੂਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੩. **ਕੂਟੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੂਟਚ੍ਛਿਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੁਪਵਿਸਨਵਸੇਨ ਕੂਟੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਾ ਚ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਗੋਪਾਨਸਨ੍ਤਰਗਤਾ, ਤਾਪਿ ਕੂਟੰ ਆਹਚ੍ਚ ਠਾਨੇਨ **ਕੂਟਙ੍ਗਮਾ**। ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਕੂਟੇ ਸਮੋਸਰਣਾ। **ਕੂਟਸ੍ਸ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨ** ਵਿਨਾਸੇਨ ਭਿਜ੍ਜਨੇਨ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। ਤੇਨ ਚ ਮੋਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮੇਨ ਤਦਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪਾਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਕੂਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਨਖਸਿਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੪. **ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਕਾ** ਯਥਾ ਨਖਸਿਖਾਯ ਆਰੋਪਿਤਪੰਸੁ, ਸੁਗਤਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਤ੍ਤਾ **ਏਵੰ ਦੇਵੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਹੀਨੂਦਾਹਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪ੍ਪਤਰਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਯੇ ਦੇਵੇਸੁ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਕਾਮਦੇਵੇਸੁ। ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ।

ਨਖਸਿਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਕੁਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੫. **ਵਿਧੰਸਯਨ੍ਤਿ** ਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤਿ। **ਵਡ੍ਢਿਤਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਵਸੇਨ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਿਤਾ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਕਤਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਬਹੁਲੀਕਰਣੇਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ **ਯੁਤ੍ਤਯਾਨੰ ਵਿਯ ਕਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਯੁਤ੍ਤੰ ਆਜਞ੍ਞਰਥੰ ਛੇਕੇਨ ਸਾਰਥਿਨਾ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੰ ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵੰ ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਗਮਿਤਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ। **ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਕਤਾ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨੇਨ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਮਰਿਯਾਦੰ ਵਿਯ ਕਤਾ। **ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਦੂਰੀਭਾਵਤੋ ਸੁਭਾਵਿਤਭਾਵੇਨ ਅਵਿਕਮ੍ਪਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਠਪਿਤਾ । **ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਚਿਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਭਾਵਨੂਪਚਯੰ ਗਮਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਵਡ੍ਢਿਤਾ**"ਤਿ । **ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮਾਰਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾ।

ਕੁਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਓਕ੍ਖਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੬. **ਮਹਾਮੁਖਉਕ੍ਖਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਮੁਖਾਨੰ ਮਹਨ੍ਤਕੋਲ੍ਮੁਮ੍ਬਾਨੰ ਸਤੰ। **ਪਣੀਤਭੋਜਨਭਰਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦੀਹਿ ਉਪਨੀਤਪਣੀਤਭੋਜਨੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨੰ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਠਸ੍ਸ। **ਗੋਦੁਹਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਦੋਹਨਵੇਲਾਮਤ੍ਤੰ। ਤੰ ਪਨ ਕਿਤ੍ਤਕੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਗਾਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਫਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੋਧਿਸੋਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਮਾਹ – ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਤ੍ਤੰ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਾਨਤੋ **ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ**ਨ੍ਤਿ।

ਓਕ੍ਖਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੭. **ਅਗ੍ਗੇ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਿਣ੍ਹਫਲਸਤ੍ਥਿਯਾ ਅਗ੍ਗੇ ਹਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਵਾ ਪਹਾਰੰ ਦਤ੍ਵਾ। **ਕਪ੍ਪਾਸਵਟ੍ਟਿੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਪਹਤਕਪ੍ਪਾਸਪਿਣ੍ਡੰ ਵਿਯ। **ਨਿਯ੍ਯਾਸਵਟ੍ਟਿੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਫਲਸਣ੍ਠਾਨੰ ਨਿਯ੍ਯਾਸਪਿਣ੍ਡੰ ਵਿਯ। **ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਲਿਕਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵੀਸਤਿੰਸਪਿਣ੍ਡਾਨਿ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਲ਼ਲਿਯਾਪੇਨ੍ਤੋ** ਪਿਣ੍ਡੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਪਟਿਲੇਣ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਲੀਨਯਤਿ ਨਾਮੇਤਿ। **ਅਲ਼ਲਿਯਾਪੇਨ੍ਤੋ** ਤੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਧਾਰਾ ਏਕਤੋ ਸਮ੍ਫੁਸਾਪੇਨ੍ਤੋ। **ਪਟਿਕੋਟ੍ਟੇਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਹਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਖਣ੍ਡੰ ਵਿਯ ਨਿਯ੍ਯਾਸੋ। **ਕਪ੍ਪਾਸਵਟ੍ਟਨਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਹਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਾਸਸ੍ਸ ਪਟਿਸੰਹਰਣਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧਨਦਣ੍ਡੰ। **ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਾਸਸ੍ਸ ਸੰਵੇਲ੍ਲਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ।

ਸਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਧਨੁਗ੍ਗਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੮. **ਦਲ਼੍ਹਧਨੁਨੋ**ਤਿ ਥਿਰਤਰਧਨੁਨੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਥਿਰਤਰਭਾਵੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਦਲ਼੍ਹਧਨੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਥਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਨੰ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਥਾਮੰ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਯਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਧਨੁਨੋ। **ਆਰੋਪਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਿਯੰ ਆਰੋਪਿਤਸ੍ਸ। **ਜਿਯਾਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਜਿਯਾਯ ਬਦ੍ਧੋ। ਪਥਵਿਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਤੰ ''ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਥਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ । **ਲੋਹਸੀਸਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲ਼ਲੋਹਤਮ੍ਬਲੋਹਸੀਸਾਦੀਨੰ। **ਭਾਰੋ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਭਾਰੋ, ਸੋ ਪਨ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਦਿਸੰ ਤਸ੍ਸ ਬਲੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤਸਿਪ੍ਪਾ** ਧਨੁਵੇਦਸਿਕ੍ਖਾਵਸੇਨ। **ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵਾ** ਲਕ੍ਖੇਸੁ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਸਰਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ। ਕਤੰ ਰਾਜਕੁਲਾਦੀਸੁ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਸਨੰ ਸਰਕ੍ਖੇਪੋ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਕਤੂਪਸਨਾ**ਤਿ ਆਹ **"ਰਾਜਕੁਲਾਦੀਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤਸਿਪ੍ਪਾ"**ਤਿ।

''ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਣ੍ਡਾਨਿ ਆਹਰੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਦਾ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਜਵਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਧਾਵਿਸ੍ਸਾਮ। **ਅਗ੍ਗਿ ਉਟ੍ਠਹੀ**ਤਿ ਸੀਘਪਤਨਸਨ੍ਤਾਪੇਨ ਚ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਚ ਉਸ੍ਮਾ ਉਟ੍ਠਹਿ। **ਪਕ੍ਖਪਞ੍ਜਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਜਾਲਨ੍ਤਰੇਨ।

ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾਤਿ ''ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਮਿਦੰ ਜਵਨ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ। **ਪਤ੍ਤੁਕਟਾਹੇਨ ਓਤ੍ਥਟਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਪਿਹਿਤਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ, ਵੇਗਸਾ ਪਤਨੇਨ ਨਗਰਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਨਿਰਿਕ੍ਖਣੰ ਅਹੋਸਿ। ਸਞ੍ਚਾਰਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਨੇਕਹੰਸਸਹਸ੍ਸਸਦਿਸੋ ਪਞ੍ਞਾਯਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਨੁਗ੍ਗਹਕਾਲੇ ਸਰਕੂਟਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇ।

ਦੁਕ੍ਕਰਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤਨੰ। ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਞ੍ਹਿ ਅਤਿਸੀਘੇਨ ਜਵੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਾਯਾਮਵਿਤ੍ਥਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪੁਲਤਾਯ ਪਭਸ੍ਸਰਤਾਯ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਗੋਚਰਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਜਵਨਹੰਸੋ ਪਨ ਤਾਦਿਸੇਨ ਸੂਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਜਵੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਯਾ ਪਸ੍ਸਿਤੁ"**ਨ੍ਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ** ਅਕ੍ਖਣਵੇਧਿਨੋ। ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇ ਸੋਤੁੰ ਘਣ੍ਡੰ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਭਿਮੁਖੰ ਗਤਕਣ੍ਡੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਪਠਮਕਣ੍ਡੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਣ੍ਡਾਨਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਖਿਪਿੰਸੁ।

ਆਯੁੰ ਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੋ**। ਯਥਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਬਦ੍ਧਾ, ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ। ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਅਨੇਕਸਤਸਙ੍ਖਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਤੰ** ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। **ਤਤੋ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੇਵਤਾਨੰ ਜਵਤੋ **ਸੀਘਤਰੰ ਖੀਯਤਿ** ਇਤ੍ਤਰਖਣਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਜੀਵਿਤੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਚ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਕੇਵਲਾ।

ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾ, ਲਹੁਸੋ ਵਤ੍ਤਤੇ ਖਣੋ''ਤਿ॥ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦)।

ਭੇਦੋਤਿ ਭਙ੍ਗੋ। **ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਵ੍ਵਾਪੇਤੁੰ** ਤਤੋਪਿ ਅਤਿਵਿਯ ਇਤ੍ਤਰਖਣਤ੍ਤਾ।

ਧਨੁਗ੍ਗਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਆਣਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੯. ਅਦ੍ਵੇ ਰਾਜਾਨੋ ਚ ਭਾਗਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਇਮੇ ਵਿਯ ਦਸਭਾਗਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਮਯਂ ਅਨੁਗਤਿ ਪਵ੍ਵਾਯਤਿ। ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਆਨਯਨਤੋ **ਆਨਕੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮੋ"**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਗਮਨਾਨੁਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਹਿਮਵਨ੍ਤੇ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਰੇਣੂ**ਨ੍ਤਿ ਕਰੇਣੁਕਂ, ਹਤ੍ਥਿਨਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਕ੍ਕਰਿਂਸੂ**ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਪਸਤ੍ਥਪਹਾਰਵਸੇਨ ਚ ਪੂਜੇਸੁਂ। **ਓਤਰੀ**ਤਿ ਕੁਲੀਰਦਹਂ ਪਾਵਿਸਿ। **ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ** ਠਪਨਵਸੇਨ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ **ਪਤਿ**।

ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਮਯਨ੍ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਛਿਦ੍ਦੇ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਂ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਰਜਤਮਯਂ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਫਲਿਕਮਯਂ **ਆਣਿਂ ਘਟਯਿਂਸੁ** ਬਨ੍ਧਿਂਸੁ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸ ਯੋਜਨਾਨਿ ਪਮਾਣੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੋ**, ਸਦ੍ਦੋ। ਅਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕਸਤਕਾਲੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ **ਅਨ੍ਤੋਸਾਲਾਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸੁਯਿਜਤ੍ਥ** ਆਣਿਸਙ੍ਘਾਟਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਅਗਾਧਾ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹਾ। ਸਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚਿ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਮਨਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲਿਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਂ, ਨ ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਾ ਤਾ ਗਾਥਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਰੂਪਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਞਾਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਗਮ੍ਭੀਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਕਾਸਞ੍ਚਿ ਗਾਥਾਨਂ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਾਲਿਵਸੇਨ ''ਗਮ੍ਭੀਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਾਲਿਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਸਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾ"**ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ''ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾ ਪਾਕਟਾਯੇਵ। ਲੋਕਂ ਉਤ੍ਤਰਤੀਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ, ਨਵਵਿਧਅਪ੍ਪਮਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਭੂਤੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਅਤ੍ਥਦੀਪਕਾ"**ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੁਞ੍ਞਤਂ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਵ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ ਚ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬੇ ਚਾ"**ਤਿ। **ਕਵਿਤਾ**ਤਿ ਕਵਿਨੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਵਿਕਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਤੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਵਿਤਾਤਿ ਕਵੀਹਿ ਕਤਾ"**ਤਿ। **ਇਤਰਂ** ''ਕਾਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਦਂ, ਕਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਕਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਵਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਰਾ**ਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰਾਕਾਰਅਕ੍ਖਰਾ। **ਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਭੂਤਾ**ਤਿ ਨ ਸਾਸਨਾਵਚਰਾ। **ਤੇਸਂ ਸਾਵਕੇਹੀ**ਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਵਕਾ''ਤਿ ਅਪਞ੍ਞਾਤਾਨਂ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਾਵਕੇਹਿ। **ਅਨੁਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ**ਤਿ ਨ ਉਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਸਵਨਧਾਰਣਪਰਿਚਯਅਤ੍ਥਪਪਰਿਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤਿ** ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਆਣਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਕਲਿਙ੍ਗਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੦. ਕਲਿਙ੍ਗਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਦਾਰੁਖਣ੍ਡਂ, ਤਂ ਉਪਧਾਨਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਧਾਨਾ**। ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਪਨ ਖਦਿਰਦਣ੍ਡਂ ਉਪਧਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਖਦਿਰਘਟਿਕਾਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਕਤਿਵਿਜ੍ਜੁਸਞ੍ਞਿਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਖਣੋ ਵਿਜ੍ਝਨੇਤਿ **ਅਕ੍ਖਣਵੇਧਿਨੋ** ਤਤੋ ਸੀਘਤਰਂ ਵਿਜ੍ਝਨਤੋ। ''ਅਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਤ੍ਤਰਖਣਤ੍ਤਾ। ਅਕ੍ਖਣੋਭਾਸੇਨ ਲਕ੍ਖਣਵੇਧਕਾ **ਅਕ੍ਖਣਵੇਧਿਨੋ**। ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਝਨੇਨ **ਵਾਲਵੇਧਿਨੋ**। ਵਾਲੇਕਦੇਸੋ ਹਿ ਇਧ ''ਵਾਲੋ''ਤਿ ਗਹਿਤੋ।

ਬਹੁਦੇᩅ ਦਿᩅਸਭਾਗਂ ਪਧਾਨਾਨੁਯੋਗਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਰਥਪਰਿਸ੍ਸਮᩅਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ᩅਾ। ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਤੇ ਤਥਾਰੂਪੇ ਪਧਾਨਕਮ੍ਮਿਕਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਇਦਂ** ਇਦਾਨਿ ᩅੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਜਾਤਂ **ᩅੁਤ੍ਤਂ** ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। **ਅਯਮ੍ਪਿ ਦੀਪੋ**ਤਿ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਮਾਹ। ਪਧਾਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨᩅੇਲਾਯ ਨਿᩅੇਦਨᩅਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਹਤਘਣ੍ਡਿਨਿਗ੍ਘੋਸੇਨੇᩅ **ਏਕਘਣ੍ਡਿਨਿਗ੍ਘੋਸੋ,** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਦੀਸੁ ᩅਸਨ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ᩅਸੇਨ ਏਕਪਧਾਨਭੂਤੋ। ਨਾਨਾਮੁਖੋਤਿ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਯਂ ਏਕੋ ᩅਿਹਾਰੋ, **ਪਿਲਿਚ੍ਛਿਕੋਲ਼ਿ**ਨਗਰਸ੍ਸ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਯਂ। ਉਭਯਤ੍ਥ ਪᩅਤ੍ਤੁਘਣ੍ਡਿਸਦ੍ਦਾ ਅਨੁਰਾਪᩅਤ੍ਤੁਘਣ੍ਡਿਸਦ੍ਦੇਹਿ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ᩅਾ ਓਸਰਨ੍ਤਿ। **ਕਲਜਾਣਿਯਂ** ਪᩅਤ੍ਤੁਘਣ੍ਡਿਸਦ੍ਦੋ ਤਥਾ ਨਾਗਦੀਪੇ।

ਕਲਿਙ੍ਗਰਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਨਾਗਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ

੨੩੧. **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤᩅੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਭਤ੍ਤਾਨੁਮੋਦਨਉਪਨਿਸਿਨ੍ਨਕਥਾᩅੇਲਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤᩅੇਲਂ। **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੇਨ, ਸਰਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਾਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ᩅਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਸਯਤਾਯ **ਨੇᩅ ਗੁਣᩅਣ੍ਣਾਯ ਨ ਵਾਣਬਲਾਯ ਹੋਤਿ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ, ਤਂ ਤਥਾ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ।

ਨਾਗਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਬਿਲ਼ਾਰਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ

੨੩੨. **ਘਰਾਨਂ ਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਘਰੇਨ ਘਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਹ ਮਲੇਨ ᩅਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਮਲਂ**। ਗੇਹਤੋ ਗਾਮਤੋ ਚ ਨਿਕ੍ਖਮਨਚਨ੍ਦਨਿਕਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਂ। ਕੇਚਿ ''ਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ᩅਦਨ੍ਤਿ। **ᩅੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਨ੍ਨਆਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਨ ਕਿਲੇਸਤੋ ᩅੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਂ ਪਨ ਯਥਾਆਪਨ੍ਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ''ਦੇਸਨਾ''ਤ੍ᩅੇᩅ ᩅੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦੇਸਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**"ਤਿ।

ਬਿਲ਼ਾਰਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਸਿਙ੍ਗਾਲਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ

੨੩੩. **ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੇਨ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਦਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ ਸਕਲਮੇᩅ ਕਪ੍ਪਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅᩅੀਚਿਜਾਲਾਹਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਝਾਯਮਾਨਤਾਯ ਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਤੁਰਭਾᩅਤੋ।

ਸਿਙ੍ਗਾਲਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਦੁਤਿਯਸਿਙ੍ਗਾਲਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ

੨੩੪. **ਕਤਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਤੂਪਕਾਰਜਾਨਨਂ। **ਕਤᩅੇਦਿਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇᩅ ਪਰੇਸਂ ਪਾਕਟਕਰਣᩅਸੇਨ ਜਾਨਨਮੇᩅ। **ਆਚਾਰਮੇᩅਾ**ਤਿ ਕਤਾਪਰਾਧਮੇᩅ।

ਦੁਤਿਯਸਿਙ੍ਗਾਲਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਓਪਮ੍ਮਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਭਿਕ੍ਖੁਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਕੋਲਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੫. **ਸਾਵਕਾਨੰ ਆਲਾਪੋ**ਤਿ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਆਲਾਪੋ। **ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਦਿਸਾ ਮਾ ਹੋਮਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣੰ ਸਮੁਦਾਚਾਰੰ ਅਕਥੇਨ੍ਤੇਹਿ ਸਾਵਕੇਹਿ, ''ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਆਲਪਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਪਟਿਵਚਨੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਨ, ''ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। **ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ** ਤੇਸੰ ਨਿਰੋਧੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ। **ਯੇਸੰ ਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਯੇਸੰ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੇਨ ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਦੂਰਤੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ। **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੋ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ **ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ**, ਨ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਮੂਗਬ੍ਬਤਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਯ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਹ ਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ **ਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਾਰਮ੍ਮਣਾ**"ਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨੰ ਸੁਖੁਮਆਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਸਨ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਿੰਸੂ**"ਤਿ। **ਨ ਪਗੁਣੰ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਾਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਪੀ**ਤਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਪਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾਵ ਅਹੇਸੁੰ, ਨ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ। **ਸਮ੍ਮਾ ਠਪੇਹੀ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਹਿ। **ਏਕਗ੍ਗੰ ਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਨੇਨ ਅਵਿਹਤਮਾਨਸਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨਵਸੇਨ ਏਕਗ੍ਗੰ ਕਰੋਹਿ। **ਆਰੋਪੇਹੀ**ਤਿ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਅਪਤਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਰੋਪੇਹਿ। ਦੁਤਿਯਅਗ੍ਗਸਾਵਕਭੂਮਿਯਾ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਭਿਞ੍ਞੋ, ਨ ਯਥਾ ਤਥਾਤਿ ਆਹ "**ਮਹਾਭਿਞ੍ਞਤਨ੍ਤਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਤਾ**"ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਅਥ ਖੋ ਮੰ, ਆਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਉਪਾਯੇਨ। **ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸਮਾਧਿੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ।

ਕੋਲਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਉਪਤਿਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੬. **ਅਤਿਉਲ਼ਾਰਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਥੰ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ** ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਮੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। **ਜਾਨਨ੍ਤੋਵ ਪੁਚ੍ਛਤਿ** ਸਤ੍ਥੁਗੁਣਾਨੰ ਅਤਿਵਿਯ ਉਲ਼ਾਰਤਮਭਾਵਤੋ।

ਉਪਤਿਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਘਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੭. **ਪਰਿਵੇਣਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਵੇਣਭਾਗੇਨ। ਕੇਚਿ "**ਏਕਵਿਹਾਰੇ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਆਵਾਸੇ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਥੇਰਾ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਠਾਨੇਸੁ। **ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੰ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ** ਪਰਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। **ਤੇ**ਤਿ ਥੇਰੋ ਭਗਵਾ ਚ।

ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਰਿਯੋਤਿ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਵੀਰਿਯੋ। **ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯੋ**ਤਿ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਕੋਚੰ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵੀਰਿਯੋ। **ਉਪਨਿਕ੍ਖੇਪਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਸਮੀਪੇ ਠਪਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ।

ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਵ੍ਵਾਯ "**ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ ਏਵ **ਸਮਾਧਿਲਕ੍ਖਣੰ**। ਏਵੰ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣੰ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਵ੍ਵਸ੍ਸ ਅਵ੍ਵਸ੍ਸ ਨਾਨਾਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਵ੍ਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਧੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਹਿਤਬ੍ਬਭਾਰੰ। **ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਏਤੇਸੂ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਲਕ੍ਖਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਗਤੋ।

ਘਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੮. ਅਭਿਚੇਤਸਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ **ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾ**। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨੇਨ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਚਿਤ੍ਤੰ **ਅਭਿਚਿਤ੍ਤੰ**। ਯਸ੍ਮਾ ਝਾਨਾਨੰ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ**ਤਿ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਲਾਭੀ । **ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਕਤੇਨ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ। **ਵਿਪੁਲਲਾਭੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਲਾਭੀ। ''ਕਸਿਰ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ **ਅਕਸਿਰੰ** ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਗੁਣਜ੍ਝਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਸਿਥਿਲਮਾਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਸਿਥਿਲੰ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਸਿਥਿਲੰ ਵੀਰਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

ਨਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸੁਜਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੯. ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਰੂਪਾਨੀਤਿ ਪਰੇਸੰ ਰੂਪਾਨਿ। **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਰੂਪੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸੋਭਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਰੂਪੋ, ਸੁਚਿਰਮ੍ਪਿ ਵੇਲੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤੁਟ੍ਠਿਆਵਹੋ। ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਹਿਤੋਤਿ **ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ**। ਪਸਾਦੰ ਆਵਹਤੀਤਿ **ਪਾਸਾਦਿਕੋ। ਛਵਿਵਣ੍ਣਸੁਨ੍ਦਰਤਾਯਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸੋਭਨਭਾਵੇਨ।

ਸੁਜਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਲਕੁਣ੍ਡਕਭਦ੍ਦਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੦. ਵਿਰੂਪਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਸੁਨ੍ਦਰਛਵਿਵਣ੍ਣਞ੍ਚੇਵ ਅਸੁਨ੍ਦਰਸਣ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਪਮਾਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨ। **ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤੰ। **ਮਹਾਸਾਰਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਮਙ੍ਕੁਭਾਵੋ।

ਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਨਨਕਨਿਯਾਮੇਨ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਕਾਯਗੁਣੇ ਚ ਚਾਰਿਤ੍ਤਗੁਣੇ ਚ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਯੋਜਨਾਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ।

''ਕਾਯਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਗਾਥਾਸੁਖਤ੍ਥੰ ਨਿਰਨੁਨਾਸਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਕਾਯਸ੍ਮਿ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਕਾਰਣੰ ਕਾਯਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਪ੍ਪਮਾਣੰ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ, ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਵ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਲਕੁਣ੍ਡਕਭਦ੍ਦਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵਿਸਾਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੧. ਪੁਰਸ੍ਸ ਏਸਾਤਿ **ਪੋਰੀ**, ਚਾਤੁਰਿਯਯੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਰਵਾਸੀਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਾ ਪਨ ਦੁਤਵਿਲਮ੍ਬਿਤਖਲਿਤਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਲੂਖਤਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਪੁਰ...ਪੇ॰... ਵਾਚਾਯਾ**”ਤਿ। **ਅਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਵਾਚਾਯ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਨ ਏਲੰ ਦੋਸੰ ਗਲੇਤੀਤਿ **ਅਨੇਲਗਲਾ**, ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਨਵਾਚਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਯਾ**”ਤਿ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਕਾਸਕਾ, ਨ ਕਦਾਚਿ ਸਚ੍ਚਵਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯਾ**”ਤਿ। ਤਾ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯਾ**”ਤਿ। **ਧਜੋ ਨਾਮ** ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ।

ਵਿਸਾਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੨. **ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਰਞ੍ਞਕਥਾਸੀਸੇਨ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨੰ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਕਥਾਸੀਸੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਸੀਸੇਨ ਚੀਵਰਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਵੀਰਿਯਨਿਸ੍ਸਿਤਧੁਤਙ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨੰ ਦੀਪਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਆਗਤੇਨ** ਭਗਵਤਾ **ਅਪਰਭਾਗੇ ਕਥਿਤੰ**।

ਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਤਿਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੩. **ਭਣ੍ਡਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ। **ਨਿਸੀਦਿਯੇਵ** ਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾਚਾ ਏਵ ਸਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਆਹ “**ਵਾਚਾਸਤ੍ਤੀਹੀ**”ਤਿ।

ਵਾਚਾਯ ਸਨ੍ਨਿਤੋਦਕੇਨਾਤਿ ਵਚਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਿਚ੍ਚੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਤੁਦਨਤੋ ਸਨ੍ਨਿਤੁਦਕੇਨ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਅਲੋਪੇਨ ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਚਨਪਤੋਦੇਨਾ**”ਤਿ।

ਉਚ੍ਚਕੁਲੇ ਜਾਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਜਾਤਿਮਾ**, ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਤਿਕੋ ਇਸਿ। **ਮਾਤਙ੍ਗੋ**ਤਿ ਚਣ੍ਡਾਲੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸਾਲਾਯੰ। **ਓਕਾਸੰ ਯਾਚਿ** ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੰ। ਮਹਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਹ – “**ਪਠਮਤਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**”ਤਿ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਾਲਾਯ ਦ੍ਵਾਰੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦ੍ਵਾਰਸਮੀਪੇ। **ਮੇ**ਤਿ ਮਯਾ। **ਖਮ ਮਯ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਮਯ੍ਹੰ ਅਪਰਾਧੰ ਖਮਸ੍ਸੁ। **ਤੇ**ਤਿ ਤਯਾ। ਪੁਨ **ਤੇ**ਤਿ ਤਵ। **ਗਣ੍ਹਿ** ਉਗ੍ਗਨ੍ਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਾਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤੁੰ ਅਦਾਸੀ**”ਤਿ। **ਪਬੁਜ੍ਝਿੰਸੂ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਪਬੁਜ੍ਝਿੰਸੁ ਪਕਤਿਯਾ ਪਬੁਜ੍ਝਨਵੇਲਾਯ ਉਪਗਤਤ੍ਤਾ।

ਛਵੋਤਿ ਨਿਹੀਨੋ। **ਅਨਨ੍ਤੁਮਾਯੋ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਮਾਯੋ ਮਾਯਾਵੀ।

ਸੋਤਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡੋ। ‘‘ਸਤ੍ਤਧਾ ਭਿਜ੍ਜੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯੰ ਤੇਨ ਤਾਪਸੇਨ ਪਾਰਮਿਤਾਪਰਿਭਾਵਨਸਮਿਦ੍ਧਾਹਿ ਨਾਨਾਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਿਪੂਰਿਤਾਹਿ ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾਦੀਹਿ ਸੁਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਮਹਾਕਰੁਣਾਧਿਵਾਸੇ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਕਮ੍ਮੰ ਅਭਿਸਪਸਙ੍ਖਾਤੰ ਫਰੁਸਵਚਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ, ਤੰ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਵਿਸੇਸਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਜ੍ਝਾਸਯਫਰੁਸਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਸੋ ਮਹਾਸਤ੍ਤੰ ਨ ਖਮਾਪੇਤਿ, ਤੰ ਕਕ੍ਖਲ਼ੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪਚ੍ਚਨਸਭਾਵੰ ਜਾਤੰ, ਖਮਾਪਿਤੇ ਪਨ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਭਾਵਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਪਾਪਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਤਾ। ਯੰ ਤੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਨਿਵਾਰਣੰ ਕਤੰ, ਅਯੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠੋ ਉਪਾਯੋ। ਤੇਨ ਹਿ ਉਬ੍ਬਾਲ਼੍ਹਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਤਾਪਸੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪੇਸੁੰ। ਸੋਪਿ ਚ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਾਦੇਸਿ। ਯੰ ਪਨਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕੇ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਠਪਨੰ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਧਾ ਫਾਲਨੰ ਕਤੰ, ਤੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ

ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਮਾਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਦਸ੍ਸ ਨੇਸਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾਤਿ। **ਪਤਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ।

ਤਿਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਥੇਰਨਾਮਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੪. **ਅਤੀਤੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਜਹਨੇਨ। **ਪਹੀਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਅਨਪੇਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਛਡ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤਯੋ ਭਵੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ਗਹਣਂ। **ਸਬ੍ਬਾ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਯੋ ਚਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਵਤ੍ਤਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਹਣਂ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਵਿਦਿਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ** ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ। **ਤੇਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਵ। **ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਂ** ਅਮਥਿਤਂ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਾਭਾਵਤੋ। **ਤਦੇਵ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ ਇਧ ਸਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਂ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟਂ। **ਜਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ। ਤਣ੍ਹਾ ਖੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯ**ਸਙ੍ਖਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਤਮਹ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਉਤ੍ਤਮਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਕਵਿਹਾਰਿਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਕਥਨੇਨ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਅਭਿਸਮਯਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਥਿਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਥੇਰਨਾਮਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੫. **ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੇ**ਤਿ ਪੂਜਾਵਚਨਮੇਤਂ ਯਥਾ ''ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ''ਤਿ। **ਤਥਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਂ। **ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨ੍ਤਰਤੋ ਆਗਤਵਚਨਂ। **ਜਙ੍ਘਵਾਣਿਜਾ**ਤਿ ਜਙ੍ਘਚਾਰਿਨੋ ਵਾਣਿਜਾ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪੁਬ੍ਬਪਵਤ੍ਤਿਦੀਪਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। **ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ** ਯਥਾ ਤਂ ਸੁਚਿਰਂ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਤਾਯ ਪਰਿਪਕ੍ਕਞਾਣਸ੍ਸ। **ਅਪਰਿਮਾਣਂ** ਗੁਣਸ੍ਸ ਅਪਰਿਮਾਣਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਪਰਿਦੀਪਨਤੋ, ਸੇਸਰਤਨਦ੍ਵਯੇ ਨਿਯਜਾਨਿਕਭਾਵਦੀਪਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਭਾਵਦੀਪਨਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਤੋ ਚ ਅਪਤਨ੍ਤੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮੋ**। ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤੋਤਿ **ਸਙ੍ਘੋ**ਤਿ। ਰਤਨਤ੍ਤੇ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ।

ਨਵਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਦੇਵੀ। **ਤੁਮ੍ਹੇ**ਤਿ ਰਾਜਿਨਿਂ ਗਾਰਵੇਨ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਵਦਤਿ। **ਰਾਗੋ**ਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ।

ਜਨਿਤੇਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੇ। ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਤਿ ਪਜਾਸਦ੍ਦੋ ਜਨਿਤਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ – "**ਜਨਿਤੇ, ਪਜਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹੀ**ਤਿ **ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੮) ਆਗਤਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧੀਹਿ ਸਹ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ''ਅਟ੍ਠ ਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਆਗਤਾ । **ਤਪਤਿ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤਿ, ਤਂ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਰੋਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਤਪਤੀਤਿ ਵਿਰੋਚਤੀ**"ਤਿ। ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਤਿ ਆਹ – "**ਦੁਵਿਧੇਨ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯਮਾਨੋ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਮਙ੍ਗਲਗਾਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਮਙ੍ਗਲਾਵਿਰੋਧੀ ਗਾਥਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ –

''ਮਙ੍ਗਲਂ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਸਙ੍ਘੋ ਚ ਮਙ੍ਗਲਂ।
ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਿਤਮਙ੍ਗਲ''ਨ੍ਤਿ॥

ਪੂਜं ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕं ਅਗਾਰਿਕਧਮ੍ਮਕਥਿਕं ਉਪਾਸਕं ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਝਾਯੀ ਤਪਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਾਨं ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਰਤਨं ਗਹਿਤਮੇਵ। ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸङ੍ਘਰਤਨं ਗਹਿਤਮੇਵ। ਬੁਦ੍ਧਰਤਨं ਪਨ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਸਹਾਯਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੬. ਸਮ੍ਮਾ ਸंਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਏਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਮੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਚਿਰਰਤ੍ਤं ਚਿਰਕਾਲं ਸਮੇਤਿ ਏਤੇਸं ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਚਿਰਰਤ੍ਤंਸਮੇਤਿਕਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਦੀਘਰਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਇਦਾਨਿ ਇਮੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਰਹਿ ਏਤੇਸं। **ਅਯं ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਪਯੋਗਤੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾ **ਸंਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨं ਵਿਯ ਸਮਮੇਵ ਨ ਵਿਸਦਿਸं। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤੋ ਏਵ **ਬੁਦ੍ਧੇਨ** ਭਗਵਤਾ ਪਵੇਦਿਤਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ **ਏਤੇਸं** ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ**ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ ਸੋਭਤਿ** ਵਿਰੋਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਰਿਯਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ**ਤਿ ਅਰਿਯੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਕਾਸਿਤੇ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ। ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਨਯਾਨं ਵਸੇਨ **ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਨੀਤਾ** ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨं ਵੂਪਸਮੇਨ।

ਸਹਾਯਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸंਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਭਿਕ੍ਖੁਸंਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ

ਸंਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਨਿਦਾਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।